

[illegible]

صفحہ	سطر	علاقہ	صحیح	صفحہ	سطر	علاقہ	صحیح
۱۲۰	۵	آتش	حدو	۱۲۰	۵	آتش	حدو
۱۲۱	۶	آتش	ترے	۱۲۱	۶	آتش	ترے
۱۲۲	۹	جوائے	زمین	۱۲۲	۹	جوائے	زمین
۱۲۳	۱۵	ہی	گرمیاں	۱۲۳	۱۵	ہی	گرمیاں
۱۲۴	۱۶	شب	سر	۱۲۴	۱۶	شب	سر
۱۲۵	۵	بندہ	گھر	۱۲۵	۵	بندہ	گھر
۱۲۶	۲۱	دیاں	قصہ	۱۲۶	۲۱	دیاں	قصہ
۱۲۷	۲۱	ادھر سے بھر	لوب	۱۲۷	۲۱	ادھر سے بھر	لوب
۱۲۸	۱۹	حسن میں	جو کچھ ہے	۱۲۸	۱۹	حسن میں	جو کچھ ہے
۱۲۹	۲۱	سمجھئے	ظاہری لطف خدا	۱۲۹	۲۱	سمجھئے	ظاہری لطف خدا
۱۳۰	۱۰	مین	راستی دیکھو	۱۳۰	۱۰	مین	راستی دیکھو
۱۳۱	۲۱	جہنمی	نہ سمجھئے	۱۳۱	۲۱	جہنمی	نہ سمجھئے
۱۳۲	۱۸		منعمو	۱۳۲	۱۸		منعمو
۱۳۳	۱۹		بدلے	۱۳۳	۱۹		بدلے
۱۳۴	۲۱		سیدہ مار	۱۳۴	۲۱		سیدہ مار
۱۳۵	۱۵		دم سرد	۱۳۵	۱۵		دم سرد
۱۳۶	۱۹		دلچہ	۱۳۶	۱۹		دلچہ
۱۳۷	۱۲		کوہ ہے	۱۳۷	۱۲		کوہ ہے
۱۳۸			سڑا	۱۳۸			سڑا
۱۳۹			افشا	۱۳۹			افشا
۱۴۰			شعلہ	۱۴۰			شعلہ
۱۴۱	۴		دیکھتے دیکھتے	۱۴۱	۴		دیکھتے دیکھتے

[illegible]

صحیح	غلط	صفحہ	سطر	صحیح	غلط	صفحہ	سطر
دھام	دھام	۱۱۵	۱	نارائین	نراین	۹۵	۱۶
برج دھول	برج دھول	۱۶	۱۶	خیر	حیر	۹۶	۸
پراگھنا نہیں وہ	پراگھنا نہیں وہ	۱۶	۱۶	غفلتوں	غفلتوں	۹۷	۱۵
سب	سب			لقافوں	لغافوں	۹۹	۱
وہ دست	وہ دست	۱۶	۱۶	میں	میں	۱۰۰	۳
میسر ہے	میسر ہے	۱۷	۱۷	چھلنے	چھلنے	۱۰۱	۷
سنا تن کی	سنا تن کی جے	۱۱۸	۶	شہابوں	ترباوں	۱۰۲	۱۷
ہو جے				میں	میں	۱۰۳	۵
ست	مت	۱۷	۱۷	یہ ہے	ہے	۱۰۴	۱۷
سب سبکو	سب سبکو	۱۱۹	۶	جرات	جرات	۱۰۵	۱۶
جل دان	جلہ دان	۱۲۰	۵	کھٹنے	کھٹنے	۱۰۶	۱
پتی برتا	پتی برتا	۱۲۱	۶	ٹھٹھٹھ	ٹھٹھٹھ	۱۰۷	۲
بر سجدہ	سجدہ	۱۲۲	۹	چکھا	چکھا	۱۰۸	۱۰
در	در	۱۲۳	۳	کرنیکے	کرنیکے	۱۰۹	۱۲
جسپہ	جسپہ	۱۲۴	۴	انساں	انسان	۱۱۰	۱۵
اک	اک	۱۲۵	۱۱	میں	میں	۱۱۱	۱۱
راگ	راگ	۱۲۶	۱۲	گنوا یا	گنوا	۱۱۲	۱۶
ٹھنڈی	ٹھنڈی	۱۲۷	۸	تیری یہ نہ	تیری نہ	۱۱۳	۶
بھیم	بھیم	۱۲۸	۱۷	آپس	اپس	۱۱۴	۸
ادھر ہونے	ادھر ہونے	۱۲۹	۱۷	یہی	یہی	۱۱۵	۸
برص	برص	۱۳۰	۳	مجبتیں	محس	۱۱۶	۳
سے	سے	۱۳۱	۶	اک ایک	ایک ایک	۱۱۷	۵

[illegible]

صفحہ	سطر	علاط	صحیح	صفحہ	سطر	علاط	صحیح
۱۵۳	۱۸	ماٹا	ماہ	۱۷۷	۵	دن رات	صحیح
۱۵۴	۱۱	واے	وا بے	۷	۷	ہو گئے	ہو گئے
۱۵۵	۱۳	می	بھی	۱۱	۱۱	سبزہ	سبزہ
۱۵۶	۹	تھکیاں	تھکیاں	۴	۴	بھی	بھی
۱۵۷	۱۰	تھام لے	تھام لے	۷	۷	باریاب	باریاب
۱۵۸	۱۱	کسکے	کسکے	۵	۵	کبھی	کبھی
۱۵۹	۱۵	بشتا ہو	بشتا ہو	۷	۷	ہو میں	ہو میں
۱۶۰	۱۰	پسانی	پیشانی	۷	۷	مرگ	مرگ
۱۶۱	۱۲	متی	ماتمی	۸	۸	بنین	بنین
۱۶۲	۱۲	برکت ہو	برکت ہو	۱۳	۱۳	سنہ	سنہ
۱۶۳	۱۱	دہن لے	دہن لے	۱۵	۱۵	رام	رام
۱۶۴	۱۲	تو جھوں	تو جھوں	۱۷	۱۷	ادبست	ادبست
۱۶۵	۱۷	چکی میں	چکی میں	۱۹	۱۹	دھوم دھام	دھوم دھام
۱۶۶	۱۸	سکا	جھکا	۱	۱	نظارہ	نظارہ
۱۶۷	۴	محر	محر	۲	۲	پانی	پانی
۱۶۸	۹	سرسن	سیرسین	۵	۵	ملا	ملا
۱۶۹	۱۳	دبلوند مال	دبلوند مال	۱۱	۱۱	گھٹا	گھٹا
۱۷۰	۱۳	بجر	بجر	۱	۱	کھرام	کھرام
۱۷۱	۲	جائے	جائے	۲	۲	دھس	دھس
۱۷۲	۱۷	دیکھتے ہیں	دیکھتے ہیں	۷	۷	جگہ	جگہ
۱۷۳	۱۷	دیکھتے ہیں	دیکھتے ہیں	۷	۷	مدھنا	مدھنا

[illegible]

وہاں شکوہ عدو سے کہ پڑ میرا سبب
 مجھے ہوا ہے وعدہ روز جزا بھی
 غش کیا میں تو طرز تکلم یہ مرگیا
 اوہل سوگ کشتہ زلفت و راز ہوں

اویں نہیں ہوں خاک میں مٹنے کے کام
 دیتے ہو کیا جواب عدو کے پیام
 مویں نے کچھ بھی لطف نہ پایا کلام
 روو کے کہ کب تک مجھے مروہ ہوں شام

اے شعلہ کبر و غلغلہ بریں سے اب
 گلہ رستہ باندہ نے میرے رنگیں کلام کا

بکے دفتر عشاق میں ہے نام میرا
 زباں سے شرکے کب آسکے کا نام میرا
 امید وصل خطا بخت کی وعدہ غلط
 یہاں ہے نیم نگہ کا بھی شکریہ اب پر
 خیال ہونے منور ہے مطلع خورشید
 غائب باعث ناگاہی تمنا تھا
 الہی ہو میری بستی کا عشق سے آغاز
 خدا کیو اسے اٹھو کہاں تک غفلت
 خست سے پیر زمانہ دل سے
 الہی خیر کر یہ قتل بے گناہ کا ڈر

لکھا تھا گلزارِ زلی سے مجھے سلام میرا
 کھیں گے حضرت موسیٰ پہا سلام میرا
 طلب محال میری اور خیال خام میرا
 ملک حرام نہیں زخم نام تمام میرا
 خاک کے کرتابے باتیں چراغ شام میرا
 مرگاہ و لطف مگر کر رہی ہے کام میرا
 قدم قدم رسل پر ہوا شتم میرا
 سچ کیے تھے چھ اورا تمام میرا
 کھٹے پڑے نہ سہو علی الدوام میرا
 چلی ہے نیکی تمنا میری پیام میرا

فلک مجھ سے ہے سبیل تامل دل کا
 لگے نہ آگ تو شعلہ نہیں ہے نام میرا

شہید ہے لطف عام میری کائنات کا
 میں کہیں نہیں ہوں نگہ التفات کا

اور جلو گے جو ہوئے چہرہ یہ کیسے پیدا
لاکھ دل چیر کے ایک نخت جگر آتا ہی
اشک آلود ہیں کیا کیا میری ترکان دراز
بہر قراں تو بنایا تھا غلافت قراں
نہ یہ شوخی نہ یہ وحشت نہ یہ غم نہ یہ تاز
اکھ قندیل سے بنایا ہے سراپا تیرا
وسلہ حلی دیکھے کس کس کا گلا گھونگی
یرے وہ ہاتھ ہیں اک رخ گئے بانو ملک
اب لیا چاہتا ہے اشک تیرے چہرے ہلک
درد سا ملتا ہے کیسے نیس جان غمناک

سارحن کرے گا پرو باز و سپیدا
آنکھیں سوچو گئے ایک ہوتا ہی آنسو پیدا
دیدہ ترے گئے سرو لب چو پیدا
صحبت رخ پہ خدائے گئے کیسے پیدا
کیا نہ الا ان صرم کرے تیری خو پیدا
سو قیامت کیا ہے قد و چو پیدا
دل کیا کیا نہ کرے گا تیرا جگنو پیدا
میرا وہ سر ہے کہ جس کو نہیں زانو پیدا
اب کیا چاہتا ہے داغ تیری بو پیدا
تصنیف سا پہتا ہی کیسے تویت یا نہ پیدا

بے مروت میں زمانہ سے چیس لے سچل
دل لگی کا نہیں ہوتا کوئی پس پیدا

دل گلو بستہ بلا نکلا
تم مجھے بغیر بھی بھلا نکلا
کہیں بیو بہ بختی پریشانی
دل جان و جگر قرار و تکیب
رنگ و دشمن تو کوئی بات نہیں
تا تو ان میں خست جانی ہے
تیرے کو چہ پیش پاکی طرح

کھول زلفیں کہ دم میرا نکلا
بند گل بندہ گر بُرا نکلا
زلفت سے دل کا سلسلہ نکلا
ایک بھی تو نہ کام کا نکلا
خیر بندہ ہی بے وفا نکلا
شفقت بھی طاقت آزمایا نکلا
مست گیا میں جو کون آنکلا

ہجران سے زرد و خون جگر سے ہوں سرخرو
 خورشید آسمان پہ گیا تو زیریں پہنے ہے
 کیا گرمی محبت اعدا کے ہوں گئے
 مقتل میں آج ڈوب گئے سیکڑے سر
 نغمہ شمع روعد و کا مگر انجمن فروز
 وہ چلتے پھرتے آئے میری خاک گریز
 دم لہا پہ جان آنکھوں میں مشکان پہ لگ گیا
 جینے میں کیا فرہ چہ نہیں موت کا نقش
 حسرت یاس یاس سے حسرت لپٹ گئی
 لینے دیا نہ ایک بھی دم چین گھر میں
 خورشید کی مثال ہی آئینہ وار حسن
 ہوگی ہماری کیا وہ جنت پہ روک ٹوک
 فرصت ملی نہ رو پیسے مرنے کے بعد بھی
 عفا کی طرح کم ہو چہ شہرت پسند ہے
 خندہ تجالیب پہ گریہ توبہ کی عرص
 کثرت حجاب دیدہ عارف بھی نہیں
 بیمار ہجر موت سے اٹھ کر لپٹ گیا
 میں آپ ہو رہا تھا تمہارا حجاب وصل
 دل بھی گیا جگر بھی گیا جان بھی گئی

ہرنگ میں میں رنگ بہار و خزاں رہا
 میزان حسن میں تیرا پلہ گراں رہا
 وہ سر و مہر کون سے دن ہریان رہا
 اونچا ایک ہاتھ تیغ کا پانی رواں رہا
 شب بھر ہمارے سینے میں گھٹا دھواں رہا
 تربت پاپ اپنے سایہ سرور ال رہا
 ہم پاس باتے بٹنے والوں پر غالی ہنگام رہا
 مرے میں لطفت کیا ہے جو وہ بندگیاں رہا
 ماتم نئی طرح کا سرکش کشاں رہا
 میرے لئے زہیں کے تلے آسمان رہا
 ایک ایک فوہ میں تیرا جلوہ عیاں رہا
 گھر تیرے آسمان کا جبین کشاں رہا
 آنکھوں کے بند ہونے پہ ہیرا رواں رہا
 پایا اسی نے نام کہ جو بے نشاں رہا
 مریم کی کیا خوشی تھی جو ہیں شادماں رہا
 ذروں میں ایک مہر کا جلوہ عیاں رہا
 وعدہ پہ آیا جب کوئی تیرا گناں رہا
 تختہ پر وہ حیات کہ جو درمیاں رہا
 میں پھر بھی روکیا تیری تیریاں رہا

ایمان و تقویٰ و کرم و سخاوت و غیره

قوله في قوله تعالى

۱۰۸

١٠٠

الحمد لله الذي جعل القرآن الكريم

وہی ہے جس نے

وہی ہے جس نے

١٠٠

١٠٠

وَأَمَّا الْفُلُ فَأَنزَلْنَاهُ ذِي الْقُرْبَىٰ ۖ وَأَنزَلْنَاهُ فِي مَجْدٍ ۖ

وَأَمَّا بَنُو إِسْرَءِيلَ فَهَدَّيْنَاهُمْ لَنُكَلِّمَهُم بِتَلْوِينٍ لَّيْسَ بِمُعَذِّبِينَ

١٠٩

2000

١٠٠

لحم و عسل

یہ ہے کہ

۱۰۰

५५५०६

— ۱۰۰ —

...

— ۱۱۱ —

١٠٠

وَأَمَّا الْفُلُ فَإِنَّا مُتَجِدُونَ

وہاں سے آکر آج کل کے

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

۱۰۰

مكتبة

بسم الله الرحمن الرحيم

وَأَمَّا الْفُلُ فَأَنزَلْنَاهُ ذِي الْحِجَّةِ فَكَانَ حَمَلُهُ نَحْلًا

بسم الله الرحمن الرحيم

ایک جلوہ ہی ہے گبر و مسلمان آیا
یا نور ستارے لگے جیکے بیاہاں آیا
جامہ وحشت کا جو مخمبوں نے کیا زیب نگاہ
چونک اٹھے تیرے خوابیدہ جو کھسکتے
آبلہ پانی ہوئی جوش جنوں کی رہبر
آنکھ کھلنے نہیں پائی تھی کہ آئے اندر
دل کا جانا کوئی آنا تھا کہ جا کر آئے
و نہت جوش جنوں بعد فنا بھی رہی وہی
پر وہ حسن بھی ہے جلوہ عالم افرور
جوش و حشر نے ازل ہی سے اڑا کر کھڑے
ٹپے کیوں میرے رحمت کی گونہ گاروں پر

آئینہ خانہ میں جو آیا حیراں آیا
ہاتھ کام آئے جو ہاتھوں میں گریاں آیا
میرا اوتر اہوا کیا ٹھیک گریاں آیا
حشر آیا کہ کوئی خواب پریشان آیا
فلش خار سے جانا کہ بیاباں آیا
اشک قطرہ نہ رہا تھا کہ جو طوفاں آیا
جس کا دوشوار تھا جانا وہی آساں آیا
پھر سسکر میرے ذرہ بیاباں آیا
بیچھے جانا جو لفظ سے کوئی تمباں آیا
صورت نیچے میں سو جامہ میں عریاں آیا
کس کے ہاتھوں میں تیرا گوشہ داماں آیا

شعلہ گدازی جو شب بھر کسی نے نہ کہا
کوئی بھی تو نہ میرے حال کا پرہاں آیا

شہر میں حضرت دل چاک گریباں کیسا
کھل گئے زخم خیال لب خنداں کیسا
قطع جامہ ہوا دامن کے قرین خاک سے
دل جگر سے الگ الگ جگر جاں سے الگ
خاک شوق کہ اٹھ اٹھ کے قدم لیتی ہے
میکشوں کا ہر قدم حافظ و نامہ ہر دم

ہوش میں آؤ بھلا کھر میں بیاہاں کیسا
اور ٹرہا ہے اگر دور دور ماں کیسا
دیکھے رہتا ہے انداز گریباں کیسا
آج ایک مجمع کا مجمع ہے پریشاں کیسا
اور وہ جاتا ہوا اٹھائے ہوئے اماں کیسا
کشتی ہے کے لئے نوح کا طوفاں کیسا

۱۱۱ - خواجه نصیر الدین
۱۱۲ - خواجه نصیر الدین
۱۱۳ - خواجه نصیر الدین

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲

۱۲۳۴۵۶۷۸۹۱۰
 ۱۱۱۲۱۳۱۴۱۵۱۶۱۷۱۸۱۹۲۰

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible]

ستون و شصت و نه
ستون و شصت و ده
ستون و شصت و یازده

۱. در این کتاب که در این کتاب است
در این کتاب که در این کتاب است
در این کتاب که در این کتاب است

بیابانی دل بس دم گشتن ہے ہمارا
شاخِ سر آہو پہ نشیمن ہے ہمارا

لقد تامل ہو ذرا ذوقِ تپیدن
ہے طائر جاں ابروئے خجرا یہ مائل

تھلہ بھڑا رکھئے نہ امید بتوں سے
سب جھوٹ ہی کب وہ بیتِ یمن ہی ہمارا

ہوا کے گھوٹے پہ آیا جو شہوار آیا
جگا و ساقی کو پھر نشہ کا اوتا آیا
بٹا و وینگینہوں کر گستاخ بگارا آیا
بنزار رنگ میں تیرا اسیدوار آیا
یہ کیوں خیالِ خم زلفت تا بدار آیا
یہ کون عرصہ محشر میں مقرر آیا
تمہارے بے زہ خط سے گلوں کو خار آیا

ہر ایک سانس میں سخت دل نگار آیا
خمار فید کارندانِ بادہ خوار آیا
بیتوں سے عشق سے شہرِ شہسوار آیا
کبھی تو قیس کی بھی کوہن کبھی دھوٹا
شکں جہیں پہ پڑے مجھے اور بھی اٹھے
وہ چھپتے پھرتے ہیں کھراے کیا قیامت
تہاے رنگ کیا کیا چمن نے کھانڈ داغ

بتوں نہیں مجھے تھلہ کہ سر کو ٹکراؤں
فراقِ یار میں کئے کے قرار آیا

میں ایک تھوپی سمجھا تھا یہاں کیا کیا گل آیا
یہ تو گن اور میرے خون کا پیا سا گل آیا
جو رو کا آؤ کہ سینہ میں تو نالا نکل آیا
یہ شہنشاہی چاہئے کو سانپ کا جوڑا نکل آیا
اٹھی مہرے میں آؤ کہ توں ایک دریا نکل آیا
رفیقوں کے جگر سے اب تو کاٹا سا نکل آیا

جگر آنکھوں سے ٹپکا اور دل شہنشاہ نکل آیا
خیالِ ابروئے قاتل نے پھرنل پر کر با ندی
کے رخصتِ فدا کے (ہاں) ایک تھوپی تو گن کر گیا
کہاں لہرائیں روئے پر عرقِ آپر کی لہریں
کیا ہی نوح کے طوفاں کو پانی میری دلی نے
اٹھایا ہو وہ گل مجھ ناواں کی بزمِ شہنشاہ

آله شکر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب

آله کبر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب

آله کبر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب

آله کبر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب

آله کبر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب

آله کبر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب

آله کبر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب

آله کبر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب
آله کبر و در کتب و کتب

بتوں میں کوئی بھلائی بھی ہو سوائے تم
بنال بات بگڑنے نے روزِ محشر بھی

تراہو پیر اول ناسخِ اکدھر آیا
اٹھیں خاک سے ہم جیہ گور پر آیا

کہاں کی آہ و بکا بات بن گئی شعلہ
زباں کے جلتے ہی فریاد میں اثر آیا

سرخِ اشک سے جب شک گھساں ہوگا
دلِ پرواز بھی وقتِ سرِ شرکاں ہوگا
آگے سے تپیں غم یا رجو ہوساں ہوگا
بہر کاوش نگہ ناز کے پہلو نہ بدل
ساتھ بنائے گئے تپیں بھی خودِ دل و الم
عرضِ جبین نہ کیوں نہ جھٹے دیکھیں گے
نہ کفن سے نہ لحد ہے نہ جنازہ نہ مزار
طنی مرگ ملی شہرِ شہادت کی عوض
سیکسی درو و الم چھوڑ گئے لاشِ میری
یادیں اُس بتِ گلپوش کے رونا آیا
بچر میں اور بھی شکل ہے ٹکنا دم کا
خاکِ دنیا ملنے سے یہاں نشوونما لگے گی
مرگِ غربت میں نہیں میرے ہی رویے لے
جیسا تو آنکھوں سے گزرتی میرے سر پر تبت
شعلہ کچھ اور سنا تو بھی بقولِ مومن

سائے جامہ میں گریہاں ہی گریہاں ہوگا
یہ ہی کانسٹے جو آزار گھستاں ہوگا
دراغِ دل خواں نصبت کا ٹمکے ایں ہوگا
یوں بھی دھچپ تیرے تیر کا پیکان ہوگا
ایک ہی گور میں کل گنجِ مشہیداں ہوگا
ایک ہی تیر کے پلہ کا تو میداں ہوگا
شمع کیا ماتم پروانہ کا سماں ہوگا
زہر آلودہ تیرا خنجرِ ہراں ہوگا
سب بکد رہیں تو کیا خاک ہیں نہاں ہوگا
قطرہ اشک میرا عطر گریہاں ہوگا
میں اسی بات پر مڑتا تھا کہ آساں ہوگا
نارہ ہو جائیگا وہ داغ جو نہاں ہوگا
سیکسی کون تیرے حال کا پرساں ہوگا
ہاتھ میں آپ کا جیب گوشہ و اماں ہوگا
آخر اس پر خم میں کوئی تو سجدہ ایں ہوگا

کلمن ہو خدا کے لئے ہٹ جاو یہاں سے
تکلیف ذرا بخش ابرو کی اٹھاؤ

لڑکوں کا تماشا سیر بل نہیں ہوتا
باتوں سے علاج دل نہیں ہوتا

بہر وزن سے طور نظر آتے ہیں محلہ
لمحنت کے قابو میں کبھی دل نہیں ہوتا

اسے دل ٹپکی وہ چرخ کی بنیاد یا نصیب
میں داو خواہ تم سر سید یا نصیب
رنگ بے حد و نگاہ غصہ گروش فلک
پہا قدم اٹھاتے ہی میدان عشق میں
ہوئی کبھی تو آپ کے کوچہ کے رخ ہوا
بہتر ہے یہی کو کبھی سے توجہ کنی
پا بال کر کے متوٹا و نشان میرا
آئے پھنسے چلے گئے مرغ چمن ہزار

کر کے دے ایک اور بھی فرما یا نصیب
جو کچھ ہو میرے واسطے ارشاد یا نصیب
ایک بیگمہ کے سیکڑوں ہلا یا نصیب
کہتا تھا تجھے قیس کہ استاد یا نصیب
ہوئے دو میری خاک کو برابر یا نصیب
ایک تیشہ اور اے سر فرما یا نصیب
جو کچھ پڑی چرخ کی افتاد یا نصیب
ہے ایک میری تاک میں صیا یا نصیب

شعلہ او نہیں پسند نہیں ہے پیری خوشی
ہوتا ہے شاد و بھر دل ناشاد یا نصیب

اے حضرت عیسیٰ انہیں کچھ جانے سنو اب
سچا گیا پھولا ہئی سر سے چمن اب
اوشوق اسیری کھیلے کیسو کے شکن اب
خاموشی نے معدوم کیا اور ذہن اب
یاران وطن کو ہے غریبوں سے کنارہ

وہ آگے رکھو اے تہہ کر کے گفن اب
اشکو کی گئے سینہ مرے رانج کہن اب
ترسینگے قفس کے تھے مرغان چمن اب
تم ہی کہو باقی رہی کیا جائے سخن اب
غربت کا تھا حساب ہے کرو ترک وطن اب

تم تو ایک بار کی کہتے ہویں دوبار کی بات
 پوچھتے ہیں میرے قاصد سے وہ بخار کی بات
 پھر گئی بلبل گل میں تیرے خسار کی بات
 دیکھ کچھ تو نے اٹھائی وہی تکرار کی بات
 منہ سے نکلی تجری کو ٹھوں تیرا ذکر کی بات

ہوئے مجھ کو دئے یا غیر کو انصاف کرو
 اس کے یہ معنی کہ پھر نامہ و پیغام نہ ہو
 گل نیا کھلتا ہے اور نقرہ انداز میں
 طلب ہو رہا ہے پر تجھے کہتی بیٹھے
 وعدہ غیر لب یا مہر نامہ سے نہ سنا

مستعلیٰ بھی دیدہ و دل بند کے لیتا ہے
 ابتداء محشر یہ گئی آپ کے دیدار کی بات

کروٹا بھل رہی ہو کھل کی نہیں عبث
 اور بد لحاظ تھی تیرے شکر میں عبث
 تم حال پر چھتے ہو دم واپس عبث
 کیوں حرج کر رہا ہے چنانچہ میں عبث
 بوجھ مجھ پر بھرتے ہو عین بر جہیں عبث
 کیوں کھیلے جانا ہی غم دنیا و دیں عبث
 کتنے مجھے ہے آپ کو عرش میں عبث

سوں ناتواں وصال کا کچھ بھی نہیں عبث
 آنکھیں توڑ رہی ہیں میری نرم غیر سے
 یہاں کہیں ہم دشمن و شکایت کیواستے
 افسان سے انکھ عقدہ پروں کو کیا مثال
 یہاں کچھ کو بھی لب پہ نہیں تگہ ٹٹے چور
 آزاد عشق کو نہیں پروا کے دو جہاں
 یہاں خاک میں تڑکا بھی رہتا بلند ہے

آرام گاہ عشق ہے گھر شمع کا نہیں
 اسے شعلہ قبر میں ہے دم آتش عبث

ایسا عشق چشم سوں کا کیا علاج
 شکوہ نہیں گل نہیں ذکر سے نہیں
 معشوق پر جفا ہو تو عاشق کی موت ہے

اچھا نہ ہو اگر تو سیجا کا کیا علاج
 اسے دوستار و زنجش سیجا کا کیا علاج
 دھندلے کہیں ہیں جاں زلیخا کا کیا علاج

ہے عالم شباب کو پیری کا انتظار
میری شبِ تراق کو بھی ہو ستر نصیب
پہلو نشین تھا صبح تک اضطرابِ شام
لاسا قیا شرابِ صیدِ جی کہ بے پئے
مشتاقِ رخ کا کوچہ گیو میں کام کیا
وہ ہمکنارِ غیر ہے میں ہمکنارِ غم
ہر کس کے یار میرے داغ و آغ ہیں

جیسے مسافر ہوتا ہے امیدوارِ صبح
برقع اٹھا بھی لے کہیں اوپر وہ دارِ صبح
دن بھر گنا کیا میں غم بے شمارِ صبح
دن بھر بگاڑتا ہے طبیعتِ خارِ صبح
کیا جانیں نطفِ رات کا اہلِ یارِ صبح
یارِ شبِ فراق بھی ہو ہمکنارِ صبح
خوشید کی طرح سے ہوں آئینہ دارِ صبح

پیری میں شعلہِ حسیں تم بھی چھوڑ دوں
کچھ اور لطف دیتا ہے بوس و کنارِ صبح

جانی ہو کو بھی ہے خونِ عاشقِ دلگیرِ رخ
آگِ حوریں لگی ہے گرنی رفتار سے
کب گوارا ہو سکیں ہزاروں گستاخیاں
تھکاؤں کیا کھلیاں آنکھیاں رہ نہ سکیں
ایک پر کا بھی نہ بیٹھا ہاتھ اٹھکا رہ گیا
بیگنا ہوں کا چھپا کے سے ہو چھپتا نہیں

میرے ہلو سے منگے ہیں تہا دی تیرِ رخ
بچے بچے گنچے ہو گئی ہے پالوئی زہیرِ رخ
ہو گئی غصہ کے مارے خود بخود تیرِ رخ
کروے ہیں اس گرنے ناخنِ تیرِ رخ
سنت جانی پر ہوئی کیا کیا تیری شیرِ رخ
ہو گئی خوں و میر و حشم بہت بے پیرِ رخ

شعلہ ایک ایک حرفِ ہنسنے ہمارے خون کا
قتل کے شہر کی بے شہرت ہے تیرِ رخ

خرو سیکھ گئی تیری خوشیاں فریاد
کہاں ہی چرخ کہاں ہیں ہوں اور کہاں فریاد

رُکِ ندول میں نہ تھیری سرزباں فریاد
میں نیجاں وہ بلند اور ناتواں فریاد

فتنہ گل آل ہوا سے سرفراز گھرا بند
 ہے دل صافی میں اپنے عکس دئے پارت بند
 کیوں نہیں دیکھا وہ خط میں دیدہ خوباں بند
 دیکھ رہا ہے نہ دل میں حسرت پیراز بند
 محنت پہنچے ہیں رہا وہ جو پہنچا اچھا بند
 غیر سے ہو بوج میرے دل کی سرکار بند
 لگ گیا دل میں جگمگ ہو کر خیال پیر بند
 رنگ بگم رہے چین کا چھائی افسردگی
 لئے حسرت ہاں رہا ہمارے کچھ نہ کوہاں
 یہ خیال سوزن خمر گاہ چہرہ کا خلق
 ہم تو جیتے ہیں اندر تے میں غائب ہجر میں
 کسی آنکھیں کرکٹیں پرست ہیں بزم کو
 ہم نہیں ہوئی کی صورت باعث افتادہ حال
 جنس ابروئے مارازندہ ٹھوکر لئے کیا
 آرزو کے سر و مہری ہاں ایک آہ سر و اوہ
 کیا کیسی بات لب تک آتے آتے رہ گئی
 ہم اسیرانِ قفس سے ظاہر ہاں کیا کہے
 کون آیا وجہ کیا دریاں پہ اتنی بڑھی
 کجا لیاں لئے نہیں حرف کمر پر مجھے

چشم نہیں نے کسے میں رخصتہ دیوار بند
 آئینہ نے کر لیا ہے پر تو رخسار بند
 زخم کر دیتا ہے اک شہر مہم زنگار بند
 چہرہ نہیں کھلنے کی آنکھیں گریوں الیاء بند
 کچھ اندلیں دیوار پائیں گرد و رخسار بند
 ساتھ ہوں آنکھوں کی میرے ذوق دیوار بند
 روزن گوہر میں سے گھنٹہ انہرا رہا بند
 تم ہو ہوئی ہے چشم نرس ہمارا بند
 ایواں کسے میں شوق پرست لب انہرا بند
 کرتے ہی کے میرے زخم دامنہ زار بند
 پینے چلتے ہو گئی ہے عمر کی رفتار بند
 ہو گیا نفل میں دور سا غریب شہار بند
 جبے ہاں تک بات آئی ہو گئی گذار بند
 محل گئیں سو بار آنکھیں ہو گئیں سو بار بند
 اسے دل افسردہ کر دے گری اختیار بند
 کیوں ہاں کھلتے ہی کھلتے ہو گئی گذار بند
 جب کھڑا بازو کا دورا ہو گئی منہاں بند
 کس نے جھانکا مجھے میں کیوں نہ دیوانہ بند
 گویا مثلِ قفس ابجد تھا دیان یاں بند

دل پر شتہ سے کیا ہو سکے کباب لذیذ
ہے بوسہ سبب ذوق کا دم عتاب لذیذ
رقیب و اللہ شک گرم کیا جانے
غم فراق نے چکھا نہیں دل بریاں

شراب تلخ ہے اور میرا خون ناب لذیذ
شمر کو کرتی ہے گرضی آفتاب لذیذ
بچھا ہوا تیرے بیمار کا ہے آب لذیذ
حرام خور کو لگتا نہیں کباب لذیذ

مرا کچھ اور ہے خون جگر میں اے شعلہ
کچھ ہے زخم کے انگور کی شراب لذیذ

بھینک دے دل نچکے گل بچوں سر خساروں پر
شنگی باندھنی اچھی نہیں رخساروں پر
خط کو پیدا کیا اللہ نے رخساروں پر
پھر نظر ڈالتی ہے آپ کے رخساروں پر
کون بازار میں رشک مہ کنھاں آیا
تشنہ شربت دیدار پہ کیوں تیر ہوئے
وہجیاں حب کی ان کے ہیں ٹکڑے ٹکڑے
جہنم کو میرے گھر سے کچھ الٹی لاف
دل جلائی وہ پہلو میرا دیکھا ہی کے

توڑ دوں عقدہ تیرا کو تیرے پاروں پر
آنکھیں کھول دیکھ کسی دن تیرے نظاروں پر
کاسے رکھ دیتے ہیں سب باغی دیواروں پر
کچے بلبل کے کباب آج تو نگاروں پر
منفی چھائی ہو دیر کے خریداروں پر
آگ برساتے ہو پانی کے طلب گاروں پر
آج کل یار ہی جو تیرے آواروں پر
چاندنی تک نہیں پڑتی میری دیواروں پر
بجلی گرتی رہی کیا کھیل دیواروں پر

اچھی سورت کی طرف شعلہ نہ دیکھا ہے
آنکھیں کھول بیٹھ گئے اک دن انہیں نظاروں پر

ہم بھی بگڑے زمانہ سے تیری تو ہو کر
بان میں بند قبا آپ مجھ کو رکھو لیں

طیڑہ پر مرتے ہیں پھر مائل امرو ہو کر
وہم بلیں نہ نکل جائے کہیں بوسہ ہو کر

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

شاهزاده جهانگیر و شاهزاده جهانگیر
شاهزاده جهانگیر و شاهزاده جهانگیر
شاهزاده جهانگیر و شاهزاده جهانگیر
شاهزاده جهانگیر و شاهزاده جهانگیر

[illegible]

۱۰۰ - در این کتاب که در این کتاب
 ۱۰۱ - در این کتاب که در این کتاب
 ۱۰۲ - در این کتاب که در این کتاب
 ۱۰۳ - در این کتاب که در این کتاب
 ۱۰۴ - در این کتاب که در این کتاب
 ۱۰۵ - در این کتاب که در این کتاب
 ۱۰۶ - در این کتاب که در این کتاب
 ۱۰۷ - در این کتاب که در این کتاب
 ۱۰۸ - در این کتاب که در این کتاب
 ۱۰۹ - در این کتاب که در این کتاب
 ۱۱۰ - در این کتاب که در این کتاب

۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

کتابخانه عمومی
مکتبہ اسلامیہ

کتاب فی الجہان فی الجہان
فی الجہان فی الجہان
فی الجہان فی الجہان

[illegible]

میں وہ ہوں بلبل باغ مقدر آشیانہ ہے
 کلیسا میں ترے آنے سے کیسا زلزلہ آیا
 الہی کیا کیسا کشتہ طرز خوشی ہوں
 جنوں میں دیدہ تر فرش راہ ہو ہو کے کہتے ہیں
 یہ بے نظارہ بازی کرتی ہو سورج سینہ میں
 بت بیک محشر میں بھی تو ماہم نہیں ہوتا
 پس مردن ٹہرے گا اور بھی کچھ خوش حشر
 کہاں کا طور اور کس کی تجلی تھی خدا شاہد
 خیال خیرِ قابل میں اپنی عمر کتنی ہے
 درم فوج نہ پوچھو گئی بے تابی بس
 سر بازار ہو گا جلوہ گارِ حشر کا عالم
 جلا یا گئی فاضل نے کیا کیا شمع رویہ نکلی
 یہاں کیفیت متناسخ کیا ہوا برابر اراں سے
 جلوں کو تکرارِ شکرِ قتال اعدائے کہ آخر کو
 تماشا ہوا اگر زندہ ہو بجارِ مسیحائی
 دہیں موج ہوائے صحن گلشن پر کتر ڈالے

میر اور طائرِ سرور کا کاشخ نشین پر
 برہنہ دوڑ کر بیت پر گرا اور بت برہن پر
 مہیا چمکے چمکے روئے ہیں میری مدفن پر
 جو دم آؤ تو موتی ٹاک میں صحرائے مدفن پر
 عرو و نگارِ حیا کا میری آنکھیں کبہرِ مدفن پر
 قری دم خم ہیں ابرویں وہی شوخی کی حق پر
 ہنسی چاک لہن کو آ رہی ہی چاکِ دامن پر
 غیب ہو گا ہوا موتی کو تیر و درویشِ روشن پر
 یہ وہ کشتیِ بوجِ طبعی ہے مردم آبِ آہن پر
 کبھی گردن کٹی خنجرِ مرہن خنجرِ خنجرِ گردن پر
 خدا کیواسے کچھ اور دوا لاکے طعن پر
 بتا ہے شمع پروانہ میرے طرزِ تعلیم پر
 گھر سے ہو قشرہ شہر برق نہک میر و خرمین پر
 چڑھنے کے بھیل میری خاک کے ڈن کی مدفن پر
 کوئی اٹھو کر لگاتے جا کے عیسیٰ کی مدفن پر
 اگر بلبل گنہ رجا کے میری خاکِ نشین پر

وہ تحسین شعلہ یاد آیا مصرعہ آتش

ہمارے شہر کا انصاف ہو انصاف و دشمن پر

دیکھ مر جاؤ نگاہیں مرے کچھ قابلِ پھوڑ

کون ہونست کش دستِ اہل بسملِ پھوڑ

Handwritten text in the top right column, likely in a script such as Persian or Urdu, consisting of approximately five lines of dense script.

Handwritten text in the top left column, continuing the script from the right column, consisting of approximately five lines of dense script.

Handwritten text in the central horizontal band, spanning across the middle of the page, possibly serving as a section header or a separator.

Handwritten text in the bottom right column, consisting of approximately ten lines of dense script.

Handwritten text in the bottom left column, consisting of approximately ten lines of dense script.

اکی غمیں دیکھتے ہی دیکھتے زہرہ جین
 مال و دنیا خیر کیا سے دل ڈر سا چاہئے
 ماہ کو اُس نوجواں کو کیا ہی نسبت ایفلاک
 زہرہ سے بھڑکے مرا ساغر نہیں ہرگز شراب
 اس نگاہ گرم سے صیا و کچھ تو ہو حصول
 کھل بجائے سار بال پر لہجی پرودہ زین
 کر جفا لے برقش سکھائے گریز مستم
 خود بخود گردن جدا ہوتی ہی تیغ رشاک سے
 عمر کے کس سے وفا کی ہو جو تجھے ہو امید
 سامنے میں جمع ٹھوکر کے لئے افرائے قش

مجھے یوں آنکھیں لاکر جاوے پائل بچھوڑ
 جان ہی کر گئے تو خال کا نہ ساق بچھوڑ
 اس ٹیر پائے میں تیر ناقص و کامل بچھوڑ
 دور سے خالی مجھے لے ساقی کھل بچھوڑ
 آتیاں کو خاک کر دے برقی کا خال بچھوڑ
 شوقی ٹخنوں پرودہ در سے پرودہ کھل بچھوڑ
 بے حصول مدعا تحصیل لا حاصل بچھوڑ
 عرصہ رقت میں چکاو غیر کے شمال بچھوڑ
 میرے جیتے جی جفا کو اے جفا مال بچھوڑ
 لے ہوا بے نجد ایک زہ پس کھل بچھوڑ

شعلہ بیابانی پروانہ ایچی دیکھی نہیں
 دل کو چپکے سے اٹھائے یوں سر کھل بچھوڑ

ایا نہیں ہے وہ بہت رشاک قمر ہنوز
 ہم مٹ گئے وہاں نہیں سوز جگر ہنوز
 وہ دل میں ٹپکے مجھے پامال کرتے ہیں
 نقشہ جھانٹتا رات کس کے خیال کا
 واں اگر نہیں تو سپینہ ہی چاک ہے
 وحشت پکارا اٹھی کہ چلو شہر کی طرف
 چنونا تانہ بعد مرگ بھی میں نہ ایسروں

کیوں زندگی نہیں میری پرودہ در ہنوز
 فزہ کی جا ہیں خاک میں اُڑتے شہر ہنوز
 بھولے نہیں قرام سر رہنور ہنوز
 کیوں صورت مرتع ہیں دیوار دور ہنوز
 ہاں میرا صبر ہے وی وحشت اثر ہنوز
 سنتے نہ پایا تھا ابھی صحر میں کھر ہنوز
 لوتے بچے نفس میں ہیں تو چار پر ہنوز

پہاں سے بات چیت تھی وہ بھی نکلیا
سچ کیسے سمجھیں قصہ طور و کلیم کو
شابہ پر پھال مارو گی کی اس تھی

خاموش کیوں نہیں لب زخم جگر منور
آئے نہیں وہ چھوٹے کو بھی باہم پر ہونور
بول انہیں سے آج جو مرغِ حسد ہونور

تھاجن کا انتظار وہ اگر چلے کے
شعلہ نگاہ شوق سے کیوں ہوئے وہ ہونور

وہ اور زیادہ ہوئے مالوں کے شتابس
مقبل ہیں عجب ہوم تھی کچھ تیغِ نظر کی
کیوں لڑتے ہوئے نیکوایں پہ نگہراں
بہرِ قہر میرا راہ نہیں گرنی بازار
ہم غش کے تو قابل نہیں ہوئی کی طرح سے
کیا روک دے تھوڑے فاصلے نہ تجھ سے
وہ آگے تابلوت اتھانے کے بہانے
پیری میں کہاں اولہ جوش جو اپنی

ایدل نہ اکھڑ جائے کہیں تیری ہواں
کہتی تھی ادا اور تو کہتی تھی قصاں
ہم دیکھ چکے زخم کی شورش کا فراہیں
ہو جان کے گاہک مری میں بجان گیاں
کیا اتنا ہی جلوہ تھا تراہیش رہاں
لب پہلے تو پیارے تھے کہ چہاں تھاں
اے کیسی خاموش ہوا سے الہامیں
جاتا رہا بے صوت کے مرے کا فراہیں

کچھ نام سے شعلہ کے بھڑک جاتے ہیں اٹنے
پس دیکھ لی تاثیر تری آد رساں

انہیں کو پہاں سے ناوکِ نظر کی تلاش
لیجئے تو کو چھپیں انٹے سے نامہ پر کی تلاش
میں وہ اسیر تھا صیاد کو گھلتاں میں
کسی کے رنگِ ظلال میں تھے کرو یا ہر زرد

یہاں پڑی ہی مجھے اپنے ہی جگر کی تلاش
پیامبرِ کوہِ ماں ہو صد کے گھر کی تلاش
پس قہاں ہی رہی میرے بال پر کی تلاش
رہی ہی کیا ساری میں کسکو زکی تلاش

دل توڑے ہیں ترنگوں کو رکھ دے
تم بھی تو ذرا دیکھ کو متقل کا تماشا
کرو تباہی پہلو سے کلیجہ کو چھو افس
ختم کر گئی نئی چال ہے بسل کا نیا افس

کھائے ہوئے ہم بخوریں اس سر کی ہیں سحر
اک پانچ سے کرتا ہے جہاں قبلہ تمار افس

داع کھوٹا بھی اگر تو ندوں کی عوین
اچھا سو دایہ جو پٹ جائے کہیں کی عوین
ہم ڈلائی کریں دوست کے براہ کی عوین
منہ چھپائے رہو یہاں تلوہ شکر کی عوین
گھر میں جو چاہے سو کہیں گئے باہر کی عوین
اوتار لی جے لیل تصویر کو بستر کی عوین
ایتور یور کے نشان کافی ہیں یور کی عوین
انگلیاں خون میں نہول رہیں شکر کی عوین
آپ کیا دیکھے بتاویں دل مضطر کی عوین
بل کر گھاتی تو کہیں لٹ منبر کی عوین
سو دکھائے ہیں ستم ایک ستر کی عوین
عمر جاوید کو تم دیتے نیم بھر کی عوین
اُسے باتوں میں لپٹا چھ بستر کی عوین
قطرہ ہو جائے نہ دریا کہیں گوہر کی عوین
توڑی صبا دے منتظر مری پر کی عوین

زخم تیر مردہ کو بدلوں نہ گل تری عوین
کچھ وہ رخصتی تو ہیں لے لینے پتھر کی عوین
زور بازو کو کہیں نہ پتے ہیں زر کی عوین
حشر تک حشر رہتا پیدار مٹنے موت دو
گالیاں کو سنے عاشق کو نہیر کے میرا
لیچا خط کو میرے ایٹل حیراں میرا
رنگ نہ کہہ سکتا کہ گئے کھلایا ہے چمن
چٹکیاں لیتا ہے فضا و دم جوش جنوں
کوئی تو چیر رہا ہیں ہر اسے تسکین
بال سو گئے ہیں نہیں ہاتھ لگایا ہی نہیں
ہر جہز نے مجھے لگا لیا ہیں کہاں کے بدلے
ایک دم ہی سہی پرچہ ہونہا کی لذت
طعنہ صبر و وفا ہی میں ہوئی التج وصال
کاش سوئے کا نہ ان پر کوئی عقدہ چلی جائے
نغمہ سخی نے چھنسا یا اچھ افس میں سحر

رنج سے الٹ پلٹ کے ہر بام زلفت کو
ایدل کچھ اُن کا پاس نزاکت بھی چاہئے
چکر اڑائے کھائے تو نالہ کا نام ہے
نفس قدیم کی طرح مذاخوں کا خاک سے
وہ بے نعل گئی تو رہی کس کی روک ٹوک
چوڑی قلابی ہیں شکوہ و شمن بچار ہے
مانا کہ سن لیا ہے نگر اس کا کیا علاج

تم نے تو گردی ہیں عجب روز و شب غلط
ہیں بقرارِ بیاں تری الو بے ادب غلط
کر تا ہوں آسمان کی گردش کو اب غلط
باجوں سے تم شاد ہیں ہوتا ہوں کب غلط
لب پر رکی ہے آہ اجازت طلب غلط
مگر میرے تیرے کے ساتھ یہ سب غلط
کہتا ہوں حالِ دل تو وہ کہتے ہیں سب غلط

مستقل نہیں شراب تو خونِ جسمِ مہر سہی
آخر کسی طرح تو ہو رنج و نصیب غلط

کل ہیں وارثِ جگر خدا حافظ
وام گیسو بچھا رہا ہے کوئی
ہائے کہنا شبِصال اُس کا
واغ نازہ پسند کرتا ہے
شریں اور کوئی حشر نہ ہو
آفریں بہت نظرِ بادِ محی
برقِ یانا لہ ول بیتاب
اے گریباں شبِصال گئی
آپ چلے ناک نہیں پائے
اے پس مرگاز روئے وصال

کہنا نہ جائے نظرِ خدا حافظ
ہاں بے بال و پر خدا حافظ
بہ گئی تو حشرِ خدا حافظ
نیلِ زمینِ جگر خدا حافظ
آیا وہ قسمتِ گری خدا حافظ
دل و جاں دیکر خدا حافظ
کچھ تو ہے چرخِ پر خدا حافظ
صبح ہے پروہ و رخصتِ خدا حافظ
وہ چلی اب کمرِ خدا حافظ
اوانیسہ سفرِ خدا حافظ

سید محمد بن علی بن ابی طالب علیه السلام

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

مجلس اول در بیان احوال و حال

کیا سوزش دل و جو دکھا کئی اثر شمع
بس غیرت یلی کی اٹھی شب سواری
عشق تری نرم و جاتے ہیں نکالے
آنکھوں میں جو چھایا اندیر شب وقت
کیا کثرت پروانہ کوئی میری خطا تھی
دو ابرو کو کھینچ میں قشقہ نہیں کھینچا
محل میں تری شرم و تھا جو شرم نہ است
جھکو تو اند میری میں بھی آنے نہیں دیتے
رہتا شب و روز خیال رخ روشن
پیری میں بدن نور کے مٹکلی گھر جان

پیدا تو کرے پہلے ہمارا سا جگر شمع
ہے مجھ کا ہر خار سر را ہندو شمع
پروانوں کو پروا ملی دیتی ہے مگر شمع
گر تیرا ہوں ٹھکر کے جواتی ہے نظر شمع
مخمل میں اٹھا کر جو ٹنگی میری شمع
کما کرتے جلائی در کعبہ یہ مگر شمع
ڈوبی ہوئی پانی میں رہی تا بکر شمع
جاتی ہے بلانیکے لئے غیر کے گھر شمع
پروانوں کو چاہی جلتی ہے یہاں آٹھ پھر شمع
فلوئس سوچکائے گی ہر کام سحر شمع

اس مخمل کمرنگ کا پروانہ ہوں مشعل
جستی نہیں گل سو کے جہاں بارو گر شمع

بس وہ ہوں کہ جسے کھلی ہے جان شمع
کے لئے ہے آج تیغ سے کچھ آسمان شمع
نوارہ بن رہے ہیں لب خوشچکان شمع
مستقل ہیں دیکھ فصل بہار و قرآن شمع
زخم ہنات سے پوچھئے راز ہنات شمع
سو کوشانیاں تری اک اک نشان شمع
تیر نگہ کو تاننے لیس کرمان شمع

ہو میری قدر تیغ کو میں قدر دان شمع
حالم ملاشے جبر جی بان سے بان شمع
میرا ہوتی گی کہاں تک بان شمع
میں سحر و ہوا تو غرور ہو گیا شمع
تیغ نگاہ شرم کے کھلے دیا دھال شمع
اکسا کہ تیغ کی پیاں لاکھ لاکھ داغ شمع
تیر چکی آفرینش بارو بھی ہے غرور

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بنیاد و اساس

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

خم ہو گئی تو گردن بسل میں مار تھی
 کیا سر کے بل چلیگا کوئی راہ عشق میں
 ابرو پہ بل بنا نگہ بند کے واسطے
 گردن تک چٹے ہیں تھکے ہلال پر
 گردن جھکا کے جیسے کوئی ناز میں چلے
 لگا ہے ہلال عید کے کہکشاں بنا
 ہم جب تک جین ہی دم خم بنا رہے
 یہاں سید ہی ترچھی لٹو لگا کر خم ایک سا
 بسل تمہارا سایہ شمشیر میں دیا
 جو آئے سامنے سیر بازار قتل کر

شعلہ مگر ہے کوچہ قاتل ادب کی جا
 یہاں سر کے بل چلے تو نہیں کسر شان تیغ

سارے دنیا اک طرف ہیں بندہ دراک طرف
 در پہ چکرو بھی لگائے دوسراک طرف
 مکیسی بیچتی رہی تربت کے باہر اک طرف
 اب تمہارے ہاتھ تو چلے گئے ہر اک طرف
 دیکھتا ہوں بزم میں دیکھیں وہ کیونکر اک طرف
 سارے دریا اک طرف تار ویدہ تر اک طرف
 آرزو بھی ہو گئی دل کے اندر اک طرف

نالہ دل اک طرف ہے شور و شہر اک طرف
 ہموں گدے عشق کو چپیں پڑا رہتی دو
 تھما جو دم حسرت ویدار کیا بعد فنا
 میں تیں تیں تم سے غیر بھی چور تک ہیں
 آج تو کچھ چہرہ پہ بل کی کشش ہی چار سو
 آفت سے جوئی بزمِ غم اللہ سے بسا پائے خاک
 شوق سے آجاؤ سینہ میں نہیں کچھ گڑھی غیر

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

Handwritten text in Devanagari script, likely a continuation of the previous page's content.

وَأَمَّا الْفُلُ فَأُرْسِلَتْ بِرَحْمَةٍ مِنَّا لِيُبَيِّنَ لَكُمْ آيَاتِنَا فَتَدَارَكُوا أَعْيُنَكُم بَازِلًا

١٩٥٢

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

הַדָּרִיב לְהַשְׁמִיעַ לַעֲבָדֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ

وَلَا تَقْرَأُ الْكِتَابَ طَرَفًا

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

[illegible]

<p>ایسے چلو کہ میرا مٹاؤ نشانِ تلک پہونچا دو کوئی محکوم میرے مہرباں تلک یہاں دم مر گا ہوا ہے فقط تیری ہاتھ تلک اور میرا فیض دیکھ نہ اٹھا دلوں تلک</p>	<p>پامال کر کے خاک اور انیسے فائدہ یاد اے چھٹکے دام سے صیاف کے کرم کہتا ہوں کون مرگا بجا رت طلب نہیں دل گئی رقیبے جل جہن کے رنگیا</p>
--	--

شعلہ کے بعد ختم ہے ایجا و طرز نو
 کچھ لطف تھا سخن کا اسی خوش بہاں تلک

ٹھہر گیا گنتی دیر یہ تا یا در رنگ
 گردوں کے ایک رنگ میں گم ہوا رنگ
 کیا خوب ایک پانی میں گئے ہیں چار رنگ
 چہرہ تھانیں اوتر کے یہاں با یا در رنگ
 اُلٹا چہرہ ماری ہے شب انتظار رنگ
 عاشق کا خون لایا نگار و ز شہار رنگ
 سارا انچوڑے مرقہ اشکبار رنگ

ہے گلشنِ حیات کا بے اعتبار رنگ
 پر ہے روز و رات کے روزگار رنگ
 فلو ط ہو کے بھی ہیں عناصرِ جہا
 اب زرد ہو کے چہرہ عاشق ہو سچ کیا
 جہاں ہیں زرد چہرہ و آنکھیں سفید ہیں
 جھٹکتے ہو کے گنتے ہو دہن پہ کیوں بھی
 ایک ایسا بوند کے نکلیاے دل کا خون

کیوں میری خاک دہن قاتل کی دیہار
 شعلہ جہا رہا ہے کچھ اپنا غبار رنگ

جولنے والے طے چھینکدیں ہزاریں دل
 بہت دلتے ہیں آنکھوں کے اختیاریں دل
 نچل گیا مرا آغوشِ غمگسار میں دل
 اٹھے گا کون اگر لگ گیا مزار میں دل

وہ ہیں نہیں کچھ پائے پھروں گناہیں دل
 گم ہو کر گم ہیں ہو گا انتظار میں دل
 یہ خوفِ غم کہ آتا نہیں نہاں میں دل
 ہزار عرصہ فحش ہو میر کے قابل

دکھا دکھا کے لحد کو سکندر و جرم کی
ڈر اسرک کے سرانے سے بیٹھنے دیجئے
و فوراً غم سے ہی پہلو میں کچھ تہ و بالا
ضرور نکلیں ایسے تو کچھ کہ ورت بھی
کوئی لکھی بھی دیتا ہے مال بے مطلب

سنا رہا ہے فسانہ مجھے فرار میں دل
نہ سبکی کو کہیں کھینچ لے فرار میں دل
یہ اضطرابی دل میں کھڑا میں دل
خبر آگھوں میں یاد اور غبار میں دل
سوال ہو سہی و ستا میر و دار میں دل

خدا کے واسطے نازوں کو روک لے مستحکم

بچھڑا تا بیکجا آتش سدہ بار میں دل

ہو لے ایتھو حیر اٹھانے کے قابل
نہیں ویدہ تر بہانے کے قابل
وہ آئے تو کتب آئے پر دے سے باہر
ہم اپنی ہی دیوار سے پھوڑ مرتے
وہیں پر سے اہل جہاں کو ہٹا دو
ابھی سے مری جان غم و نئے وعدہ کے
تبسم سے کیا خندہ شکل کو نسبت
خدا کے لئے کیسوں کو تہل دو
مری قفس کی کو کھن کی کہانی
نہ آئے نہیں ہوتا شمع تباہ میں
دل ہر غم سے خال ہندو یہ مائل
بول سے ایسہ وفا کی ہے مستحکم

بنے ہو گلے سے لگانے کے قابل
ہر آنسو ہے موتی لٹانے کے قابل
ہو اہیں اسے چھپانے کے قابل
اگر سہی ہوتا اٹھانے کے قابل
جگہ چھوڑ دو دکھانے کے قابل
ابھی ہوتا آئے جانے کے قابل
کہیں مٹہ تھی ہر مسکرا نے کے قابل
یہ ہو جی نہیں ہر حشر ہانے کے قابل
یہ قصے ہیں سننے سنا نے کے قابل
الہی ریں مٹہ دکھانے کے قابل
مسلمان کا مردہ جلانے کے قابل
زمانہ نہیں دل لگانے کے قابل

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

[illegible]

۱
 ۲
 ۳
 ۴
 ۵
 ۶
 ۷
 ۸
 ۹
 ۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

لیں بے پروا تری گہائے ترسے ہم
کون آگیا نظر میں جو چہرہ پسند ہیں
آئی بہار چھوڑ کہیں گھر ٹک اُٹھے
اچھا کہا جو غیر کو اچھا وہی سہی
حشر ملک نہ ہاتھ سے وہن کو چھوڑتے
نالہ لکارتا ہے اوکھاڑوں فلک کے پاؤں
ہاں لے غرائش ناخن غم کیا مئے دے
لے دل ہی خون نہا کیلئے غم فراپ کیوں

چھینیں شمیم زلف نسیم سحر سے ہم
مثل نظر چھپے میں کچھ اپنی نظر سے ہم
صبا دوڑو دینے قفس بال پر سے ہم
پر ہے یہ تو کئے برس ہیں کس سر سے ہم
پھر جی ہیں ڈٹ گئے تری نازک کمر سے ہم
اور اسک کہہ رہے ہیں کدہ چائیں سحر سے ہم
منہ چوم لیں ترالہ زخم جگر سے ہم
کیا حشر مانگ لائیں کسی قلم سے ہم

شکوہ زباں پہ لائے نہ ظالم کے ڈسے ہم

کون ہے تجھے جو دو چار نہیں
ہائے فصل بہار و جوش جنوں
سینکڑوں درد اک نہیں درماں
ہم نہیں جو ایک بھی مانیں
سب ہی گل بٹی بٹی بھی مطرب بٹی
وصل کیا جب نہ ہجر کے ہوں مرتے
غیر سے لے کے کیوں نکالتے ہو
ہاتھ آجائے آپ کا وہن
کیا ثبات و در و در و پیر مرے

ایک میں ہی گناہ گار نہیں
یہاں گریباں ہیں ایک تار نہیں
لاکھ غم کوئی غمگسار نہیں
آپ کرتے رہیں ہزار نہیں
تو نہیں ہے تو کچھ ہمار نہیں
وعدہ کیا جس کا امتداد نہیں
میں کہ ورت کا کچھ غبار نہیں
حشر کا بھی کچھ انتظار نہیں
زندگی کا کچھ اعتبار نہیں

کون کہتا ہے کہ تھے عمر کو پس دیا
دیکھئے تو اپنا منہ آئینہ لیکر ہاتھ میں

کل کسی کا خون ہو گا شہر میں مشہور ہے
شعلہ مندی لگ ہی ہو لکھ لکھ ہاتھ میں

کیسے آو گرم جو وقت کی راتیں
لاکھوں میں دو چار ہوا شش جہات میں
چلتی تیرے ساتھ قیامت قدم قدم
بچھی ناگاہ نازنے کے کچھ تڑپ رہا
مروں میں جان آگئی جب تیرے لیے
سن لے گہا کے گریب جہاں بخش کا مزا
ایسے سن میں کیا ہے مزا جسکے سامعین

غل پڑ گیا کہ آگ لگی کائنات میں
تجھسا نہ پایا ڈھونڈو لیا کائنات میں
اعجاز عیسوی ہو تری بات بات میں
آنکھیں لگی ہوئیں نہیں مگر و لگی کہاں ہیں
ایسی کو کیا کلام رہا تیری بات میں
مر جا کے تھر ڈوب کے آپ جہات میں
مستی ہی ڈھونڈ مٹی ہو کر کشت اللہات میں

کیا تاپ سب سے ہر محل جو سراٹھائے
شعلہ زبان کٹی ہے وہاں بات بات میں

ہزاروں کروٹیں لپٹ آیا دل ہی قایوم میں
تن لاغر لے کیا کیا و انجائے عشق گلوں میں
نہ سینہ میں نہ پہلو میں نہ آنکھوں میں نہ انسو میں
نہیں تیرے لکوں ڈوے کی بدش پر نکاتے
پستلج آرائش نہیں وحشت پسندوں کو
خیال فال ویا و کتہ ایرو میں جان منکلی
دکھائی اثر کر بعد مروں وحشت جمنوں

خدا نے کوٹ کر پھروئی ہو کئی کوئی پہلو میں
یہ وہ کائنات ہی جو تپتا ہو چھٹکی ترازو میں
الہی کون ل کو کھا گیا پہلو ہی پہلو میں
نشان انوشکی لکے پڑ گئے ہیں گولے بارو میں
کبھی و کجا بھی ہو سر نہ کسی سے چشم آہو میں
مسکاشہ چھٹکرا ہے مسلماناں و رہندو میں
نیکی روح لیلی جتنے پتی چشم آہو میں

۱. کتب و نسخ
 ۲. کتب و نسخ
 ۳. کتب و نسخ
 ۴. کتب و نسخ
 ۵. کتب و نسخ

[illegible][illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

[illegible][illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

نشانہ تو کرتے چلو پہنچ گئی ایذا پانویں
 پھر بہار آئی چین میں زور آیا پانویں
 مانگے راہِ فلک ہے آبلہ پانی مری
 آمد و شد ہی تری کے تصور میں مدام
 رفعت اعلیٰ سے ہو جاتا ہوا دنیٰ کو زوال
 ہاتھ تم ملتے پھر وگے جھکو کر کے پائمال
 ہاتھ اٹھا کر قرض میں دامن کو جب حکم دیا
 گردن چیم فسون پر ڈار کس کی دیکھ کر
 کون آیا ہاتھ کیوں تھکے ہزاروں گوسے
 آبلہ کے ٹوٹے ہی دشت میں طوفاں اٹھا
 روز بہ روزی کا لگانا گھاس کے خالی نہ تھا

دیکھئے اٹھ گئی پھر زلزلت چلیا پانویں
 باندھ دئے اسے جوش و شہت کے سحر پانویں
 سوزن علی چھو پڑتی ہی کانٹا پانویں
 وجہ کیا ہی روز پڑ جاتا ہی چھالا پانویں
 آفتاب آتا ہی جب سر پر تو سایا پانویں
 رنگ لایہ گامرا خونِ تمنا پانویں
 ایک مالہ گرد و سر تھا ایک مالہ پانویں
 سر پھر اگر دن کے اوپر چکر آیا پانویں
 فرد کیوں چونکے یہ کسا دامن لچھا پانویں
 بنکیش ساری لکیریں موج دیا پانویں
 دل سپاہی دو چکر یا ہاتھ نہیں پا پانویں

نہ خونِ دل ہی نہ مے کا خمار آنکھوں میں
 پھر میں تپتیاں بریگانہ وار آنکھوں میں
 تو وہ شہر میر کہ ٹھہرے نہ چار آنکھوں میں
 بلائے جان ہو طلسم بہار آنکھوں میں
 پھر کہ نا ہی وہ شعلہ بار آنکھوں میں
 کہاں گئی تو وہ نزعِ حسرت ویدار

بسی ہوئی ہی تمہاری بہار آنکھوں میں
 چھپا ہوا ہے کوئی پروار آنکھوں میں
 میں وہ خفیت کہ کھٹکوں ہزار آنکھوں میں
 جو سر مہ ڈالے وقتِ خمار آنکھوں میں
 ہر ایک اشک کے سیلابے ار آنکھوں میں
 وہ عکس دیکھتے ہیں بار بار آنکھوں میں

رتبه اول که در این شهر است
 رتبه دوم که در این شهر است
 رتبه سوم که در این شهر است
 رتبه چهارم که در این شهر است
 رتبه پنجم که در این شهر است
 رتبه ششم که در این شهر است
 رتبه هفتم که در این شهر است
 رتبه هشتم که در این شهر است
 رتبه نهم که در این شهر است
 رتبه دهم که در این شهر است

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

کتابخانه عمومی
کتابخانه عمومی

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

کافر نہیں کلام سے اقرار ہے ہمیں
 عیسیٰ کی بات بات پر تکرار ہے ہمیں
 کس کی پسند شوخی گفتار ہے ہمیں
 کیا خواب ناز دولت بیدار ہے ہمیں
 آگے تمہارے بات بھی دشوار ہے ہمیں
 اسے جہاں ٹھہر کر حشر پیدار ہے ہمیں

قراں کی جائز خاطر خسار ہے ہمیں
 کیا وقت مرگ فوق لب یار ہے ہمیں
 یہ چپ لگی کہ پیسہ تصویر بن گئے
 سوئے ہیں آنکھیں واپس نظارہ بھر لیا
 تم ہی کہو کہ کسی سے کہیں شکوہ ہائے جور
 احباب ہائے گشتیں آنکھوں پر وقت گزرتا ہے

مذہب نہ گنت آہی کیا سہل درمیاں
 اب آرزوئے قتل بھی دشوار ہے ہمیں

نیا جو بن لٹا کرتا دیو کیوں سرکار چٹکی میں
 اڑا ہے جوش و جھٹ میں کسارت چٹکی میں
 کمر جاتی ہی کیا گل شوخی رفتار چٹکی میں
 ہزاروں راتوں سے دل سے یہ سوچ رہا تھا
 اٹھایا ہے اب تو آپ بھی تلوار چٹکی میں
 ویاہے بال پر مٹھی میں اور مٹھا رہ چٹکی میں
 بدل جاتا ہے رنگت الیکٹران چٹکی میں
 وہاں ہے نونی بسید لب نہار چٹکی میں
 اٹھ کر چٹکیک دیکھئے خاک جسم زار چٹکی میں

غزل بنی تھی میں کماؤ و ہر مار چٹکی میں
 کہاں دست بیون کھینچے ماں کی ہانی ہو
 کیا شیشی خرابی زار نے پامالی گلشن کو
 نکال جسم سے سو جہاں اک اک صفت برد چٹکی میں
 عجب دو انگلیوں کی مشق سے طرز ستم کیجئے
 دم فوج ہے کیا صیاد کا انداز ہر چٹکی میں
 یہ کیسا فندق دست جانی کا تصور ہے
 دمان زخم تیرے نظر سے اس طرح چٹکی میں
 عبت فکر لحدی ناتوانی جہاں چاہئے

سرگرمیو کا چھوٹا اک بلا کا سر پہ لینا ہار
 کہیں پتی پتہ ہر گشت میں زبیران باد چٹکی میں

دنیا میں خضر کے لئے گزہر میں نہیں
کیوں خوش تھا ہے آنسو جان خریں نہیں
بل شگفتے ہیں تیغ میں ابرو میں ہیں نہیں
اب آپ کہتے بے سحر تک نہیں نہیں
وہ آسمان نہیں یہاں وہ زمیں نہیں

جینے کی آرزو ہو یہاں کس امید پر
کہہ آئے کیا عدو کو بھی آئیکے واسطے
لاٹھوں کے سراوٹ لے اشاروں کے اپنے
کہتا ہوں میں بھی وصل کی شے شب فراق
کیا شورشیں ہیں گوہر لے نالیاں دل

دنیا میں شعلہ سیکڑوں آئے چلے گئے
یہ وہ مکاں ہے کوئی بھی جھکا نہیں

لیٹا تیغ پھندا اڑ گیا بل کی گروں میں
میں دکھانا ہوں جو کھٹکا ہمیشہ چشم و شہن میں
چراغ زہر دامن سے لگی ہو گئی امن میں
عجیب کچھ لطف آتا ہے مری طر تہید میں
پڑا چو دار تحیر کا نیا زنا رگروں میں
یہ موتی لٹ رہے ہیں او بہر جو بیابان میں
چربے سینہ سے آنکھوں میں گرو آنکھوں میں
الہی خیر بانی آگیا کشتی کے روضہ میں
نظر آتا ہے اک پردہ میں خیر کا کلی چلن میں
خدا جانے مگر کب کا سا آواز شیون میں
جہاں اگر روزِ شتر فرق مجھ میں اور دامن میں
بہار آئی گریباں کر چلو پویدہ دامن میں

او جھک کر گئیں ساری گزشتہ تہدین میں
تہ جکو صبر صحرا میں نہ جھکے ہیں گلشن میں
دل پر داغ لے گیا ہے ہر کای میری تہیں
جو اچھے پانوں ہاتھوں میں لپٹے ہاتھ گروں میں
یہی سخت جاتی الفت طفل برہمن میں
لگا ہوا آنسو دکھانا تم بھی اک نظر دیکھو
تہ و بالا کیا ہر ذوق گریہ نے یہ اشکوں کو
وڈو نے کون عاشق کے بچھڑے آنکھ بہا رہی
نصرت کسی کا کوئی تو آنکھوں میں بہتا ہے
عدو سے کہہ رہے ہیں وہ کہ کوئی مر گیا ہو گا
تری نظریں گواہی دینی تری جور کی کیا کیا
دہر رنداں پہ دیوانہ کچھ جھٹکتے ہیں لکھارا

اٹھائیں یا وعدہ و صمیم کی کیفیت
 نفس کی ٹھیس سون بکے ٹوٹ جاتے ہیں
 وہ شہسوار گیا اور خیال دل میں رہا
 نہیں ہی نام کو بھی جان حضرت یسے

جو رکھیں میرا سادل شیخ و شایہ پہلو میں
 جگر کے آبلے مثل جناب پہلو میں
 چھٹی جو ماتحتے آئی رکاب پہلو میں
 ٹوٹے ہوئے اسے جناب پہلو میں

نہ آیا ذکر پہ جبر لب تلک تنہ
 یہ آگ رکھی تکیا و اب و اب پہلو میں

آنکھوں کے سامنے ہو مگر چھب نہیں
 حسرت کے دیکھنا کوئی عیب نظر نہیں
 عشق تباہ میں ہستی دل کی خیر نہیں
 چارو نظر کے سجدہ ابرو میں غلج ہے
 افتادگی سے عشق میں رتبہ بلند ہے
 اولیٰ تبر و عشق کے مردوں کی بات ہے
 کیوں کہا ہے ہو باز آگے یحیٰ ناب
 مایوسی وصال سے کیا مردہ دل سے
 شب بھر وہ گل و بارہا آغوش غیر میں
 آنکھوں کے پچھلے پکے تو پیا تو اب ہے
 شب بھر چلا ہوں جیش و ہن کی واسطے
 پس پس گئے ہیں غیر کی کھانکے ٹھوکر یہ
 احسان تیغ منیت صندل کہاں تلک

اسنے نظریں بہر کہ تم آئے نظر نہیں
 کہیں رخصت نظارہ بیدار گھر نہیں
 پتھر میں جب تلک و قرع شہر نہیں
 تم جہنم میں کھرے ہو تو کعبہ کد میں نہیں
 جو اشک آئینہ سے ٹکرے وہ گہر نہیں
 اہل جگر وہی ہیں کہ جن کے جگر نہیں
 خنجر بھجے ہی دو جو تمہارے کمر نہیں
 لب پر فغاں نہیں ہی فغاں میں اثر نہیں
 شکست ہموار و دل نسیم سحر نہیں
 جسے کی طرح حرام یہ خون جگر نہیں
 ہو جاؤں آپ گل وہ چراغ سحر نہیں
 ہم خاک راہ ہو گئے تو راہ پر نہیں
 یا سر نہیں ہی دوش پر یا دروسر نہیں

موقوف حشر میری ہی فریاد پر نہیں
 مثل چراغ گوشه نشین بھی قبر نہیں
 پر کیا کرے کہ دوش پہ دوچار سر نہیں
 دل میں بجلی نہیں بجھے آنکھ میں گہر نہیں
 جب دل میں ہو تو حاجت پیغام پر نہیں
 جیت نکال کر رو سیاہ ہونا سودا نہیں
 ہم بھی بشر ہیں ایک سیادت میں شہر نہیں

تم بھی دکھاؤ جلوہ عالم فروز کو
 کیا باریاب ہوں تری خلوت میں اہل حسن
 ہم بھر بھی دیکھتے تری تیج آزمائیاں
 لے اشک خاک خون میں ہی لٹا پستہ ہے
 جو چاہا تم سے کہہ دیا جو چاہا حسن لیا
 روشن ہے یہ کہ کوئی بھی مثل نکلیں یہاں
 دیتے عدد کے خندہ بجا کے سو جواب

سجھلے سخن کی جس کا بازار بند ہے
 دنیا میں قدر والی اہل ہنر نہیں

اٹھا کے آنکھ میں رکھ لو عجاڑا تھا ہوں
 شراب پیٹا ہوں پر ہیر نگار آتا ہوں
 پیکار اتیر گلچہ کے پار آتا ہوں
 کرم سے دیکھ لے امیدوار آتا ہوں
 تجھے تو اب بھی بہت ہوں ہزار آتا ہوں
 زمیں نے چھینکا رہا بقیہ آتا ہوں
 بنی میں سجھے میں بگڑی میں آتا ہوں
 دہان زخم سے راز دار آتا ہوں

کبھی نظر میں نہ کہنگوں نزار آتا ہوں
 بتوں کو چاہتا ہوں استدر سماں میں
 جو اُس نے زور سے پہنچا تو چوم کر انگلی
 نہ مجھ کو خواہش دیتا نہ خواہش عصفے
 نحیف ہوں پیڑ غم یار تیرے کھانیکو
 پس قنات مجھے گھیر کے گور سے یا ہر
 غم فراق پیکار کہاں گئے دل جاں
 کبھی اٹھلی نہ کسی پر تری نظر کی بات

ابھی تو سجھلے وہی سوزوں سے میری میں
 چراغ صبح ہوں بے اعتبار آتا ہوں

کہاں ہوں کل کجبت پر پناہ کی تواضع کو
یہ کس نازک گم کو وصل کا پیغام لکھتے ہیں

بٹھالیتے ہیں جہاں کو ہلاکوں کی گھر میں
ہوئی باتیں ہیں خطا کی ساری سطر میں

شراب تاپ کا پیرے ہی تک رنگ چھتا ہے
یہ وہ دہلیا ہے جو تھلا دے گا حرم کو غریب

دل سکھائے گا اگر جو روج بیا دہیں
نالہ کل کا سا نہیں کل کی فریاد نہیں
کیا کہوں تیرے میں کیوں شکوہ بیا دہیں
میاں لے شوق اسیری میں آیا دہیں
کیوں دم حشر میں دل شاکل بیا دہیں
دی نالہ تو ہیں تازہ کوئی فریاد نہیں
سلسلہ ٹوٹنا اچھا دل ناسا دہیں
لوگ کہنے کو تجھے رشک پری کہتے ہیں
سیکڑوں کو گنگے ناز کے گردن مارا
بے اثر شکستے اچھا ہو آٹھین کھینچیں
اپنے پرانی ہی منقارے لہجے میں سے
دل خراشی سے کیا کوئی کو نسبت
بخودی میں نہ خدا کچھ کہ خدا ہی کیا ہے
قلم کا حکم تو آنکھوں اشاروں میں ہوا
ظن نہیں مفت لے کیسے ہن کا بوسہ

ہم بنائیں گے اگر تم ستم ایسا دہیں
بیل باغ کو پھر آج سستی یا دہیں
دم پہ یوں آگے ہی فرصت فریاد نہیں
پر نہ کہتے ہیں یہاں اور ہیں صیاد نہیں
کچھ تری چل تو لے غیرت شہنا دہیں
آنکھ کھڑا ہو بھی فلک کچھ ہی آفا دہیں
دم چکے سے نہ کٹے جس کہ فریاد نہیں
آدمیت تو یہی ہے کہ میرزا دہیں
میں نہ مانوں گا کہ آنکھیں تھی جلا دہیں
تاخلف سے تو یہ بہتر ہے کہ اولاد نہیں
کیا کروں تاپ فراموشی صیاد نہیں
تاخین غم سے قروں تیشہ فریاد نہیں
دیکھ کر موت کو یہ بھوسے کہ خدا یا دہیں
کہنے کے اور تو تھیں مرے ارشاد نہیں
گھر میں کچھ مال نہیں عیش کے امداد نہیں

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

مجلس ۱۰۰

تنبیه و تحذیر

بسم الله الرحمن الرحيم

بہاڑیں ڈالو کسی پہلو میں کہوں اچکے
 خال نکرو گے یہاں پر سنگارات دن
 اس قدر سختی سے کیوں متوجہ نظر کے واڑیں
 چشم پوشی کر رہی ہے پھر بھی چشم نیم باز
 ضعف و دم آنکھ میں آنا سفر ہی دور کا
 تم ہمارے اور آئینہ تمہارے روبرو
 تم فکر اٹھتے یہاں دل کی کمزورت ہی وہی
 پھیر نیکو سیکر ڈول بھر کے دہن لائے ہو
 ٹھہر بھی جاؤ ابھی قربان نہیں کی تمہاراں
 چکے آئے بزم میں اور جانے کیا کیا لینگے
 طبع موزوں کیا گئے چسپی طرح ویسی غزل

کچھ جگر انگر نہیں کوئی شرار اول نہیں
 چھوٹ جائے رخصتے قشاک سارا دل نہیں
 اسے بت سنیں جگر کچھ سنگسار اول نہیں
 پھر کہو گے تم کہ ٹکڑے ٹکڑے سارا دل نہیں
 ناتوان کچھ ابھی پاتا سہارا دل نہیں
 یہاں ہمارا دل نہیں وہاں تمہارا دل نہیں
 تم ستور لکھتے یہاں ہمتے ستوارا دل نہیں
 ان دلوں میں بندہ پرور کیا ہمارا دل نہیں
 بیٹھ بھی جاؤ ابھی صدقہ اوتارا دل نہیں
 کوئی بولا جاں نہیں کوئی پکارا دل نہیں
 کچھ زمین شعر پر اپنا: جارا دل نہیں

شعلہ لاکھوں بار دوز با اورا وچھلا لاکھ بار

پھر بھی بھر عشق سے کرتا کنارا دل نہیں

برق کہتے ہیں کسے کس کو شر کہتے ہیں
 مرجاصل علیٰ اہل چشم جگر کہتے ہیں
 آنکھ بھڑائی ہے حجب سوز جگر کہتے ہیں
 کچھ وہ گھبراے سے اگر مرد گھر کہتے ہیں
 گور کچھ دور نہیں فکر مسافت کیا ہے
 بخود ہی عشق کی یہ تھی کہ خبردار ہوئے

جاسمے ہو جسے عاشق کا تیر کہتے ہیں
 چشم پرور اسی کو تو لکھتے سر کہتے ہیں
 اب بھی اس آگ میں پانی کا اثر کہتے ہیں
 کیا ہی کو ترے نالوں کا اثر کہتے ہیں
 گھر بدل لینے کو دنیا سے سفر کہتے ہیں
 ایتراو جسی نہیں اسکی خبر کہتے ہیں

ہزار بستیں گویا تہ تیغ ہوئیں
 نہ نکلے سینہ سے باہر کچھ آرزو تو نہیں
 صدائے نالہاں ملتی ہے کچھ تری آواز
 بنوں کے عشق سے پکڑے ہیں چار طرف
 ہوا سے پتے ہو یہ بد و مایاں کیا ہیں
 لگا کر کیوں ہے میرا سے تم باؤں پر
 ہو ایسی ہوئی اتنی بے شکست حشر میں
 کہاں چلے ہو بھلے مہنتے نکلے کی
 یہ کون حشر میں نیچے چمکائے دیتا ہے
 تمہاری نرم سے اٹھ اٹھ کے بچھنا کیسا
 وفا گناہ اگر ہے تو کیا عفا کا ذکر
 خیال ہون ترگاں کو کیوں ملے میرا
 یہ سچ ہے عشق میں رونا ذلیل کرتا ہے
 خال کا نیسے چھپتا نہیں کسی کا خون
 ہزار دور بھی پاس ہی مگر دل کے
 نقاب حشر میں اٹھتا نہیں ہر کیوں رخصت
 نہ منہ سے بولے کچھ ہو ہو نہیں کیا کام
 یہ رشک حسن ہو گیا تو دھو دھو دھو گئے ہو
 پتے بھو اوک سے سحر تیرے مختلف کو

خنسی میں دل و دلی تم ہی خیر و لو نہیں
 لگا ہوا ترے پر کیاں کے منہ ہو تو نہیں
 لکھا ہوا کہیں زخم رگ رگ کو تو نہیں
 ہزار کعبہ ہی دل پر ایک سے تو نہیں
 کفن کی بوس کی کچھ حین کی بات تو نہیں
 تیرے اولیٰ و حیار غصت کو تو نہیں
 لکھا ہوئی تری زلف خمیرہ موت تو نہیں
 یہ میری جان ہی دشمن کی آرزو تو نہیں
 سوار گردن قاتل مرا ہو تو نہیں
 صدائے نالہ ہوں آواز خوش گلوں میں
 یہ سچ ہے قابل حشر میں ہیں تو تو نہیں
 زیادہ زخم سے دیکھو کہیں رنہ تو نہیں
 ہزار اشک و موتی تیرا برو تو نہیں
 قبا کے ذیل سے دہلا مارا ہو تو نہیں
 وہ لاکھ گم ہی محتاج جستجو تو نہیں
 یہاں بھی یہ نظر خاطر عہد و تو نہیں
 دین کے بوسہ کے طینتیں لکھو تو نہیں
 جھپکے کس سے ہو آئینہ و برو تو نہیں
 کہاں کے لادوں یہاں ساغر و سبوت تو نہیں

لکھنویوں میں حشر لگنا مہ فراق
اے اہل بزم عشق بہر و جام بخودی
کیا کیا ہیں انتظام صفت قتل گاہ میں
تو آرزوے دل ہر تمنائے جان ہے
گر یہ نے پھر دکھائی ہیں خانہ خرابیاں
سنائیوں میں وہ کہتے ہیں بہر قتل غیر
اڑتے پرے جو خواب میں شب آسمان پر

آرزوہ طبیعت مینا بس نہو
ایسی پیو کسی کی کسی کو خبر نہو
یہاں کا وہاں بجائے ادھر کا اُدھر نہو
کیوں میرے جی کو چین تجھے دیکھ کر نہو
اے بیل اشک بکھنا دلو اور نہو
ایکاش یوں ہیں سچ ہو کہ اُنکے کمر نہو
نکسب میں کوئی طائر سدرہ کا پر تہو

سُحرا بزم عشق تو جینا محال ہے
کس کام کا جگر ہے جو درد جگر نہو

ماجرائے دل بشید اسٹلو
اے بتو دل کا بھی تالہ اسٹلو
طشت از یام ہوئی طور کی بات
جو کہوں گا سرِ حشر اٹھ کر
نہ سونو غیر کی کہنے دو مجھے
عش ہوئے حشرت ہوئے تمہر
وعدہ وصل عروسے ہی سہی
عمر برباد خط و لب پہ لکھی
ٹھہر و ٹھہر وہ بڑھارنگ فغاں
قہر و رویش بجان درویش

میرے دکھ درد کا قصہ سٹلو
بانگ ناقوس کلیسا سٹلو
لوگ کیا کرتے ہیں چرچا سٹلو
پہلے تم بیٹھ کے تنہا سٹلو
نہ کہو کچھ مرا کہنا سٹلو
اے لواک اور تماشا سٹلو
کچھ ہماری بھی تمنا سٹلو
حسرت حضور مینا سٹلو
راگ اک اور بھی چلیا سٹلو
لو مرے خون کا دعویٰ سٹلو

مکمل کے سینہ پر داغ سے چلی ہو جان
 الہی کو جسے فائدہ نشیں کا کشتہ ہوں
 اٹھایا ویدہ تر مائے نرم چاناں سے
 جھکے کا سر ترے خنجر کے بارہ منہ سے
 اٹھنے کے حشر میں بھی کیا نہ کشتہ پیدا
 براہو آرزو سے وصل کا لحد نے مجھے
 تمام عمر بسر ہوگی عشق کا کل میں
 بعد از جوش تریسے ٹھک نہیں دیتے

ہوا یہ پوسے چین سے سوار ہو گیا
 تریں چھٹی ہے گھر کی مزار ہو گیا
 لگاؤں آگ ترسے اشکیا ہو گیا
 کہ شوق قفس سے گردن میں ہار ہو گیا
 وہ چھوڑے ہیں کفن سا زنگار ہو گیا
 نعل میں کینچ لیا ہسکار ہو گیا
 وہ طول دینے مرے اختصار ہو گیا
 وہ جانے مجھے نہیں کیا پتہ ہار ہو گیا

رہے نہ عشق میں اسے سحر دین دنیا کے
 لے بتوں سے خداں میں خوار ہو گیا

اوڑی ہو کہبت گل لیکے پرہن کی بو
 دماغ میں تھی بسی کسکے پیرہن کی بو
 وہ بال کھوکھے پیٹھے ہیں ایڑی کوٹھے پر
 یہ رنگ لائی ہو شوق کی کیا عرق ریزی
 الہی تیر ہو جگمگ میں جی نہ لگ جائے
 لگا کے ہاتھ میں ہندی جو بال ہو دیں
 ترے فراق میں گل غار خار چشت ہیں

چورانی غنچہ تے چمکے سے کچھ دھن کی بو
 فرشتے سونگے ہیں مرے کفن کی بو
 ہوا میں لپٹی ہے گیدہ کے پر کفن کی بو
 کہ جو سے شیریں ہو خون کو کفن کی بو
 کہ مجھ کو آتی ہو غربت میں کچھ وطن کی بو
 حنا سے آئے گی تافہ خلق کی بو
 کہ کیوں دماغ پر شاں کر دی چین کی بو

چھپاؤ ہم سے تو سحر نہ طبع سوزوں کو
 مہتاری بات میں آتی ہے ہن سخن کی بو

کیا کہے واپس پہنچا نجد کی جاگیر کو لے چلا مٹی مری بیتخانہ کی تعمیر کو بدر کی صورت بڑیاؤں تاشن تدبیر کو	لیے مجھ کو تیرے سے مروئی جانوں کشتہ ناز تباں وہ ہوں کہ سر پر بہن عقدہ تیرے شکل اور فلک سینہ سیاہ
--	--

شعلہ یاد آتا ہے جیبتیری فصاحت گلیاں
بھول جاتی ہیں خدا جانے کلام میں کو

چھینے مرنے کا تماشا دیکھو غیر نے پھر تمہیں دکھا دیکھو چاؤ اپنا کہیں رسد نہ دیکھو اٹھ سناٹے کہیں پروا دیکھو اس کے کیا معنی کہ اچھا دیکھو اس مداری کا بھی لشکا دیکھو غیر پر توڑا جھبلا دیکھو چھپائی کا یہ چھپنا دیکھو میری تقدیر کا لکھ دیکھو	لب واپرو کا اشارہ دیکھو پھر مر ہی آنکھ میں کچھ آتا ہے کوئے قاتل ہے ہر اسے حقرت مخم زندگی تم پہ فدا ہوئی ہے یہ بری کشتی پیاں پر رو شانہ ہاتھوں میں کھاتا ہے وہ زلف وہ نہیں ہیں کہ جفا کہتے ہیں اس پر مرنے ہیں کہ ہم جیتے ہیں تیرے کے خط میں لکھا تھا سلام
---	--

کیا دکھائے گا قیامت شعلہ
پیار کا وعدہ فرما دیکھو

تسے جب تم ہی نہیں پھر کوئی تسایا ہو باغے جس قطرہ میں پانی نہ ہو دیا گیا ہو دل ہی میں چکیاں لیا تو پھر افتا کیا ہو	حسن بے نعل کی پھر حسن کا دعوا کیا ہو آنکھیں پھیرائی ہیں آنسو کی تمنا کیا ہو چکے چکے ہی رہے ظلم تو رونا کیا ہو
---	---

سو بقیامت اٹھتی ہیں اک اک قدم کیا تھ
 اب غم کیساتھ ملے نہ دل ہی غم کے سا
 پسیری ریح ترے دست جو سے
 گشت نہیں بٹا پور فقط اپنے دماغ سے
 ہم دم دیا کہ نہ دم بازیاں گئیں
 ادم ہزار دم ہیں مگر ہو گئی یہاں
 دم کے چکوساتھ رقیرونگے چل دیئے
 کیا دیکھتے ہی دیکھتے اہل وطن گئے
 وہ زخم ہیں کہ خندہ گل بے نمک کروں
 ہے اپنا آہواں دم ترزع پیشوا
 کنگ و کھائے جائے زخم جگر انھیں
 الکمار تجھے غم کے قدیم پیر رکھکے ہاتھ
 کسب رخ ووں ہیں نسبت کوہن کہ عیوض
 گر نقد دل لیا ہے تو لو نقد جان بھی
 خط لکھتے لکھتے ہجر کا مشرب پیا ہوا
 زنجوں کو میرے شتر غم سے ڈار تباط
 وہاں شکوہ ستم پو ستم اور بھی فزوں
 مضمون اشک اور بھی پانی چڑھائیے
 شاہ بہنہ لے کہ کمر پاس آگئی

مشترک طائر کے انداز دم کے ساتھ
 جھگڑے تمام ہو گئے سب ایک دم کے ساتھ
 الجھا ہی میرا دم ترے شجر کے دم کے ساتھ
 طبل کے جھمکے اس قسط اپنے دم کے ساتھ
 سو ہو گئے ہیں اپنے دم ایک دم کے ساتھ
 قطع ہزار دم کی امید اپنے دم کے ساتھ
 اچھے نہیں ہیں روز نئے دم کے ساتھ
 چھوٹے ہیں کیسے کیسے الہی دم کے ساتھ
 وہ دماغ ہیں کہ صفت نہ بدلوں دم کے ساتھ
 لشکر حلاوت روح کا طبل و علم کے ساتھ
 کنگ بنا ہے جاسیئے اہل ستم کے ساتھ
 اقرار ان کے اور کے سہ کی ستم کے ساتھ
 کسب طیش جاوواں کو بدلتا ہوں غم کیا تھ
 اک اور بھی بڑی ڈر ستم اس غم کے ساتھ
 پلٹی صدا سے صحریر قلم کے ساتھ
 عرفوں کو ریا ہوتا ہے جیسے قلم کے ساتھ
 یہاں لب پشکر شکوہ جو دم کے ساتھ
 وریا کو باندھتے ہیں مری ستم کے ساتھ
 زلفوں کو بل بند بکے یوں سچ و خم کے ساتھ

[illegible][illegible]

منه سبب است که در این کتاب
مستوفی از این کتب که در این کتاب

اب گلے لگتے ہیں بیساختہ اُن کے شعلہ
یا لگانے نہیں پاتے تھے کبھی باز کے ہاتھ

لوٹ جاتی ہو مری سے قیامت آئی
حقدر رنج کو چھیڑا میں رحمت آئی
شیخ گل ہو گئی کیا یزم میں آفت آئی
ابتدا عشق میں یاد قد و قیامت آئی
شب تنہائی مرقد میں جو وقت آئی
طلح کیوں گئے تیر یوں قصہ قیامت چکر
کھا چکے تیر مگر ہاتھ کا بوسہ لیں گے
تو وہ غفار ہے لینے کو گنہ گار و تنکے
جانی خیر بھی اس کے نہیں ہوتی معلوم
سامنے پھر گئی آنکھوں مگر زلف و راز
وکیہ لو پہلے دہن بوسہ کا وعدہ تو کیا

نہیں دلتی نہیں دلتی یہ طبیعت آئی
زخم جتنا کہ گزید اکنے لذت آئی
بے تکلف ترے آٹھٹھے ہی قیامت آئی
میں ابھی مر چکا تھا کہ قیامت آئی
بیکسی دور سے چلائی کہ حضرت آئی
خضر کیوں نہیں گئے کہ قیامت آئی
لب تک جان اگر بچے سلامت آئی
عرصہ حشر سے باہر تری حمت آئی
مجھے پھر کچھ دل و دھن کو محبت آئی
کچھ ترار و پنا کر شب فرقت آئی
بات بگڑ گئی اگر بیچ میں حبت آئی

عرصہ حشر کو خالی کرو شعلہ آیا

اہل محشر کو ہٹا دو مری نوبت آئی

بھول کر کچھ تذکرے دل کے زباں پر آگئے
رنج کیا ہو کر گل و بلبل جگر کھلا گئے
تم تو کچھ تیر نگاہ ناز پر اتر آگئے
میں سلامت ہوں تو آئینا نہیں کہ دم قرار

تم تو اتنی باتیں سننے ہی میں گھبرا گئے
حسرت اُن غمخوار پہ جو بے کھلم کھلا گئے
وکیہ لو پہلو ہی میں کیا دلو بھی تم کھا گئے
میں قرار ہی کبھی ہی آپ کیوں گھبرا گئے

[illegible]

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of the text from the previous page, written in a cursive style.

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

کچھ آپ کو ہے اپنی نزاکت کی خبر بھی
 گر خیر او دہری تو قیامت کے ادھر بھی
 میں دفن مرے ساتھ مرے داغ جگر بھی
 پیہ ایوں کہیں غل جوان کے ثمر بھی
 نادان کہیں کشاؤ کھڑے سفر بھی
 لیتا نہیں کشتیوں کی کوئی آگے خبر بھی
 مانا کہ خطا ہوں بیاب کی لیکن
 اوساتی بدست یہ کیسا ہے تلافی
 تم اوڑنے لگے حق یہ معلوم نہیں تھا
 وہ سبزہ خواہید رہی تربت یہ ہماری
 نظارہ الجھتا سا ہر کیسو کی شکن میں
 ہر روز قدم رنجہ میا کو مبارک
 اسے جان خریں چھہ تلافی یہ بچانا
 توشہ کی عویں گوہیں رکھ نیک عمل کو
 یوں پھیرے وہ بندہ پھینچوں بیخ محفل
 قال نہیں گردن کا ڈھکنا دم آخر

زلفوں کو بیٹھا لو نہیں جاتی ہر کمر بھی
 رفتار سیکتی ہے تجھ ڈروں کی کدھر بھی
 کہتی ہر مری خاک کدھی بھی ہوں رہی بھی
 حسرت وہ خدا ہے جو ادھر بھی پہلے دھر بھی
 چلتا ہے تو اس قمرل ہستی سے گدھر بھی
 اوقفتہ شکر کہیں کروٹ لے او دھر بھی
 بچلی نہیں رہتی تری آنکھیں نظر بھی
 تم بھی ہیں ترے نرم میں تجھ پر سی او دھر بھی
 ہوسکیں پیر نراو دلی صورت کے بشر بھی
 آتی ہر صبحے پاؤں جہاں بادِ بحر بھی
 پایا بند قفس ہوتا ہے اب میں غنم نظر بھی
 کہتی ہے لمحہ تجھے لاکر روز او دھر بھی
 خود رفتاری دیتی ہے کچھ آنے کی خبر بھی
 لازم ہے مسافر کو کچھ اسباب سفر بھی
 پہنچے نہ تم گردن ناتھہ نیت پر بھی
 اک بوجھ سا چڑھا تا ہی کچھ سر پہنر بھی

اسے شکر کہ چھیدی رہتی ہیں بر بھی سی ہزاروں
 دیکھا نہ کہیں ہوگا ہمارا صاحب گھر بھی

پہنچو نہ کہیں اتنا زہن مضمون سے کہنا ہو
 سلام زخم بمل خیر قائل سے کہنا ہو

و من استیلا بر کوه و در آنجا که در کوه
 و در آنجا که در کوه و در آنجا که در کوه
 و در آنجا که در کوه و در آنجا که در کوه
 و در آنجا که در کوه و در آنجا که در کوه
 و در آنجا که در کوه و در آنجا که در کوه

قیام الی الخیر و سیرت الی
 حسنہ و سعادت الی خیر و سعادت
 حسنہ و سعادت الی خیر و سعادت
 حسنہ و سعادت الی خیر و سعادت
 حسنہ و سعادت الی خیر و سعادت
 حسنہ و سعادت الی خیر و سعادت

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of the manuscript's content.

کے لئے کہیں اور ایسا چھوڑ دیا کہ

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

اٹھا دوپٹہ کو سینہ سے دیکھ لیں تو ذرا
زمانہ ناوقہ لینے نہ کرو یا یا مال

یہ کیا چھپا ہوا ہے گلوں کے بارے سے
ہزاروں پھرے ہیں یہاں قس قس طائیں ہی

عدو تو کیا ہے فلک کا پتہ نہیں چلتا
یہ آگ شعلہ مری آہ شعلہ بارے سے

مشق خرام ناز سے پا مال ہم ہی
مہر و وفا کے بدلے ستم ہی ستم ہی
خنجر کھینچ پھرے ہو یہاں بھی کرم ہی
بلجائے پٹھر رہے کوٹھڑی جگہ کہیں
مرنے بھی دے مجھے کہیں لے انتظار یار
یہ مجھے نہیں تراوش مرگاں کا وہ اثر
آخر تو انگسار و ندامت میں فرق ہی
دل اور ایک یو سہ کو انصاف کیجئے
ختم دل کی آرزو ہو تو کیا دل سے دور ہو
صاحب ادھر سے کہے روحانہ عدو
سنے نہیں ہو کیوں مے گرہ کی بات چیت
باقی کوئی ستم ہے جو ہیں بدگسائیاں
وکی عوص جگر کی عوص جان کی عوص
تیغ عالی کی مار ہوا سپر چہ پھیرے منہ
موجود قتل گاہ میں ہی عاشقوں کی فوج

چلنا تو دیکھ لیں ترا دو ہی قدم ہی
دلیں خوشی نہیں نہ ہی غم ہی غم ہی
آئی کسی کی کیوں نہ ہو پر اب کے ہم سہی
کعبہ اگر نہیں ہے تو بیت الصنم ہی
آئی نہیں ہے تینہ تو خواب عدم ہی
اے کچھ اور بھی لے چشم غم ہی
میری طرح سے غیر کی گردن بھی خم ہی
اس پر بھی یہ گراں ہی تو کچھ اور کم ہی
آرام جاں ہو لاکھ طبیعتیں رم ہی
کہلائے کیوں ہیں آپ مجھی پر کرم ہی
لگتی ہے یہ بھی زہر تو روتا سہم ہی
تم کو یہ ہی یقین ہی تو پھر مجھ میں دم ہی
اک بوسہ دینے مفت کے کوئی رقم ہی
میری طرف سے کوڑی ہر دس خم ہی
چہرہ جو کاٹتے ہیں تو سب اک ظلم ہی

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

خلیفہ کا حکم ہے کہ
 ہر ایک کو اپنے
 سر پر رکھ کر
 اپنے سر پر رکھ کر
 اپنے سر پر رکھ کر
 اپنے سر پر رکھ کر
 اپنے سر پر رکھ کر
 اپنے سر پر رکھ کر

۱۰۰
 ۱۰۱

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

فصل في بيان ما يجب من التوبة

اڑتے ہیں شر آتش گل سے چمن میں
 سب ان کی پر ترک صنم سخت گنہ ہے
 بہوں بیڑہ پہ مرنی و فرہ لوگ ک لے ہو
 پھر بچتے ہیں مرغان چمن دام چمن میں
 بچھلے ہوتے تشاوی جو زبان پر مرے آئے
 زانو پہ لڑتے ہیں سر سخت جگر کو
 پھر جوشِ خون کا ہر قلش برکٹ پے میں
 مینے کی کسے فکر ہے مر گیا کسے غم

بلبل کی نگر گری فریادِ غصہ کے
 لے حضرت نوح ہی ارشادِ غصہ کے
 شاگردِ جبرائیل تو اسادِ غصہ کے
 پھر کھلتے ہیں ایسی کیسی صبا و غصہ کے
 کس ناز سے کہتے ہیں تری یادِ غصہ کے
 کیا بہریدہ رما تم اولادِ غصہ کے
 پھر ٹوٹتا ہے نقشِ قصا و غصہ کے
 کچھ دل میں بھی رنج کی بنیادِ غصہ کے

اے فخر کے شوق سے ناوک فگنی کا
 مرغانِ قفس ہوتے ہیں آزادِ غصہ کے

جی اٹھوں جو فرماؤ ملر ماس ادب کے
 دیاں غیرِ بلیکیر میں اور عشقِ طری کے
 جھپری ہی ستم کر نیسے فرست نہیں کہ ہے
 دولت جو نہیں پاس تو کیا رنجِ قفس کے
 ہر وار یہی صل ٹالی جائے ادب کے
 وہ کیا ہیں کر کے ابھی غیر و کی خوشاہد
 ہر وار یہی خنجر کے ہے ابرو کا اشارہ
 پھر دیکھ لو میں آپ کی شوخی و ثمرات
 کیا لیکے کریں سبے سرو پا نعمتِ دنیا

قربانِ تیسم کے یہ کیا ختمہ لب کے
 ہم عیدِ کویلوں پوچھتے ہیں اگر کہ ہے
 اختیار یہ بھی ظلم مگر میرے سب کے
 سولی کا بہر و سہاوی فقیر و کا بھی رہ کے
 او زخمِ ملکِ بزم یہ کیا خندہ لب کے
 جو بات نہ حضرتِ سالک سے عجیب کے
 ظالم نے نکالا ہے چورنگ کا ڈھب کے
 تہاالی میں آجاؤ کہیں لطف تو جرب کے
 ہاں سب ہوس ہی نہ یہاں سکا طرب کے

عاشق تیزاج ہونے کو کچھ سوچا ہے
دل آپکا ہے درد و غم درخ ہیں میرے

کافی تزاروں میں کو پروانہ ایک ہے
اس سارے کمر کی نرم میں بیگانہ ایک ہے

کس ناز سے وہ کہتے ہیں وحشت کے ذکر پر
شعلہ بھی اپنے ڈنگ کا پروانہ ایک ہے

جانکی کا درد و حسرت کا مجمع وہیں ہے
کچھ بسم اللہ کر لیتے تم جو دل میں ہے
یاد اور ہیں تری خود بھی سہ دل میں ہے
کیا غمنا بل جہاں چاہے کچھ سہ دل
کیا یوحیم یا میں وحشت میں ٹہکا تاریخ کا
کیوں ہو گا تیری جان و جگر میں کچھ نہیں
میں کوئی نہیں نہیں عاشق ہوں پردہ کس سے
گورنے کہتیا او دم آسو بہا لائے ادھر
کوئی جی اکٹھا کوئی نسل کوئی کشتہ ہوا
تیرا ہی جلوہ ہے کہ یہ میں تیرا ہی دیر میں
دل جو ہر آٹھ سینہ میں اٹھا لیا فالنگ
تو سن خمرواں جانا کی میرے ہے مجھے
بکچ خنجر سے رگ گرجو کھڑا بار ہو
جانب پہلو کٹا کے کان ہر جان حریف
منہ نظارہ مجھے براور تم نکلے نہیں

اضطراب بھی مار سار اس محل میں ہے
یہاں ایک شہی باقی اکہ محل میں ہے
طاقت پر دوا راہی طائر سہل میں ہے
خلوت فانوس بہر شمع محل میں ہے
آل گرفتار تعلق سیکڑوں شکل میں ہے
موتی کو کیا فائدہ اس سہی بی محل میں ہے
خاک آلودہ یہ لیلی کے اگر محل میں ہے
دیکھتے جاؤ کہ جگر ز میری آپ گل میں ہے
قدرت حق کا تماشہ کو چہ قال میں ہے
کچھ نہیں کہتا کہ کیا حق باطل میں ہے
موج بیانی دریا دہن سال میں ہے
طرز پرواز پر ہی اس برودہ محل میں ہے
فرق آئے وہاں تھی کاشی وصال میں ہے
تیرا بچاں ہے کہ کوئی حرف تسکین دلیں ہے
پروہی ہاتھ کی خوشی پردہ حال میں ہے

کتابخانه عمومی	مکتبہ اسلامیہ
----------------	---------------

وہ کہتے ہیں کہ اگرچہ یہ سب کچھ ہے

Handwritten text in Arabic script, likely from a manuscript. The text is dense and appears to be a continuous passage.

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

کتاب فی الجہاد
کتاب فی الجہاد
کتاب فی الجہاد

ذرا جو ہاتھ کسی بندہ خدا کے چلے
 چرائی آنکھ تو جان و جگر خدا کے چلے
 جو میری جان میں کیوں چلے ہو پہلو سے
 رہے گا قرب خدا فاقہ شہیدوں کا
 یہ کیا آئے ہی میرا سچے گئے مطلب
 جہانہ نقش تمنا تمہارے کو چہ میں
 عدم کی آندہ شہیں بھی سچ و راستہ
 ہماری خاک امانت ہے انکی ٹھوکر کی
 ہم وہ شوق شہادت تھا جہ طفلی میں
 لکھی آندہ شہد گاہی بخود ہی میں سہاں

قیامت آنکی دہن کہاں اٹھا کے چلے
 بچی نظر تو نگاہوں میں تمہارے چلے
 جو میری روح نہیں کیوں ہوا تمہارے چلے
 ذرا بہشت میں ٹھہرے کر بلا کے چلے
 اٹھے کھڑے ہوئے منہ پھیرا سر کے چلے
 نشان سجدہ سر پاؤں سے مٹا کے چلے
 بیاہ آئے تھے گاہ ہوں پہ قریب کے چلے
 صبا سے کہہ دو کہ تربت ذرا بچے کے چلے
 رہیں ہی پاؤں اٹھے تھے کہ سر جھکا کے چلے
 خواں چاہے جو آئے تو ہوش آگے چلے

قدم اٹھاتے ہی سٹپ ہے منزل مقصود
 کہاں قیام کریں کوچہ فنا کے چلے

وہی تھی کہ وہی دل کا اشار بھی ہے
 ہزار دروہیں کچھ ان کا چارہ کار بھی ہے
 سنا کے کیوں نہ نہیں نام راوی و حشت
 امید غصہ پیچھے اس کو کہ ہم کی عادت
 یوں پہ جان بھی ٹھہری تو کس بھر و سہ پر
 کہے ہے جہنم فو نساز شہا کی کیفیت
 اوچھرا تو ہے بوسہ کیواسے ایدل

جو دروہا سر بہتر تہ مرا بھی ہے
 ہزار غم میں گھر کوئی غمگسار بھی ہے
 جنوں بھی یہ گریباں ہیں کوئی تار بھی ہے
 وہ بخشہ لٹا اگر تو گناہ گھر بھی ہے
 جو وعدہ آنے کا بدولطف انتظار بھی ہے
 تھارے بھی یہ کچھ نیت کا خوار بھی ہے
 مگر خیالِ جم زلف تابدار بھی ہے

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or a line of poetry, located at the bottom of the page.

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

وہی کہ جس نے اسے دیکھا ہے اس نے اسے دیکھا ہے

[illegible][illegible]

روزِ بید سے کچھ ہنسی ہوا آتی ہے
 اشکِ غماز کو کیا آگ لگا آتی ہے
 آنکھِ خوبنار سے کچھ پوئے حنا آتی ہے
 دلِ بیمار بکار آگ ہوا آتی ہے

سرد مہری سے تری دلِ جگر سیر ہوئے
 لئے وہ گریہ خاموش سے بھی گرم ہوئے
 کسکے تلو و تسے تصویریں مٹی نہیں آئیں
 ہاتھِ جب سینہ کے نامور سے اپنا سر کا

شعلہ ہے الفت و نیا تو فقط ما و م مرگ
 زندگی یاد کے بعد فنا آتی ہے

کافر سے کیا بگاڑیئے اور کیا بنائیے
 جان پر نظر نہ کیئے سودا بنائیے
 عاشق کو راہ راہ سے بندہ اپنائیے
 بیباختہ نہ زلف چھپا پنائیے
 سارے جہان کو تو نہ اندہ اپنائیے
 والان کے لئے کوئی پروا بنائیے

بیگانہ گر ہو کوئی تو اپنا بنائیے
 ملتے ہیں الفتِ حُفرتِ دلِ پوسے لئے زلف
 بہر خدانہ دو سر بازار گالیاں
 جھٹکے نہ دیئے کہ پیسے ہیں ہزار دل
 کہتا ہے کون یہ کہ وہاں دگر نہیں
 خنجرِ پناہ کیجئے یوں راہ چلتوں پر

شعلہ سے کیا بگاڑ کیا تم کو دل دیا
 غمروں کے سامنے تو نہ اتنا بنا سئے

کیا گیا ہیں نے آپ کیا ہے
 کوئی سمجھے ہوئے کو کیا ہے
 درد کو جان کی دوا ہے
 دلِ بد خوئے خدایا ہے
 گریہ کو طرزِ انتخاب ہے

تکمر کو مشکوہ جفا ہے
 ہم تری بانٹنا بھلا ہے
 عرفِ الموت کو شفا ہے
 اس ترپنے کا درد ہے
 ہنسے ناواں سرِ شکِ نپوچ ہے

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

۱- در کتب معتبره
 ۲- در کتب معتبره
 ۳- در کتب معتبره
 ۴- در کتب معتبره
 ۵- در کتب معتبره
 ۶- در کتب معتبره
 ۷- در کتب معتبره
 ۸- در کتب معتبره
 ۹- در کتب معتبره
 ۱۰- در کتب معتبره

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or title, enclosed in a decorative border.

خجسته
خجسته
خجسته
خجسته
خجسته
خجسته
خجسته
خجسته
خجسته

[illegible]

چلے گئے سوتے بھلے اہن بھول گئے
چار ہی دن ہیں نگہ دل کی جلن بھول گئے
وہ رفو کرنا مرا چاک کفن بھول گئے
وہل میں ہجر کے سب پنج وٹھن بھول گئے
حضرت دل نرسے گیسو کے شکن بھول گئے

کو چہ زلفتیں جلتے ہی پڑی رُخسہ نظر
سرو مہرئی تباں پرے طبیعت مائل
شوقِ نظارہ رہا بے فنا بھی کیا کیا
گو میں سوئے میں آرام سے کیا کیا پس مرگ
شوقِ نظارہ سنبھل کی لٹک ہے پہر بھی

یہ طبیعتیں مرا ہے نہ زباں میں پچھ لطف
شعلہ مدت ہوئی ہم طرزِ سخن بھول گئے

نہیں حکمت سے مرے درو کا زماں خالی
تیر می شہرِ بے گناہی نیا کنہاں خالی
کروڑوں سینکڑوں گروں کے گریباں خالی
دل پر آیا جو جسے دیدہ گریباں خالی
کروڑوں بے گناہ قیامت کے ٹکڑاں خالی
کفر سے تم نہ کہو خال سے فرائ خالی
ساقیا دیکھو مجھ سے مدد بھلاں خالی
ہاتھ گھسیٹا کہ کیا ہماروں گریباں خالی
گیا اس کے اپنے نہیں دشمن ایماں خالی
کمر کے دیرو حرم پر مسکراں خالی
کون سے سر پہ کی ہو کوئی جہاں خالی
پانچ کی باتیں ہیں ہوتا ہی چٹخاں خالی

کب بڑا ہر قسم سے ہرے نواں خالی
اتنی وہ پونے کے لئے گردشِ دوراں خالی
پھر بھی متصل سے چلے لیکے وہ اماں خالی
ہو ورنہ کہتے دشمن کو اندھاں خالی
نہیں زخم سے ہوا شوقِ چیدن کیا کیا
اتھوئے دُور سے نہ کہ توں سے بھول
انہوں کو کسی سہارے رہی بے فاقہ
وہ تو کہہ کر کہہ کر میں کسی بھلاں خالی
رخسہ بوجھوں میں سرمہ کے گلے سے
کون آیا تھا بھلاں کہ سہو کیا یا چوہ
اپنے آئے تو ہیں پر چھٹی لیتے آئیں
چرخِ لب سے جو منظر تو آگیا ہے پان

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible][illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

زندگی اور اجل میں کبھی جھگڑا ہوگا
آپ اگر گرم سخن بھی دم رفتار ہوئے

شعلہ کس فکر میں خاموش ہووونکے لئے
زندگی چیرے کیا جس سے کہ پزار ہوئے

جنت میں بھی گیا یہ جہنم نعل میں ہے
کچھ جی بھی جاتا ہے جو عالم نعل میں ہے
دل سے کہ آئینہ قدر آدم نعل میں ہے
دیکھا جو گور کو تو ایک عالم نعل میں ہے
کتاب کے کون گیسو کے خوش خم میں ہے
پہلوں دل سے یا کوئی رستم نعل میں ہے
اک دل سے سوچھی بلا لیتا ماتم نعل میں ہے
اپنا ہی دل ہی ایک سو کیا کم نعل میں ہے
یعنی کتاب عشق کی ہر دم نعل میں ہے

بہر قیام بھی دل تلپ غم نفل میں ہے
کیا کیا شے صالی ہے ہر دم نفل میں ہے
نظارہ کر رہے ہیں تر اس کا نفل میں ہے
ہم مر کے بھی پیچھے نہ رقیب کے رشک سے
بالا سے سانپ اپنے آغوش ناز میں
نا طافی سے ہوتی ہیں زہر آزمایاں
اب کیا رہا ہے جسکے پھر سے یہ زندگی
پھر کوئی نفل میں دوسرے دن کو دوں گلہ
اور اق دل یہ صفت خط یا رہے رقم

پر دے دے دے ہاتھوں کی کچھ دل پہ چوتھے
اس شعلہ کوئی تو ہے جو ہر دم نفل میں ہے

زلف خود میر کی سر سے بوند گئی
زہر کی ٹھونٹ تا گلو نہ گئی
نہ گئی کاوش عدو نہ گئی
آر سی رخ کے رویرو نہ گئی
جس کا وان نسیم چہر نہ گئی

دل سے دشت کی آرزو نہ گئی
نئی مرگ کا فرہست پوچھ
اپنے دل پر بھی رشک آتا ہے
تا ب کیا نکس روئے زیبائی
اُس گل چست پیر نہ پیر مرے

نہ برباد چو من صانع نے پہنچای ہوا
حسرت دید میں مرگ میں کچھ ہے آشنا

بہودہ عترتہ تھا کہ کہنے میں کچھ وقت ہوئی
مردم حشر کی آنکھوں میں ہی تربت ہوئی

لو جو الٰہی میں خدا میت کی پکڑ دیکھئے
دوست جیسا پھر مجھے میرے اگلی آئے
شکستہ جسم کے لاشہ میں تو ان کا غم ہی تھا
پرسہ آتش و سوز لپاؤ کی نہ مرگ ہی تھی
دستی کا نہا یہی نصرت ہو تم کیلئے
ایک پسند کہ وہ ہرگز نہیں اپنے یہاں
سسر کے ہوا انہو کی اٹھاؤ گا پونہ

بہودہ بڑھت کو دشمن کی کھاتے ہوئی
اوٹا اس کی ہال کس سے خوار ہوئی
لے لے کر لے کر لے کر لے کر لے کر لے کر
ناتوان ہو کر لے کر لے کر لے کر لے کر
اور نہ کہتے ہو تو کیا ہم نے نہ کہتے ہوئی
سنتے سنتے یہاں سے لے کر لے کر لے کر
آپ اس کے نہ اٹھ کر لے کر لے کر لے کر

وہ چوڑا ایسے پہلا کو مشن : (اس کے لئے)
تا کہ لوچا کہ گریہاں سے جو فرم نہ دے

نہ کے روز پریشانی کی
انہ کے تیرے کے سالی
اس کے انکوں زما ہنر کی
پسند کر نہ ملے ہیں
طرز وہ آگے سے لے کر لے کر
آپ آہیں نہ ہو بہر حال
آگے ادھر ہی رز مشن چیزیں

موت صورت کی جدائی کی
عقرب سے لے کر لے کر لے کر
یا تھا چائی سے چھ سالی کی
توئی صورت میں صفائی کی
سیر کر لے کر لے کر لے کر
روح مشتاق ہے جدائی کی
پاس کے لڑت ہر سہ پانی کی

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

Handwritten text in a cursive script, likely a manuscript page. The text is written in a dark ink on a light background. The script is dense and flowing, with many ligatures and flourishes. The text is arranged in a single column, with the lines of writing following the curve of the page. The handwriting is characteristic of the 16th or 17th century, possibly from a European or Middle Eastern source. The text is difficult to decipher due to the cursive style and the lack of punctuation.

مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا
وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا

۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵
 ۴۷۶
 ۴۷۷
 ۴۷۸
 ۴۷۹
 ۴۸۰
 ۴۸۱
 ۴۸۲
 ۴۸۳
 ۴۸۴
 ۴۸۵
 ۴۸۶
 ۴۸۷
 ۴۸۸
 ۴۸۹
 ۴۹۰
 ۴۹۱
 ۴۹۲
 ۴۹۳
 ۴۹۴
 ۴۹۵
 ۴۹۶
 ۴۹۷
 ۴۹۸
 ۴۹۹
 ۵۰۰
 ۵۰۱
 ۵۰۲
 ۵۰۳
 ۵۰۴
 ۵۰۵
 ۵۰۶
 ۵۰۷
 ۵۰۸
 ۵۰۹
 ۵۱۰
 ۵۱۱
 ۵۱۲
 ۵۱۳
 ۵۱۴
 ۵۱۵
 ۵۱۶
 ۵۱۷
 ۵۱۸
 ۵۱۹
 ۵۲۰
 ۵۲۱

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

لقد کن کے تیج کا ڈور اٹھ باندھے
 باتوں کو بے نقاب سے منظور کشمکش
 مجھ پر ہی کیوں خفا ہو کہ تیری نظر لگی
 تم نے سنا نہ بیٹھے کچھ حال چشم تر
 آنے دو روز حشر و کبا و ننگا بعد مرگ
 اپنا ہی ایک غم ہے سو کیا کم ہے بخشش
 دل ہنسیکروں نکال کے سینہ سے جب کہو

امید قطع ہوتی ہے امیدوار کی
 جالی بناؤ میرے گریباں کے تار کی
 میں کیا ہوں تم پر پرتی میں آنکھیں ہزار کی
 اوپری پات اور گئی ابر ہزار کی
 تم خود کرو گے آکے زیارت مزار کی
 دل میں کہاں جگہ ہے غم روزگار کی
 حسرت گزشتہ نہیں ہے مرے اختیار کی

پیدل ہوں شعلہ پر یوں میں اسکے رکاوٹ
 ملتی نہیں ہے گرد و بھی جس شہسوار کی

داغ جل جل کے جلاتے ہیں مجھے
 لا غری لطف فنا دیتی ہے
 بزم کیونکر تہ و بالا نہ کروں
 مہربانی میں بھی ہے طرز ستم
 سب سمجھتا ہوں رقیبوں کے بگاڑ
 کبھی ہاتھوں سے کبھی پانیوں سے
 حال لکھو تو کس سے کہئے
 کیوں ابھی آپ نہیں گرم خرام
 غیر کے ہاتھ سے لیتے ہیں وہ جام
 دل یہ کہتا ہے کہ جب دے ہی چکے

رخم منس منس کے رد لائے ہیں مجھے
 لوگ پہروں نہیں پائے ہیں مجھے
 بیٹھ کر عیسرا اٹھاتے ہیں مجھے
 ہو کروں سے وہ جلاتے ہیں مجھے
 آپ ناحق کو بناتے ہیں مجھے
 کہتے ہیں کہ مٹاتے ہیں مجھے
 منکے لاکھوں وہ سناتے ہیں مجھے
 اہل محشر تو جگاتے ہیں مجھے
 زبر بہر بہر کے پلاتے ہیں مجھے
 آپ پہر کس سے چھپاتے ہیں مجھے

زلف لٹکے کی پریشانی ہی وحشت میری
 قرۂ ہوں مہر نے چمکائی ہی قسمت میری
 اہل محشر سے الگ کیوں رہی حالت میری
 آئینہ خانہ ہوئی عشق میں حیرت میری
 رشک بلبل نہیں سرگوشی گل سے مطلب
 سجدہ و اسے عظم سے توخرا بھی خوش ہی
 اکھڑے ہوئے نہ تھے پہر گوز تاک آوا کیسا
 طایب ہوس کے اقرار بہ سہمہ عذر وین
 چشم تر خوب پلائی ہی مئے نایب مجھے
 دست و شستہ کپڑے ڈالیں سبیل جنوں
 وہیں آوارہ ہوں اے قیس کہ لیلی کی طرح
 جسم سے روح بیدار نام پس کہتی ہے
 پھر وہی آپ وہی ہو حکم گل کے ایام
 سخت جانی تو ابھی دور سے ہمارا وقت
 صاف ہوئے ہو تو قیاس سے کدہ جیسے
 ہستی و نیستی منزل سے بڑی دور تر از

زنگ ہی قیس کی تصویر کا حیرت میری
 تیری وجود سے گودار ہے کثرت میری
 کسی ٹھوکر پہ تھی موقوف قیامت میری
 تیری صورت میں نظر آئی ہی صورت میری
 مثال تصویر خوشی ہی فصاحت میری
 باز کرتی سے گناہیں بلطاعت میری
 غصت کہتا ہے کہ اس پر پلے لوطاقت میری
 جھوٹا پہل ہوئی بڑائی وقت میری
 لخت لیل روڑ کیا کرتے ہیں عورت میری
 باتوں باتوں پر لٹی جاتی ہی دولت میری
 دھندلہ رہتی چکوری وشت میں حشمت میری
 اس وقت تک تھی قطع شہد روانہ میری
 پھر وہی گل ہو دیتی دنیا ہی حشمت میری
 دورہ تیرے پہر توڑ دئی ہمت میری
 آئینہ روز بتاتی ہے کہ دولت میری
 اسکے دم مرگس زیاوہ نہیں فرصت میری

آپا کروں شعلہ حسین کا نظارہ ہی غضب

آکھ پھانسی سے بھرتا ہے یہ طلیعت میری

مشر ہو گا قیاد آدم آفتاب آئینہ ہے

بزم میں بل چل پڑی وہ بے نقاب آئینہ ہے

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of the manuscript's content, showing dense cursive writing.

一、
 二、
 三、
 四、
 五、

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of the text from the previous page, written in a cursive style.

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

حشر کسا وہاں تو پھر زخم نفاں آئیکو ہے
دور ہے سانی مگر جام شراب آئیکو ہے
رخسہ بندی بوری ہیں سینہ صدا کی
چھاگنی دیکوں عوسان چمن پر بخودی
سچ رکھو تم بھی اپنے دس عذر خوں بہا
نالہ سینہ سے نکل آیا در دل کو ڈکر
خود بخود ہوتے ہیں میرے فیر عید ہزار

سو رہو کشتہ اگر اکبر نہیں خواہ آئیکو ہے
ایتوا توں ہاتھ ہم تک آفتاب آئیکو ہے
دل میں رہ رہو وہ شمع بے جواب آئیکو ہے
چپے ملیں دیدہ نرس میں خواہ آئیکو ہے
زخم گئے دو چھپرے روز حساب آئیکو ہے
آج پہلو سے لوید شجیاب آئیکو ہے
کچھ تمہاری وضع سے اکبر خواہ آئیکو ہے

ساقی! بدست آتا ہے لئے جام و سنبھو
شعلہ اٹکھ لچھو کر مفضل میں شراب آئیکو ہے

رہو گے پر تو رخ کب تک پہنچاؤ ہوئے
پہر کی باد صبا پہر کب سے اڑے ہوئے
خودی میں آؤ کہ عاشق یہ بخودی چھائی
کر لو توڑ ہی دی تھی مری گناہوں نے
نگاہ کی طرح چپکے سے نکل جاتے ہو
پہر اوکو حشر کا کیا ڈر جوئے مانہ میں
تہناری یار وین نے دھوپ لاکھوں رخ
دکے آئے ہی کیا مات جی میں بٹھ گئی
تمہیں کہو کہستم کا تمہیں سلسلہ تھا
تمہاری جیش دمن نہ برب تک ہوگی

بہت زیادہ ہوا طوڑ کو تھلائے ہوئے
کہ خاک بھی نہیں ہوتی ترے جلانے ہوئے
چلے ہو پلٹتے دمن کہاں چھڑ ہوئے
تو اکرم ہے مگر آسرا بندھائے ہوئے
تمہیں تو چین نہیں آنکھ میں سکائے ہوئے
تمہاری طاقت بیدار آئے ہوئے
اس ایک غنچہ لکھا کیا ہیں گل کھلاؤ ہوئے
اتھمائے جاتے ہیں جو نرم سے تہا ہوئے
یہ ناز و غمرہ ہیں کسے کو سکھائے ہوئے
آئینہ حشر میں کیا خاک کے ملاؤ ہوئے

جیکے کسی طرف اور کسی سے آگے نہ گئی
پڑی ہو گوہر و خشت تو پاؤں پہلاؤ
اسیر و ام حبیب کا فرقہ ہے مستم

نئے نئے ترے انداز ناکہ میں ہے
جوں بھی ہاتھ پکڑے ہو گن میں ہے
قفس میں ہم ہے اور بال پرین میں ہے

کچھ اور شور میں مضمون کے شکر لکھ شکر لکھ
مزا ناک کا بھی شیر مٹی سخن میں رہے

نگاہ چہرہ و دل انت پر شکن میں ہے
گواہی ایک سی رنگت مری چین میں ہے
وہ ذکر و حدیث حق ہے کہ سخن میں ہے
پراسے نام نہ لائے وہ کہ قفس میں ہے
وہ کہاؤں سے ہے یہ کہ جس کے طرز پر دانت
پہلو ہے یہ نہ تھا حیرت نہصال کہاں
خیال پر دینے سے دینے الیٰ ہے یہاں
نیم اپنی آنکھوں کو آئینہ پر کہہ دو آنکھ
نیکو کہتے ہیں ان کو تو تو بہا شیتوں
قد یاد رہا کہ میرا نہایت ہے آنا ہے
نم ایسے دوسرے ہو جیتے دل پر ہوا ہے

قفس کا رستہ بھی نکلا ہوا چین میں ہے
مٹاؤں قریق جو دل غم کو کہن میں ہے
شمال پر شاخ سبز ہو وہ چین میں رہے
چترائے زار جو غم کو کہن میں رہے
جہاں شکر کو کہن میں رہے وہ کہن میں رہے
نکلتے سے کوئی کو لیتا ہوا کش میں رہے
اکھینے سے کہنی آنکھوں پر کہن میں رہے
شیر الود پر لڑائی بہن میں رہے
یہ چاندروں پر ہوا رہا ہے کہن میں رہے
مستم کہ ہو کہ ہو شکر و تر مسادہ کہن میں رہے
نم ایسے دیار میں رہا ہے کہن میں رہے

اسی کے نام نہ لائے شکر و تر ہو جیتے

زباں میں طبع رہے اور زباں دہن میں رہے

نم ایسے دیار میں رہا ہے کہن میں رہے

نم ایسے دیار میں رہا ہے کہن میں رہے

۱- اقبال و اقبال
 ۲- اقبال و اقبال
 ۳- اقبال و اقبال
 ۴- اقبال و اقبال
 ۵- اقبال و اقبال
 ۶- اقبال و اقبال
 ۷- اقبال و اقبال
 ۸- اقبال و اقبال

۱- اینه بزرگ است و در میان
 ۲- اینه کوچک است و در میان
 ۳- اینه بزرگ است و در میان
 ۴- اینه کوچک است و در میان
 ۵- اینه بزرگ است و در میان
 ۶- اینه کوچک است و در میان
 ۷- اینه بزرگ است و در میان
 ۸- اینه کوچک است و در میان

[illegible]

۱- قوتی که در هر یک از اینها
 ۲- قوتی که در هر یک از اینها
 ۳- قوتی که در هر یک از اینها
 ۴- قوتی که در هر یک از اینها
 ۵- قوتی که در هر یک از اینها
 ۶- قوتی که در هر یک از اینها
 ۷- قوتی که در هر یک از اینها
 ۸- قوتی که در هر یک از اینها
 ۹- قوتی که در هر یک از اینها
 ۱۰- قوتی که در هر یک از اینها

۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵
 ۴۷۶
 ۴۷۷

دست ز گیس میرے سینہ پر ہار رہے دے
دو اجازت مجھے روئیں تو طرفان آئے
حال دل کے وہ کہتے ہیں بگڑ کر جسے

ایسی لگی آنکھ مانتوں سے بھائیو اے
ویرہہ تر ہیں سمندر کے بھائیو اے
یہیں آجاتے ہیں یا تو کے بنائیو اے

لیچلا بارگنہ سر پہ کہاں کا
دلے جاتے ہیں جنازہ کے اٹھائیو اے

ادھر تو ہواؤں میں نہیں ہوا ہر جگہ نہیں ہے
نگاہ اٹھانی تو پھر آیا ہر جگہ نہیں ہے
نہیں ہے کہیں عشق اور وہیل کے ایدل ایسا نکلتا
ابھی باقی ہے بے اختیار کیا ہے سیکے ہو غطرائی
جو تیری رفتار کے کشتہ انہوں کو ٹکرائے
تو تیرے تہہ پر باندھی جو کچھ بھی ہوتی تو وہی ہر

اک آہ سینہ میں لگی ہو سیں بھی کچھ نہیں ہے
قضا کی شمشیر اسی کی تمہاری تیرتی نظر نہیں ہے
یہ کہاٹھ ہو جو پاؤں کہا تو دیکھ لینا کہ نہیں ہے
یہ روؤں کی روشنی ہی یقین مانو نہیں ہے
کہاں کا شمشیر صو کہ کیا کہاں کی نہیں ہے
بڑی الہی یہ غیر گذری کہ ان تہہ کے گز نہیں ہے

انہیں کے سچے سچے بات خالی ہیں تو جاتا ہی ہے نکھر
جودل کو ہواؤں میں بوڑھا ہوں تو پایا دو وہ نہیں ہے

جاں دینا ہے جھڑول لگی کی
دیکھیں تنگی کی گئی جی کی
شمشیر میں بھی آکے بات کہو ہی
زخمی لاتا ہے وہ نکھداں
دور رخ و اعط کو ہکو حنت
اس کا کوئی نہ عایت ساؤ

رو تا اک بات ہے ہنسی کی
پہراؤنگو تلاش ہے چہری کی
سننا نہیں یہاں کوئی گنسی کی
دیکھو کہیں بات ہونہ چہرہ کی
اللہ نے خوب منصفی کی
ہے خط پہ جو مہر مدعی کی

آرزوؤں کا بڑا ہوا کہ کبھی جی نہ بہرا
 کا نہ مادیے کوئی آیا ہوا خانے قریب
 ہر نفس آمد و شد لب پہ ترے ذکر میں ہے
 اُس کو کیا روؤں کہ آنا نہیں آساں اونکا
 یا د تیرا ہے ترا ذکر تصور تیرا
 ہر نفس رفع کدورت کی گھڑی بہر ٹہیر
 جسم سے فرقت جاں کوئی نئی بات نہیں
 نہوٹ کر مستی کمزور ہے کیا کیا روپا
 شہا بہر جن ہوا عین تغافل میرا
 لائے اندر میرے بغیر جانا یہ کو میرے
 تپش دل نے تہ تیغ ترپنے نہ دیا

مر گیا پر نہ تمنا سے ہوا دل خالی
 ہوتے جلتے میں جو پاؤں سے کے حامل خالی
 صورت واحد اسبج ہوا دل خالی
 دل کیا تھا یہاں رورو کے شکل خالی
 مشغلہ سے کبھی رہتے نہیں عاقل غنی
 کرنے دو شیشہ ساعت کی طرح دل خالی
 ایسے لاکھوں کئے اس لیلی نے محل خالی
 نظر آیا جو حجاب لب ساحل خالی
 چہرے جلوہ سے نہیں پردہ حامل خالی
 حکم ہوئے ہیں کہ ہو شمع سے محفل خالی
 چھہ پہ سو بار پڑا خنجر قاتل خالی

کام کیا آئیں گے پھر دست و زیاں بے محمل
 کیا کیا کرتا ہے بیٹھا ہوا غافل خالی

جنوں کا سلسلہ در پردہ نکلا سن نہیں ہے
 چلے ہیں پانہ پاہر و در و در گردن گرداں سے
 دل جان و جگر مل کے چٹکے چٹم گریاں سے
 نہر نہا اب بھی خون کشنگان ناز داماں سے
 سحر اٹھتے ہی اٹکے ہو گئی چاک گریباں سے
 جلا سارا بدن کی شمع و یہاں دوتیش جاں سے

حجاب پار و سوا کی مر کے چاک گریباں سے
 ترے وحشی کا جی گہر گیا تنگی سیداں سے
 یہاں تو خاتاں کے خاتاں تو بے بیڑ فاس سے
 چلو ویکھیں وہ باہر آگئے محشر کے میداں سے
 مراد غ جگر تم خواب تھا خوشیہ تاباں سے
 لگی ہر آگ اس گہر میں چراغ زیر داماں سے

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

کہلا جاتا ہزار از عشق کیا کرتے ہوئے شعلہ
 اوہ ہر دیکھو تو رونی کی قسم لو چشم گریاں سے

<p>یہ اشارت یہ کنایت کیسی شکر کی جا ہے شکایت کیسی چشم و ابرو کی حمایت کیسی بات کسچ ہو نور وایت کیسی ان ہنوں کی ہے ولایت کیسی عمر کے حق میں رعایت کیسی پہر گئی چشم غنایت کیسی قضا کیا ہے حکایت کیسی کرگسادل میں سرایت کیسی بڑھ گئی اور یہ آیت کیسی حسرتِ مرگ نہایت کیسی دل نہ دینے کی ہدایت کیسی نہ سوتو تم تو شکایت کیسی ایتر اور نشایت کیسی</p>	<p>غیر پر چشم غنایت کیسی خوب کہہ دیجئے ہم کبھی چپ ہیں تیر و خیر سے ذرا کام تولو طور پر تم ہی تو تھے جلو فتن چونکہ تھائے قیامت قد ہے قتلِ ناحق کا توفیق مجھ پر جو نہوتے ہیں کرم کے ہرے سن تولو میری شب بھر کی بات اشک آنا ہی نہیں آنکھیں مصحفِ نوح پر کل آیا خط کچھ کہانی چاہیں آنکھیں آخر حضرتِ ناصح یوں کہتے دو نہ کہوں میں تو تمہارا کیا زور وعدہ اک وقت کا کر جا لیرگا</p>
---	--

شعلہ کیوں کرتے ہو گھر و گھر سے

دل کے دینے میں کنایت کیسی

کروں لیں کہ ہر پہلو میں یہ کہاں چاہئے

میں تو اوچھ چٹاں لوگ فرگاں چاہئے

[illegible]

کتاب الفقه المصنف لابن ابي شیبہ
المجلد الثانی فی الفقه المصنف

[illegible]

<p> رنگ لایا صورت لالہ مر عشق جنوں آپ ناحی کیوں بناتے ہیں ہر ابرو پہ تل حسرت نظارہ قمر گاہ کی تراویں کیلئے توی آنا ہیسیاں تاکا ورنہ آتی ہاں بہر ضمیمہ قیامت و صفت قیامت و ضرور کہتے پرتے ہیں وہ مقتل میں ضیافت کی طرح پاتہ خالی چلیں گے کیسے کریں راہ عدم قتل سے کیا غم جنوں کو سہنس سودا تو ہی </p>	<p> دل ہم آغوشی پاک گریباں چاہئے کون کہتا ہے در کعبہ پہ ہر ماں چاہئے آنکھیں ل چاہئے اور دلیں ارماں چاہئے بی وفا کوئی تو وعدہ سے پشیمان چاہئے ایک صبر نہ دوں دوسری صبر سے چپاں چاہئے زخم کسکو چاہئے کسکو نگہاں چاہئے ہر سفر میں ایک منزل کا ساماں چاہئے دست و حشمت کیلئے خالی گریباں چاہئے </p>
---	---

شعلہ کچھ نہیں ہی پھر ہو نرم سخن سنان ہے
 اس سخن میں کوئی تو بیل خوش الحال چاہئے

<p> سہر جو قدیم سے بڑا آگے ہے عشق بخت جاری مجازی کیلئے جا کے دل کو پہ گیسو میں پہنا دم وقت رہکار افستہ اور بے ملک عدم کا رستا دل کہاں خطا دیا ہو دقت قصہ سوزش دل سپاسن لو پائے و ماندگی عشقی نو چھ جوش شوق نے مایوس کیا </p>	<p> کس کا نقش کف پا آگے ہے اس سے پس او رخ آگے ہے یہ نہ سوچا کہ قصدا آگے ہے ہاں فرار شہر آگے ہے منزل روح فر آگے ہے دیکھتا ہی ہو کہ کیا آگے ہے اس کہانی میں فر آگے ہے خاک جنوں سے ہوا آگے ہے کہ اثر سے بھی دعا آگے ہے </p>
--	--

၇၂၃၄၅၆၇၈၉၁၀၁၁၂၁၃၁၄
 ၁၅၁၆၁၇၁၈၁၉၂၀၂၁၂၂၂၃
 ၂၄၂၅၂၆၂၇၂၈၂၉၃၀၃၁၃၂

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲

[illegible]

۱- کتب و نسخ خطی
 ۲- کتب و نسخ خطی
 ۳- کتب و نسخ خطی
 ۴- کتب و نسخ خطی
 ۵- کتب و نسخ خطی
 ۶- کتب و نسخ خطی
 ۷- کتب و نسخ خطی
 ۸- کتب و نسخ خطی

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

۱۰۰

Handwritten text in Arabic script, likely from a manuscript.

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

زندگی بھری بھی یوں گزر جائیگی
 میری تربت پہ لگاتے نہیں ٹھوکر نہ لگاؤ
 کاٹ سکتے ہیں گلا خود بھی جیسے ہمیں قتل
 عجز خون جگر بادہ گلہ رنگ تو ہو

وصل کی ایک ہی تورا ہے یہ بھی نہ سہی
 یہ بھی بس اُنکی کرامات ہے یہ بھی نہ سہی
 آپ کے ہاتھ میں اک بات ہے یہ بھی نہ سہی
 اور ہاں یہ بھی مساوات ہے یہ بھی نہ سہی

قتل قاصد پہ کمر باندھی ہے شعلہ اسنے
 خطا کتابت کی ملاقات ہے یہ بھی نہ سہی

کہاں ہو چشم جو پیش ہے دعا کے لئے
 مریض عشق کو کیوں فکر سوشقا کے لئے
 بڑے چاؤں میں دم تالہ رسا کے لئے
 خدا سے مانگے ہاتھ نہیں جفا کے لئے
 نشانِ قاک نشینی ہے بے نشان ہونا
 یہ خیر تھی کہ جو پردہ میں تھی کلیم سے بات
 جو چہرہ انا نہ چانسوز ساز حسن ہوا
 جد ہر کو چاہے مکیچاے روحِ قالی سے
 اگر نہیں نہ سہی میں وفا شعار مگر
 کہسا کے گھیر نہ آجائے آستانِ کفریں
 زمانہ کہتا ہے اک دن قیامت آئیگی
 اوی کو فکر ہماری بھی مشغول ہوگی
 چلے میں جان و جگر لب پہ رہ گیا تالہ

خوش رہنے دے اے شمسِ خدا کے لئے
 یہ دروہہ ہی جو ملتا نہیں دوا کے لئے
 کمی کا ڈر نہ ہو کر عمر بے وفا کے لئے
 قدم اترنے او تو کر مری دعا کے لئے
 کہ سر لندی کی مٹا ہی بخش یا کے لئے
 کسے تھی تاب نظر حسن بر ملا کے لئے
 وہ آئے پروشے پاہر مری ہمد کے لئے
 ہنسے رستے میں اک کو پڑ قفا کے لئے
 بہا نہیں تو برا بھی نہیں جفا کے لئے
 سمٹ رہی ہر میں تیری جہیہ کے لئے
 تہاے وٹے تو ہو ہر نہیں قفا کے لئے
 جو روز بھیجے کاسے گدا کے لئے
 رکھا قافلہ اہل دل را کے لئے

۱- در این کتاب که در این باب
 ۲- در این باب که در این باب
 ۳- در این باب که در این باب
 ۴- در این باب که در این باب
 ۵- در این باب که در این باب
 ۶- در این باب که در این باب
 ۷- در این باب که در این باب
 ۸- در این باب که در این باب
 ۹- در این باب که در این باب
 ۱۰- در این باب که در این باب

۱- در این کتاب که در این باب
 ۲- در این باب که در این باب
 ۳- در این باب که در این باب
 ۴- در این باب که در این باب
 ۵- در این باب که در این باب
 ۶- در این باب که در این باب
 ۷- در این باب که در این باب
 ۸- در این باب که در این باب
 ۹- در این باب که در این باب
 ۱۰- در این باب که در این باب

در این کتاب که در این باب
 در این باب که در این باب

۱- در این کتاب که در این باب
 ۲- در این باب که در این باب
 ۳- در این باب که در این باب
 ۴- در این باب که در این باب
 ۵- در این باب که در این باب

۱- در این کتاب که در این باب
 ۲- در این باب که در این باب
 ۳- در این باب که در این باب
 ۴- در این باب که در این باب
 ۵- در این باب که در این باب

ہمارا چاک گرماں تو تابدا رہا ہے
میں آؤں بزم میں کیونکر تھا اے حکم بغیر
وفا نہ ہونہ سہی لطف انتظار تو ہے
وہ نقشہ سچوں منہ سے نکل آئی
کیسی تیغ کے اقبال تے اوڑا یا سر
کمر کو صاف لکھا ہے نشان ویم تحریر
نرمی نظر میں نہیں تیغ و برمن میں فرق

ایک ہاتھ گانپ رہی ہیں ہری قبا کے لئے
کہ دست شمع میں پروانہ ہی صبا کے لئے
ایکھی سے مرے ہیں ہم وعدہ ہزار کے لئے
زبان لیل سدرہ کی مرہا کے لئے
یہاں گلیہ ہی نہیں سایہ ہوا کے لئے
وہن کو چوڑ دیا عیب کی ندا کے لئے
ہے ایک جلوہ تراخیر و آشنا کے لئے

پیو بھی شوق سے سولہ کہاں کا تقویٰ ہے
شراب رنگ ہی ناموس پار سا کے لئے

وشت ہیں روئے گریز تری ہو جائے
نچڑیں جاکے جو روؤں تو تری ہو جائے
اوڑھ خلی رخ پہ تے زلف پریشاں تیری
ڈانپ کر مٹھ چوکن میں ترا کشتہ روئے
ہوش اوڑھ جائیکے مقصود لکھیں خفا میں

شاخ آہو جے کہتے ہیں ہری ہو جائے
بید مجنوں کی ہر ایک شاخ ہری ہو جائے
اک تماشا ہے یہ ناگن جو پری ہو جائے
نخل تابوت کی ہر شاخ ہری ہو جائے
رقعہ رقعہ نہ کہہ تر بھی پری ہو جائے

سرو مہر می تیاں کا جو اثر ہو شعلہ
کوہ طور اپنے برس کوہ مری ہو جائے

شامت ہیں پیسے ہائے نقدیر کیسی
آیا کوئی دامن کو بہانے سوئے تربیت
کیوں طور کی باتوں چعبث نازی موسیٰ

اللہ نہ ہو زلف لگو گیسو کیسی
تویند محمہ کرتا ہے تسخیر کیسی
ہم بھی تمہیں سنو اینکے تقریر کیسی

ساقیا طرز مختلف دو رنگ تاختی سناوت ایک سے ہوتا ہی کیا دو چار دوسرا غور مجھے

اس قدر شعلہ بند ہی شوق پر مروی ہوا
لے اور آتخت نیلماں کی طرح بستر مجھے

جو فریخ کرنے پہ آمادہ میرے تو ہو جائے
دکھاؤں گلشن فردوس کی بہار میں
اگر سو گرم فغاں میرے ڈھنگ سے ٹپل
نکل کے اشک جو آجائے آنکھ سے باہر

ہر ایک عضو شکر رکب گلو ہو جائے
جو داغ سینہ بوزاں میں رنگٹ ہو جائے
چمن ہو خشک لہجہ بہار ہو جائے
دور نسیم کی کوری کی آبرو ہو جائے

یہ عشق ایسی بلا ہے کہ جس سے اسے شعلہ
جگر کے ٹکڑے ہوں پہلوں دل ہو جائے

کون سے ماب جیو جلوہ رخسار کی ہے
جیسے بوجہ کشتش ابروئے خمدار کی ہے
اور کس دلیس جگہ زلف سیبہ کار کی ہے
خوش مرگ بجا مرگ طلب گار کی ہے
کیا انھیں حشر میں ہم منزل مٹی کے تھکے
دل پروا میں ہے کو چہ جاناں کا خصال
نغمہ سنجی چمن و دام میں کام آہی گئی
دل ناواں بہت عیار سے اسید وصال
بہر لیا دامن نظارہ کو چاہا جس لئے
داغ کو بھی ہے یہاں مرتبہ حسن کمال

دہوم ہی دہوم فقط حشر میں دیدار کی ہے
دلیر کچھ چوٹ اوچھٹی ہوئی تلوار کی ہے
میر و گہر میں ہی مگر خندہ شب تار کی ہے
وہی اچھا ہی جو مٹی تیرے پیار کی ہے
وہ چلے جائیگے طاقت جنہیں قمار کی ہے
یہاں ہم ہر دو ہوا خلد کے ٹکڑا کی ہے
قدر صیاد کو مرغان گرفتار کی ہے
ایک بوسہ پہ تو لیت ویاں نگار کی ہے
لوٹ سی لوٹ تری دولت دیدار کی ہے
دلیر تصویر ترے چاند سے رخسار کی ہے

ترتیب اول در بیان احوال و سیرت
ترتیب دوم در بیان احوال و سیرت

ترتیب سیم در بیان احوال و سیرت
ترتیب چهارم در بیان احوال و سیرت

م

ترتیب پنجم در بیان احوال و سیرت
ترتیب ششم در بیان احوال و سیرت
ترتیب هفتم در بیان احوال و سیرت
ترتیب هشتم در بیان احوال و سیرت

ترتیب نهم در بیان احوال و سیرت
ترتیب دهم در بیان احوال و سیرت
ترتیب یازدهم در بیان احوال و سیرت
ترتیب بیستم در بیان احوال و سیرت

م

ترتیب بیست و یکم در بیان احوال و سیرت
ترتیب بیست و دوم در بیان احوال و سیرت
ترتیب بیست و سوم در بیان احوال و سیرت

ترتیب بیست و چهارم در بیان احوال و سیرت
ترتیب بیست و پنجم در بیان احوال و سیرت
ترتیب بیست و ششم در بیان احوال و سیرت

م

ترتیب بیست و هفتم در بیان احوال و سیرت

ترتیب بیست و هشتم در بیان احوال و سیرت

م

ترتیب بیست و نهم در بیان احوال و سیرت

ترتیب بیست و دهم در بیان احوال و سیرت

لله اعلم بالصواب

در بیان احوال و سیرت
در بیان احوال و سیرت

بند مردن لاش پر کر دو بت کئے لگا
تاما رو وصل کو میرے تھدا کیا ہو گیا

سایہ کسی تموار کا ہو گا کفن اپنا
غنجوں سے کہو صاف تو کہیں دین اپنا
اُس منہ کی کریں بات ڈرامہ کو تو بتائیں
نئے الفت ابرو میں جو کامیرہ تن اپنا

مژدہ اے جانِ ثریا لے ستم ایجاد آیا
پہنچے جب شہر خوشاں میں وطن کی ہو جی
خون ترا وعدہ کہ اتنا کٹے بچے یاد آیا
ہاں مبارک سر شوریدہ وہ چلا د آیا

ابروؤں پر قطع رہا جسم و جان ہو جائیگا
قافلہ روح رواں کا حبیب و اں ہو جائیگا
آبرو جاتی رہے گی رحم کر بارگاہ
ظلم ہے پیر فلک کا اب جو انوکھی طرح
فیصلہ ہو گا جو تجھ و میراں ہو جائیگا
جسم بھی اک ن غبار کا رواں ہو جائیگا
یار رکھ دینے اگر لاشہ گراں ہو جائیگا
آسمان کیا ہو گا جسم دن تو حوال ہو جائیگا

کب موسم گل میں مجھے خفتاں نہیں ہوتا
دل آپکے دیوانوں کا کامیکو لگے لگا
کیا رستہ دور روزہ کے لئے آئندہ مے
کب دست جنوں میں یہ گریباں نہیں ہوتا
سنے ہیں کہ جنت میں پیاباں نہیں ہوتا
اس جینے میں مرنے کا بھی سامان نہیں ہوتا

کیا دیکھتے ہو میری طرف حقارت منجملہ
کچھ دل کا لگانا بھی تو آسمان نہیں ہوتا

۴

منه و انچه سپردی به من	منه و انچه سپردی به من
------------------------	------------------------

۴

منه و انچه سپردی به من	منه و انچه سپردی به من
------------------------	------------------------

۴

منه و انچه سپردی به من	منه و انچه سپردی به من
------------------------	------------------------

۴

منه و انچه سپردی به من	منه و انچه سپردی به من
------------------------	------------------------

۴

منه و انچه سپردی به من	منه و انچه سپردی به من
------------------------	------------------------

۴

دیکھو دیکھو مجھے دیکھ بہاں لینے دو نکالوں حشر دل کی بھائیں لے لیکر ابھی اٹھا دیئے تھوکر سے فتنہ حشر وہ کہتے ہیں مجھے چھڑو نہ راویں شعلہ	لوٹھہراؤ ذرا دل بہاں لینے دو جو چھو پاٹھیں زلفوں کے بال لینے دو پراونکو پاٹھوں میں دہن بہاں لینے دو اوسراو دہر تو ذرا دیکھ بہاں لینے دو
--	--

دلہ

زبان خار حشت پہ ویریش قیس ولید اہو جرا کے خشک ترکان پر نہ کیونکر رازنا ہو	جنوں فصل بہار آئی گریباں نذر صحر اہو یہ وہ قطرہ ہی جو آنکھوں سے گرتے گرتے دریا ہو
--	--

دلہ

صحت پس مرگ ہی دل کے جن کی	ہر شمع کا فانوس کہ چادر ہے کفن کی
---------------------------	-----------------------------------

دلہ

تم جسے شوق سے نظارہ میں رکھا گیا ہو	دل میں جب آگئے ہر اکے کا پردا کیا ہے
-------------------------------------	--------------------------------------

دلہ

کرے یہ پہلو کو دل اور تن کو جاں خالی میں مرد کے مری چشم و رفتاں خالی لے کسی نے تو اٹھیا کے پان کے بو سے	یہ کون آیا کہ سونے لے مکاں خالی جو مال بیخ چکے کر گئے دو کاں خالی سوئے ہیں جس کے تواضع میں خاصداں خالی
---	--

دلہ

اجازت دوں جو نا لگو مکان لاسان پتھر خدا بہ چوں ہوتا ہے لہر کا تنگ ہو جانا	آہٹاؤں گریز میں سر تو کھاج آسماں بیٹھے بہرام وہ کہاں لہر کہاں اٹھ کہاں بیٹھے
--	---

دلہ

ہر روز میں پانی جاں نوازی تیری رحمت سے گن ہوں کی قربانی بہت	ہر زخم میں دیکھی چارہ سازی تیری نازاراں ہوں میں شکے بے نیازی تیری
میں نے تو چلوں تیری لگا ہونکو وہاں حشر میں نہیں ہے جیب حسابِ رحمت	پونچے گا نہ کوئی پرگوں ہوں کو وہاں پھر کون گئے گا گناہوں کو وہاں
خالی کبھی فکر کم وہیں سے نہ ہوئے وہ کون سے رحم تھے جو تونے نہ کئے	ہم سیر کبھی تیرے کرم سے نہ ہوئے وہ کون گناہ تھے جو تھے نہ ہوئے
میدادِ جفا ستم ستاری کب تک آنکھوں کی بہت دنوں نظارت دیکھی	یہ جرم و گناہ کی رو بکاری کب تک اور لغت مری سرشتہ داری کب تک
اسے شعلہ نہ غم نہ شادمانی ہوگی کیا آج ہے اور کے فسانے سنا	پیری ہوگی نہ ہو جوانی ہوگی کل تیری ہی زندگی کہانی ہوگی
اسے شعلہ سرور عیش و مستی کب تک پیری میں شباب کیسی حسرتِ افسوس	تو کیا بنے بھلا یہ تیری ہی سچی کب تک اسے مردِ خدا بیت پرستی کب تک
یوں سے کو چپا چپا سکے دہریہ سے حصول اس زہر و ریاحین مرنے سے حصول	

ولہ

زحمت ہوگی توکل پہ زحمت ہوگی	زحمت ہوگی توکل پہ زحمت ہوگی
جواوروں کو بخشد لگا بختے گا مجھے	کیا ہے الگ میری قیامت ہوگی

ولہ

یہ دولت و خستگنی و خواری کب تک	یہ دولت و خستگنی و خواری کب تک
دل خون ہوا ہے فکر عجب کے لئے	اے شعلہ تری تیرا بخواری کب تک

ولہ

کیا خلد میں ہوگی بت پرستی ایسی	کیا خلد میں ہوگی بت پرستی ایسی
ہر چند بہر ہے حوصلہ کو شریکیت	ہر روز سرور روز سستی ایسی
	جنت ہیں کہیں شراب سستی ایسی

ولہ

اے شعلہ نچای خوب دنیا اینک	اے شعلہ نچای خوب دنیا اینک
دیگا وہی بے طلب جو دیتا ہے دم	کیا غم ہے نہیں جو فکر عجب آریہ تک
	بختے گا وہی کہ جتے پنشا اب تک

ولہ

پروانہ کی رات پر حکایات کہی	پروانہ کی رات پر حکایات کہی
لے شعلہ جلا ہوں میں اپنی پرورش دے دے	جیل بچنے کو عشق کی کرامات کہی
	چھپے تو کچھ شمع یہ کیا بات کہی

ولہ

خفا ہے ہول صحت کراست اپنی	خفا ہے ہول صحت کراست اپنی
میں کیا ہوں رو کیا ہوں شمع چو شمع ہر شمع	سست چوڑ مرے لئے تو عادت اپنی
	سست دیکھتے تھے تو دیکھتے زحمت اپنی

ولہ

تہا کو نسا وہ روز جو ہم پر کرم ہوا	اور کب ہمارے واسطے کی غیر پر چھا
ہکو تو خاک ہی میں ملا تا رہا سدا	منہ دیکھنے سے پہلے ہی کس دن صاف تھا
میوہ کیوں غبار رکھیں آرہی سے ہم	
کیا جان ایسے لوگوں پہ ہم خستہ خال دیں	لے شعلہ جو عدد کے لئے گہر سے نال دیں
ان آتشیں رخوں پہ نہ کیوں خال ڈال دیں	سے نام آرزو کا تو دل کو نکال دیں
مومن نہیں جو ربط رکھیں بدعتی سے ہم	

جنس یر غزل رہد لکھنوی

ہر لطف جب کہ سینہ ہو نام سرائے دل	اور ہو رہی ہو پاپا میں کچھ ہائے ہائے دل
پہر او فراد جو پیر کے صد جو اٹھائے دل	آئے فے میری جان کسی پر چھائے دل
کچھ مشغلہ ضرور ہے آخر میرائے دل	
کہہ لگا لگا ہوا تھا کسی کا تھا انتظار	سنبھلا نہ دل بہنائے سے تیر کی تہار
ٹھیک ٹھیک اوٹھا کبھی ٹڑپا میں یار	آپا کسی طرح سے نہ فرقت میں جب قرار
لیٹا رہا میں ماتھے کے نیچے دپائے دل	
تیر کے ہی واسطے تو ہیں نیا سے بچر	تیر سے لئے ی ریح اٹھائے ہیں عمر بھر
تیرا ہی دل تو تیری جی جاں تیرا ہی جگر	تیر سے بھیجیں کی تمنا کرے بشر
آواز تو رکے جاں کے تو مدنا سے دل	
فہمیں کا کچھ خطر ہے نہ کچھ خوف باغیاں	جی کہل کہل بے خال ہر گلستاں
ہائے وہ دیکھئے کہ چن سوا دھٹے دھواں	آغہ لیب پٹکے کریں آہ وزاریاں

[illegible]

۱- در این کتاب که در این کتاب
 ۲- در این کتاب که در این کتاب

مذہب آئینہ مذہب آئینہ مذہب آئینہ	مذہب آئینہ مذہب آئینہ مذہب آئینہ
مذہب آئینہ مذہب آئینہ مذہب آئینہ	مذہب آئینہ مذہب آئینہ مذہب آئینہ

১৯৩৭

[illegible]

چیت، کرم اور آفتک قتر	چیت، کرم اور آفتک قتر
چیت، کرم اور آفتک قتر	چیت، کرم اور آفتک قتر

५५१

١٠٠

<p> </p>	<p> </p>
---	---

[illegible]

منه	منه
منه	منه

۱- در این کتاب که در این کتاب
 ۲- در این کتاب که در این کتاب

مذہب آئینہ مذہب آئینہ مذہب آئینہ	مذہب آئینہ مذہب آئینہ مذہب آئینہ
مذہب آئینہ مذہب آئینہ مذہب آئینہ	مذہب آئینہ مذہب آئینہ مذہب آئینہ

১৯৩৭

[illegible]

چیت، کرم اور آفتک قتر	چیت، کرم اور آفتک قتر
چیت، کرم اور آفتک قتر	چیت، کرم اور آفتک قتر

५५१

١٠٠٠

<p> </p> <p> </p>	<p> </p> <p> </p>
---	---

[illegible]

نظارہ سوز شاہر معنوں شباب ۲

پر وہ سے اوغروس سخن بے نقاب ۲

اُو شورش سر سر پرمی ہاتھ دہر کے اٹھ

اُو چشم شوق دامن نظارہ ہر کے اٹھ

اُو قلم قیامت سوز کے اُوٹھ

اُو شاہر خیال سراپا نکھر کے اُوٹھ

نگینہ بیٹھ بیٹھ کے چن لوچین کے پھول

بلیں کے منہ سے پھرتے ہیں شمع سخن کے پھول

مہر کے کمال سن میں کچھ پیش و کم کروں

افسوں پری کا تخت سیلماں پیہم کروں

منظور سے کسی کا سراپا قسم کروں

نخلت سے جو نخل کی گردن کو کم کروں

جلوے دکھاؤں عکس بت بے مثال کے

اک قدر آدم آئینہ رکھ دوں نکال کے

لیتا ہے حشر کے قدم جہاں کے بار بار

پیادہ جلوں سر پہ سے کشاد چو بار بار

فانسی ہے وہ کہ جس سے قیامت نہیں ہزار

طوبائے جہنم بھی دم گلشت ہی ہزار

اوس قدر کی اس اوٹھان پہ صدقہ اوتار کے

قمری کو قبیح کیسے سر پر سے وار کے

یاشین ہیں لکشاں کی کرامات مانگتے

بن بن کے روز بکھرے یہ کیا بات مانگتے

بالوں کے بیج میں رہ ظلمات مانگتے

کیوں مانگتے تو دن کی یہ دنرات مانگتے

اعشائیں بہرا جو مانگ میں پُر تور ہو گئی

دو ٹکڑے بیج سے شب و بچور ہو گئی

مجھے نکل سکیں گے نکالے کے پھر جو

کتاب ہے خاموش ہوں چوٹی کے کیا رقم

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

وہی ہے جس نے ان کو پیدا کیا اور جو ان کو دیکھتا ہے وہی ہے جس نے ان کو مرنے کا حکم دیا۔

一、
 二、

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى
 اَمْرِئِكَ اَبِي عَبْدِ اللهِ

[illegible]

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 श्रीकृष्णाय नमः ॥

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا
وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

۱۶۵۰

سَمْعًا وَبَصَرًا

مستی میں چور چور نشہ میں بہری بہری اک حال کی یہ تیز تو اک منہ کی کر کوئی	آنکھیں وہ فتنہ زائیں غصہ سحر سحر ابروں دونوں آنکھوں پہ شیشہ حیدری
---	--

یا معرکہ میں باوہ گلگوں پئے ہوئے
دوست لڑنے آئے ہیں خنجر لئے ہوئے

مڑ گھٹاں نے کر دیا تہ و بالا جہان کو کیا خاک ہیں ملا یا ہے نشہ کی شان کو	رختے کئے ہیں ل میں تو بند یا ہی جان کو سہرہ نے اور تیز کیا آن بان کو
---	---

دنیا کہے آنکھ میں اوس خوشحال کے
یتیم ہے بیتر گہاں کامنہ میں غزال کے

وہ ناک جسے غنچوں کا دم ناک میں کیا کون و مکان میں کسی کو امکان صفت کا	وہ کان سے کان ملاحت جسے کہا وہ ناز کی وہ ناز کی چوٹے سے خوشنما
--	---

گر مرگ گل کے بوجہ نہ ہو گل کے توڑے کان
گلشن میں وہاں صبا نے گلوتے مڑے کان

پانچو روہ لب میں نازک و پستل بے نظیر شیر مہنی سخن کے ہیں دو نوہر مشیر	یا برگ گل پہ کھنچی ہے بخت کی کبیر ایسی کے قم یا زنی کے ہیں معجزہ تنہیر
--	---

پس کا ہی رنگ وہ جو حقیقت یمن میں ہے
بچی کڑی ہے پھول کی وہ جو زمین میں ہے

آہ نہیں ہے صفت و ہن کے خیال میں او طبع تربے کیوں عرقی انفعال میں	شہباز ٹکر پیش کیا غصا کے حال میں آئے نہ حرکت و یکہناظر کمال میں
---	--

مضمون وہاں تنگ کا وقت پسند ہے

پنجیہ ہے آفتاب تو ناخن ہلال ہے
دونوں میں ایک ہاتھ نہیں کیسا کمال ہے

ادھر ہے میں بحرین میں دور کے حباب
اوتھانے کے سارے بدن کا یہاں شباب
یا مستی کے اولٹے دہرے ساغر شراب
ایک ایک کا جواب ہی دونوں کا جواب

نازل بدن کو جالی کی محرم پسند ہیں
سونے کی چڑیا چاندی کے پتھر سے بند ہیں

اٹھ صاف صاف پیٹے اوصاف کیجئے کیا
مٹل سے نرم نرم تو قاف سے گدگدا
کیسے چواہن کو تختہ الماس ہے بجا
چکنا ہے برگ گل سے تو آئینہ سے صفا

کب تاب ٹھہرنے کی وہاں لاتی ہے نظر
میں گیا ہوں یہاں ولی کی پسلی جاتی ہے نظر

موسے یہاں پہنچے کیا مرقا قبا
اثبات ہوئی کا نہ ہے وہم کا گما
چلتی نہیں ہیں ٹکری بارکیاں یہاں
مفہوم کا ہی نام نہ معدوم کا نشان

یا کوئی نے میری نظر کو چورالیا
باقید ناز میں نے کمر کو چورالیا

پیر کچھ نر کہیں مجھے دکھلاتی ہے کمر
مضمون ناف آپ سے بتلاتی ہے کمر
تار نظر کے بوجھ سے بن کہاتی ہے کمر
ٹپڑ جاتی ہے گرہ جو چاک جاتی ہے کمر

باریک یاف آتی ہے اپنے خیال میں
موتی پرویا صانع قدرت نے ہال میں

اے فکر آئیو آہی کیا عین مدعا
ہے شرم کی چاک جو ہوشیوں کہلا کہلا

کتابخانه عمومی
کتابخانه عمومی

کتابخانه عمومی
کتابخانه عمومی

کتابخانه عمومی
کتابخانه عمومی

کتابخانه عمومی
کتابخانه عمومی

کتابخانه عمومی
کتابخانه عمومی

کتابخانه عمومی
کتابخانه عمومی

کتابخانه عمومی
کتابخانه عمومی

کتابخانه عمومی
کتابخانه عمومی

کتابخانه عمومی
کتابخانه عمومی

کتابخانه عمومی
کتابخانه عمومی

کتابخانه عمومی
کتابخانه عمومی

کتابخانه عمومی
کتابخانه عمومی

نوحہ جانگداز جو رستم ماہ طلعت نواز

وینا سے نوجوان یہ کون اُٹھ گیا ہے آج	پیر فلک کھڑا ہوا سر پٹیا ہے آج
پیکار اہل بھی شامل اہل عزا ہے آج	میدان کربلا میری ماتم ہر ہے آج
اک تار میں کی لاش پہ غم کا ہجوم ہے	عشر کا شور نالہ بہم کی دہجوم ہے
قل بزم شمع ہو گئی اندیس ہو گیا	آنسو پہ شراب سے جی سیر ہو گیا
بست خزاں کا باغ میں بست پھیر ہو گیا	تختہ چین کا خاک کا اک ڈیس ہو گیا
کیسی تیری سی گردن بلبل پہ چل گئی	انکھت گھٹوں کی چار کے واسن مکمل گئی
با جلد جلد یا بت گل پیر بن درخ	با و خزاں لے لوٹ لیا سب پن درخ
ہشاک جسکی روز تھی زیب بدن درخ	پہنار ہے میں آج اوی کو ٹمن درخ
پروہ اٹھا دیا بت عصمت تاب لے	دہو کا دیا خواہی خستہ خراب لے
باغ تری ابھی تو یہ مرچے دن نہ تھے	اسے چاند اچھی از میں یہ او تر نیچے دن نہ تھے
ہونگر اے بال رخ یہ بکھر چکے دن نہ تھے	میرے بکھر چکے سنور نیچے دن نہ تھے
کس گل کا حسن آخری آیا ہر جوش پر	انکھت آٹھائی ڈٹا لوٹ دوش پر
ہوں خم کبیلے زلف معنہ کو کیا ہوا	کیوں منہ کئی یہ حتم قونگر کو کیا ہوا
ہوں زرد ہی بیروے گل نر کو کیا ہوا	کیوں سر روی یہ جہم سنن بر کو کیا ہوا

<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>	<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>
<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>	<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>
<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>	<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>
<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>	<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>
<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>	<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>
<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>	<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>
<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>	<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>
<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>	<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>
<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>	<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>
<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>	<p>چند روزی که در این شهر بودم</p>

یہ رنگ اور گیارہ گھڑا ہائے کیا ہو گئی وہ شہر کی رفتار ہائے ہائے

یہ تو کہو کہ کس کے شانے کا قصد ہے
رخصت تو ہو لو مجھے جو جانے کا قصد ہے

کیوں جانہ زیب جامہ مستی قبا کیا
ادھیلا ساز شور قیامت یہ کیا کیا
کیوں بے وفایہ عمر کا وعدہ وفا کیا
خلو میں مرا کو کلبہ تا تم کب راکیا

مسی کا عطر زلف کی بگڑی شکن میں ہے
ہوئے قبائے یوسف کنناں کفن میں ہے

جاتے ہو ہائے چوڑے تنہا کہاں تجھے
صینے نہ دیکھا ایک بھی مآساں مجھے
ہوئے لے ہو کس کی یادیں لے رہاں مجھے
کرتے ہو اپنے ہاتھ کیوں رنگاں مجھے

مرنے سے پہلے میرا جنازہ اٹھائے جاؤ
جانے سے پہلے بجو نہکانے لگائے جاؤ

تو آئی تکیو آئی نہ میری قضا مجھے
سے مرگ دستگیر خدا را اٹھا مجھے
اے زندق جواب ہے ہر خدا مجھے
اے شوق نزع پیر دی صورت مجھے

ماں صبر اسقہ رک جہا تک میں کر سکوں
حشر کا انتظار کہاں تک میں کر سکوں

وہ ہے آپ جنکا سرا پار قم ہوا
میں تمام عمر کا رنج و الم ہوا
یا یہ روجہ صور صبر قلم ہوا
خوش فکر جسکے دم سے تھی اسکا ہی علم ہوا

راحت کدہ تھا دل کہ جو غم استنا ہوا
خلوت کا جو مکان تھا وہ ماتم سرا ہوا

قطرہ تاریخ وقات نشی جواہر لال صاحب عم مصنف

<p>یادگار گزشتگانِ حصار کہ ز قلوبِ رمیدہ جانِ حصار ختمِ نامِ برادرانِ حصار بے پردہ گشتِ خاندانِ حصار</p> <p>۱۹ ۳۸</p>	<p>شد چو سوئے جہاں جواہر لال یومِ شہرِ برت و ماہِ پہانِ بود حیفِ این بختیں برادرِ کرد سہولِ راشتہ گفتم و گفتم</p>
---	---

<p>یاری کہ خدائی جگتِ نراین خلتِ نشی ہر سکہ امی مالکِ مطہر کوہِ نو</p>	<p>تہر و شس زینتِ بر بویک آٹھ گیارہ شمع کے منہ پرے نقاب بختِ بیدار نے شعلہ سے کہا سہرا ہام سے آئی یہ صدا</p>
<p>گرم پہلوئے قمرِ بویک رخِ شبِ روئے سحرِ بویک کرو عسا وقتِ سحرِ بویک کہ خدائے تختِ جگرِ بویک</p> <p>۱۹ ۳۷</p>	<p>گرم پہلوئے قمرِ بویک رخِ شبِ روئے سحرِ بویک کرو عسا وقتِ سحرِ بویک کہ خدائے تختِ جگرِ بویک</p> <p>۱۹ ۳۷</p>

و بهر که در این کتاب است و هر که در این کتاب است

و هر که در این کتاب است و هر که در این کتاب است

نیز بهر که

در این کتاب است

نیز بهر که

نیز بهر که

و هر که در این کتاب است و هر که در این کتاب است

و هر که در این کتاب است و هر که در این کتاب است

و هر که در این کتاب است و هر که در این کتاب است

اوم

سری گیشائی تر

ہے ایٹور ہے پریشور ہے جگت آتا ہے پر م آتا ہے جگدیش
ہے درکار ہے پرکاش روپ ہے جوتی سروپ ہے برج چند
ہے مادہ ممکن تیرے گنا بناو اور میری حقیقت چھوٹا منہ بڑی بات
ہے۔ ہے دین بندہ ہے کر پاسندہ جو کچھ جگت میں ہو رہا ہے
جو کچھ کہہ گیا ہے جو کچھ کہہ گا سب تیری ہی کمر پالتا اور دیالکر کے
اشارے جو کچھ ہے سب کا تیری ہی مرضی پر وار و مدار ہے جو کچھ
ہے سب تیرا ہی جلوہ ہے جو کچھ ہے سب تیرا ہی پرکاش ہے۔ تیری
نمایاں نہ میری مجال نہ ناطقہ کی طاقت۔ شش

صورت میں ہیں مٹی موجود ہے تو   ہست میں نیکی معدوم ہیں جو ہے تو
موجود ہیں سے درگزر کے اپنی اوس پروار تنہا کو دوبارہ یاد دلاتا ہوں

جو دہرم سبند ہی یا بھگوت گنا بناو نہیں ہیں جسے نام آوری سخن اور واہ وا
کے کچھ فائدہ نہ اوٹھا سکا۔

اپو بھاک کہ مارچ ۱۸۸۵ء میں کچھ قدرتی تحریکات سے دربار سری
برنداین وہام مندر گوبند دیو جی میں بتقریب جلسہ بھارت دہرم ہمانند
بحیثیت ممبری و بطور پرتند ہی محکو بھی شامل ہونے کا
افتخار حاصل ہوا۔

جس جلسے میں کہ ہزاروں دیوان پنڈت اور بھگت رونق افروز تھے
اس دہرم اوتساہیں جناب دہرم گ دیوان رام جس صاحب
سی ایس آئی وزیر ہمارا جہ کیور تھلہ وریٹنڈ بھارت دہرم
ہمانند اور شرمیان پنڈت دیندیا ل جنرل سکریٹری کے حُسن استبداد
سے محکو بھی بطور اکھیان برج بھومی کی تھا اور دہرم سبند ہی مضامین پڑھنے
کا موقع ملا جواب بطور مسدس سرج لوج کے نام سے شائع ہو کر بھارت کمنڈ
بھگوت بھگوت کو آئندے رہا ہے یہ اسی آئند اور مبارک تحریک کا نتیجہ ہے
جس کا مینٹن من دھن سے شکر گزار ہوں۔

ہے مکر پاسندہ ہے بھگت قبل آپ کے چرن کملوں کو بارہم پار ڈنڈوت میں جلی کر یا
سے آپ کے او بہت چیز ترو اور آپ کے گنا بناو میں میرے کہنور پانی من کی رچی
ہوئی کہ آج اردو نظم پنج ادھیانی آپ کے پریم انراگی بھگتوں کے حضوری پیش کر رہا ہوں
ہے پریم آئند بھگتوں فیکو اس پریم پونیت تصنیف میں بشریت بھاکوت

مقدمه

این کتاب را به همه کسانی که در این رشته علم و ادب اشتغال دارند و به هر چه که در این کتاب است

و به هر چه که در این کتاب است

و به هر چه که در این کتاب است و به هر چه که در این کتاب است و به هر چه که در این کتاب است

و به هر چه که در این کتاب است و به هر چه که در این کتاب است و به هر چه که در این کتاب است

و به هر چه که در این کتاب است و به هر چه که در این کتاب است و به هر چه که در این کتاب است

و به هر چه که در این کتاب است و به هر چه که در این کتاب است و به هر چه که در این کتاب است

و به هر چه که در این کتاب است و به هر چه که در این کتاب است و به هر چه که در این کتاب است

و به هر چه که در این کتاب است و به هر چه که در این کتاب است و به هر چه که در این کتاب است

و به هر چه که در این کتاب است و به هر چه که در این کتاب است و به هر چه که در این کتاب است

سری کرشن چندر مہاراج

کے چرن کملوں کو کوٹان کوٹ وٹوٹ ہیں جن کے
چرن مرث کی اپار مہاکویش ساروا پرہاشن بھی بیان نہیں کر سکتے
انہیں چرتوگی کرپا اور ویالتا سے بہگت بہگتو کو پریم آئندرس کی نیوالی یہ
پریم پونیت پوتھی اردو زبان میں نظم لکھی ہے۔ اے ناظرین سنسار میں کون ایسا
شمن ہے جو اس پریم پوتھ پرچک کو جس میں سچ آئند گہن پون برہم برج
چندر کے گنا تپا دھوا دہت چرتو برن ہوئے ہیں اپنے نام پرمنوں کر نیکا
اوہ بھگاری ہو۔ اسے جن کوں چرتو لگے وہیں کی نعمت لائیل کو عطا
ہوئی ہے انہیں چرتو نہیں سہٹ کرنا ہوں۔
چنوری لال شعلہ

دی از این سبب است که این
 سبب است که این سبب است که این
 سبب است که این سبب است که این
 سبب است که این سبب است که این
 سبب است که این سبب است که این
 سبب است که این سبب است که این
 سبب است که این سبب است که این
 سبب است که این سبب است که این

دی از این سبب است که این
 سبب است که این سبب است که این
 سبب است که این سبب است که این
 سبب است که این سبب است که این
 سبب است که این سبب است که این
 سبب است که این سبب است که این
 سبب است که این سبب است که این
 سبب است که این سبب است که این

سبب است که این

توہی ہے جلوہ قمر ہے دو عالم
 توہی لوحِ مطلق جانِ دہن ہے
 توہی درختِ فرخِ عشقِ رسوا
 توہی ہے موجدِ ایجادِ کونین
 توہی ہے عشقِ ازلِ حقِ جاوید
 توہی ہے اودھنِ سرخیِ بازار
 توہی ہے نمہِ بلبلِ جنین
 توہی پیرِ دانہ توہی ہے محفل
 توہی چمنِ توہی سیتا توہی رام
 زمینِ حریفِ مہرِ دماہِ سیر
 فنا طرزِ خرامِ نازکیِ آن
 بیتِ جہتِ دورِ ما کہیں سے لیرے
 ملا ہے تو نے بہتِ نیتِ نام
 زبانِ سبزہِ ناطق ہے شائیں
 نمودِ آفرینش ہے تجھی سے
 توہی فلق ہے کون دھان کا
 لاکِ کتبِ تجھے تیری گفتگو ہے
 توہی ہے ربِ سرِ تربکِ بالا
 ادمِ پیکر ہے لاکھوں ستار

توہی ہے خود تماشا ہے دو عالم
 توہی بخندہ روحِ دیوانہ ہے
 توہی نقشِ دلگاہِ حسنِ زیبا
 توہی ہے بانیِ بنیادِ کونین
 توہی خلوتِ دلِ بزمِ توحید
 توہی خود جس توہی خود حریدار
 توہی عجب توہی ہے گلِ جنین
 توہی گلبنِ توہی شورِ غدا دل
 توہی گوئی توہی رازِ توہی شام
 دو عالم میں تماشا گاہِ شرب
 لقا اک لب کی سیرِ مہرِ سلطان
 حیاتِ و موتِ دونوں کیل تیرے
 گھرِ زندہ تیرا بازار گاہِ عام
 کہ ہے سرگرم ہر ذرہ ہوا میں
 وجودِ آفرینش ہے تجھی سے
 توہی رازِ اق ہے سراپا دھان کا
 عرضِ ایک توہی تو ہے توہی تو ہے
 توہی ہے حالِ عصیانِ نشی و الا
 مری ہی تیرے سن لے پرانِ پیار

میں ہونے کے قابل جسم بیاک
 میں ہو گئی ہوں سب جگہ خیر ہے
 منتہی ہے گھبراہٹ نہ رحمت
 مائتھی کا بھی اودار تو نے
 مالو دین بند ہو کے سہارے
 میں ایک وقت مائتہ نعل میں
 فریب رستہ ہے اور منزل لہری ہے
 بہ لیتی و لہندی کا اٹھانا
 نہ سر کوئی راہ پر خطر میں
 راہی دقت و جس ماکہ ڈر ہے
 ہم آخر واں آگہوں میں ہوگا
 رتی ہوں محبت کی بکھار میں
 ہم رخصت ہو لہروں نے گھبرا
 دم اہل ماتم ہوں سر ہانے
 راہ کی ہو لگا حیرت اود
 مائتہ ہوں ناکام دنیا
 کا کو ایک دو دم کی انتفا دی
 ہمارا نام با ہم بٹ رہے ہوں
 ہمارا نام رخصت جب ہو طیار

بلکی کس طرح سے خاک میں خاک
 مرا انجام کیا تیرے نظر سے
 ہیئت ہے تیری بخشش کی عادت
 اودار اود بتوں کو یا ر تو نے
 ہتھ پڑھا ہوں قنر کے کنارے
 تھکا تیرا ہے سر قنر علی میں
 جو گھبرا سر یہ ہے بوجھل بڑھا ہے
 ہزاروں قافلے گھسے روانہ
 اندیسہ ہو گا ہر جانب نظر میں
 سمان یہ ہے کہ جو پیش نظر ہے
 سی دن یہ سمان آگہوں میں ہوگا
 ہر ایک جانب ہوں حیرت کی لگائی
 لہر اوجھل لدا و سباب میرا
 غیروا قریب ناخوش دیکھانے
 لہری ہو شمس بالین یہ موجود
 طیاں ہوں ہم اسیر دام دُنیا
 کئی کے دل میں ہو قنر سواری
 اٹھانے والے یہاں چھوڑے ہوں
 پیرے جان اور اصل میں آئے تھرا

مکتب سے چند رما لے سے مالا
 لڑی پسر سے اور مکتب سے مکتول
 اور ہر ادب سے بارود سے بارود
 صفائی رنگ سے اینٹہ بود رنگ
 تبسم بودم نظارہ با ہم
 خدا یوں گوید سے نام دون
 بہر دیکر ہو عکس حسن زیبا
 جو سو یوں حسن یکتا کا نظارہ
 کرے گردن ڈھلک پریست پیر
 اگر اس جہ کا آخر تیس سماں ہو
 دشمن کی غموض ہو برج کی دھول
 بے جھلے کو لکڑی برج بن کی
 غرض اسطرح ہو انجام میرا
 یہ دولت چھوڑ دوں ناداں نہیں ہوں
 ہمیں کو شرم ہے حال سے دیکھی
 رہوں تا اختلاف آب و گل میں
 زباں جب تک دہن میں ہو نہ بیکار
 ہمیشہ درد ہو نام کراچی
 اسی آئندہ میں باقی بنایوں

لڑوں سے کار بن مالا سے مالا
 لٹوں سے کیرسٹ لٹوں سے کیرنہول
 اور ہر ادب سے ہوے گیسو سے گیسو
 جہلم کا گوریں ہوشیام مارگت
 عیاں اک چہب میں چوین دو عالم
 بنے ہوں ایک رادے شیا م دونوں
 کتیا رادے موں رادے کتیا
 بہار روئے زیبا کا نظارہ
 کہلی رہا میں خود اکتین مکتب پر
 مرا فرما حیات جادو دان ہو
 پیرین اور تر سے ہو کتیا کے بول
 بنے اکیر یوں پہلے کیر یوں کی
 تمہارا نام ہو اور کام میرا
 نہشت اور موٹس کا فواں نہیں ہوں
 ہمیں کو لاج ہے بد اسے کئی
 رہے نقشہ انہیں جیروں کا دھین
 بیکار ہی کروں سرکار سرکار
 ہمیشہ ہو رہاں پیر نام نامی
 نہ محتاج غرور و اقربا ہوں

اینه ای که در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت

استیلا و استیلا
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت

۱۰
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت

و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت

و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت
 و در دنیا و آخرت

طرشت تبا عطر جہ میں
 شفاف دریا کی روتی
 آب و تاب تہی انوار میں
 رگ ردا بے لالہ ماہ کا تھا
 ہی تہی روشنی جو طور میں رہی
 تار نظر بانی نظر تہی
 انشال تہا تہا بندہ کوکب
 صفائی آئینہ سطح زین کا
 گرد دل محب جلوہ فشاں تھا
 را تہا نور مہ سے تاباں
 رض ہر نحو نہ جلوہ دہشت
 و نہ دشت تما حسن جمال کا
 بار حسن کا تھا جوش بن میں
 بے سوئے کی گندھی سوئیں
 ملک تہی سر رگ برگ شجر میں
 لعل عاشق کو ذوق درد کی روت
 پئے سیر بہار حسن چھرا
 لادیاں دلیرا دلیر دلدارم
 مرا یا عشوہ گر سر تا قدم ناز
 شاہ حسن سے ترست و بدبویش

لبث کا خور کی موج سوا میں
 پہرا نکھرا ہوا چاندی کا بانی
 جھلکتی تہی زین جھانکی تہ میں
 لب دریا ادجالا ماہ کا تھا
 عروس شب سحر ق نور میں تہی
 نظر نویں نظر آتی نظر تہی
 مہ انور تھا اک قال رخ شب
 دکھائی دے تہا منہ چرخ برین کا
 زین سر و گرا بے تہاں تھا
 بنی تہی چاندنی غل آبی
 دو عالم میں تہی تہی ایک ہی روت
 نقاب ادا تھا روی مہ و شاکھا
 شجر باجم سے سم آغوش بن میں
 خمیدہ سرچ بن کی تہن تہا میں
 چھا چوندہ آری تہی دشت و دہرین
 صلائے راجھوشی سرد کی روت
 شب مہتاب و موج آب دریا
 حسیل حسیل باکے حب سر شام
 برگ حسن خود طاقس طناز
 قیامت قامت و مشاق انوش

کیا چین ساری گویوں کو
 یہ کہکرب سے تن من و ہن سارا
 ابا ابا ابا ابا ابا ابا
 دفر شوق سے رشتہ بدل میں
 روانہ سوئے بن از خود فراموش
 تقاضائے جنوں وحشت سرانجام
 نہ سدا گھر کی نہ سدا تن کی نہ من کی
 عصمت نہ پاس ننگ و ناموس
 حریف شرم عقل و ہوش تاراج
 گریباں پر نہ دامن پر نظر کچھ
 پھر جادو تھا بنسی کی صدا میں
 اٹھائینگ سے اور نام سے ہاتھ
 کوئی بیٹھی ہوئی اوٹھی جھپک کے
 گلے میں تھا کسی کے ہار تار و ہار
 کہیں شانے سے آدھی مانگ سلجھی
 آدھوری کوئی چشم نہر کسی میں
 کہیں رکھا ہوا محرم میں میر
 کوئی ماہن وہی کو چھوڑ سٹکی
 کوئی دلدادہ کھسرائی ہوئی سی

پکارا پر گم پیاری گویوں کو
 چاد سگھو کہ حیرت کا منہ پیارا
 مدھر دھن بانسری باجی وہ باجی
 نہ جان تن میں نہ تن تہا پر تن میں
 پریر ویاں متھرا دوش بردوش
 تصور دل میں لب پر شیم ہی شیم
 ہوا سر میں بھری مٹی برج بن کی
 خودی سے دور اور وحشت سے مانوس
 حیا گھر کی نہ باہر کی کوئی لاج
 نہ سر کی اور نہ ساڑھی کی خبر کچھ
 ہزاروں کر گئی رخصت حیا میں
 نکتے ہو گئے ہر کام سے ہاتھ
 کوئی اٹھی ہوئی دوڑی لپک کے
 کسی کارہ گیا سنگھار آو ہا
 کہیں زلف ایک بکری ایک اٹھی
 لگا دونوں کا منہ ایک ہی میں
 کہیں تہا پانوں کا ہاتھوں میں زبور
 کسی نے سر سے ٹپکی وہ کی مٹکی
 کوئی نوخیز شرمائی ہوئی سی

[illegible][illegible]

اشارہ بہرِ شوق و لربانی
اولے پائے نازکِ فتنہ نگین
چھڑ کر علیداغٹھا ساتھ سے دل
سراپا آرزو کے وصلِ جاناں

سہرِ سوراخِ انگشتِ خالی
صدائے نغمہ مرلِ شہرِ ریز
ہر ایک وابستہ ہوئے تھی ہاتھ کو دل
ہر اک درِ محبت سے غزلِ خواں

غزل

آئی صبح ازل چاک گریبانوں میں
گرم بے بزمِ تو پر دانی بزم بھی ہو
کون ہے واقفِ اسرارِ ظہورِ علیہ
بج بن ہی نہیں اک دامنِ سحرِ جنوں
جسے شیرازہ اجڑاے دو عالم باندھا
نغمہ نے نکال دیا عجزِ کرب کا انجمن
شوقِ دستِ جنوں اور بڑی جاتی ہی
لذتِ زخم کو پوچھے دلِ سہل سے کوئی

درِ تپیلے تو میں تھی تڑپے دیوانوں میں
مغم بھی ہیں سمجھ جاتی تھے پڑانوں میں
کون کی حسنِ حقیقت کے اداوانوں میں
وحشیوں کا ہی تھے شیریا بانوں میں
ہم میں اس کیسے وٹا لیکے پڑبانوں میں
جانِ تمکلی ہوئی آجانی پڑبانوں میں
دامنِ وشت کو ناک کا گریبانوں میں
بہر لیا شو قیامت کو نکد انوں میں

اسے غمِ حسنِ خدار انگہ لطفِ اوبر
شعلہ فاک نشیں بھی ہے شہانوں میں

جو دیکھا گریہوں کو بوشِ پادشاں
سہمی جڑ پٹے پوچھا کیوں پوچھا
کیا یہ تھیں کس کی آرزو نے

مخاطب ہو کے بہرِ سرکشِ حال
بتاؤ کیا ہے سببِ تیرے مہتاب
نکالا گہر سے کس کی جستجو نے

غلط ہے مگر سہل ہو سکتی ہے
 اگر میرے لئے ہے دشت گردی
 حقیقت پر اگر ہے عشق مائل
 تارن و فکر لعل سی ہے
 تماشا ہوں سہرا، حقیقت
 قریب ہوں دل سے دل کی آرزو سے
 بظاہر مج میں ہوں یا کہیں ہوں
 نہیں ہے وہاں میرا جسے کہہ کم
 سوار ناقہ ہوں نے رب فحل
 تصور ہی سے دل رشک چین ہے
 مجھے ہر شے تم مینا کا ٹٹ ہے
 نظر میں ہے اگر حق حقیقت
 یہی چہ دل میں بھی بانگی ہے میری
 یہاں ایک تار کے پیش نظر ہوں
 کہلین دل جسطح نچوٹوں کی کلیاں
 بظاہر ہوں اگر چہ آب و گل ہیں
 قریب و دور دو ٹو ہیں ہوں مہور
 عیاں ہوں اپنے چین ہر محل سے
 زمین و آسمان میں پڑا راز

کہ شہل بوئے گل خود رستی ہے
 تو ہے شرط جنوں کچھ یا مہروی
 نہیں ہے تنگ راہ کو چھوٹ
 بہار عشق رنگ بیخودی ہے
 مقید ہوں نہ پابند طریقت
 نہیں مٹا ہوں لیکن جستجو سے
 ہر اک دل میں مگر خلوت نشیں ہوں
 کہ دل ہے جلوہ گاہ ہر دو عالم
 ہمیشہ ہوں نقشہ کو چھوٹ
 جو دل میں ہوں تو دل ہی بیچ بن ہے
 مجھے ہر رخسہ دل ہنسی بٹ ہے
 ہر اک پہلو ہے میرا بیخ خلوت
 جہکے گردن تو پہر جھانکی ہے میری
 ہزار اندازے وال جلوہ گروں
 رگیں ہو جائیں یرمدا بن کی کلیاں
 مجھے چاہو تو وہو تھو دل ہی دل میں
 قریب سے ہوں قریب اور دور سے دور
 اید کے بعد اور پہلے ازل سے
 دو عالم ہیں مر کے باز یہ ناز

اوٹنگیں تھیں کہ حسرت کی نشانی
 امیر و محل مرگے تا گہانی
 اپنے اظہار غم تھا تازہ مضمون
 رباعی حسب حال زار موزوں

رباعیات

ولد اوہ کسی کے پہلے اسے ماہ نہ تھے
 تھے واقف رسم حسن گمراہ نہ تھے
 عصمت کی بھی پردہ واریاں نہیں معلوم
 آگاہ تھے سب کے تجھے آگاہ نہ تھے
 جب آنکھ نہ تھی تو اشکبار می کسی
 جب دل ہی نہیں تو آہ وزاری کسی
 دامن کی ہیں وہجیاں تو عصمت کیا خاک
 جب جب نہیں تو پردہ واری کسی
 بیشک و شبہ ہے کون لاری کے کون
 وائے صواب واقف عیب کے کون
 ہم پر تو ہے پردہ داریوں کی تاکید
 خود پردہ کشائے عالم غیب ہے کون
 او گاؤں میں پر رحم کھاتے والے
 اوس کو گناہ سے بچانے والے
 اوسادہ مزاج کیا فراموشی ہے
 ہم بھی تو ہیں ساتھ ہی کے آئین والے
 دل سے لے کی خود پیشانی کیا
 حجب سرچ بچھ لیا تو نادانی کیا
 پردہ کیسا جو ہو گر ماحسود چاک
 واماں ہی نہیں تو پاکہ امانی کیا

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين

والصلاة والسلام على من لا نبي بعده

وبعد

فإن الله قد خلقنا من طين

فصل في معرفة الله تعالى

والله تعالى هو الذي لا يشاء

أن يكون له كفيل

والله تعالى هو الذي لا يلد

ولا يولد له

والله تعالى هو الذي لا يموت

والله تعالى هو الذي لا ينام

والله تعالى هو الذي لا يغير

والله تعالى هو الذي لا يظلم

والله تعالى هو الذي لا يظلم

والله تعالى هو الذي لا يظلم

والله تعالى هو الذي لا يظلم

والله تعالى هو الذي لا يظلم

آنند بہار برج نندن پیارے اے تند و لار برج نندن پیارے

و شنام سزائے طالبان پوسہ

یہ کیسا ہے پیار برج نندن پیارے

دیگر

پامال پڑے ہوئے ہیں ہم بھی سر راہ نے طاقت صیر ہی نہ ہی طاقت آہ

اک روز یہ جو روضہ معلوم ہو گا معلوم

ہے داور حشر تو ہی اور تو ہی گواہ

کیا دولت عشق کی کہ جوڑی ہم نے آنکھیں شبے روز میں جوڑی ہم نے

گہروالوں سے کام نہ گہر سے مطلب

جوڑی اک تجھے رکے توڑی ہم نے

شوہر کے قدم پہ جاں تزاری کیسی جیب دور ہوئے تو پاسدار کی کیسی

بیہوش کیا تیری چہ بے گہن شام

جب ہوش نہیں تو ہوشیار کی کیسی

جو کچھ کہیدی ہوئی ہے رکے معلوم ہر ایک کا بخت ہے ہر اک کا مقصوم

تو واقف حال ہے ازل سے اپنا

اے محرم دل نہ کہہ خدا را محروم

دنیا کو گئے ہیں بھول تیری خاطر نفیسے کو دیا ہے طول تیری خاطر

جاں دیکے ہوا ہے جاں کا اولنا و تمن

تقلب کو کیا تسپول تیری خاطر

لگائی آپ تو نے آگ دل میں
 سراسر اسیج ہے عقیقے و دنیا
 سوال صبر کے خود کام تا چند
 نہ قابو ہے نہ زور صبر دل پر
 اگر ہم سے یہی ہٹی کج اوائی
 ترے خواہاں ہیں سوداوی نہیں
 ترکہ لطیف خداوندی سے یالوں
 قیامت خیز ہے درد جدائی
 نہ ہم میں طاقت رفتار باقی
 فغانِ سرو کو ہے گر محبوبی
 دل بیتاب قابو میں نہیں ہے
 کہے دیتی ہیں سنجیدہ نگاہیں
 نہ پہلو میں نہ آنکھوں میں لب پر
 نہیں ہے وجہ کچھ صحرانوردی
 دل و پہلو کا رشتہ توڑ دیشیں
 خیالِ حسن زیبا ہے اوسے میں
 ترے ہاتھوں میں اسے شورخ جفا
 یہ شورِ حشر کیا ہے بانسری میں
 انہیں زلفوں میں ہر اسے حسن آفاق

مزا بخشا ہے درد متصل میں
 نہیں جڑ تیرے کچھ جسے تن
 جواب بوسہ کب ہیں نکلنے پند
 نہیں ہے اختیاری جبر دل پر
 تو کیا تھا مدعا کے دلربائی
 خدائی کے تمنا لی نہیں میں
 نہ کر بہر جفا پا مال افسوس
 تو ہی کچھ سوچ رسم آشنائی
 نہ ہم میں قوت گفتار باقی
 سرشک گرم کو ہے چشم پوشی
 کوئی سنے تھی کہ پہلو میں نہیں ہے
 چورالائی ہیں وزویدہ نگاہیں
 دل مشتاق نکلا تیری چب پر
 تلاشِ دل میں ہی یہ دشت گردی
 جو ہوتا دل ہی دل تو چھڑ دیشیں
 بہری ساری تمنا ہے اوسے میں
 دل سوزاں کی آتی ہے میں بو
 دل نالاں چپا ہی بانسری میں
 دل گم کروہ پہلوئے مشتاق

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

بیتان رشک بلبل گل کے نہیں ہاتھ
 گہے سنی کشائے خندہ گل
 دواں تھا اچھلا تپتے مراک کے
 کناری تہی کناری پت پٹ کی
 کوئی سرگوشی گل میں تہی مشغول
 پیٹے ہاتھ میں کوئی نختی پٹکا
 لئے ہاتھوں پہ جان دل سروس
 کوئی موزوں صدا و مساز مرلی
 و فور ذوق میں لرزاں گ و پے
 و مانعوں میں بہری بوئے گل تر
 ہراک کے رخ سے بینائی ہویدا
 جو دیکھا حسن گل کو اپنا و ساز
 کہ دستور ناز مہ جیساں
 ہوئیں اک بار پیتا پی فراموش
 بنی سرکش ہراک تمشاد و قامت
 ہراک سا وہ میں شوق کج ادائی
 سری کہشتام ناز بے نیازی
 ہوا آگاہ حال رنگ محفل
 جہاں ہے غر سے ہے ارجمندی

دہرے تھے تہروں پر پھول سے ہاتھ
 گئے متوجہ فریاد و بلبل
 چٹائی اک دوسری پکڑی لپک کے
 بلاتی تھی جاگیر جنبش ملک کی
 کوئی سلجائے نکلا لچھے کرن پھول
 کوئی دیتی تھی نٹ ناگر کو جھٹکا
 ہزاروں ٹیلیں اک گل تہیں مست
 کوئی مستانہ آواز مرلی
 سرایت کر یا تھا نغمہ لئے
 ہراک تھی شاداں بام سے باہر
 ہراک بھی ہوئی اینا ہی شیدا
 ہوا کچھ ٹیبلس کو عشق پر ناز
 غرور حسن سے ہم حسناں
 سمجھا کر شام کو شتان آغوش
 ہراک نو خیر فتنہ اک قیامت
 ہراک بخود میں ذوق خود نمائی
 ادا ہنسہ رموز عشق بازی
 کہلا ایک ایک کا اندیشہ دل
 پسندیدہ نہیں ہے خود پسندی

جہاں تار یک ہے سب کی نظریں
 صدا اٹھی نہ گلبانگِ درا کی
 نہ بوئے پیرِ مہنِ یادِ صبا میں
 پریشاں گوچیاں تھیں برسرِ راہ
 گرے دامنِ پیرِ آسو چشمِ تر سے
 جگر سینے سے دل پہاڑ سے نکلا
 پریشاں سرِ صبحِ اٹھیں ہر اک سو
 ہر اس میں ہر طرف نظریں اٹھائے
 ہر اک جانب نگاہِ حسرتِ آئینہ
 ادائے دلبری طرزِ جنوں زرا
 تلاشِ دلربا میں یہ خود انا
 ہر اک خود رفتہ تھی جو بائے گہنشاہ
 ہرے کانوں میں قہقہل کی صدا کو
 اگر خنجر کوئی چسکا تو چومیں
 کوئی تھی دیکھتی آغوشِ دبیر میں
 نظارہِ خوابِ ساتھاروئے گل کا
 ہر اک تھی دم بخود حیران و ششدر
 کہ ہر ہوا لاجی جو وہاں دوارے
 کہ ہر ہوا سے ٹکٹ و ہاری مزاری

اندھیرا چار ہا ہے بحرِ دبیر میں
 ہوئی آہٹ نہ کچھ آوازِ پاکی
 نہ باقی گونجِ ہنسی کی ہوا میں
 عجب بکھرا ہوا تھا خرمنِ ماہ
 ہوا اور نظرِ غائبِ نظر سے
 کھینچے ہاتھ کے قابو سے نکلا
 بتانِ شوخ تہمتِ سمانِ آہو
 غزالانِ سیا باں زخمِ کھائے
 یہ چشموں کی چوٹوں و حشتِ انگیز
 پر پرویاں شہرِ میسرِ صبحِ را
 بزنکِ تالہ دل تھیں روانہ
 ہر اک گم کردہ تھی شوخِ دلارام
 ہر اک کہتی ہوئی آوازِ پا کو
 اگر تپا کہیں کھٹکا تو چومیں
 کوئی تھی تھی اب اب تھا نظر میں
 پتہ کوسوں نہیں تھا پورے گل کا
 پکارا اپنے اک اک نامِ پیر
 کہ ہر ہوا سے سر می گہنشاہِ مہارے
 کہ ہر ہوا سے سر می پائے بہاری

ازباں پر گفتگوئے جلوہ ذات
 کہ اسے برگ نہالِ سخن گلشن
 ادھر کو آئے ہیں جدیتِ ہمارے
 بہم بچنے کی یہ آواز کیوں ہے
 کوئی تھی پوچھتی سبزے سے بد حال
 یہ کیوں اک اک قدم پروب ہا ہی
 نہیں ہے رہنمائی کے اگر کام
 شکر خواہی شبِ مہتاب میں ہے
 عبث نا آشنا دیوانگی ہے
 حصارِ اسیرہ گوں بت بکارتا وے
 چلی کوئی گل و سنبھل کی جانب
 کہلی زلفیں کہلے گیسو کھلی مانگ
 پہی سونج مہی کے سر کھٹے کی
 کوئی روکے ہوئے بادِ صبا کو
 نگاہوں میں تھا قدرِ شوخِ پیراک
 کہا سنل کے سارے چم کہو لو
 یہ کیوں اترائی نگہتے چمن کی
 گلوں کی کچھ ہوشنا بد بد معاشی
 چلی آتی ہے بڑے یوسفانی

ہر اک پتے سے حسنِ سبر کی بات
 ہوا دارِ ہمارے شاخِ گلین
 کہیں دیکھے ہی نہیں گشتِ نامِ پایے
 نہیں واقف تو برگِ ساز کیوں ہے
 کہ تو کس پائے نازک کا ہوا پال
 سب رقتار کوئی تو گیا ہے
 ڈوبو یا کیوں جہاں میں خطر کا نام
 مقدر کی طرح کس خواب میں ہے
 حین سے کیوں مجھے بیگانگی ہے
 اگر گشتِ نام دیکھے ہون بتا وے
 کوئی نالاں بڑھتی بلبل کی جانب
 لگاتی پرتی تھیں چت چور کی تباہ
 لگی گیند کو چوری سپاس کی
 کوئی پکڑے ہوئے موجِ ہوا کو
 لگی تھی قمارتِ شمشاد پر تباہ
 کوئی کہتی تھی غنچوں کو ٹھٹھو لو
 چور ارکھی ہے تو کس پیرن کی
 ذرا ان کی بھی لو چامہ تلاستی
 بہری ہے رنگ میں نا آشنا

یسینو لپشیر، ۱۱۰
 لپشیر، لپشیر، ۱۱۱
 ۱۱۲ ۱۱۳ ۱۱۴ ۱۱۵ ۱۱۶ ۱۱۷
 ۱۱۸ ۱۱۹ ۱۲۰ ۱۲۱ ۱۲۲ ۱۲۳
 ۱۲۴ ۱۲۵ ۱۲۶ ۱۲۷ ۱۲۸ ۱۲۹
 ۱۳۰ ۱۳۱ ۱۳۲ ۱۳۳ ۱۳۴ ۱۳۵
 ۱۳۶ ۱۳۷ ۱۳۸ ۱۳۹ ۱۴۰ ۱۴۱
 ۱۴۲ ۱۴۳ ۱۴۴ ۱۴۵ ۱۴۶ ۱۴۷
 ۱۴۸ ۱۴۹ ۱۵۰ ۱۵۱ ۱۵۲ ۱۵۳
 ۱۵۴ ۱۵۵ ۱۵۶ ۱۵۷ ۱۵۸ ۱۵۹
 ۱۶۰ ۱۶۱ ۱۶۲ ۱۶۳ ۱۶۴ ۱۶۵
 ۱۶۶ ۱۶۷ ۱۶۸ ۱۶۹ ۱۷۰ ۱۷۱
 ۱۷۲ ۱۷۳ ۱۷۴ ۱۷۵ ۱۷۶ ۱۷۷
 ۱۷۸ ۱۷۹ ۱۸۰ ۱۸۱ ۱۸۲ ۱۸۳
 ۱۸۴ ۱۸۵ ۱۸۶ ۱۸۷ ۱۸۸ ۱۸۹
 ۱۹۰ ۱۹۱ ۱۹۲ ۱۹۳ ۱۹۴ ۱۹۵
 ۱۹۶ ۱۹۷ ۱۹۸ ۱۹۹ ۲۰۰ ۲۰۱
 ۲۰۲ ۲۰۳ ۲۰۴ ۲۰۵ ۲۰۶ ۲۰۷
 ۲۰۸ ۲۰۹ ۲۱۰ ۲۱۱ ۲۱۲ ۲۱۳
 ۲۱۴ ۲۱۵ ۲۱۶ ۲۱۷ ۲۱۸ ۲۱۹
 ۲۲۰ ۲۲۱ ۲۲۲ ۲۲۳ ۲۲۴ ۲۲۵
 ۲۲۶ ۲۲۷ ۲۲۸ ۲۲۹ ۲۳۰ ۲۳۱
 ۲۳۲ ۲۳۳ ۲۳۴ ۲۳۵ ۲۳۶ ۲۳۷
 ۲۳۸ ۲۳۹ ۲۴۰ ۲۴۱ ۲۴۲ ۲۴۳
 ۲۴۴ ۲۴۵ ۲۴۶ ۲۴۷ ۲۴۸ ۲۴۹
 ۲۵۰ ۲۵۱ ۲۵۲ ۲۵۳ ۲۵۴ ۲۵۵
 ۲۵۶ ۲۵۷ ۲۵۸ ۲۵۹ ۲۶۰ ۲۶۱
 ۲۶۲ ۲۶۳ ۲۶۴ ۲۶۵ ۲۶۶ ۲۶۷
 ۲۶۸ ۲۶۹ ۲۷۰ ۲۷۱ ۲۷۲ ۲۷۳
 ۲۷۴ ۲۷۵ ۲۷۶ ۲۷۷ ۲۷۸ ۲۷۹
 ۲۸۰ ۲۸۱ ۲۸۲ ۲۸۳ ۲۸۴ ۲۸۵
 ۲۸۶ ۲۸۷ ۲۸۸ ۲۸۹ ۲۹۰ ۲۹۱
 ۲۹۲ ۲۹۳ ۲۹۴ ۲۹۵ ۲۹۶ ۲۹۷
 ۲۹۸ ۲۹۹ ۳۰۰ ۳۰۱ ۳۰۲ ۳۰۳
 ۳۰۴ ۳۰۵ ۳۰۶ ۳۰۷ ۳۰۸ ۳۰۹
 ۳۱۰ ۳۱۱ ۳۱۲ ۳۱۳ ۳۱۴ ۳۱۵
 ۳۱۶ ۳۱۷ ۳۱۸ ۳۱۹ ۳۲۰ ۳۲۱
 ۳۲۲ ۳۲۳ ۳۲۴ ۳۲۵ ۳۲۶ ۳۲۷
 ۳۲۸ ۳۲۹ ۳۳۰ ۳۳۱ ۳۳۲ ۳۳۳
 ۳۳۴ ۳۳۵ ۳۳۶ ۳۳۷ ۳۳۸ ۳۳۹
 ۳۴۰ ۳۴۱ ۳۴۲ ۳۴۳ ۳۴۴ ۳۴۵
 ۳۴۶ ۳۴۷ ۳۴۸ ۳۴۹ ۳۵۰ ۳۵۱
 ۳۵۲ ۳۵۳ ۳۵۴ ۳۵۵ ۳۵۶ ۳۵۷
 ۳۵۸ ۳۵۹ ۳۶۰ ۳۶۱ ۳۶۲ ۳۶۳
 ۳۶۴ ۳۶۵ ۳۶۶ ۳۶۷ ۳۶۸ ۳۶۹
 ۳۷۰ ۳۷۱ ۳۷۲ ۳۷۳ ۳۷۴ ۳۷۵
 ۳۷۶ ۳۷۷ ۳۷۸ ۳۷۹ ۳۸۰ ۳۸۱
 ۳۸۲ ۳۸۳ ۳۸۴ ۳۸۵ ۳۸۶ ۳۸۷
 ۳۸۸ ۳۸۹ ۳۹۰ ۳۹۱ ۳۹۲ ۳۹۳
 ۳۹۴ ۳۹۵ ۳۹۶ ۳۹۷ ۳۹۸ ۳۹۹
 ۴۰۰ ۴۰۱ ۴۰۲ ۴۰۳ ۴۰۴ ۴۰۵
 ۴۰۶ ۴۰۷ ۴۰۸ ۴۰۹ ۴۱۰ ۴۱۱
 ۴۱۲ ۴۱۳ ۴۱۴ ۴۱۵ ۴۱۶ ۴۱۷
 ۴۱۸ ۴۱۹ ۴۲۰ ۴۲۱ ۴۲۲ ۴۲۳
 ۴۲۴ ۴۲۵ ۴۲۶ ۴۲۷ ۴۲۸ ۴۲۹
 ۴۳۰ ۴۳۱ ۴۳۲ ۴۳۳ ۴۳۴ ۴۳۵
 ۴۳۶ ۴۳۷ ۴۳۸ ۴۳۹ ۴۴۰ ۴۴۱
 ۴۴۲ ۴۴۳ ۴۴۴ ۴۴۵ ۴۴۶ ۴۴۷
 ۴۴۸ ۴۴۹ ۴۵۰ ۴۵۱ ۴۵۲ ۴۵۳
 ۴۵۴ ۴۵۵ ۴۵۶ ۴۵۷ ۴۵۸ ۴۵۹
 ۴۶۰ ۴۶۱ ۴۶۲ ۴۶۳ ۴۶۴ ۴۶۵
 ۴۶۶ ۴۶۷ ۴۶۸ ۴۶۹ ۴۷۰ ۴۷۱
 ۴۷۲ ۴۷۳ ۴۷۴ ۴۷۵ ۴۷۶ ۴۷۷
 ۴۷۸ ۴۷۹ ۴۸۰ ۴۸۱ ۴۸۲ ۴۸۳
 ۴۸۴ ۴۸۵ ۴۸۶ ۴۸۷ ۴۸۸ ۴۸۹
 ۴۹۰ ۴۹۱ ۴۹۲ ۴۹۳ ۴۹۴ ۴۹۵
 ۴۹۶ ۴۹۷ ۴۹۸ ۴۹۹ ۵۰۰ ۵۰۱
 ۵۰۲ ۵۰۳ ۵۰۴ ۵۰۵ ۵۰۶ ۵۰۷
 ۵۰۸ ۵۰۹ ۵۱۰ ۵۱۱ ۵۱۲ ۵۱۳
 ۵۱۴ ۵۱۵ ۵۱۶ ۵۱۷ ۵۱۸ ۵۱۹
 ۵۲۰ ۵۲۱ ۵۲۲ ۵۲۳ ۵۲۴ ۵۲۵
 ۵۲۶ ۵۲۷ ۵۲۸ ۵۲۹ ۵۳۰ ۵۳۱
 ۵۳۲ ۵۳۳ ۵۳۴ ۵۳۵ ۵۳۶ ۵۳۷
 ۵۳۸ ۵۳۹ ۵۴۰ ۵۴۱ ۵۴۲ ۵۴۳
 ۵۴۴ ۵۴۵ ۵۴۶ ۵۴۷ ۵۴۸ ۵۴۹
 ۵۵۰ ۵۵۱ ۵۵۲ ۵۵۳ ۵۵۴ ۵۵۵
 ۵۵۶ ۵۵۷ ۵۵۸ ۵۵۹ ۵۶۰ ۵۶۱
 ۵۶۲ ۵۶۳ ۵۶۴ ۵۶۵ ۵۶۶ ۵۶۷
 ۵۶۸ ۵۶۹ ۵۷۰ ۵۷۱ ۵۷۲ ۵۷۳
 ۵۷۴ ۵۷۵ ۵۷۶ ۵۷۷ ۵۷۸ ۵۷۹
 ۵۸۰ ۵۸۱ ۵۸۲ ۵۸۳ ۵۸۴ ۵۸۵
 ۵۸۶ ۵۸۷ ۵۸۸ ۵۸۹ ۵۹۰ ۵۹۱
 ۵۹۲ ۵۹۳ ۵۹۴ ۵۹۵ ۵۹۶ ۵۹۷
 ۵۹۸ ۵۹۹ ۶۰۰ ۶۰۱ ۶۰۲ ۶۰۳
 ۶۰۴ ۶۰۵ ۶۰۶ ۶۰۷ ۶۰۸ ۶۰۹
 ۶۱۰ ۶۱۱ ۶۱۲ ۶۱۳ ۶۱۴ ۶۱۵
 ۶۱۶ ۶۱۷ ۶۱۸ ۶۱۹ ۶۲۰ ۶۲۱
 ۶۲۲ ۶۲۳ ۶۲۴ ۶۲۵ ۶۲۶ ۶۲۷
 ۶۲۸ ۶۲۹ ۶۳۰ ۶۳۱ ۶۳۲ ۶۳۳
 ۶۳۴ ۶۳۵ ۶۳۶ ۶۳۷ ۶۳۸ ۶۳۹
 ۶

[illegible]

تمہیں ہو یا سبباں دشتِ جنون کے
 بنگاہوں میں ہی حسنِ شوخ و نچو اہ
 نہیں آیا دوسر تو کا ہنہ پیارا
 بنا دیں گے تمہیں زرِ بفت کی جھول
 مگر حیوانِ انیس سایہ کب تھے
 گئیں بس التجائیں یوں ہی بے سود
 کوئی پامال سایہ رشک سے تھی
 کہ اے طوفانِ محشر سے ہم آغوش
 تو ہی جو شہنشاہِ خونِ دل ہو
 تو ہی ہے باعثِ آرامِ عاشق
 ترے رستے بنے ہیں بحرِ بر میں
 کجائے توشہ کچھ لختِ جگر باندھ
 اگر چاہے کسی ہمراہ کو سنا تھے
 جب تک گھوڑا سے سرور باز چو گے
 ادھر کے سلامِ اول کا دستور
 سہرا سہروم بخود خاموش رہنا
 کہ سبے کٹر کرم دریا سے رحمت
 انیس شبِ ترے اندوہ گین ہیں
 نہیں قابو ہیں جو شہنشاہِ گریاں

نگہبانِ گردشِ چشمِ فوس کے
 یہ کس کے واسطے ہو چشمِ بر راہ
 غزالِ شوخ پرندِ ابنِ ہمارا
 سجادیں گے سینگونی میں کرنِ چل
 ہو اے دشت میں رنجورہ سب تھے
 کہاں صحرانیوں سے چشمِ بہود
 مخاطب کوئی طفلِ اشک سے تھی
 قیامت کیلئے ہیں کیا تیرے جو شہن
 تو ہی ہمرازِ در و متصل ہے
 تو ہی ہے قاصدِ پیغامِ عاشق
 تو ہی چالاک ہو سب کی نظر میں
 خدا را بے تکلف اب کمر باندھ
 تو لیتا جافغانِ و آہ کو سا تھے
 قریبِ خلوتِ دلدار پھونکے
 کھڑا رہو ادبِ آئینہ کچھ دور
 نظر تیری طرف اوستے تو کہنا
 گو اراشِ شنگاں پر کیوں ہو رحمت
 جیسے بزمِ سببِ حسرتِ انیس ہیں
 بہلاکب تک چوڑیں حبیب و دامان

پے نقش قدم اغراز تجسکو
 خدارے نشانِ کمرِ شبنم گویاں
 غرض سب گو پیاں تھیں سرِ نصیرا
 ادایِ دلیر با بیستابی دل
 مرزا کا بنوں کا تلوے پار ہے تھے
 نرالے ڈھنگ کے تھے جیسے داناں
 سوئی گردوں تھیں حسرت کنی لگا ہیں
 نہ تھا پیرِ اضطرابِ دل میں کچھ فرق
 مخاطب تھی خیالِ بت سے ہر فرد
 تصورِ دو بد و آئینہ تمثال
 بڑھا کر ایک نے دستِ مہاجات
 کسی نے بقیہ رازی کو دکھایا

فلک پر لاکھ فحشِ رونا ز تجسکو
 تجھی پر ہے جہاں ہر تندر کا لال
 پریشاں حالِ دشتِ عشق رسوا
 غرامِ نازِ مشقِ رقصِ بسمل
 گریباں تابدا من جا رہے تھے
 جنوں سا دانا ہر اک بے ساز و سامان
 لبوں پر سحر و گدگرم آہیں
 ہر اک پہلو وہی جو لالنگی سرق
 مستہش میں سنائے شگاہ و رن
 دکھایا استدرائیِ عشق سے حال
 سنائی مختصر سی حجم کی بات
 کسی نے آشکباری کو دکھایا

مستحسن

یا دایام کہ پردے میں تھا حسنِ جاوید
 گم گئی قفلِ حقیقت کو محبت کی کلید
 یا دایام کہ خلوت میں تھی نرمِ توحید
 بیخِ لانی تھے عشاق کی یاں خسروید

جلوہِ حسنِ ازل یوں سرِ بازارِ بھینا
 بے باجنس کو گاہک سے سروکار نہ تھا

	اک قدم بھی نہوا عالم امکان پورا
ششم اوتار پر سر ارم کا تھوڑا سا اوتیس بار سر ہی ارم شبہ عالم پاک	ہم تر یوں کا تھا کیا خون رواں بر سر خاک قاتل را وین بدیش و جہا جو میاں پاک
	آٹھویں بار تر احسن دو بالا آیا دونوں عالم میں عجب جلوہ بیکتا آیا
بر نہاں کو پسند آ ہی گیا حسن ظہور بدی خانہ تھا حقیقت کی خوشی و مہمور	جلوہ گرین کے ہوا خانہ پسند یوں پورا دلیں اک خوش محبت تھا تو آنکھوں میں سرور
	نئے پسند یوں بنے یہ تحت جگر میرا ہے دیو کی تھتی بھیں گودی کا پسند میرا ہے
ماور سے عرض تھی نہ پدر سے مطلب خانے سے نہ کچھ کام نہ گھر سے مطلب	نہ لیس ہوئے سے نہ تحت جگر سے مطلب تھا نگر ایک حقیقت کی نط سے مطلب
	حسرت دید نہاں جلوہ جاوید میں تھی دونوں عالم کی خوشی گریہ تولید میں تھی
وہ شام کہ کترت تھے شوق سے کیا پھول عاپنے ہوئے سپرین رنگ قبول	اور وہ بھادو کی چھری رحمت باری کا نزول ذرہ ذرہ تھا عیا و بت میں سراپا شمول
	مہر کھڑو ہونہ ہوتا تھا جگہ تئیں ہوئے کو آسمان پھرتا تھا مہر کی زمیں ہونی کو
وہ شانہ کش کا کل غلٹ شب تار تھا فلک سب مجھے صدمہ میں اوتار	خرج کرتا تھا زمیں پر در اجم کونستار رات تھی تابہ کمر صورت گیسوئے نگار

سند و مستند و مستند و مستند

وہی کہ جس نے اسے پہنچا دیا

၁၂၃၄၅၆၇၈၉၁၀၁၁၂၁၃၁၄၁၅၁၆၁၇၁၈၁၉၂၀

میں نے اپنے دوستوں کو بتایا کہ میں نے ایک نیا
کتاب لکھا ہے جس میں میں نے اپنے دوستوں کو بتایا

[illegible]

تسعة وعشرون

سید احمد علی خان صاحب
مستوفی مدبر امور

[illegible]

سید الشهدا علیه السلام

سبب از این جهت که در این کتاب

تاریخ عالمگیری

اگر کسی کو اللہ تعالیٰ سے دعا ہے کہ وہ اس کی خدمت میں حاضر ہو جائے

۱. چو کعبه سجدی در پیشگاه تو
بدرجی که در پیشگاه تو

١٠٠

نورالان چمن سجد میں کئے ہوئے سر	بہاؤ کی لڑائی بچھا تھا ہر اک برگ شجر
گوچ گہڑیاں کی تپوں کی ہوا نکلی سنگہ دہن قمر کی کو کوئی صدمہ نکلی	
پشپ برکھا تھی کہ اوڑتے تھے ہوا پر کشن دیوتا کہتے تھے جے کرشنہ کی جے دہن ہوا	صرف استت تھا ہر ایک قسم مرغاں چمن پھول چن لینے کو پھیلا تھا زمین کا دامن
حسن میں غور سما یا تھا سیاہی ہو کر سر پہ آیا تھا ملک فسر آئی ہو کر	
ساڑھیاں آب دہائی تھیں بند ہیں تاکر ہر حجاب سرور یا تھا بنا محرم زر	آئیں پیروں کی طرح بجز سے موجیں باہر گاہیاں دامن دریا سے کہیں سینو پیر
فقر دریا سے اوچھلے تھے گہر جہاں پہ جہاں دار کر پھینک دے ہو تو کچھال پہ تھاں	
ایک ہی گل پہ تھی گل گشن قدرت کی بہار پھر تو ہونے لگے اک روز میں سو سنگھار	سانو لے رنگت زیبا تھے عجب نقش و نگار قد بڑا زلف بڑھی حسن بڑھا آخر کار
عکس سمجھا تھا کہ ہے جلوہ نمائی مجھ میں آنند کہتا تھا ہے ساری خدائی مجھ میں	
دیکھو دکھلاتے ہیں تھکاو سی تماشا تیرا خود خرم دار ہوا اب اوٹھتا ہی پر دانتیرا	اب سنا ہے تجھے شوخ سراپا تیرا خود ہی حیران کرے حسن خود آرا تیرا
کاش اپنی ہی آواؤں کا نہ بدل ہو جائے اپنا نظارہ تجھے آپ ہی مشکل ہو جائے	

	اس ہی زانو نے تو آئینہ دل توڑے ہیں	
وہ مکر ہو جو اٹھا سکتی نہیں باز نظر	پچھلے کے گہریں ہیں کہ نیلے میں کمر	تاف ہواں میں وچھا ہوا ناسفہ گھر
	یا سہمی زیب کمر سو کے بسی ہو کیسی	
شکم صاف میں کیا شوخیوں کے گن ہیں گہر	پیٹ کے کٹی ہوئی شیاں جو باتوں کے گہر	پھینک کر تختہ لاس کے مضبوط پرے
	حسن خود ہیں کی نہ مضبوط لڑائی ہو جا	
دو لونڈا تو نہیں بہری حن کی ہوشان	دونو بازو ہیں نکالے ہوئے عشا کی جان	ناز کی دونو کلائی کی کلا پر شرابان
	دست بردی کو لگے رہے ہیں لگھا تو بھیر	
اونٹکیاں شمع لطافت کی وہ اٹھتی ہوئیں لو	ناخنوں کی وہ ضیا اور وہ کف دست کی ضو	دوا گر خچہ خورشید ہیں دنس ہیں مہ نو
	بے ستوں حرج برین کسا سجا یا ہوا ہے	
کیا گلا ہو کہ صراحی کی نہیں جس سے مثال	شمع کی لو کا کوئی کرتا ہو خوش فکر خیال	کوئی کہتا ہو کہ یہ نہ رکے سانچے کا ہڈیاں
	سب کھاتے ہیں محض اپنے مضامین کا کمان	

مجلس اول در بیان احوال و حال

بسم الله الرحمن الرحيم

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

۱۵۴

۱۲۸۴

تسبیح و تحفہ

منه

وہ سب سے پہلے اس کی طرف توجہ دے گا۔

وہابیہ چھوٹے مکتبہ کے ہیں۔ ان کی کتاب

وتمت بحمد الله

۱۰۰

سید الشہداء علیہ السلام

سید محمد علی بن ابی طالب

سید محمد رفیع الدین

کتابخانه ملی افغانستان

مکتبہ اسلامیہ، لاہور

بہترین قسم، نہایت ہی پاک و پیر

سر، لہ، وقت، خیر، تم، پناہ

ایک واحد کتبہ استیم،، ایتھو اکیسہ

۱۶۱. کتب و مؤلفان و تصانیف

نہیں ہے کہ اس کی طرف سے

مکتبہ شریعت اسلامیہ، لاہور

کے لئے کہیں کہیں ایک اور جگہ پر

مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّهْدِي اللَّهُ سَبِيلَهُ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّضَلُّ اللَّهُ سَبِيلَهُ

الحمد لله الذي جعل القرآن الكريم

سے کہیں کہیں؟

تذکرہ عالمگیری جلد ہفتم

صلح چین کے دکھلائی ہو صنعت ان ہیں	سب کی سب کو نیکے بہری ہو ملاحستانیں
لوہ پیاں شیفتہ ہیں حسن کے گنجینوں کی	طوطیاں یوں ہی ہیں انہیں اینٹوں کی
درہ بھر بھر بھر سین بھرے ہیں بٹال	دس بھرے دس بھرے کام بھرے روپ سال
وہ کیلے کہ خدنگ قدر انداز کی یہاں	وہ چیلے نہ مٹیں جاں کو اگر لیں نکال
شتر گیں وہیں کڈل ہی میں دھڑکتی ہیں	سگر ہیں وہیں کہ آنکھوں میں چکر رہتے ہیں
یہ خیم بدو و روہ محمود ہیں پیاری آنکھیں	خیر ناز ہیں اسر و توکٹاری آنکھیں
ہیں نگاہوں میں مگر یہ وزاری آنکھیں	انہیں آنکھوں نے تو کھونی ہیں ہلاری آنکھیں
یہ ہی ترگاں ہیں کہ جو قلب لٹ دیتی ہیں	پل چمکتے ہیں یہ برہانہ ڈلیٹ دیتی ہیں
صاف و شفاف وہ پیشانی کا حسن روشن	آب سینے کی موجیں ہیں جس کے وہ شکن
لوہ میں نور کی وہ لوہہ کہ قشے کی پھین	سبزہ گون جن کے حصے میں ہو کیا کیا جو بن
یہی آئینہ طاعت سے بھرا دیکھا ہے	اسی الماس کی بخشی کو ہرا دیکھا ہے
کانہ عالم امکان میں نہیں جکا جو اب	ناز کی آنکی کہاں اور کہاں برگ گلاب
دو صدف نور کے ہیں کون ترکا نہیں نایاب	کیوں نہو حلقہ بگوش انکا ہر آنک دوزخ و تاب
کر پٹ گنڈل وہ سجاوٹ ہیں نور چمکے	گوشت و آرمہ و خورشید ہیں دونوں انکے

که در آن کتب است

که در آن کتب است

که در آن کتب است

که در آن کتب است

که در آن کتب است

که در آن کتب است

که در آن کتب است

که در آن کتب است

که در آن کتب است

که در آن کتب است

که در آن کتب است

که در آن کتب است

که در آن کتب است

که در آن کتب است

که در آن کتب است

موج میں بھر رہی اور قطر میں دریا تو ہے

اس کے پہلے سے بت شمع ہیں خواہاں تیرے
واقفِ سخن نہ تھے بے سرو ساماں تیرے
آئینہ خاک میں تھا جیسے ہیں حیراں تیرے
جانے بھی نہ تھے گیسو کو پریشاں تیرے

ایک تھے محلِ جدائی کو سمجھتے کہ تھے
ایسی قسم تیری جدائی کو سمجھتے کہ تھے

ای دلِ بجان و فکرِ کُشن کہ نہ ہوا پیارے
تازکِ ندامت ہیں حُشتِ زورہ آفتِ مارے
ڈھانگی بانسری دہن سر پہ قیامتِ بگ
سہر بھر ہیں ترے چاک گریباں مارے

کل تنگ لگتے تھے نورِ بیابانوں میں
آج دیوانوں کا ہی شورِ بیابانوں میں

ای دلا رام جہاں نمد و لار گہشتاں
تنگ ناموسِ بچہ ہر چند ہوں ملاکھوں الزام
لیکن ایک ہی چھب چھین کے صبر و آرام
کام نہ تھے نہیں کو نہیں سے تیرے ناکام

خلوتِ خاص ہو غیا کو یاں راہ نہیں
پاکدِ مانی یہ دعتبا ہی تو پرواہ نہیں

بانسری اولبِ جنابِ بجانو لے
خاکِ عشاق سے دامن کے بجانو لے
جہاں ذی رات میں او آگ لگانو لے
دیکھتا جاہیں منہ پھر کے جانو لے

نہ چھپے گانہ چھپے گا کبھی جلوہ سیرا
دیکھ ہر ذرہ میں حسنِ سراپا سیرا

اول آزار کھلا جاتا ہے رازِ نہیںاں
اوتم کارِ غلطِ لطف و کرم کا تھا گماں
او جفا کارِ غیثِ شہر و وفا کا تھا سپاں
او تیرا کارِ کماں تجھیں محبت کا نشان

در سر و پای من و لاله	در سر و پای من و لاله
-----------------------	-----------------------

چو آینه آید در پیش رخسار	چو آینه آید در پیش رخسار
--------------------------	--------------------------

بجز آینه در پیش رخسار	بجز آینه در پیش رخسار
-----------------------	-----------------------

ای آینه در پیش رخسار	ای آینه در پیش رخسار
----------------------	----------------------

ای آینه در پیش رخسار	ای آینه در پیش رخسار
----------------------	----------------------

ای آینه در پیش رخسار	ای آینه در پیش رخسار
----------------------	----------------------

ای آینه در پیش رخسار	ای آینه در پیش رخسار
----------------------	----------------------

چو آینه در پیش رخسار	چو آینه در پیش رخسار
----------------------	----------------------

چو آینه در پیش رخسار	چو آینه در پیش رخسار
----------------------	----------------------

ای آینه در پیش رخسار	ای آینه در پیش رخسار
----------------------	----------------------

وہ لب لباب کا وہ حسن تکرار
اکیٹھ کھڑے ہی گئی پانسری دھن مہر توڑا

کیسا ڈھایا ہو غضب حسن کے متوالے نے
آسماں سر پہ گرایا ہو ملک طغوانے نے

خود نمائی سے چل شیخ خود آرا ہم ہیں
تنگ ناموس شائے ہو بے رسوا ہم ہیں
عرق دریای ندامت میں سر پایا ہم ہیں
جان کم گشتہ کی مایوس تمنا ہم ہیں

کاش چھٹ جا رہیں ویرسا جا نہیں پھر
بہر شبہ میں لے بت بھی یاد آئیں پھر

تاب کیسویں ہی ورنہ ریزہ لہا میں بل
پڑ ہی ہو تپ غم سے دل جاں میں ہزار
حبیب میں تار نہیں چرونیہ کیسے آنچل
خامسہ کر بھی گئی ایک نگاہ اول

جاوہ حسن کو دکھلا کے یہ پردا کیا ہو
آغرا ہی شیخ گناہ دل شیدا کیا ہو

ہاے برہم ہوئی کیا فحبت سیر متاب
چشم مشتاق ہوئیں جوشش گریم پر آب
خیرت ماہ سے فالارخ الور پہ نقاب
دل شکستہ کی صدا آئی نہ مانند حجاب

آگ ہی لگ گئی سوز تپ غم کی تن میں
گرج بھی تو نہ ملی پانسری دھن کی پھر

درد دیکھتے ہیں کسے اور کسے سوز شج جاں
آنکھ کیوں بندر نا کرتی ہیں کیوں دل شکرداں
دل ہو اگر تباہی کس طرح سے پہلو میں تپاں
کچھ تیر نہیں کہیں سینے میں گھٹا تو دہواں

آشنا گل کی ہیں پرواقف فریاد نہیں
ہم وہ بلبل ہیں جنہیں طرز قضاں یاد نہیں

برہنہ سر گر و حشر رفتار
 بھرا ہر آبلے کا منہ تھا خوں سے
 گسار لٹائی ہوئی تھی آرزو کی
 کہ ناگہ نقش پائے پار دیکھا
 ٹھٹھک کر رہ گئی اک غیت سداہ
 جھکا کر مہ جینوں نے جنیں کو
 کہا سنے اوسے پاک نشان ہے
 جیں فرسا ہو میں نقش قدیم سے
 کیا آگاہ منزل نقش پائے
 تشفی کی دل اندھ سگیں کی
 نکل آیا حصول دشت گردی
 براک ٹوسنغ نقش پاشی

چلیں رک رک کے مثل نبض بیمار
 شکستہ لذت خار جسنوں سے
 تھکی نظریں تھیں چشم جستجو کی
 زمیں کو غیبت گلزار دیکھا
 کیا نقش قدم سے سب کو آگاہ
 لگا یا نقش پائے ناز میں کو
 جو سب کے دیدہ و دل میں نہاں ہے
 دے بوسے لگا کر چشم خم سے
 تسلی دی امید دھندلے
 بندہ ہالی آس سجدہ سنے جیں کی
 بڑھا آگے کو شوق رہ نور و ہی
 غنزل خواں شوق میں خوش ادھتی

غنزل

نشان پائے گیس سے سرخ مہ جیں پایا
 ترے نقش قدم پر ہر سرخسل پر پرواں
 بڑھایا سجدہ نقش قدم نے حن آرائش
 ملیں آنکھیں بگڑا آنکھوں نہیں کی خاک کپا

شب متاب میں صحرایہ سحر اکثر پایا
 ٹٹا کرنگ نام اپنا سلیمان کانگیں پایا
 نشان پا کو سپر کھینچ کر زیب جیں پایا
 ہر اک دیدہ حیراں کو پیسے سرگیں پایا

کہا دل میں کہ یارب کون ہے یہ
 رفیق جان جانان کون ہے یہ
 زمیں پر میں قدم آنکھوں میں گھر ہے
 حامل کسی ہے زلف سید پوش
 کوئی تو ہے تار چشم و ابرو
 کوئی ہے پرست چشم خود میں
 کوئی تیغ نگہ پر سر بکھن ہے
 مذاق زندگی کھویا ہے سب نے
 حسد سے تھالوں پہ آہ و نالہ

بت شوخ شکر لب کون ہے یہ
 انیس ذوق نہاں کون ہے یہ
 کوئی تو ہے جو منظور نظر ہے
 ہوا ہے ناز کس کا زینت دوش
 کوئی خوش چشم ہے ہمراہ آہو
 کوئی تو ہے یہ ست چشم خود میں
 کوئی تو تیر غمزہ کی ہوت ہے
 لیے شیریں وہ لب کس شبنم نے
 غزل خواں تھی ہر اک رشک غزالہ

غزل

آشفستہ سر ہو ساتھ تری برج نہیں کون
 پاں اس طرف بھی ایک نظر دور سے سہی
 دل میں اگر نہیں ہو خیال لب طبع
 ہو تیرے نقش پا کے قرین نقش پاے غیر
 ضیاء کا گمان کبھی لکچین کا وہ ہم تھا
 کیا کیا غم فراق میں غبت وطن سے ہے
 شکست کو بلبلوں سے بھی ہیں پر وہ واریاں

ادبجا ہوا زلف شکر دشمن میں کون
 بیٹھا ہو او قریب حد و انجمن میں کون
 بھرتا نہ کہے زخم جگر کے دہن میں کون
 آیا ہمارے تیرے سوا برج بن میں کون
 کھٹکے پر بلبلوں نے پکارا جن میں کون
 سچ ہو شریک ہوتا ہو رنج و غم میں کون
 مانند بو ہو خلوت گل پیرہن میں کون

نوبت تھا ہاتھ سے آئے ہوئے کو
 نغزال شوخ رَم کی جستجو ہے
 کہ ناگہ اک پریر و شمع رخسار
 کما سب نے وہی ہے نازک اندام
 وہی حیرت نما و فتنہ زاب ہے
 یہی تھی مثل دل پہلو بہ پہلو
 قیامت قد وہی ہے حشر رفتار
 اسی کی رشک دل کو جستجو تھی
 بوئیں آکر فرام چار سو سے
 مناسب کا خیال لا اُ بالی
 تمہا ہر اک نے ای ہمارا زوہد و ش
 زبے آگے کہاں ہو سدا ہماری
 تباہ ہے کس طرف شوخ و لارام
 جو پوچھ حال رشک گل کما سب نے
 کہ میں بھی ہوں شریک غم تمہاری
 سر اسر تازہ تر حشر ہے میری
 فریب نہ بانی میں پھنسا کر
 اکیلا چھوڑ کر رنج و قلق میں
 نہیں رہتا کسی سے کام خود کام

غضب تھا کو دیا پائے ہوئے کو
 نگاہِ داشت آگیں چار سو تھی
 ہوئی کچھ دور صحرا میں ہنر دار
 وہی ہے یہ ہوئی ہمراہ کھٹک شام
 وہی آئینہ دار نقش پایا ہے
 یہی تھی دوش پر مانند گیو
 وہی بے بستہ دامن دلدار
 یہی ہنس گل مانند بو تھی
 تلاش گل میں چہراں گل کی بو سے
 وہی ہنگامی وہی ہر سانسہ والی
 کہاں چھوڑا بستہ خار گھر چوش
 ترا ہی نام تو تھا چہراں باری
 کہاں ہے آرزوئی جاں گھٹک شام
 کہاں آہ بھر کر پنچہ لب نے
 کہاں ہمدوش ہوں ہمد تمہاری
 خروں کچھ تم سے بھی حیرت ہے میری
 گیا جانے کہاں دامن چھوڑا کر
 کساوارہ دشت لقا و دق میں
 غلط نکلا غلط شوق دل شام

یہی بہتر ہے بے تکرار ہو کر
ثبات زندگی ہے نقش بر آب
اگر روشن نگاہ دور ہیں ہے
نجات و موکش ہے یاد گرامی
نہیں دنیا و مافیہا ہے کچھ کام
تن پرودا غ خود ہے مرگ چھلا
قیامت کیا کم ہے آہ نقسل کی
جو گزلی خاک سے ہنسی راہیں
سہانی بگت کا ہے پر ہم پس ہے
بری تاثیر ہے درد جگر میں
عجب کیا ہے یہیں سے گرتیاں ہو
یہ سنکر گفتگو کے شوق بہ سرد
سند دل ہوئی خلوت گزینی
ہو نہیں مصروفیت یا دجلوہ ذات
ہر اک چوتھیال راحت چاہاں

شعر

کہاں کہایت رشک قمر ہم سے جدا ہو کر

رہو محو جمال یا رہو کر
خیالات جہاں ہیں خواب ہی خواب
ہر اک سو جلوہ عین یقین ہے
ہے وصل اصل ذکر نام نامی
یہیں بیٹھی ہو ہر نام کا نام
شریک سخن ہیں مونس کی مالا
لگی دہونی ہے نردم سوز دل کی
یہی زلفیں میں جوگی کی جھانیں
سنا ہے آپ ہی فریاد رس ہے
اثر کئے ہیں سب آہ سحر میں
بہت نادر باں خود دھرباں ہو
ہر اک بیٹھی رہیں پر صورت گرد
پئے ذکر قسم گوشت شینی
زباں پر خط باز کی و ظلمات
سیہ انہماں درد دل غزلخواں

ذراقی ہوش و تاب اسکاں بلانہو کر

وٹھانی ہوگی خاص و عام سے شرم
 شائے خلق کے الزام کو بھی
 اگر سمجھا ہوا ہے اے دلارام
 تو پھر رتبہ حسو و پا کے لیے ہے
 پھر اس میں بھی ہے سب کو جائے تکرار
 جو آدھا نام ہو جاتا ہے پیارا
 سر نام گرامی ہیں مسیر تو
 نہیں ہے نام کو بھی اس میں دوسواں
 لو ارانام سے ہے تنگ تجھ کو
 کے بے تاب فرقت ایکدم کی
 کہاں تک بیوفا نامہ سربانی
 غضب ٹوٹا ہے دل پر جان پر شہر
 نقاب رخ ہے وہ دشتِ آہ
 لڑا رکھا ہے دردِ متصل نے
 بلا ہے سرگزشتِ شام بھراں
 ہم راغم ہمارے ناٹوانی
 دل بد میں نہیں آگاہ میترا
 عیاں بے ذات اے ہرجائی تیری
 کہاں تک روئے ساری رات کوئی

ہوا کرتی ہے آدھے نام سے شرم
 ہمیں چھوڑا تو چھوڑا اس نام کو بھی
 کہ سب لیتے ہیں آدھا پیار کا نام
 یہ شایاں نند پاپا کے لیے ہے
 غلط ترکیب میں ہوتا ہے انکار
 سرے کے لفظ ہوتے ہیں دلارام
 کہ نصف نام نامی ہیں ہمیں تو
 ہوا کرتا ہے کچھ ہم نام کا پاس
 محبت میں بے خرم جنگب تجھ کو
 کوئی مدد بھی و فور دردِ خشم کی
 رہی ہے کوئی دم کی زندگانی
 فیاست آ رہی ہے خستہ دہر
 ہوا جاتا ہے غارتِ حسن و نحوہ
 بنیاد رکھا ہے بسمل زخمِ دل نے
 غم و اندوہ و خستہ یاسِ حراماں
 نہیں سنتا کوئی ساری کہانی
 ہے مثل رنگِ سینہ سیاد تیرا
 ہمیں معلوم ہے ٹھکانی تیری
 نہیں بنتی بنائے بات کوئی

تنوا الزام اشک تہ نشین پر
 ابھی تیرا گویا پروہن کا سیلا
 ترے یہ کوس چورائی ہیں کتنے
 بہا بجا نیکی سب کو روانی
 اثر گھر ہے اشک آتشیں کا
 قیامت دیدہ گریاں سمجھنا
 نہ رہنا اس بھروسے لے جفا کار
 یہ جوش اشک تا تحت اثر ہے
 پتھر ملتے نہیں میں بھر و بر کے
 خیال جزو کیا کل کو بچپا نا
 غلط روداد یہ غم کی نہیں ہو
 ذرا تو رحم کر او بھوج دے
 لو ہی خود دیکھ لے آکر سہراہ
 لو ارا ہم یہ یہ تافت کہا تک
 پھر کس کام آئیگا ہمارے
 شامی الفت اتنی غمیں بدر
 ہاں کہیں اور وہ مہری ہر سویرے
 ماں ہوتی ہے سچی چور کی بات
 مجھ رکھا تھا کچھ خبا گیر تو نے

کہ دم کی جڑ نیا نیکی زمیں پر
 کبھی دیکھی نہیں آنکھوں کی سیلا
 زمیں پر ہرج کے باسی ہیں کتنے
 دکھانی دیگا سو سو کوس مافی
 رفو ہو گا نہ اک رخنہ زمیں کا
 نہ انکو اندر کا طوفاں سمجھنا
 کہ اک اونگی پہ بخت کوہ گرا نار
 زمیں ساری اوٹھا لیا تو کیا نے
 اچھلتے کب ہیں دو بے چشم تر کے
 میں کیا ساری گول کو بچپا نا
 کہ عرض حالی ہے وہی نہیں ہے
 کہنا تیکہ کوئی تیا بی سنہما لے
 خرابی عسرو سان شب ماہ
 چاہی سے غفلت کہا تک
 تجھے جب پران پھر کیا پیراں ہاں
 قدیمان محبت کی نہیں قدر
 ہنس واقف ہیں ہنگند و سیرے
 کیے غارت کہلا کر شیر و خیرات
 بہت توڑے ہیں طرف شیر تو نے

پیر پر دیوانے کے صفت بستر پر تھے
 نقاب آنکھوں پر آنسو روکنے کو
 یکایک آنی بوسے نکمت گل
 پلٹ کر آگئیں جانیں بدن میں
 بنگاہیں بھٹیں چکا چوندہ ایک دم سے
 ہر اک نے کھولیں آنکھیں جھپک کر
 نہ تھا فکر بس ویش و بد و نیک
 کوئی کھینچے تھی تھکے کو کس سے
 کسی نے زلف سے پونچھا پسنا
 کوئی تھی دیکھتی مڑگاں کی صفت کو
 کوئی تھی شوق لب میں لب گزیدہ
 کوئی مرغ کے مقابل چوچسداں
 کسی کا شوق میں آغوش پر ہاتھ
 کہا اک نے پکڑ کر ہاتھ مضبوط
 یہی تھی ہم سے شہرہ آشنائی
 اگر اب چھوٹ جاؤ تم تو جانیں
 نظر کی طرح آنکھوں سے نہاں تھا
 زیادہ ایک سے تھا گو سروکار
 خصوصیت اگر ہے جان تو لے

امید و یاس میں کچھ مٹوئے تھے
 لبوں پر ہاتھ ناسے ٹوسنے کو
 فضاں سے ہو گئیں خاموش بسمل
 او جالاسا ہوا پھر ہرچہ میں
 ہوا پر گھٹ بٹ طسرا رہم سے
 لیا آغوش میں سب نے لپک کر
 گری ٹپرتی تھی اوپر ایک کے ایک
 کوئی لپٹے ہوئی پست اس سے
 کسی گستاخ نے تقسمی کو چھینا
 کوئی تھی کھینچی اپنی طرف کو
 خوشی سے کوئی پیرا ہن دریدہ
 کسی کی او بنگلیاں زیر رخسار
 کوئی رکے ہوئے تھی دوش پر ہاتھ
 چھوڑا لوگر ہو گئی تھامو مضبوط
 کیا ہے خوب پامال جدائی
 بھلا ہے جاؤ اب کے گم تو صبا میں
 بہت دھرباں اب تک کہاں تھا
 پر اب یکساں ہو سکی حالت زار
 سوار دوش کو پہچان تو نے

مکتبہ سرگندہ ۱۵ بجے، جیسر، ۱۵ لکھنؤ
مکتبہ سرگندہ ۱۵ بجے، جیسر، ۱۵ لکھنؤ

تہذیب و تمدن کے لیے علم و فن کی ترقی
کے لیے ساری سہولتیں فراہم کی جائیں گی

۱۰۰

؟ کیسے کرنا ہے؟

جہاں کہیں جانیں گے

تقريباً ربع قرن پہلے

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

[illegible][illegible]

سید محمد بن علی بن ابی طالب علیه السلام
در بیان فضائل ائمه و سوره مبارکه بقره
و سوره آل عمران و سوره احزاب و سوره فاطر
و سوره یوسف و سوره هود و سوره زمر

جس میں ہو جوش و آتش ہو سزاوار ہیں
لاکھ جھنگو اسے کوئی شرم تو غمت

جس میں تاثر ہو وہ آہ مبارک ہو
چاہئے دلے تری چاہ مبارک ہو

ہو ہر اک نقش قدم نقش حسین مستحکم
خاکساری سیر راہ مبارک ہو

ہوئی بارے شب تہاب شفاف
سیریم صبح نے دامن سنبھالا
ہوئی تھکار مرغان چین کی
سیر گل بلب گلشن تھی گستاخ
پریشاںوں نے خود کیسو سناوے
طرب انگیز تھا میدان صحرا
ہر اک کھوسے ہوئے آغوش مطلب
سیر سبزہ ہر اک غلطاں خوشی سے
شام جان میں تھی بوئے گل تر
ہر اک بے بادہ مست شوق دلدار
بڑھا ذوق دل صد پارہ کیا کیا
طیس آنکھیں بت حسن آفریں کی
نہ دو دہل نہ لب پر آہ جانسوز
ہو اسامان عیش شب مہیا
ہر اک بیتاب شوق متصل میں

عبار کلفت دل مطلع صاف
بہار تازہ نے جو بن نکالا
چلیں سخن سے ہوائیں سرج بن کی
گلے لپٹی ہم تھیں شاخ سے شاخ
کھلے پز مردہ باسی ہار سائے
ذمہ دگون تھا ہر دامن صحرا
بہار سبزہ گویں پر لوث بھتیں سب
گری پڑتی تھیں شوق بخودی سے
دلخ خوب رویاں تھے منقطع
ہر اک بے نشہ تھی مدہوش و سرشار
بھرا تھا دامن نظارہ کسا کیا
تشنہ گریں جان حسدیں کی
نہ جوش بقراری خامساں سوز
وہی گویں وہی نٹ کھٹ کنہیا
ہر اک نامکام ذوق کام دل میں

کیا پہلو سے تو مانند خباں تھا
 پھر آیا جلوہ خبا وید ہو کر
 نہ آیا دور تک جلوہ نظر میں
 نمود آخر ہوا آغوش جاں سے
 نہیں ملتا ہے تیسرا کنتہ ذات
 بیاں و مرز کا پایاں نہیں ہے
 بہت گن گاہے ہیں وہ پیشہ را
 خیال و وہم کو بیگانگی سے
 نہیں کہتے ہیں بند و بست تیرے
 ہمیشہ سے جو جاری رسم الفت
 طریقے تین ہیں الفت کے ہر چند
 طریق اولیٰ ہے عین الفت
 طریقِ دوم دلی ہے لے سترگر
 طریقِ تیسرا ہے خاک کشت
 کہ وہ نہ ہو نہ کاسے جلوہ نہ ہو نہ دست
 کہ وہ نہ ہو نہ کاسے جلوہ نہ ہو نہ دست
 یہاں میں محبت کو نسا ہے
 کہی جو دستم سے مہربانی
 کہی دامن کشی کے سبب ہو

بت سحر آفریں اب تک کہاں تھا
 ملی امید نا امید ہو کر
 بت بیاں نگاہ برسی بر میں
 کہاں ڈھونڈا کھنکھنکا کہاں سے
 نہیں کہتی ترے تیرنگ کی بات
 مجالِ عالم امکان نہیں ہے
 نیا یا پر کسی نے نہیں تیرا
 جنوں کو آپ ہی دیو دنگی ہے
 گل و بلبل ہیں دونوں مست تیرے
 مگر کچھ تو ہیں آئین محبت
 نہیں تو ایک کا بھی شوخ پا بند
 برابر کی ہو دونوں میں محبت
 گریزاں ایک ہوا اور ایک مضطر
 تو وہ قوس کے باہم رنگ الفت
 ہستی و نیستی کے ان میں کونسی محبت
 کہ اکہ عورت پھول کی تسلی
 کہ گلاب مہر ہے گاہے جن طلبہ
 کہ کسی طعنت و کرم کی سن ترانی
 کہی خود اپنے طلب کی طلب ہے

[illegible][illegible]

اوٹھایا تم نے کل رسم جہاں کو
 کہ ہے یا بند دنیا آدمی زاد
 برائے گھر سے باہر پاؤں دہرنا
 اوٹھانا ہاتھ کو شرم و حیا سے
 زمانے کی نہ کھی شرم کچھ بھی
 کیا کیوں شوق دل ناموس پر صرف
 اگرچہ پوچ ہیں و سواس دنیا
 میریج بنے کون ہے فرزانہ عشق
 کھلے ہیں مجھ پہ سب راز محبت
 تعارف اک برائے نام سا ہے
 محبت کا عجب نشو و نما ہے
 اگر لے آرزو منہ ان آغوش
 بھری سر میں ہولے گلشن وصل
 نہو بیتاب شوق متصل سے
 کہ بھر کامرانی ہے یہی شب
 یہ سنکر فر شاہ مہ چستان
 قرار و صبر سب قابو میں آئے
 ہوا بزم طرب کا ساز و سااں
 نیکی چیتوں میں تھا نیکی سلا

یوہیں لگتے ہیں دھتے خداں کو
 کیا ظاہر کا کیوں ناموس برباد
 نہیں لازم کبھی حد سے گذرنا
 او ترنا ہے نگاہ افسر با سے
 نہیں معلوم سرد و گرم کچھ بھی
 نگیں کیا ہو جو آئے نام پر حرف
 مگر تھا کچھ مناسب پاس دنیا
 کہاں پابند ہے دیوانہ عشق
 کہ ہے سوزناں ساز محبت
 تعلق ایک رشتہ خام سا ہے
 یہ عالم دونوں عالم سے جدا ہے
 جہاں خواہی خواہی ہے فراوش
 بڑے ہیں ہاتھ ہیر دامن وصل
 زور ا کچھ کام لو سکین دل سے
 سر عیش و جوانی ہو لپی شب
 بڑا جوش شباب تاز دنیاں
 دل خود رفتہ خود پہلو میں آئے
 پھٹے جو بن سارے چاک گریبان
 شب ہمتاب میں غشی راس لیلا

[illegible]

66

کھلے قدرت کے نیزنگ حقیقت
 بڑی عشق حقیقی کی مٹی مستی
 نہالان چمن سب سرگزیدہ
 لباس فاختہ تھا جو گیس نہ
 نکلتا حتیٰ تھا مہری کی صفا
 عروسان چمن میں جو گل کا ڈونگ
 ہر اک گل پاٹ کے ساہاں میں تھا
 ہوتی باوہاری محور ک کے
 ہو کے ساتھ ذکر حق رواں تھا
 گل بلب کو ذوق جاں نشاری
 عجب مٹی بارش گھمائے رنگیں
 اوٹھائے سر سوسے چرخ میں تھے
 لب ساحل پہ نام کر سن اوچار
 دو عالم تھا نہ شاگدہ اسرار
 حقیقت ترا تھا جن و عشق کا ڈونگ
 نہ بلب کو حیا داری گلوں کی
 جمی مٹی بزم عشرت نصف شب میں
 نگاہوں میں تھا نور حبوہ غات
 یا وف اپنا چرخ چن سبہ ی سنے

چمن کا رنگ تھا رنگ حقیقت
 ہر اک جانب تھا شعل حتیٰ پرستی
 ہر اک شمشاد و فہری حتیٰ رسیدہ
 لٹی سا وہو کی مٹی ہر اشیانہ
 پنشیا سرو کی مٹی ایک پاسے
 ٹکلتا تھا خاستے گیر و رنگ
 ہر اک غنچہ اوسی کے وہیمان میں تھا
 گئی شاخ شجر سجے میں جھک کے
 ہر اک پیاز بان بید حوالی تھا
 ہوا بانڈھے ہوئے باوہاری
 بنا تھا برج بن و ایمان گلچیں
 حباب بکرائی موج میں تھے
 نہیں ملتے تھے باہم ایک جی بار
 ہر اک نوحہ جلوہ قدرت نمودار
 گل بلب تھے دونوں ایک ہی رنگ
 نہ گل کو شرم تھی کچھ بلبوں کی
 بھری تھیں قدرتیں جوش طرب میں
 سوئی تھی گرم کیا بزم خلعت
 طاسے ساز زہرہ مست شری

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

کھٹا تھا ہاتھ باندھ بیٹھا دلیس
 بھاگ اپنے ہی کچھ بیراگ میں تھا
 ہمارا وقت کسی تال اور زمان
 زبے بخت پر پرویاں گول
 یہ دل خود رفتہ وہ دل سے ہم آغوش
 ہماری جدیت بھر رنگ محفل
 کیا وحدث کو کثرت کا اشارہ
 ہر اک ایندہ رو کے رو برو تھا
 الگ الگ ایک پر جلوہ گری تھی
 وہی تھے گر پٹ اور وہی کٹ تھا
 وہی دروہ ہی کرا کرت کھنڈل
 وہی میل وہی پھولوں کی مالا
 وہی نور جبین وہی سیاہی
 وہی چھپ میں ادا دلیری تھی
 وہی جلوہ وہی تھا نور جاوید
 ہر اک صورت میں تھا حسن یگانہ
 ہر اک جانے ہوئے قابو میں اپنے
 ہوا کثرت ناچ حسن بخت
 بت طنا ز بہر رقص تھا ساتھ

بھرا تھا بھیروی نے جو گیا بھیر
 غرض جو راگ تھا الوراں میں تھا
 جھنجھولی گارہی تھی شام کلیاں
 کہ تھا ہم نرم وہ حسن جزو کل
 وہ خود پہلو نشیں یہ خود فراموش
 جدا دیکھی ہر اک کی خواہش دل
 بنا تو ایک سے ہر نظر رہ
 وہی اک حسن سب کے دو بد و تھا
 وہی شکہ تھا وہی پائسری تھی
 وہی جانہ تھا وہی بیت پٹ تھا
 وہی زلفیں وہی گیسو وہی بل
 وہی قامت وہی تھا قد بالا
 وہی سچ دین تھی وہی جگلا ہی
 وہی شوخی وہی عشوہ گری تھی
 وہی کثرت وہی تھا رنگ توحید
 نہا تھا راج بن آئینہ خانہ
 ہر اک سمجھے ہوئے پہلو میں اپنے
 ہر اک گوئی کا تھا اک گنہیا
 لیا اک اک نے اک اک شام کا آئینہ

الہ اوٹھے تھے سر کچھ آپ ہی آپ
 پڑے جب یانوں فرشتوں گل پہ دھنم
 عرق تھا یہ جینوں کی جسیں پر
 غلط ہیں نسبتیں آب گہر سے
 عجب ہیں او کی شوخی کے قریب
 بکھر تی تھیں جو زلف عینیں فام
 نمایاں تھا طلبم عشق باز ہی
 کوئی قرباں بت شیریں شمال
 کہیں شیکے سے نفسی کو نکالا
 کسی نے قول لیکر ہاتھ مائے
 کسی نے پھر کے ڈوبے ملک کے
 کوئی کھتی تھی یوں شوخ و کارام
 مجھے بھی یاد رکھنا نو حنی میں
 کوئی کھتی تھی رمز و رزم کی بات
 اوٹھیا جیسے خاکوہ گراں سحر
 گروہ کو پیاں سے ایک مضطر
 دکھاتی تھی تربیت بی دل
 دوا یو چھ بھی کوئی درد جانکی
 سخن کو تاہ بہر وصل باناں

بنی پاکو بیان مردنگ کی تھاپ
 گری غلخال پر غلخال جھم سے
 کہ تھے شبنم کے قطرے یاسیں پر
 وہ کیا ہیں جو چھین چھینا مہر سے
 بت خود ہیں نے خود پوچھے پیسے
 بنا دیا تھا اپنے ہاتھ سے کشیا م
 محبت کر ہی تھی کار ساز ہی
 کسی کے ہاتھ گردن میں جاٹل
 کسی نے چھین لی تھی پھول مال
 نشانی کے کہیں چھیلے اوتارے
 کسی نے بلہ جھانے پیت پٹ کے
 براہی بھولنے والا تو عشیا م
 لگا لے گا نہ چامے کی تنی میں
 کہ دیکھی عشق بازی کی کرامات
 بچایا ہم نے او سکوا انگلیوں پر
 دہرے سینے پہ تھی دست سمن بر
 چلید نہائے جان نیم بسمل
 کوئی ترکیب کچھ ضبط فضاں کی
 ہر اک رتقا ص شتی دست گریاں

خاکستہ

کہاں تو اور کہاں وہ پریم کا رس
حقیقت کیا تری او بڑی حقیقت
نہ جانی ایک بھی کیفیت راز
نہیں کھلتے کبھی اسرار اسکے
ہو ہر وصل کافی پریم ہی پریم
تجھے جو مانگتا ہو مانگ لے تو
طلب کیا او سے جو خود طلب ک
تجھے کیا چاہئے اس کے سوا اور
وہی دو ہاتھ بھوئی برج بن کی
لگا ویا بکر پاسدہ بیسرا
ٹے اس ستم کو بھی رنگ مقبول
مگر کچھ پریم کا آنکھوں میں پانی

بس اب شعلہ خستہ جگر بس
ہمیشہ سے ہی پابند طریقت
یہ کیا سامان یہ کیا ہلکت کا تھا
نہ سمجھا کوئی کاروبار اسکے
کہاں کی پاٹ پوچھا کہ ہو کا نیم
ہمیں وہاں فرق بخش میں سر
سبب کیا چاہئے جو بے سبب ک
ہمیں ہوں مانگنے لائق کسی خود
وہی جھانکی سری راو مارن ک
مٹے دنیا و حقیر کا کھینچا
ٹھکانے رہی ہو غرض کو طول
نہیں میرا صلہ گو ہر فانی

جے جے جے جے ایسی ہے

قطعہ تاریخ از مصنف

برابر برج چمب نیرنگ قدرت
خوش خورمی دادا میں بشارت
گو نظارہ حسن حقیقت
۶۱۸

چو شد آراستہ اس گلشن راز
برہما سر برون آوردہ از حبیب
کہ لے شعلہ پے تاریخ تصنیف

نولاری لال شعلہ

جے ہو جے ہو
جے ہو

و دستخط خاص

چند روزی که در شهر بود

۶۶

چند روزی که در شهر بود

چند روزی که در شهر بود
چند روزی که در شهر بود
چند روزی که در شهر بود
چند روزی که در شهر بود

چند روزی که در شهر بود

چند روزی که در شهر بود

نالہ ہمدرد

یعنی
نوحہ نشی کالی پرشاد و رما کل بہا شکر خبت آرا سنگاہ

جو ایک مائتی مجلس میں پڑھا گیا

رباعیات

بہین پلیدی ہو اسی برج میں کھونکے لیے	اشک طوفاں جو بنے ہیں ڈوبونیکے لیے
کل ملک حال پر روتا تھا بہار جو شخص	آج ہم جمع ہوئے ہیں باد سے روٹنے کے لیے

دیگر

وہ نیک نادر نامے کالی پرشاد	فرخندہ نادر نامے کالی پرشاد
ہمدرد مئی قوم رو رہی ہے سسر بر	کالی پرشاد نامے کالی پرشاد

نوحہ

لے نالو آج حشر اٹھانیکا وقت ہے	لے آہ گرم برق گرا نیکا وقت ہے
لے گریہ جوش اشک دکھانیکا وقت ہے	لے سوز سینہ آگ لگانیکا وقت ہے

کٹ جائے وہ زبان کہ جو نوحہ گر بہو

	<p>جوسہ کو پیچھے ہیں بھلائی کے واسطے وہ جان تول دیتے ہیں بھائی کیواسطے</p>	
<p>وہم اے واپس دم رحلت اید ہر چلے ہمت پکارتی تھی کہاں چھوڑ کر چلے</p>	<p>کھٹے کھٹے اقربا کہ اکیلے کہ ہر چلے دولت یہ کہ رہی تھی مجھے کسہ ہر چلے</p>	
	<p>حاضر ہوں بہر وقت نہ اب ٹالیے مجھے بید کیا تھا دینے کو دے ڈالیے مجھے</p>	
<p>دست سچی پھر کتنا سختی کے نام پر عمر عزیزا گئی جب اختتام پر</p>	<p>ہمت بند ہی ہوئی تھی بھلائی کے کا پیر جو ملک خاص تھی اسے سخت عوام پر</p>	
	<p>چھ لاکھ کو جہاں میں ایک نام بک گیا سرمایہ حیات کمرے دام بک گیا</p>	
<p>کیسا لٹا ہے قوم کا کلزار مائے مائے گیا او ڈھ گیا جہاں سے وفادار ہائی مائے</p>	<p>ملم دیکھا ہے اپنا ہی سنجو ارمائے مائے پامال ہو گیا چین زار مائے مائے</p>	
	<p>بڑے کو جو نہال تھے مر جیا کے رہ گئے کھٹے کو تھے جو پھول وہ کھلا کے رہ گئے</p>	
<p>پھولا پھولا تھا کیا چین لالہ زار قوم پامال ہو چلی ہے خزاں سے بہار قوم</p>	<p>سیچے تھا اپنی خون سے ایک جاں تار قوم سیار رہا اجل کو مگر دوستدار قوم</p>	
	<p>باد بہار چلنے سے رک رک کے رہ گئی او تھنے کو تھی جو شاخ وہ جھک جھکے رہ گئی</p>	
<p>کالیٹھ پاٹ شالا کا دودھ سہ عظیم</p>	<p>تحقیق وہ برن کی کتب خانہ قدیم</p>	

مکرش و اجابت مکرش و اجابت
مکرش و اجابت مکرش و اجابت

مکرش و اجابت مکرش و اجابت
مکرش و اجابت مکرش و اجابت

مکرش و اجابت مکرش و اجابت
مکرش و اجابت مکرش و اجابت

مکرش و اجابت مکرش و اجابت
مکرش و اجابت مکرش و اجابت

مکرش و اجابت مکرش و اجابت
مکرش و اجابت مکرش و اجابت

مکرش و اجابت مکرش و اجابت
مکرش و اجابت مکرش و اجابت

مکرش و اجابت مکرش و اجابت
مکرش و اجابت مکرش و اجابت

مکرش و اجابت مکرش و اجابت
مکرش و اجابت مکرش و اجابت

مکرش و اجابت مکرش و اجابت
مکرش و اجابت مکرش و اجابت

مکرش و اجابت مکرش و اجابت
مکرش و اجابت مکرش و اجابت

اے شعلہ رنگ سستی ناپا یاد رکھ
کیا کر رہی ہے گردش لیل و ناز و بیکھ
اے سیکڑوں ہوئے ہیں یہاں سوا دیکھ
اتنا نہیں کسی کا بھی رگد و غبار دیکھ

لکھو تباؤں کے دکھاؤں نشان کو
گزر بھر زمین جاٹ گئی ہے جہان کو

اے اہل قوم صبر کہ چارہ نہیں کوئی
تقدیر میں کسی کا احباب را نہیں کوئی
وینا میں دستگیر ہمارا نہیں کوئی
افسوس یہ تو یہ کہ سہارا نہیں کوئی

کوفان و طوطا ہے کہ ہر اک خطر میں ہے
پروردگار قوم کی کشتی بندوق میں ہے

کچھ اپنا حال زار بھی لکھنا ضرور ہے
سنگ بلا سے شیشہ دل چور چور ہے
یہ سن بے قرار دل نا بصور ہے
غم کی تر قیاں ہیں الم کا دفر ہے

کیا گر سہا کے نام سے بشتاں ہو گئے
بے اتفاقیوں سے جگر پاش ہو گئے

اجلاس میں اگر چہ سہاؤ کے جایا
پیر لفاق کا نہیں ملنا کہیں پتا
اترے بکاشتہ چرخہ اس کی کوئی دوا
لوہ و لکھ کے کیا کہہ سہا کر رہی ہیں کیا

میں ہی سرور جو پاستا ہو گئے
پیدا ہوئے یہ قوم پر عمر سے کے و سسے

بست خدائے دی ہو سخاوت بھی پائی ہو
روستا خدائے دی ہو بجا بت بھی پائی ہو
نجات خدائے علم فضیلت بھی پائی ہے
بازو میں زور نا تھ میں قوت بھی پائی ہو

لکھو یا نہیں جسے وہ دلوں کا لفاق ہے

الحمد لله الذي جعل القرآن الكريم
سراجاً مبيناً

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible]

Handwritten text in Devanagari script, likely a continuation of the previous page.

این کتاب در بیان حقایق و اسرار الهیه و
در بیان اسرار و حقایق الهیه و اسرار

نہیں ہے جس کی وجہ سے اس کی

کتابخانه ملی افغانستان

۱۰۸

۱۰۶
۱۰۷

وَأَمَّا الْفُلُ فَأَنزَلْنَاهُ ذِي الْقُرْبَىٰ وَأَوْرَثْنَاهُ الْيَتَامَىٰ
وَأَمَّا الْبُنْيَانُ فَوَفَّيْنَاهُ نَافِلَتَهُ

[illegible]

۶۰ کتب و ۶۱ نسخ
۶۰ کتب و ۶۱ نسخ

११ मं ३० ॥

قصیدہ تہنیت علیہ سالانہ کا سب سے بڑا چکر

رباعی

جو دل میں ہو مدعاہوں یا نکہوں اپنی طرح کو کیا طرز سخن سے نسبت	یہ لطیف ہو دوسرا کہوں یا نکہوں یہاں نظم کا کیا مستزاد کہوں یا نکہوں
--	--

دیگر

اب اہل سخن کی خوش بیانی دیکھو جان دیتے ہیں قوم کی بھلائی کیلئے	اصحاب کرم کی مسربانی دیکھو ارباب سبھا کی جانفشانی دیکھو
---	--

قصیدہ

چمن میں نکلتی کیا ہوئی ہوا یہ ہوا یہ جو ہم بوسے چمن کی ہو گشتگر کیا کیا	پھر انکی سال تو طلائیں دماغ ہوا عصا کو جیش یک گام سو طسرج و شوار
نہم دوح خزانے جلسہ میں بادل سوا ہوا کے چمن سے دماغ خمیر سیر	اور اسے پیرتی ہو کیا بوج نکلت گھرار چمکتے غنچوں کی ٹوسے ہیں شیشہ عطار

ہوا ہے خاک نگر چشم آرزو و حلیہ ز
 جہان کی حسرتیں اور تنگی دل غیر داغ
 اوٹھایہ صفحہ دنیا سے نام ہمہ دردی
 یہ تیغ دی ہو تو کس کام کی خود آرائی
 ہوئی اتفاق سے معدوم صورت اقبال
 مٹا دیا ہو کدورت نے اعتبار نفس
 کچھ ایسے سوئے کہ ہے جاگنا قسم ہم کو
 نہ اہل علم نہ اہل ہنر نہ اہل کمال
 جنوں کے جوش میں کیا مانتا پانچ پیلایں
 الہی دے وہ فراخ رو کا جواحت میں
 ہمارا دور و جگر ہنشتیں و ہم پہنلو
 جو ایک زخم کو دیکھو تو جواحت دل
 کڑور حسرت مردہ اور اتنی دل تنگی
 بہت سخت جگر کا دیش نگر کا سبب
 ہماری آنکھ کے ماتے غبار نظروں میں
 سچائیے مانتو تیکے کھیلے جہاں میں بیناں
 شمع قید سے نہیں بستی و بلند کی
 جواب نہ تازہ ہوتی پھر شگفتگی کیسی
 کیے ہیں ناخن تیرے سبب وہ عقد سے مل

کہ لایا چاہتی ہو شمع نخل حسرت بار
 ذرا سا صحن چمن اور یہ وسعت بگزار
 اگر جو سینہ میں دل کو قفل تو جانکو قرار
 ختم کے آئینہ کے بعد ہے حبلا بیگار
 و بار ہا ہوتے خاک تو م کا زور بار
 دکھائی دیتا آئینہ ہوا میں غبار
 حصول کار کیا غفلتوں نے کیا بیگار
 زمانہ برسر پر خاش خرو ما ہنجر
 لگے کفن کو جو باقی رہا ہو صیب میں تار
 دہان زخم کو چوسا کرے لب سو فار
 ہمارے حسرت جانور ہدم و خم خوار
 جو ایک داغ کو پوچھو تو میں دکھاؤں ہزار
 ہزاروں لاش پے دفن اور ذرا سا فرار
 ہمارے قوت باز و وفا سے خود میزار
 ہمارے ناز کے پاسے ذلیل و خستہ دوار
 ہمارے پاؤں کے ملے ہوئے سروں پر سوار
 تیرا تر ہو کس مائے عین رخ نامہ وار
 گل خزاں زوہ کو کیا کھلائے اگلی بہار
 زمانہ زلف کو دل کے چھپا لیے سرو کار

ایستاد که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب

که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب

کتاب

که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب

که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب
که در این کتاب

گوئند ہر دو پھول کہ ہر رنگ سے خراب
 انھیں کے دم کے بدولت یہ آج جلسہ ہر
 لگاؤ ہا تھا اگر انھوں میں ہر کچھ بخشش
 تمھاری خیم عنایت پہ منحصر ایہ بد
 ہو اتفاق کے باعث ہی خلق کی تولید
 خدا کیواسطے اٹھو کہاں تلوک بنیدیں
 زمانہ لیتا ہو کروٹ ابھی بدلتے ہیں
 ہمارا طرز طلب موج خسرو رحمت ہو
 خوشی کی بخشش دو دو سخاوتیں کیا رو
 وہ لٹکے کیا جو ترقی کہیں تمزل کو
 یہ دنیا وہ ہو کہ ملتے رہو قیامت تک
 وہ سر پرست کب ہوا اور وہ پیر نیر نیر
 رفیق قوم خلیق جہاں شفیق سب ہوا
 سچے پسند خو شاد نہیں ہو لایعنی
 دلاؤں پھر طبی دراجوش تو کم کو حرکت
 اٹھو اٹھو کہ گرا ہے پھاڑ گردن پر
 تمھارے ماتھ کی جیش ہو موج بحر کرم
 فلک کی سیر کہاں تک تلاش مضمون
 ابھی سننا ہے میں دوچار بند اور سچے

اگر بند ہو تو دنیا قافیہ ہی بند ہوا
 لکھو ہوں ہوں قابل حسین سبھا کار گزار
 کہ آئے کشتی طوفان رسیدہ سو گزار
 تمھارے دست کرم پر ترقیوں کا مدار
 ہو اتحاد عناصر یہ زندگی کا مدار
 خدا کیواسطے چھوڑ دو تھانہ شمار
 تمھاری خیم زدوں میں ہمارا گیل و نہار
 ہمارا پرچم نہا کی دایہ گو ہر بار
 نہیں ہو فرض کسی پر نہیں کسی پہ ادوار
 وہ دیکھے کیا جنھیں نا بھی ہو سہا میں
 یہ سو داوہ ہو کہ ایک ایک کھنڈ ہزار ہزار
 بلند جو صلہ دانی خیال غرض وقار
 فکی و نشی نا ہر جہم و نیکم شمار
 زیادہ گوئی سے کرتی ہو طبع اب انکار
 ضرور ہو کہ مخاطب ہوں جانب خضار
 چلو چلو کہ سروں پر سوار ہو ادبار
 ذرا قلم کو اٹھاؤ ابھی ہے بیسٹریا
 زمین وہ پکڑی ہو تیتہ کہ قافیہ میں ہزار
 ابھی دکھائی ہو کچھ اور اپنی حالت گزار

۱۔ ایک بار میری طبیعت بڑھ چکی تھی،

تبرکات و نیکوئی
تبرکات و نیکوئی

الکتاب فی التفسیر و التبیان
تفسیر القرآن کریم

میں نے اپنے دوستوں کو بتایا کہ میں نے ایک نیا
کتاب لکھا ہے جس میں میں نے اپنے دوستوں کو بتایا

[illegible][illegible]

کتابخانه عمومی
مکتبہ اسلامیہ

[illegible]

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 श्रीकृष्णाय नमः ॥

120

الحمد لله الذي جعل في كل شيء
دلالة على قدرته وجلاله
والعظمة والجلال

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲

اپنے ہاتھوں سے لٹاؤانی کی دولت تو نے
قوم کی بھول کے بھی کی نہ نجات تو نے

اپنے ہاتھوں ہی سے لی سر پہ مصیبت تو نے
کیسی افسوس بھری دیکھی ہو حالت تو نے

اب بھی ہشیار ہوئے وقت کے کھوئیو اے
کہیں ڈبوؤ نہ ہو نہ ٹپکے تیرے روئیو اے

تو بھلا قوم کے پرداں میں بھلائی تو نہیں
نور ہو دل میں مگر جلوہ افرازی تو نہیں

یو بڑا تیرے لیسوں کی برائی تو نہیں
بانٹھ چلتے ہیں مگر اون میں سنائی تو نہیں

اب بھی ہشیار ہوئے وقت کے کھوئیو اے
کہیں ڈبوؤ نہ ہو نہ ٹپکے تیرے روئیو اے

کوئی سینہ میں دم ہو جو دم سر دہیں
سُت بہت ہے اگر اب بھی جو غرور دہیں

در دی دل میں مگر قوم کا بعد رو نہیں
کار واں دور گیا دیکھ کہیں گرو نہیں

اب بھی ہشیار ہوئے وقت کے کھوئیو اے
کہیں ڈبوؤ نہ ہو نہ ٹپکے تیرے روئیو اے

تو بھی ناکام ہے مگر قوم سے کچھ کام نہیں
اس تغافل کا تو اچھا کبھی انجام نہیں

تو بھی بے چین ہے مگر قوم کو آرام نہیں
دن بہت چڑ گیا انجباب کا ہنگام نہیں

اب بھی ہشیار ہوئے وقت کے کھوئیو اے
کہیں ڈبوؤ نہ ہو نہ ٹپکے تیرے روئیو اے

اے بہرِ نجات جاگ رستے تو کبھی شاہد ہو
کوئی نام نہ ہو ترا جبر میں کہ زیادہ ہو

ناخلف سے تو یہ بہتر ہو کہ اولاد ہو
دیکھ تو اپنے ہی ہاتھوں کہیں برباد ہو

اب بھی ہشیار ہوئے وقت کے کھوئیو اے

بکر دی طینت حاسد کا ہو اس طرح اصول
 دشمن قوم نہ کیوں ناخن بند کر سیر
 کیوں نہ بدخواہ سب کا یہ کی تھی ہو
 جھوٹا اہل سخاوت کا فلک منظر ہے
 شیوہ مدحت قومی ہو شرافت کا اصول
 عجز کیونکر نہ پھر جو ہر ذاتی اسپا
 مفلسی نفست دنیا پہ لگائے ٹھوکر
 دینے والوں کو سدا دیتا ہر دینے والا
 خاک میں لوٹتے پھر تے میں بدخواہ مدام
 مختصر فقیر کے فکر معانی آرا
 آسمان راہ پہ لاتا نہیں گمراہوں کو
 دولت عظم کے مالک ہیں تو مانگیں کس سے
 وہ ستور ہوں سخن کی جوتالیش چاہوں
 ماہر و رات کو خورشید لقا ہر دن کو
 میرے اشعار سے ہی نہ ہو سخن کو رونق
 حسن کو مجھے نہ غشی کو مجھے سوزش
 حافظے میں مرے ہر سورہ قرآن ازبر
 میری تفصیل کی میزان کا ہونا و جمال
 میرے لفظوں کی گرا بناری ہو کوہ تکل

سید چلتا نہیں سطح سے شطرنج کا سیل
 ٹھونک رہی قواد مطلق نے یہ تقدیریں کیل
 کاغذ بادی کو لڑنے کیلئے ملتی ہو وہیل
 خانہ بوم ہو گو کیسا ہی ہو قصر بحیل
 یوں برا کہنے کو کہنے دو کہے کوئی ردیل
 دوہری ہوئی آشا پیسے ہو جوتیغ اصل
 کا سہ فقر و گدائی ہو یہاں خوان غیل
 لینے والا ہو جو اوروں سے وہ کیا و لگا خیل
 ڈوبنے کو نہ دریا ہو نہ تالا یا نہ حیل
 قوم کی حالت پر درد کا قصہ ہو طویل
 چرخ کجا زہراک کام میں ہوتا ہو خیل
 یہ امانت ہو ہماری وہ ہماری تحویل
 چیر کر گور نکل آئے ابھی روح قتیل
 تو سن صبح رواں دیکھئے تباہ و شکیل
 رونق حسن کا لالت کو مجھے پیکر حیل
 فضل کو مجھے شرف عالم کو مجھے تفضیل
 جانور سے میں مرے تو ریت و زبور ایل
 میرے اجمال کو پیدا نہیں ہوتی تفصیل
 میرے خامے کی کشش ہو کشش جز تفصیل

جو جواب اور اک یا تھا جو تجھے پہنچے
 ایک راستہ کھولا تو کیا ایک صاف
 نہ مقابل ترا کوئی نہ مقابل اوس کا
 قوم کے واسطے لائے ہیں مگر احیات
 یاس ہر سڑی اور سر دلایت دونوں
 روک سکتا نہیں جرات کو رہ دور دراز
 آرزو نقش نہیں ہو جو مٹائے مٹا دے
 حیرت مند ہے تیرا قوم کو سبب نشاط
 نور آگیاں ہیں تری قوم کی دل کی مانند
 ہر مقیش کا گردن میں ہے قومی تمغہ
 فوٹو جلسے کا نہیں ہم نے لیا ہوا اس سے
 تیرے اقبال کے ساعی ہوں تری قوم کے
 آج پھر جشن مبارک ہو اوج سہرا
 جو ترا نکو کہے رہ خلافت ہے وہ
 ہمو تو تجھ کو ترا حسن مبارک ہو ہے

کامیابی کی تری اوس ہی روشن تھی دلیل
 عقدہ حل اوس ہو جسے ہوئی ہی دلیل
 آپ وہ اپنی نظیر آپ تو اپنی کھیل
 دعویٰ حضرت کی توڑی ہو دیروں کے دلیل
 رہبری قوم کی تھی علم کی اعلیٰ تحصیل
 توڑ سکتے نہیں بہت کو کبھی قلم و قریں
 دل کوئی حرف غلط تو نہیں جو دلیہ پہل
 کامیابی ہی تری قوم کی غوث کی کھیل
 یہ جو روشن نظر آئے ہیں گھاس و قندیل
 سایہ و سرت خدا ہے ترے سر پر اکیل
 کہ نہو جائے ترے جشن کی پیدائش
 ترے اجلال کا عامی ہو سدا رہت جلیل
 شجاعہ خستہ بگر شاخ و نامی و دلیل
 جو ترا جگو کہے اوس سے زیادہ ہی دلیل
 اے جوان بخت جوان طالع خردمند و دلیل

<p>۱- در این کتاب</p>	<p>۲- در این کتاب</p>
<p>۳- در این کتاب</p>	<p>۴- در این کتاب</p>
<p>۵- در این کتاب</p>	<p>۶- در این کتاب</p>
<p>۷- در این کتاب</p>	<p>۸- در این کتاب</p>
<p>۹- در این کتاب</p>	<p>۱۰- در این کتاب</p>
<p>۱۱- در این کتاب</p>	<p>۱۲- در این کتاب</p>
<p>۱۳- در این کتاب</p>	<p>۱۴- در این کتاب</p>
<p>۱۵- در این کتاب</p>	<p>۱۶- در این کتاب</p>
<p>۱۷- در این کتاب</p>	<p>۱۸- در این کتاب</p>
<p>۱۹- در این کتاب</p>	

انترجیب زنجشہا رہی وہا نے	جواناں قومی کو بھیج خدا نے
تھو لا تو گری سی پانی بدن میں	تھی لٹی پڑی کاغذوں کے کفن میں
بڑی کوششوں سے ادھار کر بٹھایا	مرض سارہ ہے ہی عفت کا پایا
جو چہرہ تھا گرا ہوا رنگ لایا	بڑی حسرتوں سے یہ فقرہ سنایا
نہ دیکھے کسی نے دم سرد میرے	کہاں ہیں کہاں ہیں وہ ہمدرد میرے
کہاں میرے کسی کہاں پھرن ہو	کہاں منتری ہے کہاں انجن ہو
کہاں ممبران سبھا کا چمن ہے	کہاں میرا ملاح شاہ سخن ہے
اوٹھا قوم کے کمر کیوں سلایا میرے	کہاں ہے وہ تھا جیسے سہرا یا میرے
ببرک کہ بری کو روٹ سبھا نے	امیدیں اوٹھیں اپنی صورت دکھانے
لٹی توجوانوں کی محنت ٹھکانے	بڑائی ہو پورہوں کی ہمت خدا نے
یہ تو اگر جو شش قومی دلوں میں	تر متھے تھما صلاح کی منزلوں میں
مجھ ان قوم ان حب خیر سبھا نے	وہ سب جانتے ہیں جو کچھ التجا ہے
میں آسادی دہشت بجا سہرا نے	بزرگان جس گنج آب حکم کیا ہے
سہریب کہ نہ مروت نہ نامی سما ہے	گرا یہ ہو پیش حب ملی سما ہے

محبوبہ

[illegible]

۱۰۸

[illegible]

میرزا جعفر قزوینی
میرزا جعفر قزوینی

[illegible][illegible]

<p>   ۱۰۰   ۱۰۱   ۱۰۲   ۱۰۳   ۱۰۴   ۱۰۵   ۱۰۶   ۱۰۷   ۱۰۸   ۱۰۹   ۱۱۰   ۱۱۱   ۱۱۲   ۱۱۳   ۱۱۴   ۱۱۵   ۱۱۶   ۱۱۷   ۱۱۸   ۱۱۹   ۱۲۰   ۱۲۱   ۱۲۲   ۱۲۳   ۱۲۴   ۱۲۵   ۱۲۶   ۱۲۷   ۱۲۸   ۱۲۹   ۱۳۰   ۱۳۱   ۱۳۲   ۱۳۳   ۱۳۴   ۱۳۵   ۱۳۶   ۱۳۷   ۱۳۸   ۱۳۹   ۱۴۰   ۱۴۱   ۱۴۲   ۱۴۳   ۱۴۴   ۱۴۵   ۱۴۶   ۱۴۷   ۱۴۸   ۱۴۹   ۱۵۰   ۱۵۱   ۱۵۲   ۱۵۳   ۱۵۴   ۱۵۵   ۱۵۶   ۱۵۷   ۱۵۸   ۱۵۹   ۱۶۰   ۱۶۱   ۱۶۲   ۱۶۳   ۱۶۴   ۱۶۵   ۱۶۶   ۱۶۷   ۱۶۸   ۱۶۹   ۱۷۰   ۱۷۱   ۱۷۲   ۱۷۳   ۱۷۴   ۱۷۵   ۱۷۶   ۱۷۷   ۱۷۸   ۱۷۹   ۱۸۰   ۱۸۱   ۱۸۲   ۱۸۳   ۱۸۴   ۱۸۵   ۱۸۶   ۱۸۷   ۱۸۸   ۱۸۹   ۱۹۰   ۱۹۱   ۱۹۲   ۱۹۳   ۱۹۴   ۱۹۵   ۱۹۶   ۱۹۷   ۱۹۸   ۱۹۹   ۲۰۰   ۲۰۱   ۲۰۲   ۲۰۳   ۲۰۴   ۲۰۵   ۲۰۶   ۲۰۷   ۲۰۸   ۲۰۹   ۲۱۰   ۲۱۱   ۲۱۲   ۲۱۳   ۲۱۴   ۲۱۵   ۲۱۶   ۲۱۷   ۲۱۸   ۲۱۹   ۲۲۰   ۲۲۱   ۲۲۲   ۲۲۳   ۲۲۴   ۲۲۵   ۲۲۶   ۲۲۷   ۲۲۸   ۲۲۹   ۲۳۰   ۲۳۱   ۲۳۲   ۲۳۳   ۲۳۴   ۲۳۵   ۲۳۶   ۲۳۷   ۲۳۸   ۲۳۹   ۲۴۰   ۲۴۱   ۲۴۲   ۲۴۳   ۲۴۴   ۲۴۵   ۲۴۶   ۲۴۷   ۲۴۸   ۲۴۹   ۲۵۰   ۲۵۱   ۲۵۲   ۲۵۳   ۲۵۴   ۲۵۵   ۲۵۶   ۲۵۷   ۲۵۸   ۲۵۹   ۲۶۰   ۲۶۱   ۲۶۲   ۲۶۳   ۲۶۴   ۲۶۵   ۲۶۶   ۲۶۷   ۲۶۸   ۲۶۹   ۲۷۰   ۲۷۱   ۲۷۲   ۲۷۳   ۲۷۴   ۲۷۵   ۲۷۶   ۲۷۷   ۲۷۸   ۲۷۹   ۲۸۰   ۲۸۱   ۲۸۲   ۲۸۳   ۲۸۴   ۲۸۵   ۲۸۶   ۲۸۷   ۲۸۸   ۲۸۹   ۲۹۰   ۲۹۱   ۲۹۲   ۲۹۳   ۲۹۴   ۲۹۵   ۲۹۶   ۲۹۷   ۲۹۸   ۲۹۹   ۳۰۰   ۳۰۱   ۳۰۲   ۳۰۳   ۳۰۴   ۳۰۵   ۳۰۶   ۳۰۷   ۳۰۸   ۳۰۹   ۳۱۰   ۳۱۱   ۳۱۲   ۳۱۳   ۳۱۴   ۳۱۵   ۳۱۶   ۳۱۷   ۳۱۸   ۳۱۹   ۳۲۰   ۳۲۱   ۳۲۲   ۳۲۳   ۳۲۴   ۳۲۵   ۳۲۶   ۳۲۷   ۳۲۸   ۳۲۹   ۳۳۰   ۳۳۱   ۳۳۲   ۳۳۳   ۳۳۴   ۳۳۵   ۳۳۶   ۳۳۷   ۳۳۸   ۳۳۹   ۳۴۰   ۳۴۱   ۳۴۲   ۳۴۳   ۳۴۴   ۳۴۵   ۳۴۶   ۳۴۷   ۳۴۸   ۳۴۹   ۳۵۰   ۳۵۱   ۳۵۲   ۳۵۳   ۳۵۴   ۳۵۵   ۳۵۶   ۳۵۷   ۳۵۸   ۳۵۹   ۳۶۰   ۳۶۱   ۳۶۲   ۳۶۳   ۳۶۴   ۳۶۵   ۳۶۶   ۳۶۷   ۳۶۸   ۳۶۹   ۳۷۰   ۳۷۱   ۳۷۲   ۳۷۳   ۳۷۴   ۳۷۵   ۳۷۶   ۳۷۷   ۳۷۸   ۳۷۹   ۳۸۰   ۳۸۱   ۳۸۲   ۳۸۳   ۳۸۴   ۳۸۵   ۳۸۶   ۳۸۷   ۳۸۸   ۳۸۹   ۳۹۰   ۳۹۱   ۳۹۲   ۳۹۳   ۳۹۴   ۳۹۵   ۳۹۶   ۳۹۷   ۳۹۸   ۳۹۹   ۴۰۰   ۴۰۱   ۴۰۲   ۴۰۳   ۴۰۴   ۴۰۵   ۴۰۶   ۴۰۷   ۴۰۸   ۴۰۹   ۴۱۰   ۴۱۱   ۴۱۲   ۴۱۳   ۴۱۴   ۴۱۵   ۴۱۶   ۴۱۷   ۴۱۸   ۴۱۹   ۴۲۰   ۴۲۱   ۴۲۲   ۴۲۳   ۴۲۴   ۴۲۵   ۴۲۶   ۴۲۷   ۴۲۸   ۴۲۹   ۴۳۰   ۴۳۱   ۴۳۲   ۴۳۳   ۴۳۴   ۴۳۵   ۴۳۶   ۴۳۷   ۴۳۸   ۴۳۹   ۴۴۰   ۴۴۱   ۴۴۲   ۴۴۳   ۴۴۴   ۴۴۵   ۴۴۶   ۴۴۷   ۴۴۸   ۴۴۹   ۴۵۰   ۴۵۱   ۴۵۲   ۴۵۳   ۴۵۴   ۴۵۵   ۴۵۶   ۴۵۷   ۴۵۸   ۴۵۹   ۴۶۰   ۴۶۱   ۴۶۲   ۴۶۳   ۴۶۴   ۴۶۵   ۴۶۶   ۴۶۷   ۴۶۸   ۴۶۹   ۴۷۰ </p>

تہذیب و تمدن کے لیے

<p> رتبه چو نه نیند رتبه چو نه نیند رتبه چو نه نیند رتبه چو نه نیند </p>	<p> رتبه چو نه نیند رتبه چو نه نیند رتبه چو نه نیند رتبه چو نه نیند </p>
---	---

مکانوں کو بکواتے خام سفالی

برائی کی جڑ سے یکلے پستی
بڑی ہو بڑی ہے گراں ہو گستی
گھٹے جو وصلے بڑ بگنی تنگدستی

دکھائی بلند سے اسے ہی پستی

فقر کئے لگے بھر کے ہوئی کی نے میں
مرزا آگیا کھٹے پانی کی قے میں

لیمائی بزرگوں کی محفوظ دولت
ہم سے گھروں پر برستی ہو عبرت

میں آپ اپنے سے اتنی بول فرشتا
لگاڑی ہے افلاس بے کنسی صورت

خوبی حمیت نہ کھنڈ دیکھتی ہے
خود دولت سدا کھنڈ دیکھتی ہے

اگر طے نہ نہکر جو اصلاح ہوتی
نہ بچوں کو ٹوپی نہ بوڑھوں کو دہوتی

یہ کھنے کی بریات قسمت ہے سوئی
جو کھے خوش حال اونکی صورت ہوئی

یٹھا چار خانہ کا کورتہ ہے بے میں
انگر کھے تو گروی میں انگنوں کے گھر میں

اور اس پر ہے تہذیب کا کھانا پانی
نہ اصلاح ہوگی نہ ہوگی صفائی

صد افسوس چھوٹی سی یہ برائی
ہزاروں میں ایسی برائی بھلائی

انہیں غفلتوں میں مگر حیا دے دے
کسی روز وہ بیٹے ہم سب کو لے لے

جو سو منہ پڑے ہیں اوہیں بھی جھکاؤ
اگر خوش خون ہو تو خون میں نہاؤ

جو انان قوم انھو میدان میں او
کسے باز دھو اپنی عزت دکھاؤ

[illegible]

Handwritten signature or name in Devanagari script.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 श्रीकृष्णार्चनम् ॥

کے لئے جس کو، کرا،، اور
کے لئے جس کو، اور

[illegible]

۱۰ غنیمت، مایه ای که از آن بهر سو
۱۱ مایه ای که از آن بهر سو

تاریخ مسیحی ۱۶۵۰ء ع ۱۰۰۰ھ

[illegible]

۱- در مورد اتم، ماده و انرژی
۲- در مورد نیرو و حرکت

جاء به جده لقيه فمات في سنة ١٠٠٠ هـ

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲

جہان و جہانگیر

رحمت بصفات ساقی خلد
صد شکر ابعان معے تاب
احسان ہیں پر مخ کے کیا کیا
تسخیر عمل ہے تشہ اس کا
خالی ہے قبول عجز کس کا
کیا تشہ میں پندگو کی باتیں
کہتے ہیں محبت سے تاب
جبریل اس نے ہاتھ پکڑا
یہ آب حیات کی جلاوت
قلقل کی صدا نے مثل مقم
بے وجہ رومی نہیں ہے حالت
بدنام شراب کس لیے ہے
اک چلو میں تہ سے پاؤں اوکھڑے
نشہ میں ٹیکے زمین پر ہاتھ
رکتی ہی نہیں زباں دہن میں
اوکھڑے جو قدم تو پاؤں سر پر
بے وجہ زباں پہ ہاتھ ہو ہے

جسے نہیں باوہ کش نبایا
نعمت کا غیب فرا چکھایا
جسے سر خم نہیں بھسایا
اس دیو میں ہے پری کا سایا
شیشہ نے نزار سر جھکایا
واعظ کو جو سامنے بیٹھایا
خالی ہو جام دل بھر آیا
جب مست کا پاؤں لڑکھرایا
کیا زیت کا لطف ہاتھ آیا
اعجاز مسیح کو دکھایا
اس خانہ خراب نے مٹایا
مے نوشی پہ کیوں زوال آیا
کم خط فوں نے نام کو ڈھایا
انسان سے بنا ہے چار پایا
دیوانہ کو کس نے کاٹ کھایا
سرا تنا جھکا قدم پہ آیا
بے ساختہ شور و غل مچایا

ایک چھوٹا ترکہ پدر تھا
 سو جائینے ایک روز دو تین
 احسان ہیں اس کی خاص حسنی
 میں تو بہ شکن وہ ہوں دلکین
 اے گم یہ بحال خوش داری
 شعلہ اب ہو چکی شکایت
 ہم اور شراب کی بُرائی
 اے حالت زار قوم صد حیف
 اس نشہ میں تھا سرور جاوید
 مقبول ہوئی نماز کعبہ
 مے پینا گناہ سب غلط تھا
 ہیں اور بھی قوم میں بہت نقص
 سب سے پہلے نفاق کا عیب
 اس دور کی کچھ دوا نہیں ہے
 تسلیم سے دور دور کو سوں
 یہاں پر کھینے کو حرفت تک نہ اوٹھا
 ان اپنی خیالیوں نے مٹو یا
 در مان سے ہوئی زیادہ کاوش
 تدبیر نہ کوئی کام آئی

اب ہرول میں اس نے چلی جا بھنسا
 لکھو جائیگا سب کیا کیا
 اس رسم کو قاعہ سے اوٹھایا
 ایک روز نہ عہد کو نہمایا
 کیوں سارے زمانہ کو نہایا
 مضمون یہ ہی بس تھا تھا آیا
 کیا کلمہ کفر لب پر آیا
 تو نے کیا کیا نہ کچھ سنایا
 اس نے نئی خدا سے تھا ملا یا
 جب شیشہ کو طاق سے اوٹھایا
 اسے ہی گناہ سے بچا یا
 اون کو اب تک نہیں جتا یا
 جس نے ہمیں خاک میں ملا یا
 ہمدردی کے نام کو منٹا یا
 تہذیب سے بھاگتا ہو سا یا
 یہاں لکھنے کو نام تک نہ آیا
 بہت سے زمیں پر گر آیا
 صندوق سے ہی درد سر بڑھایا
 اور آگ لگی جہان مجھ یا

اس باغ کی وہ زمیں ہے جسکو
ہو درج کو جلالہ ملاقات
شعلہ کے تیری نعمہ سنجی

خود بخشش بریں نے سر پر پایا
ہر سال اسی طرح خدا پایا
اسیج کو نقشہ میں سنایا

رباعیات

ہے کون جو بے ادب برابر ٹھہرے
دربار وزیر شاہ کو تین ہے یہ

جب دخل نہیں کسی کا کیونکر ٹھہرے
حیر مل امیں سے کہہ دو باہر ٹھہرے

ولہ

نغمہ بہار کا ہے میری داستان نہیں
اعجاز ہے سچ کا میکہ کلام میں

بلبل چمک رہا ہو یہ رنگ بیاں نہیں
میں محروم روزگار ہوں پر قدر داں نہیں

ولہ

فضول صرف پڑتا ہو فرق ثروت میں
تام عیب میں دنیا کے مجھ میں شعلہ

شہر آب خوار سی لگتی ہو آگ دولت میں
تفاق و بغض وحدہ تو نہیں طبیعت میں

ولہ

بیمار ہو جسے ہو طبیعت باری
سہروی قوم کا کہلا باری جیت

جیتا ہو وہ ہی کہ جسے دولت باری
بارا ہے وہ ہی کہ جسے ہمت باری

تنگه لوتی که در کوه است	تنگه کوچکی که در کوه است
-------------------------	--------------------------

تنگه کوچکی که در کوه است	تنگه کوچکی که در کوه است
--------------------------	--------------------------

تنگه کوچکی که در کوه است	تنگه کوچکی که در کوه است
--------------------------	--------------------------

تنگه کوچکی که در کوه است	تنگه کوچکی که در کوه است
--------------------------	--------------------------

تنگه کوچکی که در کوه است	تنگه کوچکی که در کوه است
--------------------------	--------------------------

تنگه کوچکی که در کوه است	تنگه کوچکی که در کوه است
--------------------------	--------------------------

تنگه کوچکی که در کوه است	تنگه کوچکی که در کوه است
--------------------------	--------------------------

تنگه کوچکی که در کوه است	تنگه کوچکی که در کوه است
--------------------------	--------------------------

تنگه کوچکی که در کوه است	تنگه کوچکی که در کوه است
--------------------------	--------------------------

ب

بیدم بیاں تلک تو سچو دم میں دم نہیں
کیا کیا ہوا میری جان پہ ٹوٹا ستم نہیں

اعمال نامہ اپنا اگر چہ سیاہ ہے
بہم او کی نشت میں ہیں جو بسکی بیاہ ہے

ایک لکھائی دو سکر بھائی سے ہو الگ
حقہ الگ تنہی کا کسی کی ہونے الگ
انا اتفاقیوں سے ہو ایک سے الگ
گاتے ہیں ایک راگ ٹکر سکے الگ

سچ یوں ہوا اتفاق سے دل ہی اوچاٹ ہیں
جو پہلے بارہ بھائی تھے اب بارہ باٹ ہیں

اپس کے اتحاد کا کیوں بندرستہ ہو
ظاہر ہے یہ کہ حال جو کچھ اپنا خستہ ہو
دل میں ظال درودتہ خم شستہ ہے
مورثا کا منہ دل کی طرح سے شکستہ ہے

اے سچے اپنے حال کو کیا جانتے نہیں
اولاد کے بھی فرض کو پہچانتے نہیں

جلسہ کا سہ کفر نس سیریلی ۲۸ و ۲۹ و ۳۰ و ۳۱
۱۸۹۱

رباعی

جب ہی ملتے ہیں جیسا ہی بیٹا ہی
ایک ملتا بھی کل قوم کا ملتا ہے یہاں
جہانی بچڑا ہوا افسوس ہو کب ملتا ہے
گیارہ ہو جاتے ہیں ایک ایک سے جیبتا ہے

مسدس

نوٹو اور ترے ہیں اسی شامیانے میں

جمع ہو جائیوں کا ملاقات کی ہو دھوم
اک اشتیاقِ عاشق ہے سب کے علیٰ العموم
اصلاح پر عمل میں ترقی ہے علوم
حرفِ غلط کی طرح جتنی ہیں بدرِ رسوم

ہلکتی ہیں روک ٹوک جو ہیں صاف راہیں

تجوئیں یاس ہوتی ہیں، قومی رفسادیں

برگل الگ لگتے ترسب کی بوڑھیاں
گوہر پیدا جدا ہیں غرا بروہے ایک
ختر ہیں بیشمار مگر سب کی فنو ہوا ایک
بہلو ہیں دل جبری میں گرا آرزو کا ایک

بھائی وہی ہو بھائی یہ جو سرفروش ہے

ایک ہی لہو نو جس کا ہر اک رگ میں جوش ہے

مجبور ہوں کہ وقت نہیں اس سناں کا آج
ڈر ہو مگر تجھے کسی بھائی کا فراج
یہاں دہم کی سجاوٹ یہاں آریں گے
اک ناٹواں قوم کا منظور ہے علاج

بنیاد اتفاق جمائے گا وقت ہے

دل سب کے ایک ہاتھ میں لائے گا وقت ہے

یہ پانچواں ہے جب کا رستہ کنفرس
بالش کی نوید ہوئے حیرت گیت نس
ہوتا تو اتفاق ہیں ایسٹو کا شیخ انس
صد شکر و نفاق کا مارا گیا بکنس

آنکھوں میں سچ لہو میں بریلی کا ٹھٹ ہے

جمن کے بد سے گنتھا پسرانت گھاٹ ہے

ماپوس تم میں ہیں کسی کے نفاق ہے
آرتے ہیں کام قوم کا کل اتفاق ہے
میتے ہیں جانی الفت دہر و دفاق ہے
بچپن دل ترپتے ہیں کس اشتیاق ہے

<p>چون که در میان این دو چیز</p>	<p>چون که در میان این دو چیز</p>
<p>چون که در میان این دو چیز</p>	<p>چون که در میان این دو چیز</p>
<p>چون که در میان این دو چیز</p>	<p>چون که در میان این دو چیز</p>
<p>چون که در میان این دو چیز</p>	<p>چون که در میان این دو چیز</p>
<p>چون که در میان این دو چیز</p>	<p>چون که در میان این دو چیز</p>
<p>چون که در میان این دو چیز</p>	<p>چون که در میان این دو چیز</p>
<p>چون که در میان این دو چیز</p>	<p>چون که در میان این دو چیز</p>
<p>چون که در میان این دو چیز</p>	<p>چون که در میان این دو چیز</p>
<p>چون که در میان این دو چیز</p>	<p>چون که در میان این دو چیز</p>
<p>چون که در میان این دو چیز</p>	<p>چون که در میان این دو چیز</p>
<p>چون که در میان این دو چیز</p>	<p>چون که در میان این دو چیز</p>

جینے کہ دی ہو ملک قیصر کو قیصری

شعلہ کو بجے بخشا ہو ملک سخنوری

اس حیرت جس کا حامی وہی رہے
کایستہ کنفرنس کا حامی وہی ہے

نظم جاں کا پستہ کالم کنفرنس مہتمم ۱۸۹۳ء

رباعیات

خروہ ہوا بل قوم کہ او دوبار ہو گیا
کایستہ کنفرنس جسے کہ رہے ہیں سب
عظمت یہی ہو اپنی بھی اپنی شان ہے
دو قلوب ایک جان یہ پورا نا خیال تھا
ہر زخم میں اک مزا ہو چھلنے کے لیے
جہانی ہیں مخالفت ہمساری کیسی

میرا جو تھا بہنور میں وہ اب یار ہو گیا
گیارہ کلا کا بیج میں اوتار ہو گیا
دلہ آپس کا اتفاق ہمارا نشان ہے
بائیس لاکھ جسم میں ایک جان ہو
ولہا ہر پھول میں رنگ ہو پوٹھلنے کے لیے
اڑنے لگی ہیں اگر میں ہم ٹوٹنے کے لیے

مسدس

اے صاحبان جلسہ عالی خلعت قار
جینے بنایا ملک قیصر کو تاجدار

پہلے ہے فرض شکر خداوند کردگار
ہم کو رعایا ہونے کا بخشا ہو افتخار

<p>   ۱۰۰   ۱۰۱   ۱۰۲   ۱۰۳   ۱۰۴   ۱۰۵   ۱۰۶   ۱۰۷   ۱۰۸   ۱۰۹   ۱۱۰   ۱۱۱   ۱۱۲   ۱۱۳   ۱۱۴   ۱۱۵   ۱۱۶   ۱۱۷   ۱۱۸   ۱۱۹   ۱۲۰   ۱۲۱   ۱۲۲   ۱۲۳   ۱۲۴   ۱۲۵   ۱۲۶   ۱۲۷   ۱۲۸   ۱۲۹   ۱۳۰   ۱۳۱   ۱۳۲   ۱۳۳   ۱۳۴   ۱۳۵   ۱۳۶   ۱۳۷   ۱۳۸   ۱۳۹   ۱۴۰   ۱۴۱   ۱۴۲   ۱۴۳   ۱۴۴   ۱۴۵   ۱۴۶   ۱۴۷   ۱۴۸   ۱۴۹   ۱۵۰   ۱۵۱   ۱۵۲   ۱۵۳   ۱۵۴   ۱۵۵   ۱۵۶   ۱۵۷   ۱۵۸   ۱۵۹   ۱۶۰   ۱۶۱   ۱۶۲   ۱۶۳   ۱۶۴   ۱۶۵   ۱۶۶   ۱۶۷   ۱۶۸   ۱۶۹   ۱۷۰   ۱۷۱   ۱۷۲   ۱۷۳   ۱۷۴   ۱۷۵   ۱۷۶   ۱۷۷   ۱۷۸   ۱۷۹   ۱۸۰   ۱۸۱   ۱۸۲   ۱۸۳   ۱۸۴   ۱۸۵   ۱۸۶   ۱۸۷   ۱۸۸   ۱۸۹   ۱۹۰   ۱۹۱   ۱۹۲   ۱۹۳   ۱۹۴   ۱۹۵   ۱۹۶   ۱۹۷   ۱۹۸   ۱۹۹   ۲۰۰   ۲۰۱   ۲۰۲   ۲۰۳   ۲۰۴   ۲۰۵   ۲۰۶   ۲۰۷   ۲۰۸   ۲۰۹   ۲۱۰   ۲۱۱   ۲۱۲   ۲۱۳   ۲۱۴   ۲۱۵   ۲۱۶   ۲۱۷   ۲۱۸   ۲۱۹   ۲۲۰   ۲۲۱   ۲۲۲   ۲۲۳   ۲۲۴   ۲۲۵   ۲۲۶   ۲۲۷   ۲۲۸   ۲۲۹   ۲۳۰   ۲۳۱   ۲۳۲   ۲۳۳   ۲۳۴   ۲۳۵   ۲۳۶   ۲۳۷   ۲۳۸   ۲۳۹   ۲۴۰   ۲۴۱   ۲۴۲   ۲۴۳   ۲۴۴   ۲۴۵   ۲۴۶   ۲۴۷   ۲۴۸   ۲۴۹   ۲۵۰   ۲۵۱   ۲۵۲   ۲۵۳   ۲۵۴   ۲۵۵   ۲۵۶   ۲۵۷   ۲۵۸   ۲۵۹   ۲۶۰   ۲۶۱   ۲۶۲   ۲۶۳   ۲۶۴   ۲۶۵   ۲۶۶   ۲۶۷   ۲۶۸   ۲۶۹   ۲۷۰   ۲۷۱   ۲۷۲   ۲۷۳   ۲۷۴   ۲۷۵   ۲۷۶   ۲۷۷   ۲۷۸   ۲۷۹   ۲۸۰   ۲۸۱   ۲۸۲   ۲۸۳   ۲۸۴   ۲۸۵   ۲۸۶   ۲۸۷   ۲۸۸   ۲۸۹   ۲۹۰   ۲۹۱   ۲۹۲   ۲۹۳   ۲۹۴   ۲۹۵   ۲۹۶   ۲۹۷   ۲۹۸   ۲۹۹   ۳۰۰   ۳۰۱   ۳۰۲   ۳۰۳   ۳۰۴   ۳۰۵   ۳۰۶   ۳۰۷   ۳۰۸   ۳۰۹   ۳۱۰   ۳۱۱   ۳۱۲   ۳۱۳   ۳۱۴   ۳۱۵   ۳۱۶   ۳۱۷   ۳۱۸   ۳۱۹   ۳۲۰   ۳۲۱   ۳۲۲   ۳۲۳   ۳۲۴   ۳۲۵   ۳۲۶   ۳۲۷   ۳۲۸   ۳۲۹   ۳۳۰   ۳۳۱   ۳۳۲   ۳۳۳   ۳۳۴   ۳۳۵   ۳۳۶   ۳۳۷   ۳۳۸   ۳۳۹   ۳۴۰   ۳۴۱   ۳۴۲   ۳۴۳   ۳۴۴   ۳۴۵   ۳۴۶   ۳۴۷   ۳۴۸   ۳۴۹   ۳۵۰   ۳۵۱   ۳۵۲   ۳۵۳   ۳۵۴   ۳۵۵   ۳۵۶   ۳۵۷   ۳۵۸   ۳۵۹   ۳۶۰   ۳۶۱   ۳۶۲   ۳۶۳   ۳۶۴   ۳۶۵   ۳۶۶   ۳۶۷   ۳۶۸   ۳۶۹   ۳۷۰   ۳۷۱   ۳۷۲   ۳۷۳   ۳۷۴   ۳۷۵   ۳۷۶   ۳۷۷   ۳۷۸   ۳۷۹   ۳۸۰   ۳۸۱   ۳۸۲   ۳۸۳   ۳۸۴   ۳۸۵   ۳۸۶   ۳۸۷   ۳۸۸   ۳۸۹   ۳۹۰   ۳۹۱   ۳۹۲   ۳۹۳   ۳۹۴   ۳۹۵   ۳۹۶   ۳۹۷   ۳۹۸   ۳۹۹   ۴۰۰   ۴۰۱   ۴۰۲   ۴۰۳   ۴۰۴   ۴۰۵   ۴۰۶   ۴۰۷   ۴۰۸   ۴۰۹   ۴۱۰   ۴۱۱   ۴۱۲   ۴۱۳   ۴۱۴   ۴۱۵   ۴۱۶   ۴۱۷   ۴۱۸   ۴۱۹   ۴۲۰   ۴۲۱   ۴۲۲   ۴۲۳   ۴۲۴   ۴۲۵   ۴۲۶   ۴۲۷   ۴۲۸   ۴۲۹   ۴۳۰   ۴۳۱   ۴۳۲   ۴۳۳   ۴۳۴   ۴۳۵   ۴۳۶   ۴۳۷   ۴۳۸   ۴۳۹   ۴۴۰   ۴۴۱   ۴۴۲   ۴۴۳   ۴۴۴   ۴۴۵   ۴۴۶   ۴۴۷   ۴۴۸   ۴۴۹   ۴۵۰   ۴۵۱   ۴۵۲   ۴۵۳   ۴۵۴   ۴۵۵   ۴۵۶   ۴۵۷   ۴۵۸   ۴۵۹   ۴۶۰   ۴۶۱   ۴۶۲   ۴۶۳   ۴۶۴   ۴۶۵   ۴۶۶   ۴۶۷   ۴۶۸   ۴۶۹   ۴۷۰ </p>

ہوتی ہیں جو خون برادر کی بو غلط

دوڑے نہ بھر کے جوش میں ہو وہ بو غلط

اظہار عرض حال تھا اک انسین کا
ایساں جانتے نہیں ہیں بگڑ نامہ سزاں کا

ہاں قوم کے ہیں زندہ جاوید جان نثار
دکھتیں چین و قوم کا اور پھول ہیں ہزار

ہوتا ہر سب کو خدمت قومی و افتخار
گلشن میں ایک سینہ نہ لے کی ہر ہزار

کیا ایک افتخار ہے سارا ہی فخر ہے
جو فخر قوم ہے وہ ہمارا ہی فخر ہے

ہیں جسم قوم کے لیے جان و جگر عزیز
ہیے بہار باغ کو بھول اور تم عزیز

انسان کو جہیز ہے جسم و فخر عزیز
جیسے فلک کیو اسطے شمس و فخر عزیز

نزدیکہ اتفاق کا نظم فصیح ہے
اک خضر تو دو سرا بھی کو سچ ہے

ب وہ دکھاؤں کیو خطبہ میں جو ہر دم
اصلاح پر عمل ہیں ترقی پہ ہیں علوم

اک اشتیاق خاص ہے سب کے علوم
حرف غلط کی طرح سو مٹتی ہیں بد علوم

بھٹی ہیں روک لوک جو ہیں صاف راہ میں
تجزیہ نہیں پاس ہوتی ہیں قومی رفاه میں

سب سے بڑی برائی تھی جو قوم میں بھری
بچو بچائی ہو نہ وال کو جسے تو نگر

پھیلی ہوئی تھی جسکی ہر اک ٹھریں بھری
سیرت میں مثل دیو سو صورتیں ہو بھری

جسکے سب سے قوم کا چہرہ سیاہ ہے
ایسوں نام لوں کہ نام بھی لینا گناہ ہے

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَفْتِقَهُ

١٦٥٦

١١٩٠

[illegible]

استغفر الله

[illegible]

کتابخانه عمومی، مسجد (۱۵۱) مسجد جامع، مسجد جامع

[illegible]

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

ᠤᠨ ᠪᠣᠭᠡ ᠵᠢᠰᠦ ᠶ᠋Ꮙ ᠲᠤ ᠬᠡᠳᠡ ᠴᠢᠮᠤ

[illegible]

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَفْتِقَهُ

مٹے نہیں ہیں برتن کے ٹکڑے گرے ہوئے

ایک اہل قیوم جلوہ قرانی کا وقت ہے
ہاتھ کے ارزا بیاہنے والی کا وقت ہے
رخصت نہیں ہو سوش رہائی کا وقت ہے
دیکھئے نشانیوں کے رہائی کا وقت ہے

وہ کے وفائوں ایسے ہی آئندہ سال ہے
دیکھئے نشانیوں میں دلوں کو نکال ہے

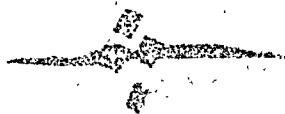
پر جوش لطم آئی ہمایاں اختتام پر
نہرے خوشی کے پھول بچھو بچھو
پان ایکس فرض نہر سے ختم کلام پر
دیکھئے حضور صورت اسٹل کے نام پر

بہر رو در دوست ملیں در درسیں ملیں

جس طرح اب ملیں ہیں ہزاروں برس ملیں

نہیں

کام سن

تو که در این دنیا هستی

خداوند تو را می‌داند

و

همیشه تو را می‌داند

و

همیشه تو را می‌داند

و

جے دہرم کی سیسے

بج دہرم کی پہلے کہی اس طرح کی سیسے
جو کچھ کہ ملا آپ کے چھوڑ کی بدولت
وہ لفظ تین جن میں یہاں ہو یہ لطافت
اس دہرم کے جلسہ کے خوشی ہو خوشی

یہو شکر ادا آپ کی کرنا گا کساں تک
جو کھینچ کے لانی ہے ٹھیکیدہ سے یہاں تک

بج دہرم سناٹن کی بجے دہرم کی جو ہو
سنیل میں سورج کی طرح دہرم اوٹے ہو
ست دہرم کا جھگڑا جو اٹھایا ابھی ہو
جو کرشن کا ہو جھگڑت سر کرشن میں سے ہو

کھو دیتا ہی جوں شب کی سیاہی کو سویرا
مٹ جاتا ہو سورج کے نکلنے سے اندیرا

ست دہرم سناٹن ہو نہی بات نہیں ہے
اجیر کی آتی ہو فی سوغات نہیں ہے
یر کاش ہو سوچ کا جہاں رات نہیں ہے
ست دہرم سے مت دہرم مساوات نہیں ہے

جب دہرم نہیں بھکتی کی دولت نہیں ملتی
ہر جہان میں وہو نہ تو یہ نعمت نہیں ملتی

یہ اندر پرست اور یہ خوشاد دہرم کا جلسہ
بتلائی ہیں کیا دہرم و بجا دہرم کا جلسہ
ست دہرم کے اتش کوئی بجا دہرم کا جلسہ
آند ہی آند کھبرا دہرم کا جلسہ

ست دہرم کے سوچ کا وہ پر کاش ہوا ہو
ست دہرم کے اندر کا ابناش ہوا ہے

کیا وجہ نظر آتا ہے ہر ایک جو سرور
ہو کون جسے دہرم کی رکھتا ہو یہ منظور
ست دہرم کے آند کا ہر جہاں یہ ہے
بتلاؤں وہی کرشن جو ہی جھگڑت میں ہو

ہو وہی کو مت جس نے نیامت ہو گیا
ست دہرم کو کرنے لگے جاہل نہ دیا

کیا دہرم کی حالت تھی کہ غناک ہوئی ہے
جو رنج کہ تلک کی تھی وہ وہاں جا گیا ہے

تشر دہا نہیں کہتے ہیں شرادوں کو جو بیک
کیا پاپ کے جلائی سے ہوا تو سر دکا

تو ماہ کا دینا ہے کہ اسے قنطاریہ
گو دایم کچھ رکھنا ہے ماورے مستحکم کو

افسوس کہ ست دہرم کو سو گئے میں یو یا
بدی کو کیا نشٹ یراج ہے یو یا

جو تم ہو وہی ہم ہیں کوئی غیر نہیں ہے
ست دہرم میں آ جاؤ تو چھو نہیں ہے

نرے کر ست دہرم کو اور شوبہ کچھ کر
مانو بھی اسی کو شو لکھا وید کے اندر

دیکھو نہیں پتا اوکے ست دہرم پر آ جاؤ
تم دہرم سناؤ گویا کہتے ہو شرم ماؤ

کہا ہے دیش کی بھی پڑ نہ گھناؤ بھلا
ہر جگت کو آند ہے ہر وقت ترالا

برہما نے آند کو پاس ہے نہیں یو ہیں
یہاں دہرم دہریا جگت اٹھا لیتے ہیں یو ہیں

والتوبة بغيرها لا تصح

والتوبة بغيرها لا تصح

والتوبة بغيرها لا تصح

والتوبة بغيرها لا تصح

والتوبة بغيرها لا تصح

والتوبة بغيرها لا تصح

والتوبة بغيرها لا تصح

والتوبة بغيرها لا تصح

والتوبة بغيرها لا تصح

والتوبة بغيرها لا تصح

والتوبة بغيرها لا تصح

والتوبة بغيرها لا تصح

والتوبة بغيرها لا تصح

والتوبة بغيرها لا تصح

والتوبة بغيرها لا تصح

جو ٹوٹ چکی چوڑیاں وہ اب نہ جوڑی گئی

جس سر کو کہ بیت دہرم کے چرخوں میں تھا ڈالا
ہیں کون جنھوں سے یہ نیا بند نکالا

اکیں ہوں اس سس کا پر گوند ہنسنے والا
جو دہرم تھی رست کا دیکھا ہونے والا

بیت دہرم اگر رست ہو سست سستی ہیں بیت کی
بد ہوا کے ہوئے بیٹھی تو اردو سنگی میں بیت کی

کس نہ سے کوئی نہ بیت سے پتی پتی
کیا رہ کیلئے در کہاں سست کا دھوا

جب مجھ سے نہاد دہرم نہ اک پہلے ہی بیت
اس میلہ سے پہلے ہی مر جانا ہے اچھا

کس سر سے نئی ساس کے ہیں پاؤں پر ہو گئی
اسی کی جگہ کیا نہ دو کے میں گھر ہو گئی

بیت کھتے ہیں جن کو ہیں طہ اوہ و و بار
نیشور کا سہارا ہے کہ پوچھتا ہے کہ سہارا

لب و دوسرے کا دیکھا ہوتا ہے گوارا
سست دہرم اگر بیچ ہو تو وہ سست ہمارا

بیکٹھ میں پردی کی جگہ پانی میں ہم ہی
بیت مڑتا ہو جھٹی ہوئی چھاتی ہیں ہم ہی

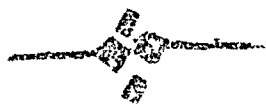
بیت دہرم ہمارا اگر ہم یہ سست ہوں
بیکٹھ کا ہر سراج اسی گھر کی گدالی

یہ اندر کا اس پروردہ اپنے کی چٹائی
پھر لیتے ہو جب کہ چکی الگ بار پرائی

اک بیٹی کہ گیسارہ چکے دیتے نہیں دیکھا
اس دامن کو تو پھر کے لیتے نہیں دیکھا

ابلاج ترے ماتھے کے لئے کرشن ہمارے
سنتا ہو کھلا تیرے سوا کون ہماری

بیتا تو بہت ہم یہ طرہی بکھر رہا ہماری
ابجائے وقت وہ آیا ہو کہ چادر ہی اتار دی

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of the previous page.

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

کتاب الفقه فی المسائل

ဘုရားရှင်တို့၏အားကိုးမှုကို

مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا
وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا

Handwritten text in Devanagari script, likely a continuation of the previous page.

۱
 ۲
 ۳
 ۴
 ۵
 ۶
 ۷
 ۸
 ۹
 ۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

چھبچھ سسر نشین احمد کی ہے

چھبچھ

خوش آج کا دن پرور امید بکھا ہے
میل نہ کچھ یہ سچو علم واسطے

چھ کرشن کی چھ بچ کی ہر لکھ صدائے
جلوس نہیں پر دم سنا تن کی سنہارے

ہر دم میں ایسے دھرم کی پکڑی ہو دھانی
استنزا عیار کے پونڈیس میں کی پانی

یہ وہ زمین جسکو زمین کو نہیں کہتے
انار بھی پر مد کی جس کی کرشن کہتے

او پنچاسوی پر پویش بریں طرہ میں سے
جس میں کہ خزاں اور خضر کھنڈ میں سے

روشن کر کہ تکرار الہی نشین ہے
جو دروہ سچے بھارت کا نام قدرت کا نہیں ہے

اوتھا کر بیس اگلے اوتھا کر کر جید
چھٹا نہیں پر شام کو کھی برنگا نور شید

ہر وقت نظر آتا ہوا یاں جلوہ جاوید
ایک ماہ میں یاں نشین نکلتے ہیں عید

آئی چھٹی ذروں کو تار و تار ہتھک پر
یہ وہ ہے زمین یا نور شرکے خوف ملک پر

یہ برہمی بھومی پر عجیب جلوہ آواز
برسواؤ دھند تیار کھوں کی کرناست

ہر نگار دیوار ہی یاں دست سناجات
نظر لوں کو یہاں تھیل سے قلم کو طلب

نیاہ حقیقت ہے ہر آنار سے طلبا ہر

وہ تاج شہی پر بھی کبھی ہاتھ نہ ماریں
دنیا کا ملے تخت تو اک لالت نہ ماریں

کھسکا ہوں کیا برہمی خوبی و لطافت
کھچے لیے آتا تھا ادھر حسن حقیقت
وہ آنکھ نہیں تھیں تو لڑائی کی طاقت
چلایا اوہ ہر شوق نہیں فکر مسافت

مردم کروں ناصیلہ دور و قریں کو
نثار پکاری کہ نگھاؤں زمیں کو

یاں ہر مہمان کا ہی مجمع جہانم ٹل
وہ ٹھنڈی ہو ایندھ خوشا برجا جنگل
دو یا کا یہ میدان ہوا اور دہرم کا ونگل
آنند میں آنند ہی جنگل میں ہے جنگل

مست دہرم کا جھگڑا جوا وٹھا ہوا لٹی طے ہو
ہر چار طرف سے کھوست دہرم کی جے ہو

ہو دہرم ہی انسانے گناہوں کا گفارا
ہو دہرم ہی بسنار کے دیا کا گناہا
ہو دہرم ہی توئی ہوئی آسو نکاسا
ہو دہرم ہی جو موکش پہ رکھتا ہوا جارا

یہ دہرم نہیں چال دیا بندی ہے حبلی
مست دہرم سناٹن ہے کہ پابندی ہو حبلی

انسانیت تو اسی دہرم سے پائی
ہر دوں نے شجاعت ہو اسی دہرم سے پائی
انسانیت تو اسی دہرم سے پائی
ہر دوں نے شجاعت ہو اسی دہرم سے پائی

تھا جو جھوٹی ہی ہم سے بھی گزراں میں
تھا زور اسی دہرم کا ارجن کی کسانیں

ہوئی ہو اور ہوئے مگر دہرم کی مانی
ہوئی ہوئے مگر دہرم کی مانی

قیدی کی طرح عمر کٹی ہو وہ کے بس میں
یا بندہ مارا لو جو غصہ ہے وہ اپنے نفس میں
ہر ایک گھڑی گزری ہو دنیا کی سب سے

میت کا کہ جس کو ہوا ہے
اب تیرے لئے آج کے گھنٹے کا پورا ہوا ہے

سے قوت پاؤ نہ کوئی نہ جیتا جگر ہے
آج تیرے کا آتشہ اینا اور سر پہ غم ہے
پاپوں کا بہت بوجھ ہو بٹکتے کر ہے

ہوں اپنے چہ روز سے لگا جان لو اتنا
کچھ اور نہیں چاہتا پر مان لو اتنا

بدمعری امید سے غمزدان ہو یا اس
چینی ہوئی سنگھار کے پھولوں کی ہو یا اس
سب درہیوں سرکاری سرگرمیوں کی اس

منہ پھر کے دیکھوں نہ بھی نامی صدف کو
تکلی جو پھرے بھی تو کٹ ہی کیہ عزت کو

یہ تیری نہیں چاہتا طبیعت اوٹھاؤ
پر کچھ تو مرے واسطے بدیر بتاؤ
میں یہ بھی نہیں چاہتا بڑی کو بناؤ

اتنا ہی نہیں ہوں جسے غموں سے لگاؤ
نفس کہتے پاؤں کس کے لئے تو تھا ہے
وہ تیرے میں بوج میں جاتے کو تو تھا ہے

ہو جاؤں فدا پاؤں جو اتنا ہی سہاؤ
دم ایسے ہو جسے میں تھوہر تھاؤ
جس میں ہوں تکیں تو کٹ گیا ہر لحاظ

جو سب کی سب کو ہی خاک کہہ دیا ہے

چهارم

چهارم در بیان فضیلت و کمالات حضرت زین العابدین علیه السلام
 و در بیان صفات و احوال و در بیان مناقب و احوال و در بیان مناقب و احوال

و در بیان مناقب و احوال و در بیان مناقب و احوال	و در بیان مناقب و احوال و در بیان مناقب و احوال
---	---

و در بیان مناقب و احوال و در بیان مناقب و احوال
 و در بیان مناقب و احوال و در بیان مناقب و احوال

و در بیان مناقب و احوال و در بیان مناقب و احوال	و در بیان مناقب و احوال و در بیان مناقب و احوال
---	---

و در بیان مناقب و احوال و در بیان مناقب و احوال
 و در بیان مناقب و احوال و در بیان مناقب و احوال

و در بیان مناقب و احوال و در بیان مناقب و احوال	و در بیان مناقب و احوال و در بیان مناقب و احوال
---	---

و در بیان مناقب و احوال و در بیان مناقب و احوال
 و در بیان مناقب و احوال و در بیان مناقب و احوال

۱۳۰
مسندیں

پنجی برت دہرم اور پیر پاد پانچاپ

مسند جناب نقشبندی ہزاری لال شعلہ حصار فی کمال شہادت و کرم

جو جلسہ لائے بھارت دہرم ہما منڈل کی پیش سے پیر پاد

معہ

مسندیں برت دہرم

جو سالانہ جلسہ دہرم سب ہما جانندہ ہری پیر پاد گیا تھا

حسب پاد کا ورنہ جن پیر پاد کے جو دہرم کی اوتی اور پیر پاد بھگتی میں

تن من و دھرن لگائے ہوئے ہیں

۱- محرم الحرام سنه ۱۲۰۰

۲- روز شنبه ۱۲۰۰	۳- روز شنبه ۱۲۰۰
۴- روز شنبه ۱۲۰۰	۵- روز شنبه ۱۲۰۰

۶- روز شنبه ۱۲۰۰
۷- روز شنبه ۱۲۰۰

۸- روز شنبه ۱۲۰۰	۹- روز شنبه ۱۲۰۰
۱۰- روز شنبه ۱۲۰۰	۱۱- روز شنبه ۱۲۰۰

۱۲- روز شنبه ۱۲۰۰
۱۳- روز شنبه ۱۲۰۰

۱۴- روز شنبه ۱۲۰۰	۱۵- روز شنبه ۱۲۰۰
۱۶- روز شنبه ۱۲۰۰	۱۷- روز شنبه ۱۲۰۰

۱۸- روز شنبه ۱۲۰۰
۱۹- روز شنبه ۱۲۰۰

۲۰- روز شنبه ۱۲۰۰	۲۱- روز شنبه ۱۲۰۰
۲۲- روز شنبه ۱۲۰۰	۲۳- روز شنبه ۱۲۰۰

۲۴- روز شنبه ۱۲۰۰
۲۵- روز شنبه ۱۲۰۰

۲۶- روز شنبه ۱۲۰۰

ہندو لوں کی لیل کے آئے ہیں جنہوں کے

ہندکھنی تھنی سی پریت پٹ کی
ہندو لوں کے چھوٹوں پریت پٹ کی

ہوا ٹھنڈی ٹھنڈی ہو گیا کٹ کی
ہوا کے ہر کوں میں خوش ملک کی

اوجھتے ہیں پل میں جلی کی گولیاں
بھری ہیں ملاروں میں مری کی گولیاں

سمان یہ بندہ دیندا اس سبھا کو
یہ دھرم دیندا اس سبھا کو

سمان یہ ملادیندا اس سبھا کو
اس آند کا دیندا اس سبھا کو

بھری سب کے سر میں ہوا دھرم کی ہر
جسے دیکھتے وہ دھرم کی ہر

یہ ست دھرم کی اوتی کا یو کارن
نہ نندیا سے ہکو کے پر یو جن

ہوئے ہیں جو اکر تہ تہ سجن
کے مچان کے نہ دھرم کی

عرض شاہری سے نہ مطلب ہے
فقط کام ہے دھرم کی ایک پتے ہے

جہاں وہ دیتی ہے جہر کی لڑائی
نہ بچے سریشن کو تم سبھی کی

جگہ پہ چلے اپنے ہی بھائی
یہ کیوں پاپ کی ناؤ بھر کر ڈھائی

نہ شہا ہو کھائی نہ سیوا ہے کوئی
نہ مرنے پہ پانی کا دیوا ہے کوئی

سری کرشن کو پال بند لال گروہ
تو ل چیل گشتا م مری منو ہر

ہما شے یہ کیا نام آیا زباں پر
سری راویکا بر سر شیا سندھ

<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>	<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>
<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>	<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>
<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>	<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>
<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>	<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>
<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>	<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>
<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>	<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>
<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>	<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>
<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>	<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>
<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>	<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>
<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>	<p>در این کتاب که در این کتاب است</p>

اسی لیکے سنسار پاراوترئی
یہی دھیان ہی تھی جی سپہ مرئی

ہما پاپ کے پہنچنے میں اسپر
ہو کیا جگت پر نہایت لپٹے میں اسپر

یہ وہ دھیان ہی جو کیوں نہ پایا
یہ وہ دھیان ہی جو کہنیوں سے گایا
یہ وہ دھیان ہی جو دھیان میں ہو گیا
یہ وہ دھیان ہی جو دھیان میں ہو گیا

وہ کیا دھیان ہی جو برج موہن کی مورت
وہ کیا دھیان ہی جو شیم مورت کی صورت

ہما شری مری سمت سے آتے تھیں
نکلنے زندیا جے دل میں پایا
دورا دھیان میں گردوں کو چھو گیا
نظر کون آتا ہی سچ سے بیتا

وہ ہی شیم مورت وہی پیت پیت ہی
وہی بانسری ہو ہی تو لکٹ سے

اسے دھن ہو جئے یو دھیان پایا
وہ آیا جہاں پر ہم بس ہو کے آیا
اسماں کی سطروں میں س چھبک چھایا
کٹھور اپنے من اور وہ کوئل سی گایا

بست ویراس دھیان کے سحر ہے ہیں
بس اب نگہیں کھو لو چرن دکھ ہے ہیں

یہ آندو پاپ کے لئے ہما شری
کو مت دھرم کا چرہ رہا ہی بست ہے
دو ہائی بھی سن لو جو پیت دھرم کی ہی
بکا ہوئے ہیں دھما پاپ ہیں

یہ کیوں دھرم اور لاج کو کھو رہے ہیں
جو کھلے پتی دھرم پر ہوئے ہیں

در کتب معتبره که در این کتاب

در کتب معتبره که در این کتاب

در کتب معتبره که در این کتاب

در کتب معتبره که در این کتاب

در کتب معتبره که در این کتاب

در کتب معتبره که در این کتاب

در کتب معتبره که در این کتاب

در کتب معتبره که در این کتاب

در کتب معتبره که در این کتاب

در کتب معتبره که در این کتاب

در کتب معتبره که در این کتاب

در کتب معتبره که در این کتاب

در کتب معتبره که در این کتاب

در کتب معتبره که در این کتاب

در کتب معتبره که در این کتاب

یہی تین ادوستہا ہیں ہودان جس میں

ہر ایک ماس ہونی والا جیو ہنیا
بڑا بھائی ماتا تیا اور ساتا

ہو اور انت جس سلا سب کر گیا
وہ ہی کون جو یاب بھاگی ہو اسکا

جہاں شول اور کشت پائے ہیں چاروں

رو روز نرک میں ڈالے جاتے ہیں چاروں

بتائی سے کلک سمیٹن کی اوستھا
ہر شنگل جس سلاویدا گیا

لکھی شاستر میں ہو کنبائی سنگھا
گذر کر دشم سے نہیں رہتی کنبیا

نہیں رہتا ہے یک اوساہ کا پھل

نہ چھووان کا پھل نہ کچھ سیاہ کا پھل

ولیلواں کی اس میں ضرورت نہیں ہے
ہر گورگیک کا جو چو کہ ہے ہے

یہ ٹرے تو ویدوکت کے لئے تھا تھے
سپیں کا بھی پر بھو جو سب کو شجے

اگو کال کی کیا اوستہا میں

کہ اب چودہویں سال بنتی ہیں ماٹیں

ابھی تو بہت سکت سے دھانی
جسے کھینچے ہیں منی اور گیسانی

جھاتے یہ جگہ تھا ال درمبانی
سنو استری دہرم کی ساو دھانی

کہو رگا جو شبنم کرم ہے استری کا

بڑا ہی کھن دہرم ہے استری کا

برابر دہ سے ہویتی چاہئے گیسانی
آیا ج ہو نردہن ہو گونگا ہو مہترا

ہ کیا دہرم ہی پتہ چرتی ہو
رو دہی ہما دہن یا بردہ اندھا

<p>ترتیب از پیشه در خدمت</p>	<p>اعمال و خدمات در خدمت</p>
<p>شماره ثبت در دفتر</p>	<p>تاریخ ثبت در دفتر</p>
<p>نام و نام خانوادگی</p>	<p>پدر و مادر</p>
<p>تولد در</p>	<p>تولد در</p>
<p>محل تولد</p>	<p>محل تولد</p>
<p>تحصیل در</p>	<p>تحصیل در</p>
<p>محل تحصیل</p>	<p>محل تحصیل</p>
<p>تاریخ تحصیل</p>	<p>تاریخ تحصیل</p>
<p>محل خدمت</p>	<p>محل خدمت</p>
<p>تاریخ خدمت</p>	<p>تاریخ خدمت</p>
<p>محل خدمت</p>	<p>محل خدمت</p>

تجھتی ہیں شبہ ہم اگر پست کی سیوا

جو پست ہم جنہیں نہیں ہو میں سیوا

یوں کہ اور نہ بیاہ یوں نہ بیست لیا ہے

فرما کہ تو گیارہ کی پیر نہ تے لیا ہے

سہاگ ایک چرکراؤ تر تائیں ہو

کوئی پست نہ پست کوئی نہ پست

کبھی دہیان پست کا یسر تائیں ہو

کوئی دور ہرے سے کرتا نہیں ہو

یہاں دہم ہو اور اسی میں ہی گت ہے

نویست نہ نویشور حوالہ شور و پیشت

یہ مرث اور کوہ مرث کوئی سنتا نہیں

یہ مرث اور مرث کوئی سنتا نہیں

ہماری کو گت کوئی سنتا نہیں

ہماری بیت کوئی سنتا نہیں

لٹی جاتی ہو ساری پست کی کالی

دو ہائی سیر کر شہر حدیث دو ہائی

سہائی ہمارے اگر آپ ہوئے

نہ تم نہیں ہو میں نہ خیر یاب ہوئے

نہ پتا یہ ہوتی نہ بر لا پ ہوئے

نہ ہم را نہ ہو میں نہ خیر یاب ہوئے

پتائی خوشی ہے دہم بچوں کے اوپر

پتائیں ہو پست ہم بول سچوں کے اوپر

کھڑا پاپ کا پاپ پتہ کھڑے کھڑا

جو ہر نہ میں سب پتہ پتہ کو کھڑا

بڑا ہی اندر تیرے جو بیت ہم لٹا

رنا کون سا شہر جو ایک تہہ کھڑا

چھتے اک طے دو سما میل تہہ کو

جلے دیکھ بیت کی چڑھے تیل ہمسکو

زندہ ایسے کار و نایب مائی سے اپنی

برائیت کے کرنے پہ سے وکھ کا سہنا
برابر بدہ اپنی ہے اور اپنا لہنا
ہو پتہ دہرم بنشوش سو طہ میں ہند
محریت کتبہ دیہان امدوں کا گہنا

ہنسکی کسی بجاتی ہیں رونے میں عمر میں

ہیں کاٹ دیتی ہیں کونے میں عمر میں

نھی بیکٹھ پر دی جاوے ہیست سے
ہیں جیتی تھیں دو قدم آگے پت سے
پچاتی تھیں شہنہ کو ہم ہی کو گت سے
ہیں کام کیا ہو کیسی کو مت سے

پتی دہرم کا ست دکھانی تھیں ہم ہی

پتا چیر کر چٹھ جاتی تھیں ہم ہی

پچھیلی نہیں ایک دن اس کو گت پر
گر لگا فلک ایک دن اس کو مت پر
کھڑا ہے پتہ آکاش ہمارے ہیست پر
ہمارا ہی سرنگار ہے مردہ پت پر

سستی ہونے کھڑے تھی تھیں ہم ہی

تی گو دیا لیکے جلتی تھیں ہم ہی

ہیں جان کھوئی تھیں پت کی ہو ہر
ہیں نام کرتی تھیں پت کا سچا میں
ہیں غیب سانی تھیں ماتا تیا میں
ہیں کو دیرتی تھیں جلتی جیتا میں

ہیں پرن جیتی تھیں پت پر چنلکر

ہیں را کھ ہوتی تھیں بے آں بلسکر

پتہ پتہ کرے جو برائی ہماری
کہ شیوہ نوک میں ہے بڑائی ہماری
پتا دہرم ہے شیوہ کالی ہماری
کہاں تک نہوگی سخانی ہماری

و من بعد از آنکه در شهر آمد، در میان مردم و در میان
 ایشان بسیار از ایشان که در شهر بودند، و در میان
 ایشان بسیار از ایشان که در شهر بودند، و در میان
 ایشان بسیار از ایشان که در شهر بودند، و در میان

مَنْ خَلَقَ الْوَسْوَاسَ الْخَفِيَّ
مَنْ خَلَقَ الْوَسْوَاسَ الْخَفِيَّ

<p> اللوحة الحادية عشر اللوحة الحادية عشر </p>	<p> اللوحة الحادية عشر اللوحة الحادية عشر </p>
---	---

[illegible]

عمر و شکر و کمال و جلال و قوت و کرم و
عز و کبر و جلال و کرم و قوت و کمال و شکر و

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible]

الحمد لله الذي جعل القرآن
مكتوباً

مسدس جو دہرم کی حالت پر جلسہ سالانہ دہرم سبھا جالندہر میں ۲۹ دسمبر ۱۸۷۲ کو پڑھا گیا
 مٹھیا شیلوا (یا)

اے دوسرے کہ پہلے کہوں اوس نگر کی حالت
 دو لفظ انہیں نہیں ہو کچھ کھنے کی حالت
 جو کچھ کہ ملا آپ کے حلوں کی بدولت
 اس دہرم کے چلنے نے جو کشتی میں عورت

ہو شکر ادا آپ کی نریا کا کہاں تکر
 جو کھینچ لائی ہے علی گڑھ سے یہاں تک

ہر چند کہ بچا ہے بے برج بہت رور
 اے کون جسے دہرم کی رکھتا ہے منہ پر
 اسطر وہیں سما یا ہو کر یہاں بچی ہی لور
 اے سچا ہی کرشن جو تہ جلت میں پھول

آئندہ ہے اندرا ہوا آپ برج درزیں سے
 جیکار وہ ہو گوج اوٹھے برج یہیں سے

یہاں ہرم کا کیون میں کچھ امکوتی برا
 کر لے جانے برویت کو تھا بچھا را
 آیا تھا بچی برج کے ٹکٹ کا اٹھارا
 تھا را کہ کو سزا کی جتا کے یہیں چھارا

بیگنہ کی بدوی کو زبان بچہ نہیں کھنٹی
 چھو جانی جو چروں سے وہ بھوجی نہیں تھی

لیا جلسہ سالانہ مبارک ہے سبھا کا
 لہرائی ہیں کیا دہرم دہیا اور تیا کا
 پھولوں سے بھر اچرچ پے امن ہو ہوا کا
 ہر چار طرف شور مچے ہے کی صدا کا

گلزار سے اوٹھا ہے عمر لکھ کے سما بھارج
 پھولوں کی گھاؤں سے مرستہ ہو گیا بھارج

جلائے خوشی کا ہے پھر نہ سے بھرا ہر
 جو دولت موجودہ ہو اس کی چاہی

پچھن باجی بھرت ساوہ ہرم ہورنبر
 ارجن ساوہ جو دہاوہ کرن جیہا فلک
 وہ ہیم ساہو ان وہ دہرگ بد شتر
 پھلا وسدا مان میں ہ بھکت گماں پر

سب چھوڑ کیے جگو کھوت کو بکار دان
 کوئی نظر آتا نہیں اب جسکو بکاروں

مایوس ہوں امید نہیں کوئی تھالی
 جو شستر تھے و دیا کہ وہ سچے گونا گونا
 پچھو فکر و دانی ہونے یا تیر دعا رکی
 جو منتر تھے اب اسنے صفائی ہو اکی

میر بھکتوں کے ہاتھوں ہی کرامات نہیں
 ہو کر شن تو ہی رکھے تو کچھ بات رہیں

بیمار نے اس طرح حواوٹھ اوٹھ کر کھارا
 ٹھوٹی ہوئی بنض آتی ٹھکانہ یہ بازار
 پنجاب کے دہر گواکے پچھو یا اسمار
 بگڑی ہوئی جو حشاشا پچھو اوٹھو سنوار

وہ دہن میں ہر گت کہ جنکی یہ دوا ہے
 بیماری تو جاتی رہی کچھ ضعیف رہا ہے

اب ہو گا وہی سچ وہی ہرم دیال
 جب تک تھے ضعیف کسی کو نہ تیرو گل
 اب ہو گی ہی بھکت ہی شکت دیال
 یہ بات نہ بیکار ہوں یہ پانوں و شل

ست دہرم کی اچھا ہر گت کہ تن من کو لگا دو
 ست دہرم کے بیماری کو دنیا سے مشا دو

ات جائے ہن جو دہرم پہ پی نام اونہیں
 بیکنہ سے لا پچا تو بہت دھام اونہیں
 اس ن مچھن کام آئے ہیں تو کام اونہیں
 اس الی جو جھانکی تھی ہوا جام اونہیں

ست دہرم نہیں ہر گت کی دولت نہیں ملتی

حکم ہے بڑا دھرم یہ اے نندو لال اب
کہتے ہیں جسے چکر سو درشن کال اب

بے تارہوں یوں تار کے ذریعہ طلب ہے
اچھا تو سب کی کر یا کا سب ہے

اے جلیہ مست دھرم لال بجاؤ ہے
ناقص کوئی مضمون ہو تو جلدی یہ ہے

مضمون سے چھ کام نہ طلب کی لے سے
بس ایک غرض خاص ہو ست دھرم کی ہے سے

تہامش

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي جعل القرآن	الكتاب العظيم الذي لا يزول
الذي لا يغير ولا يزول	الذي لا يغير ولا يزول

الحمد لله الذي جعل القرآن

الكتاب العظيم الذي لا يزول	الذي لا يغير ولا يزول
الذي لا يغير ولا يزول	الذي لا يغير ولا يزول

الحمد لله الذي جعل القرآن

الكتاب العظيم الذي لا يزول	الذي لا يغير ولا يزول
الذي لا يغير ولا يزول	الذي لا يغير ولا يزول

بسم الله الرحمن الرحيم

ست دہرم ہی کا زور تھا ارحمن کی تیر میں

یہ دہرم کا ہر کھل جو قد موسیٰ ہے
انسان کیا ہو نور خدا خود گواہ ہے

بے اسی زمیں کو عرشین میں ہے

خورشید کی تھیں خنوار میں ہے

کہتا ہوا آسمان کہ میں میں نہ کیوں ہوا
گوشت رو پہ وہ کہ قریں میں نہ کیوں ہوا

ملتا جنس کو سجدہ تو اس آستان کا

سمٹا ہوا کے جلوہ جہاں اک جہان کا

کیا سر زمیں جب حلوہ گر ہو نور
اس تاج کی شعاعوں کی تابش ہو دور

کیا تاج زینت روح کا عجب ہے

سورج پہ چاند چاند پہ یہاں آفتاب ہے

روشن ضمیر فیض سا عالم دو کی
اقبال ہند ناصر و فاتح جواں جری

دولت و طیفہ توار ہی حج کے حساب میں

فتح و ظفر میں نو نو بندی دور کا ب میں

شاہی ملک انگریزی جہس میں
سب سے ولوری و جماعت ہے

مانند موج بحر کی حکم رواں رواں
خادم جلال و دبیدہ قبال پاسبان

<p>مجلس اول در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>	<p>مجلس دوم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>
<p>مجلس سوم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>	<p>مجلس چهارم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>
<p>مجلس پنجم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>	<p>مجلس ششم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>
<p>مجلس هفتم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>	<p>مجلس هشتم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>
<p>مجلس نهم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>	<p>مجلس دهم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>
<p>مجلس یازدهم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>	<p>مجلس دوازدهم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>
<p>مجلس سیزدهم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>	<p>مجلس چهاردهم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>
<p>مجلس پانزدهم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>	<p>مجلس شانزدهم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>
<p>مجلس هجدهم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>	<p>مجلس نوزدهم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>
<p>مجلس بیستم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>	<p>مجلس بیست و یکم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام</p>

جیت تک چین میں تغیر پیل سی ہو سرور
ایک میں ہوں و مرے مخرج ہوں حضور

اور تاج ہے جلو میں پسیرا اسی طرح
ہو و منس نہر ارسنال و سمسہ اسی طرح

آمین

دستورالعملی که در این کتاب آمده است

<p> </p>	<p> </p>
--	--

[illegible][illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible]

۱۰۰

<p> ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥ </p>	<p> ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥ </p>
---	---

سید الشہداء علیہ السلام

اے عجزِ جفا جو تری پرواز ہو کیسی
اک شوخِ طبیعت ہو کہ ناساز ہو کیسی
دل کی طرح بیٹھی ہوئی آواز ہو کیسی
بدلی ہوئی مجھ سے نگہ ناز ہو کیسی

یہ ضعف ہو یا کوئی نراکت ہے بدن میں
چھائے ہیں زباں پر کہ یہ موتی ہیں دہن میں

تسکین مجھے دیتے رہو ہمارے جب سے
باتوں سے اشاروں سے کبھی غش است
بگڑی ہوئی صورت تو دیکھو ایک ہی
ہو آنکھ تھی میری لیکن اب پھرتی ہو ہے

سر سے لگی جگہ اشک بکھول میں جھونے ہیں
جو ہاتھ تھے گردن میں وہ چھاتی پہ ہر پس

تائید و ایں نہ دعاؤں میں اثر ہے
کیا سچ ہو کہ مرثیہ تھیں اپنے خیر ہے
سر کا ہوا زانو سے مئے کیلئے سر ہے
کیوں میری طرف دیکھتے دست کی نظر ہو

کیا جی پہ نہی لے جو دم توڑ رہے ہو
کیا میں نے کہا ہاتھ یہ کیوں جوڑ رہے ہو

رفیق تھی جنکی کہ قیامت کو اویھا لے
نقاشِ اجل نے جو خط و خال سنوا لے
افسوس وہ اب دیکھتے ہیں انہوں سار
ٹھنڈے ہوئے ساکت ہو شوخی کے لٹا لے

خاموش دم نزع ہو حیرت ہو بسیں پر
انصویر بنے تم تو اترنے کو زمیں پر

کر لے دل بنیاب بظاہر کوئی دم ہے
مرجاؤں میں کیا بھولی سی صورت یہ دم ہے
یہ بھی ہوا اکرون نازک میں جو دم ہے
لو آؤ زمیں پر جو تمنا سے عدم ہے

اے سحر جان اوڑھ لے کو پر مٹول رہا ہے

رفتار کو روکا ترے پانوں کے پتھروں نے
ہاتھوں کو نہ اٹھنے دیا سونیکے کڑوں نے

دشک مہ و خورشید کو لے آئے میں پر
روتا تھا مکاں پھونکے خود اپنے مکس پر

محشر کا ہوا شور دم باز پس پر
بوسہ کوئی دیتا تھا محبت سے جس پر

ہم غصوں کو ماتم کیلئے رات بڑی مٹی
منہ بولی بہن لاشق بے نسل سی پڑی مٹی

پہلو کو دبایا تو مجھ سے نکل آیا
اشک نکھیں آیا تو جگر کو مسل آیا

غش کما کے میں پر کبھی میں کڑل آیا
دل سینہ میں یوں تڑپا کہ باہر اٹھ آیا

چپ چاپ ہوا خال دم گر مہ کے مائے
نالوں نے گلا گھونٹ لیا شرم کے مائے

اک ور دابے ہوئے دل بھرتا تھا گھر میں
دیوار نے پھینکا تو گرا آسمان میں

آنکھوں میں لبوا دراز سیر تھا نظر میں
سینہ میں نیاز دم نیا در و جگر میں

دامن سے چھپائے ہوئے آنکھوں کو جس کو
منہ ڈبا بے روتا تھا بات پردہ نشیں کو

روشنی قیامت بھی نہیں ہو سکتی آتی
لینے کو اجل تکو مجھے کھو سکتی آتی

کھٹا تھا کہ اٹھو بھی سحر ہو سکتی آتی
اور رحمت حق آخری منہ وہ ہو سکتی آتی

دیکھو مہ کے پیائے مکھیاں بے شرم ہر کن سے
وہ سانس نہ دے مکھیاں شکر سے پردہ غصا جن سے

پھر بٹنے کا وعدہ تو کروا تھا تو مارو

سچا ہے ہو کے جس سے بچو نہ بچو نہ بچو

کیوں سر دہیں ہمارے وال کچھ نہیں کہتے
 کیوں لگی گلشن پہ خزاں کچھ نہیں کہتے
 پھرتی ہیں کیوں منہ میں باں کچھ نہیں کہتے
 کیا ہو گیا اب اسے حیرت کایاں کچھ نہیں کہتے

لب لبیب ہیں شکریر کا انداز کہاں ہے
 حرکت ہی نہیں جسم میں ایسا زکھاں ہے

نودن بکال یا سو مرے بہ جس اوٹھو
 چمک پڑ گئیں الان میں پردہ نشیں اوٹھو
 ہاں شعلہ دل سوز کی جان خرتیں اوٹھو
 لے آیا ہوں میں غسل کا پانی نہیں اوٹھو

اوٹھنے کا جو یار انہو چادر ہی اوٹھا لو
 لیٹے ہوئے آب چہ زفرم میں نہا لو

اے کبکے اونیدے تھی یہ کیا نیند باری
 لو اوٹھو چلو آگئی اب سچکے سواری
 محشر کا ہواک شور دم گر یہ وزاری
 لاشہ ہو کوئی بیج میں کھرام ہو بھاری

کیا شوق ہوا سیرستان جہان کا
 منہ کھول کے کچھ تو کہو تو عزم کہاں کا

حاضر ہوا پوشاک کا جوڑا یہ بس تو
 دولہن مری جان اور بھی اکسار تو بن لو
 آراستہ اب گیا نک سکہ سجد بن لو
 پردہ ہو تو چادر کی عوض اوڑھ کفن لو

ناز کیدن آل سرخ دوستا میں پچھ ہے
 نہکا ہوا تابوت کی مینو لوں میں بسا ہے

لینے کے لیے اوٹھا ہو رضواں متواتر
 حوران ہستی ہیں درخند پہ حاضر
 اس بات سفر تم صفت ماتم میں کیے تھے
 لو جاؤ مریے بیابان خدرا حافظ و ناظر

نسور شاہی دھندلے کے کھنچے حلیہ بنا کے

کتابت فی سبک نستعلیق
کتابت فی سبک نستعلیق

کتابت فی سبک نستعلیق
کتابت فی سبک نستعلیق

کتابت فی سبک نستعلیق
کتابت فی سبک نستعلیق

کتابت فی سبک نستعلیق
کتابت فی سبک نستعلیق

کتابت فی سبک نستعلیق
کتابت فی سبک نستعلیق

کتابت فی سبک نستعلیق
کتابت فی سبک نستعلیق

کتابت فی سبک نستعلیق
کتابت فی سبک نستعلیق

کتابت فی سبک نستعلیق
کتابت فی سبک نستعلیق

کتابت فی سبک نستعلیق
کتابت فی سبک نستعلیق

کتابت فی سبک نستعلیق
کتابت فی سبک نستعلیق

کتابت فی سبک نستعلیق
کتابت فی سبک نستعلیق

کتابت فی سبک نستعلیق
کتابت فی سبک نستعلیق

کتابت فی سبک نستعلیق
کتابت فی سبک نستعلیق

کتابت فی سبک نستعلیق
کتابت فی سبک نستعلیق

کتابت فی سبک نستعلیق
کتابت فی سبک نستعلیق

کاشت نہ مرا بنتی ہی ویرانہ ہوا ہے
جو عیش کا کمرہ تھا وہ غم خانہ ہوا ہے

تازہ ہیں بھی زخم ہوئے وہی عینے
یہ سوگ نہ دلیگا کبھی آرام سے جلنے
طاہر ہیں ابھی سے مرے مریکے فریے
آویاس محبت سے بٹھایا کسی نے

اے سعلہ اگر مے سے بھرا جام تو کیا ہے
گوئی گیا خون دل ناکام تو کیا ہے

شہادت شہادت شہادت

ماہم نشیں بنواری الما شطہ

۱۸۹۹ء کو احباب کی بزم ماہم میں مصنفہ نے خود پڑھا

جو کل دفتر قابل برداشت تھا

ہوا کرتا ہے جیسے جلوہ مطلوب طالب میں
خدا کا نور آیا روح بکریا ک قالب میں

وہ سنہ چارہ ہوا میں نہ تو جس عی کا تھا
عجب کچھ تھا دیو کا اور دوسرے کا شانہ کا چلا
بلند اقبال شہزادی ہو میں نیلین پیدا
مبارک نام مامی کھا کون وکتور یہ رکھا

حفاظت کے لیے لطف خدا کا سر پہ لگا دیا
مقدس برکتوں کا نور سایہ بن کے ساتھ آیا

کلی آئی جو ہاتھوں میں وہ دنیا کی حکومت تھی
لگی آئی جو قدموں سے عظیم الشان دولت تھی
نبدی آئی جو سمیٹھی میں وہ شانہ نہ بخواہ تھی
سچی آئی جو سر پر وہ خدا کی پاک عظمت تھی

مبارک فرق پر تاج شہنشاہی ہویدا تھا
جلال سلطنت چین میں پیشانی سے پہنچا

جیسے روزِ تاج تخت شاہی پر فخر رہا
اٹھارہ سال چھتیس دن کی عمر تھی گویا
وہ اکبر رفعت علی الشاہ وچھتیس سال کا تھا
خدا نے پاک حسن سر پر سلطنت بخشا

کیا تجھ خدا کو سر پر تاج جیسے پہنچا
غنا سلطنت تھائی کبسا میں شہ کا کر

اداشدگی سے تھے فرائض ملنداری کے
بہت سچے جانے جیسے ہیں نہ نشانی کے
رعیت کی یہ خوشحالی جوئے استواری کے
محبے فیض اثر شاہد مہر کی کام گاری کے

خدا کے فضل سے ہم نبی پہ صلہ حق جاں نثار میں
برستی تہذیب داری جانے توئی دہاروں میں

جانے کون اب پڑے کچھ پہرے سوا گیا
جانے باز تھا کون رہا ترش ہو کر ہمارے گیا

چندین سال در این مکتب تحصیل کرده و در این مکتب
چندین سال در این مکتب تحصیل کرده و در این مکتب

[illegible]

مرتب به نام و در مرتبه اول
مرتب به نام و در مرتبه اول

<p> وایضا در کتاب التوحید وایضا در کتاب التوحید </p>	<p> وایضا در کتاب التوحید وایضا در کتاب التوحید </p>
---	---

سنة الف و المئتين و الخمسين و اربع مائة
شعبان الحرام سنة الف و المئتين و الخمسين

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
 وَعَلٰى اٰلِهِ وَاَصْحَابِهِ وَسَلَّمَ

[illegible]

<p> ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥ </p>	<p> श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीविष्णवे नमः ॥ </p>
---	--

وہی ہے جس نے ہمیں پیدا کیا اور جس نے ہمیں
میرا کیا اور جس نے ہمیں مرانا کیا

قوله في قوله تعالى

تہنیت جشن دربار عالیجات محل القاب اب لفظت گورنر ہا ورجا ملک مغربی
وشمالی واودہ بتقریب رستم اقتناح گھنٹہ گھر علی گڑھ ۴ اگست ۱۸۹۳ء
مصنفہ منشی بنواری لال شعلہ وکیل عدالت علیگڑھ

جناب والا
مبارک جشن ہو وہ خسروانہ جسکی عظمت ہو
مبارک سہم ہو وہ جس میں فرقہ کی ملت ہو
مبارک صدر ہو جس میں تاج دولت ہو
مبارک وقت ہو کچھ نظم پڑھنے کی اجازت ہو

گزارش کیلئے جرات ہو شکر سر ملندی سے
ادب سے عاجزی سے اور ولی احسانندی سے

ہو پہلے شکر واجب پس خداوند و عالم کا
مبارک ہم یہ سایہ دولت انگلش کے پرچم کا
کہ جسکی نور کی کرنوں سے تاج قیصری چمکا
ہمارا فرض دل شکریہ ہی خیر مقدم کا

ملطف ماورائے ملک قیصر کا ہر دم ہے
بہیں جو ناز ہو کم ہی ہیں جو فخر ہو کم ہے

ہماری زندگی کا فرض ہو سچی وفاداری
عطا کیں تاج برائش نے ضروری تہنیتی
ہماری خیر خواہی کی ہیں مہ ایان بھاری
ہیں بخشی گئی شایعہ آزادی و مختاری

اطاعت کے خیالوں میں دکھائیں مہراری کو
ہمارا خون رگوں میں دوڑتا ہی جانشاری کو

یقین کی شکل میں ہیں خیر خواہانہ کماں اپا
ہیں پھوٹے سماتے میں خوشی جو ہم جال اپا
حضور انور کے سچے دل میں پائیاں آہ
یور آنر کو جب ہم دیکھتی ہیں میاں اپنے

کچی ٹھیں فرش پر آنکھیں حضور انور کے لینے کو

خدا نے وہ دئے دست مبارک ستیروں میں
ہماری قمتیں تحریر میں جکی لکیروں میں

حضور انور نے کھولا آج حکو شادمانی سے
یہ پہلا ہی موقع محرابِ ایمانی سے
نبا جی ایچ ہیر لین کی عمدہ تہربانی سے
ہماری عاجزانہ کوششوں کی قدردانی سے

گزشتہ سال میں جسے دہرا تھا فوڈیشن کو
دوبارہ یہ مبارکباد اب سس پر نکلتی ہے

نہیں بنیائیں کی قیمتی شے وقت و بہتر
روانی میں کسی تدبیر سے رکنا نہیں دم بھر
بشر کی زندگی کے کام ہیں سب منحصر اس پر
چلا جاتا ہے ہر لمحہ یہ دریا کی طرح بہہ کر

تلایا شکیر نے ہے اس دونوں کی حالت کو
وہ پیداوار کو سرسبز کرتا ہے یہ دولت کو

یہ سچ ہے وقت گزرا نا تھا پھر آنا نہیں مر گزرتا
قیمت وقت بیکار جو جاتا نہیں مر گزرتا
زمانہ جو گزرا جاتا ہے پھر پاتا نہیں مر گزرتا
یہ جب جاتا ہے صورت اپنی دکھانا نہیں گزرتا

نہیں رکنا کسی تدبیر و حکمت سے نہیں رکنا
خوشامد سے نہیں رکنا یہ رشوت سے نہیں رکنا

کبھی محسوس ہو سکتی نہیں وقت کی گزرتی
جو وقفہ درمیانی ہو وہی حال کی حالت
بہی کھتے ہیں مستقبل بھی ماضی کی صورت
مبارک زندگی ہے جہیں کچھ ہو وقت کی وقت

ترقی منحصر اس پر ہے دولت منحصر اس پر
عبادت منحصر اس پر ریاضت منحصر اس پر

ہمارے کام بے اسکے جیسا ہو نہیں سکتے
ہمارے فرض بے اسکے مودی ہو نہیں سکتے

در آنچه در تفسیر این مباحثه که در
 در آنچه در تفسیر این مباحثه که در

در آنچه در تفسیر این مباحثه که در
 در آنچه در تفسیر این مباحثه که در

در آنچه در تفسیر این مباحثه که در
 در آنچه در تفسیر این مباحثه که در

در آنچه در تفسیر این مباحثه که در
 در آنچه در تفسیر این مباحثه که در

در آنچه در تفسیر این مباحثه که در
 در آنچه در تفسیر این مباحثه که در

در آنچه در تفسیر این مباحثه که در
 در آنچه در تفسیر این مباحثه که در

در آنچه در تفسیر این مباحثه که در
 در آنچه در تفسیر این مباحثه که در

در آنچه در تفسیر این مباحثه که در
 در آنچه در تفسیر این مباحثه که در

در آنچه در تفسیر این مباحثه که در
 در آنچه در تفسیر این مباحثه که در

در آنچه در تفسیر این مباحثه که در
 در آنچه در تفسیر این مباحثه که در

قریب صلیب میں ٹاور نہیں اس شان و شوکت کا
مشابہ اس نمی نہ کا سڈول ایسی عمارت کا
منایت خوبصورت کام ہی اس نفیست کا
لمبڈی کا ہر موزوں خوشنما ہوا نی صورت کا

چمکا شہر کے ہر چار جانب کے
صدادیتا ہے چھ چھ میل تک عمدہ حرم کا

عظیمہ عہد والا کاشاں ہی برقرار اس
یہ فریضہ نہ ہر دوری رنگی یادگار اس
علیکدہ میں ہیں کوئی عمارت شاندار اس
ہمیشہ وقت پر ہونگے ہمارے کاروبار اس

یو رات کی سچی یادگاری کے دکھانے میں
یہ سوچ کی طرح چمکاتا رہی زمانے میں

اے مہر کا ذکر کرتے ہیں یہ سچی مہربانی ہے
ہو الطاف دلی ہو وہی الطاف زبانی ہے
تو شاہ جہاں سیر لکھنؤ کی حکمرانی ہے
رفاہ عام کی اتنی بڑی سچی نشانی ہے

یہ جلسہ آج پھل ہو چکے عمدہ بیج بونے کا
بڑا افسوس ہے جے ایچ ہر لین کے نہ ہونے کا

ملے او کی عوض میں بلوچستان کا دل دوراں
فہیم و مہرباں بہادر و منصف صاحب باں
ہمیں سناتے والے بہت کچھ خبریں شایاں
مدیر نیک خصلت نیک دل زوی جاوے الاشیاں

بہت ممنوں ہیں ان بہتوں کے شادنی سے
ملے حکام نوکل سب ہی اچھے مہربانی سے

اے نیکو شکر یہ پہنچ ہمارے آج ہیں مہماں
ہمارے خرمندوں کی جناب سید احمد خاں
جناب رتھر بہتری بہر گیس دل دوراں
ہمارے کل رواسے گرامی جاوے الاشیاں

بہت مقبولیت کا رنگ یا التجاؤں پر

مخلم مصنفہ جناب قشتی ہزاری علی صا وراثت علیہ

(دکستہ کا نفرنس مراد آباد ۹۵ء)

ہم ہوائے توہین و ناکہ کر کے جذبہ دل | اوہ نہ بچائے چھ ایسی کہ بن گئے بنے

توید

بت ہوئی ہر نرگان قوم گفت شنید | یہ سچ و ملتا سچ قسمت ہر ایا وقت سید
جو دی ہوا شکر کے علی گڑھ کو جانیوں نے نوید | خدا بھی کترا ہوا تحریک نیک کی تائید

مخالفت کا حقیقت میں کوئی کام نہیں
ہمارا حق ہر پس و پیش کا مقام نہیں

اگرچہ آپ کی خدمت میں الہ جاہ چشم | ہر سوال ہر لائق ہیں جس کے ہم
مگر ہر جو عملہ فرا کچھ آپ ہی کا کرم | او بھارتا ہی جو اوٹھ اوٹھ کر جوش غم

ہر اہی گری مقرر تو کیا کلمہ ہو گا
اسی سوال پہ قسمت کا فیصلہ ہو گا

بجز ہمارے ہی نہاں آپ کے لیے ہے | کہاں کہاں نہیں جلسے یہ روز و شب کے لیے
ہر ہمیشہ کو مایوس ہم جواب کے لیے | ہمارے جوش ہمارے ہی دلیں کو لیے

کئی برس سے یہ رو کا جواب کیا ہے
نیا زمند میں ہم پر عتاب کیا ہے

ہماری آرزوں کا ہر آپ ہی پہ مدار | ہوا قبول گذارش میں گر کہیں انکار
یکھنے کے قوم سے بے شہہ ہم پکار پکار | مراد آباد میں کنجاں کا تھا لگا بازار

ہر ایک دہنگ سے سوا اتہام لگتے ہیں

پورانی ضد یہ غریب و امیر بیٹھے ہیں
اوسے لکیر یہ سائے فقر بیٹھے ہیں

بڑائی اپنی حقیقت میں خود تھارت ہو
مخالفت کی ہر ایک بات میں تھارت ہو
تو اب پر مغال کی یہاں زیارت ہو
نہ کوئی صنعت و حرفت نہ کچھ تجارت ہو

دل پرستہ کی جا میں کہاں سینے میں
ہر ایک صدر میں ہر شہر اپنے میں

سنوارنا ہر اوٹھیں جو کچھ بکڑتے ہوں
اوٹھیں گے گھر کو بانا ہوا اٹھڑے ہوں
اوٹھیں گے کرنی ہر صلح جو مفت لڑے ہوں
سنبھالنا ہر اوٹھیں جو گرتے پڑتے ہوں

ہزاروں طرز ستم ہیں ہماری جاں کے لیے
زمین ادھر ہی بہت ہے کچھ آسمان کے لیے

نہیں ہر حالِ لطاف خاص ہم ہر چیز
مٹے نہ آپ کی کرپا کیوں ہمیں آئند
مگر یہ سحر کرم تو نہیں کسی پر بند
کہ مستحق کرامت گنہگار آئند

خوشی ہر آپ کی پھر جائے حد ہر چلے
یہاں سے اوٹھ کے ہیں پہلے پاک کر چلے

نہیں ہر عجز سے خالی کبھی ہمارا سوال
یہیں پہ چھوڑتے ہیں شکوہ ہائے ماضی حال
یہ جوشِ خوں ہر جھگڑے نہ شاعرانہ خیال
مبارک ہو ابھی سے ہوا اینوا لال سال

ہمیں بھی قابلِ شکر و سپاس کر دیئے
نہیں ہر دور کا نو تہ پر یاس کر دیئے

خوشا نوید وہ مقبول جب صورت ہو
مخالفت سے بہت صدا و زکورت ہو

(بسته)

عمر بن الخطاب	عمر بن الخطاب
عمر بن الخطاب	عمر بن الخطاب

عمر بن الخطاب	عمر بن الخطاب
عمر بن الخطاب	عمر بن الخطاب

عمر بن الخطاب	عمر بن الخطاب
عمر بن الخطاب	عمر بن الخطاب

عمر بن الخطاب	عمر بن الخطاب
عمر بن الخطاب	عمر بن الخطاب

شکرِ نظم و ہم کا لیتھ کا نفرنس علی گڑھ نشی بنواری لال شغلہ

جس تمام کام کا دار و مدار ہے

یہ ہے تو شکرِ رحمت پروردگار ہے

وہ آئے گھر میں ہمارے خدا کی قدرت ہو
عزیز بھائی اقارب شفیق محسن دوست
نگاہ چہر و چہ پشلیاں ہیں مومن ہیں
کہاں نکل کے گئے کس کے زیرِ پا ہو گئے
مراد آباد سے لائے تھے کس تمنائے
وہ آرزو تھی کہ جس کے لیے یہی دن تھا
تباہی کا علی گڑھ کا کنفرنس عملی
بزرگ قوم ہیں اصحاب غیر قوم بھی ہیں
دلوں میں لیتے ہیں انکو تو انکو انکھوتیں

کبھی ہم ان کو کبھی اپنے گھر کو دیکھتے ہیں
عجب یہ لطف نظارہ جہر کو دیکھتے ہیں
لگی ہیں آنکھیں کدھر اور کدھر کو دیکھتے ہیں
ٹوٹے ہیں دلوں کو جگر کو دیکھتے ہیں
ہم آج اپنے گئے سال بھر کو دیکھتے ہیں
وہ ابتدائی کہ جس کی خبر کو دیکھتے ہیں
ہم اپنے خون کے پیچے اثر کو دیکھتے ہیں
کبھی ادھر کو کبھی ہم ادھر کو دیکھتے ہیں
نظر سے لطف و کرم کی نظر کو دیکھتے ہیں

ادھر ہو ملکہ فیصر کا شکر یہ ملکر ہے

کہ جسے تاج میں ہر اک گھر کو دیکھتے ہیں

گو لطفِ نظم کا کوئی جلسہ نہیں ہے یہ
شہور ہو کر نامِ تمنا نہیں ہے یہ

گو میں کھڑا ہوں اور ہی امید کے لیے

حالات کچھ ہیں اور ہی تمہید کے لیے

ہمت تھی بھائیوں کی خدا کا سہارا تھا

دسواں مراد آباد میں نیو تہ ہمارا تھا

کتابخانه عمومی مسجد جامع کاشان
کتابخانه عمومی مسجد جامع کاشان

۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

[illegible]

۱۰۴
تسکرتو؟ کسکرتو؟

المستحقين من العباد

کے لئے یہی دعا ہے، سر کی کھجور کے پتوں سے

۱۰
 ۱۱
 ۱۲

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 श्रीकृष्णार्चनम् ॥

[illegible]

تترکے کہ وہ کہے کہ آقا سے جو کچھ ہے

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

وَأَقْبَلْتُ إِلَيْكَ يَا رَبُّ

[illegible]

تبضع ہمارا خاں ہر مہر و وقاق پر	ہم وہ ہیں جان دیتے ہیں جو اتفاق پر
سچی مخالفت کو بھی رکھتے ہیں طاق پر	ہم وہ ہیں خاک ڈالتے ہیں جو نفاق پر

جنگاریوں کا طنز یہ ناقص صلاح تھی	
شعلہ کا پھوٹنا یہ غلط اصطلاح تھی	

دل بھی وہی وہی ہو جیت بھی ساتھ ساتھ	جو کھ چکے ہیں اسکی ہر ہمت بھی ساتھ ساتھ
ٹھوڑی سی بیدلی ہو جی الفت بھی ساتھ ساتھ	رحمت بھی ساتھ ساتھ ہو رحمت بھی ساتھ ساتھ

بدلی نہیں یہ بات نہ بدلے مزاج بھی	
ہم گویا اپنے دعووں میں پتے ہیں تاج بھی	

آئی نہ کچھ سمجھ میں کہ تقریر کیا ہے یہ	مضمون پر و گرام سے کیوں دوسرا ہے یہ
جو خاص میرا عرض تھا اسے جدا ہے یہ	ہماں کھ رہے ہیں کہ کیا کھ رہا ہے یہ

ٹھوڑی سی مہربانی یہ اک مہرباں کی تھی	
میں کس طرف چلا گیا ڈیوٹی کہاں کی تھی	

انہما رشکر کی مجھے عزت عطا ہوئی	ابو جسیہ کو خردہ خدمت عطا ہوئی
مخفوظ آج تک بخشی جو نعمت عطا ہوئی	اک سال کی دہی ہوئی دولت عطا ہوئی

طاقت بقدر جوش بیاں تو نہیں ملی	
سب کچھ ملا مگر وہ زباں تو نہیں ملی	

یاں ایک و عرض ہو گو کچھ قصور ہی	کچھ شکریوں کیواسے جد بھی ضرور ہی
ظاہر پرستی طرز محبت سے دور ہے	ہماں مبالغہ سے سر اسر نفور ہے

پکے ہو دوست شکرے کیا چے چاہ نہیں	
----------------------------------	--

۱۔ خدا سے تمہیں نیا میں ہم نہوں

مکھوں کی تیلیوں میں جتن نقش قدم نہوں

والد ایک روح ایک بدن ایک گلہو	گل ایک رنگ ایک چمن ایک یک بو
مدت سے مٹی تلاش تو برسوں سے جستجو	برائیں سب امید نکل آئیں آرزو

دولت نصیب میں تھی جو باتو نہیں لائے تھے
یہ وہ ہی تو قدم ہیں جو ہاتھوں نہیں لائے تھے

جو کچھ کیا ہی ہم نے کرامات کچھ نہیں	خاوم ہیں اس میں خرمیا بات کچھ نہیں
تکھنے کو ایک حرف نہیں بات کچھ نہیں	ہم کچھ نہیں ہماری مدارات کچھ نہیں

سیکھے معاف اس میں اگر کچھ قصور ہے
جو کچھ ہی یہ وہ آپ ہی کا سب ظہور ہے

یہ سارا فیض جو الہی پرشاد کا ہوا	اک پورا روز بھائی شیو پرشاد کو ملا
اک وقت دوست ایشری پرشاد فرمایا	اور بایو رام دیال نے چھینا رہا سہا

عزت یہ میزبانی کی باتوں میں لٹ گئی
دولت ہماری چارسی ہاتھوں میں لٹ گئی

ہم کیا ہماری کوششیں کیا ہم ہی کیا ہوا	احد مت گزار قوم ہیں فضل خدا ہوا
احسانمندیوں کا یہ کیا شکر یہ ہوا	حق تو یہ ہی کہ حق نہیں ہم سے ادا ہوا

بھائی ہو مہرباں ہو فقط میہماں نہیں
تم اپنے میزبان بھی ہو ہم میزبان نہیں

تشریف لائے ہیں جو روسا نامدار	رواق فرا ہوئے ہیں جو حکام باوقار
-------------------------------	----------------------------------

سر اسب بچد در خانه نشو	سر اسب بچد در خانه نشو
------------------------	------------------------

در خانه نشو در خانه نشو	در خانه نشو در خانه نشو
-------------------------	-------------------------

در خانه نشو در خانه نشو	در خانه نشو در خانه نشو
-------------------------	-------------------------

در خانه نشو در خانه نشو	در خانه نشو در خانه نشو
-------------------------	-------------------------

مسدس شعلہ
(دماخوہ از کتاب جنک نندی)

اے طبع کس کے حسن بختی کی ترغیبات
دنیا لٹائے دیتی ہو کل اپنی کائنات
لوچھا اور ہو رہی ہیں جو موجود و ممکنات
حسن ازل کو ختم کی جانب ہر التفات

پارہیز پر بھگتوں کو اب انتظار کا
پرہیز اور بھگت پروردگار کا

بے گم جگہ شرق سے بھگت نہ اقباب
لیتا ہو روز خاک سے درو کو جو حساب
بے گم ایک قطرہ نہ پر سائے سحاب
وہ حسن پر ملا اترایا ہے بے نقاب

خود نور و چو چلوہ تنویر بن گیا،
نفاش آہ اپنی ہی تصویر بن گیا

کیا لسنہ زار خدا جو دہیا کی ہو زمیں
پڑتی نہیں ہو موج ہو اس شکن نہیں
پہنے ہوئے ہو بریں قباے زردیں
ہوتا نہیں ہو لہر و گدرا لگی چین

گرداب یہاں ہیں ہو درایت و تاب میں
خلوت نشیں ہیں بگر کی موجیں خباب میں

ریشوں کا جاجالب دریا قیام ہے
ورد زبان ہر اک کے سریرام رام ہے
دہونی رمی ہوئی ہو پستیاس کا م ہے
لہریں وہ آ رہی ہیں کہ دریا تمام ہے

ہر اک جناب سر کو اٹھائے ہے اوج میں
سرجہ کا پانی دھار پہ ہو اپنی موج میں

شادایاں بہار کی وہ ہیں علی العموم
بیکٹھن رہی ہو مگر کچھ اودھ کی بھوم

و من از این مذهب است که
و من از این مذهب است که

و من از این مذهب است که
و من از این مذهب است که

و من از این مذهب است که
و من از این مذهب است که

و من از این مذهب است که
و من از این مذهب است که

و من از این مذهب است که
و من از این مذهب است که

و من از این مذهب است که
و من از این مذهب است که

و من از این مذهب است که
و من از این مذهب است که

و من از این مذهب است که
و من از این مذهب است که

و من از این مذهب است که
و من از این مذهب است که

و من از این مذهب است که
و من از این مذهب است که

دربار آج اُسی شہ کون مکان کا ہے
نظارہ عام جلوہ حسن نہاں کا ہے
یہاں تم کا نہ دخل نہ رستہ گم کا ہے
اک نہ ناظمہ کا زور نہ قابو زباں کا ہے

شوق بیاں ہوا جسے خاموش ہو گیا
یاد آیا جسکو وہ سوئے خاموش ہو گیا

حمید گ کی ہوا وہ بھر میں ہوم و دام
ہوئے ہیں راجندر کے دربار خاص و عام
کی لکشمی نے عرض کہ شاہ فلک مقام
دوسا ہو بالک سے پہلو کش و جگانام

گر حکم ہو تو وہ تہی یہاں باریاب ہوں
اپنا ہنر دکھانے کو حاضر شتاب ہوں

خورشید رو ہر ایک تو ہر ایک میں
نقش قدم سے انکے ابو دیار گلزمیں
تلی کچھ آپس ہے شہادت کہیں نہیں
نوعمر ہو نہار جوا نر د اور حسین

سائے چتر تاب کے ادبیت وہ گائے ہیں
جوگی کے بانگ سے ہیں بنیا بچائے ہیں

حارمی ہر ایک فن پہ ہیں قادر ہر پہ ہیں
سادہ ہونہیں ہیں گرچہ جٹا جٹ مسر پہ ہیں
اہمیت سے لات مائے ہو کی مال و زر پہ ہیں
ترکش کے باندہ بننے کے نشاں کچھ مگر پہ ہیں

پیرا نہیں ہے رنگ شجاعت طول ہیں
بوکھری ہی گشتن گھوٹل کے پھول ہیں

ارشاد خاص ہوئے ہی دونوں ہوئے
آئے جھکے چرن چھوئے پیچھے بصدا و ب
جہراں تھے دیکھ دیکھ کے دربار دارب
اک ٹرے عجب جمال عجب چتو میں عجب

دونوں کے بحر حسن میں نظارہ غرق تھا

جب سہ ملائے ہیں کے تار و کو چھڑ کر
زیر دہ نے ساز رکھ دے پڑے ادھ پیڑ کر

گت سٹکراہ شوق کی فرشتیں ہوئیں
رہ کھنڈ ہانیال کی آرائشیں ہوئیں
اوہت چرتزگانے کی فرمائیں ہوئیں
ہر رنگنی کے حسن کو زیبائشیں ہوئیں

ہر راگ ہاتھ باندہ کے تصور ہو گیا
ہر زمرہ لگے ہیں مضامین ہو گیا

آٹھ کر کہا بہاری مشکار آپ کو
بھون کی کاچھ اوتارنا تھا بھار آپ کو
وندوٹے سا شنگ ہر ہر بار آپ کو
لینا پڑا اسی لیے اوتار آپ کو

چرچہ کہیں کہیں سے چرتہم سنا رہی
سیکھا ہی جو گرو سے مہاراج گاتے ہیں

گنیت کی کہی گئی آ رہی کہی کہی
شیرنگی شہی کی گیت وہ استہان کا منہ
وہ دیو لوگوں کے شن کے آگے پرارتہ
وہ شہر تہہ کے گھر میں خیم شہری رام چندر کا

ساکار اپنے آپ نہا کار یہاں ہوا
بے آئینہ کے عکس نمودار یہاں ہوا

کو شلیب سے وہ ارام ہو جی ہو دہشہ ہن
وہ ایک کی کے بہرے اور ادب وہ باہیں
ماتا سوتر کے لکھن اور شہر وہن
وہ دیو دیوہن شکشا وہ شہر ونگافن

آنا وہ بسوا مقرر کا یک کی سہانی کو
وہ شہر تہہ سے لینا رام و لکھن و ونون بھانی کو

ایک کتا اور چروہ اسو میر کی دہم و نام
جانا گرو کے ساتھ جہانک پور کا قیام

[illegible]

در این کتاب که از حضرت علی علیه السلام است
 و در آنست که هر کس را که خداوند بخواهد

[illegible]

لے کر کچھ دیکھ کر کہہ سکتا ہے
لے کر کچھ دیکھ کر کہہ سکتا ہے

۱۰۰

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

مجلس ۱۰۰۰

Handwritten manuscript page showing musical notation on staves.

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

کوئل کہاں گات کہاں بھٹاڑیوں کو بن
جنگل کی دھوپ کا پ کہاں بھٹل سا بدن
اگرے ہو اندریوں تیرا پانی بکھور من
کٹا گریز نہ چہبہ کہے جس سے نہ چن

ایسی زباں ہیں ایسے دہن میں لگی نینک
ہاکیکی کے کوپ ہون میں لگی نہ آگ

حکم را مجذروں باس کا ملاؤ
نیمہر کیلنی کا نہ دشمن تم کا کچھ گلاؤ
سر کا دھرو زمین سنی آسمان ہلا
خوش و پوتا ہوئے کہ گل آرزو کھلا

لٹکا کے جھنڈے جھک گئے اور سونگوں ہوئے
راون کے سر سے تاج گرا بدشکوں ہوئے

کیا تھکے ہو کیوت و بالا ہر اک جہاں؟
چڑوئے ہیں زور میں بھر بھر کے آسمان
مچور پہ تو زمیں کو وہ! گردش کہ لا ماں
آتی ہیں تھخنانے کی آوازیں بے گماں

کیلی گہا رہی ہے کلا انقلاب کی
تھالی اچھل رہی ہے عجب آفتاب کی

اخراج کا جو حکم او وہ میں ہوا شیوع
خوشید خشر خشر سے پہلے ہوا طلوع
اک حادثہ بلاے قیامت کا تھا وقوع
برخرو اپنے کل کی طرف کر گیا رجوع

فرے زمیں سے اڑ کے گرے آفتاب میں
تارے سمٹ کے ڈوب گئے ماہتاب میں

رخت فلک سے جگمگی جہان شب ہو
کیا کیا ہوئے نہ قہر نہ کیا کیا غضب ہوئے
ماتا پیتا سے رام اجازت طلب ہوئے
دشمن تمہ پچھا رکھا کے گرے جاں بلب ہوئے

غل ہائے ہائے کا اب عام ہو گیا

سنة ١٠٠٠ هـ
تاريخ

تاريخ

الحمد لله الذي جعلنا من عباده
الذين هم خير من عباده

الحمد لله الذي جعلنا من عباده
الذين هم خير من عباده

الحمد لله الذي جعلنا من عباده
الذين هم خير من عباده

الحمد لله الذي جعلنا من عباده
الذين هم خير من عباده

الحمد لله الذي جعلنا من عباده
الذين هم خير من عباده

الحمد لله الذي جعلنا من عباده
الذين هم خير من عباده

الحمد لله الذي جعلنا من عباده
الذين هم خير من عباده

الحمد لله الذي جعلنا من عباده
الذين هم خير من عباده

الحمد لله الذي جعلنا من عباده
الذين هم خير من عباده

الحمد لله الذي جعلنا من عباده
الذين هم خير من عباده

الحمد لله الذي جعلنا من عباده
الذين هم خير من عباده

الحمد لله الذي جعلنا من عباده
الذين هم خير من عباده

الحمد لله الذي جعلنا من عباده
الذين هم خير من عباده

ہر دم رہی گانقش کف پانگاہ میں
آنکھیں بچاتی جاؤں گی صحر کی راہ میں

جنگل ہی ساتھ آپ کے خلد بریں تھے
پر بھوانٹھیں تباہ و ٹٹکا نا کہیں تھے
ابو دشت خار دار ہی سے گلزمیں تھے
اکھائے نہ حرج اور نہ ٹٹکے زمیں تھے

ارو کے ہوئے میں شرم سے جان خریں کو ہوں
آنکھیں ہوں آسماں کو کھرتی زمیں کو ہوں

صحر او کوہ و دشت کا کس کو خیال ہے
پیش نظر ہے آپ کے جو کچھ تال ہے
باغ او وہ چٹے تو چٹے کیا ملال ہے
ہے ناتھ! سب سے سب جدائی محال ہے

کر پاؤں شئی آپ کی ہے! دینا ناتھ ہو
اوہ! دینے کل بد ہو ہے جو سوانی کیساتھ ہو

آنندت ہو آپ سے سکھ سے بھری ہو نہیں
ظاہر میں گو کہ کالبد عنصری ہوں میں
سنسار کے دکھوں سے بھلا کب ہی نہیں
ایم ورجا سے لے میر سوانی بری ہو نہیں

چھو سکتا کون ہے مجھے بچھایا ہوں برہمہ کی
ہیں آپ برہمہ او میں۔ مایا ہوں برہمہ کی

چٹا کے ہی اسکی۔ کہ بن میں ہی کچھ خطر
رہنے کو گھر کشا کی ہیں۔ اور سایہ خیر
چلنے کا خوف ہی۔ نہ کسی سنگ کا ہڈور
بھوجن کو کند مول۔ بہت پیوہ و خیر

سوئے کو فرشتہ خواب یہ سفر نہال ہے
پوشش کو بھوج پیر ہی پتے ہیں چچال ہے

جب چاگلی کی غرض تنہا ہوئی قبول
پچھن ٹہرے کہ شرف معادت کریں قبول

۱۰۰
 ۱۰۱

۱۲۰۰ هجری قمری
در روز شنبه ۱۳ شهریور

۱۲۸۰ هجری قمری
۱۲۸۱ هجری قمری

وہ کہ جس کی طرف سے وہ نکلتا ہے وہاں سے وہ نکلتا ہے

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱

سید، در بزمی که در آنجا بود
سید، در بزمی که در آنجا بود

وَقَدْ كَرَّمْنَا شِدْقَهُ اسْمًا
وَلَدْنَاهُ لَاحِقَ اسْمٍ

Handwritten text in Persian script, likely a continuation of the text from the previous page, written in a cursive style.

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

چند روزی که در این شهر بودیم
چند روزی که در این شهر بودیم

[illegible]

سید محمد بن علی بن ابی طالب علیه السلام

۱۰۹

اجائی بہت سے آئینے میدانِ قلندر خیر
تیار ہو کے چاہیے چلنا ہے ستین
کچھ لیلو ساتھ اپنے گدا گرز برق ریند
جوشنِ زرہ کمان تبر تیر تیغ تیسر

ہر جیندہم کو شستر کی پرواہ کچھ نہیں
فکر شکوہ و مندرت و جاہ کچھ نہیں

یو لے لکھن کہ کوئی نہیں آپ کو سماں
شانِ خوار کے سامنے کیا آدمی کی شان
کافی ہیں راکشوں کو دہشت اور میری بان
تہا میں اک طرف ہوں رہی اک طرف جہاں

ہر گوشہ کماں میں چھپی شمش جہات ہے
اک تیر میں بند ہی ہونی گلِ کائنات ہے

پلوان کوئی گتسا ہودم میں کروں اسیر
تحتِ الشری میں جائے ٹولاؤں میں کچھیر
ٹنکور سے کماں کی دہلتے ہیں شور بیر
حکمِ خدا کی طرح سے گرتا میرا تیسر

امداد چاہیے نہ کوئی ساتھ چاہیے
ہاں بس یہ صرف آپ کا ایک ہاتھ چاہیے

اکھینکے آخر ہو گئے اما وہ سفسر
رگہمیر نو لے میں ہیں ہونا کے چرنوں پر
سیٹما جی پاؤں پڑنے کو نیچا کیے ہیں سہر
چہممن جھکے ہیں سامنے باندھی ہوئے کمر

بھگی نہ منہ سے بات کہ سامانِ یاس ہیں
کو تشلیپا اور شستر اما اودا اس میں

ارگھورانی بولے ماتا سے یہ اوہم کی ہو گیا
بن باس کی تہا ہے یہی صلاح نیک
گواہ ہماے چھٹنے کا بھاری ہو شوک لیک
تکو تو رام بہت لکھن شتر بن ہوا یک

ہم جیسے ہیں نگاہ میں وہ بھی نظر میں ہیں

[illegible]

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १ ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ २ ॥

۱۵۸۸
 ۱۵۸۹

۴
 ۵
 ۶
 ۷
 ۸
 ۹
 ۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

Handwritten musical notation on a five-line staff, featuring various notes and rests.

[illegible]

وَأَمَّا الْفُلُ فَأُرْسِلَتْ بِرَبِّهِمْ فَذُكِّرُوا بِالْعَنَاءِ ۚ

شفقت کا سایہ کرتے ہیں ہمیں بروہنہ ہاتھ
پیشانی چوم چوم کے پھیرے سروں پہ ہاتھ

بید کی چرنوں میں جو گرل ورجہ کی آگ
بس میں نہ راچند نہ بس میں ہو دہیتاگ

بولیں اکہم سی ہوگی نہ ماما کوئی اچھاگ
سیتا کو دیں اپنی سدا ہو اچل مہاگ

لے لے بلائیں دیدے دعائیں تیار تھیں
دونوں لگا لگا کے گئے بقیہ سار تھیں

بابا راچند رہا ہے کہن کی پڑی پکار
چلاتی تھیں سمندر اور رو کے زازار

اگر پران باتو ہی چل کے ذرا کچھ تو کام لے
اکوئی ستونہیں سی جو جاتوں کو تھام لے

چل کرو ہاں سے کوپ بھون کو جو آواز
یوں گہلی لائی کیسلی بن و باس کا لباس

اب شوک راج تھینے کا کرتے ہوئے پھر و
فیونگی طرح بن میں جرتے ہوئے پھر و

یہوش راوتھے اگر آہٹ پہ کان تھے
دھرتی پہ تھے پڑے ہوئے بگڑی نشان تھے

انکھوں سے جل ایکسا تھا لیکر لو کو ساتھ
دیکھا جو دونوں تیر و نکو اور کل بدھ کو ساتھ

دشمن تہم یہ بولے شوک سے روتے ہوئے ہو
باد شہنشاہ کے گات میں اوری سی تھی تو

دکتر محمد حسن
دکتر محمد حسن

دکتر محمد حسن
دکتر محمد حسن

دکتر محمد حسن
دکتر محمد حسن

دکتر محمد حسن
دکتر محمد حسن

دکتر محمد حسن
دکتر محمد حسن

دکتر محمد حسن
دکتر محمد حسن

دکتر محمد حسن
دکتر محمد حسن

دکتر محمد حسن
دکتر محمد حسن

دکتر محمد حسن
دکتر محمد حسن

دکتر محمد حسن
دکتر محمد حسن

چوٹی گندہی پہاڑوں کی پہنے لگے سنگدار - مالا سفید ہو ہوئی بگلوں کی ہر قطار
 بادل کی دھوپ چڑھتی اُترتی ہی بار بار - کوثر کی موجیں مار کے گرتے ہیں آبشار

ہر سنگ رنگ و بو میں دل نو دمیدہ ہے
 ٹیلو پینہ زلف کی طرح سبزہ خمیدہ ہے

دور یا کو جوش ہو کہ پکاریں چرن کنول - بھر رکھا ہے جابوں کے کسو میں گنگا جل
 موجوں کو شنیاق میں پڑتی نہیں ہر گل - ساحل کو دیکھتا ہے بلا طسم اچھل اچھل

بہر تار موتیوں کی اٹھتی جھال ہے
 سورج کا عکس پانی میں سونیکا تھا ہے

راتہ پر ہوئے سوار سیا۔ رام۔ اور لکھن - نگہت چمن کی نے کے چلی گود میں چمن
 صحرا نہال ہو گیا پھولا ہوا ہے بن - رہیں ہر کاب رام۔ اچو دھیا کر مرون

انسان و وحش و طیر کا اک از دام ہے
 ہمارا ہی ہیں درختوں کو قصد خرام ہے

تھے درختوں کو جمع زن دم و دم طرف - گریاں تھے اہل شہر دور دیہ بند ہی تھی صف
 افسوس سے ملے تھام کر اپنے دست بھن - دسرتہ کا راج پاٹ ہوا ہائے کیا تلف

گل گہرے تھے آج وہ ابر باد ہو گئے
 کوپنچے او وہ کے گوشہ فریا ہو گئے

کچھ چلے آج اساحل دریا پہ ہے قیام - تمسا ندی پہ چھو چکیا قافلہ تمام
 شب بھر میں ہی پھیلا ہمارا ج کا مقام - جامہ میں اپنے بھول رہی ہو وہ کی شام

آرام گاہ بن کے زمیں فیضیاب ہے

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

۱۰
 ۱۱

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 श्रीकृष्णाय नमः ॥

شیرین و دلجو و دلجو و دلجو
و دلجو و دلجو و دلجو و دلجو

تبرکات و شکرانہ کیلئے

[illegible]

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

سید محمد علی بن ابی طالب علیه السلام

کے لئے ایک کچھ نہ بڑا ہو

چروٹوں سے وہ! تجلی اڑی گندراہ میں

بھرتے نہیں ہیں طور کے چھوٹے نگاہ میں

پھیلا کے پانی کو ساحل کے اٹنے لب
دوریا کا سطح بن گیا آئینہ حلب

گنگا کے تپ پہلے دیا شہرہ چکرب
اور بہر شوق کس رخِ حُسن بولا لہج

جل کو چرن گلیں سے عجب آبر و ملی
پانی کے بلبلیوں کو گل تر کی بو ملی

تیرا آسمان کا بھونپ میں تھا آفتاب
تار شمع ہر تھا موجوں کا اضطراب

سایہ پڑا لہو اور بڑھتی جل لی آفتاب
بقعہ بنا تھا نور کا دریا میں ہر جاب

سب آبی جا لور مٹے خوشی کی امنک میں
پانی سے اٹھیا مچھلیاں اپنی ترنگ میں

بنی باس کے آٹا کے کنارہ پر میر ہیں
استیت ساری ہیں کرتے سے ہوئے برہمن

اشارہ کرتے اٹھتے سپاہی دور کہیں
سُرخ سے دیتا یہ کٹا ہے کہ ذہن دہن

تھے بدگل لیے ہوئے سوال گھاٹ پر
بھونپوں کا فرش چھلکا گنگا کے بھاٹ پر

نیل ہلال دور سے شیشی تھی انکار
اپنے لیے میں راج وہ شیشی کے انتظار

استمان کرتے وہ بونی ناو کی پکار
بے ناو کرتے ہیں جو یہ چھوٹے پکار

آپل مارنے ہی ناو کتا سے پر آگلی
اور وہ کی طرح کشتی استار سے پر آگلی

اتنی ہی کچھ چور چھپا لیے ہمسار

کوٹھنے عرض کی کہ تیرا یہ ہوا سار

گنگا کی تہ میں جھلکے کئی کشتی گئی آفتاب
 زچھا ویر ہو رہی تھی اچھل کر دھو ش آب
 اس وارے وہ پار سبک گئی شتاب
 ٹوٹی نہ ایک سوچ نہ پھوٹا کوئی جواب

پرواہ تھی رہنور کی نہ پرواہ جھال کی
 رفتار ناؤ کی تھی روانی خیال کی

لے جھکتا آؤناؤ کی جہا کی کا پیر میان
 لہر اریں سر پہ چوبن کے بلو بادن
 تختوں پہ راج چندر سب اس براہاں
 پیچھے لکھن تھڑے ہیں لیے تیر اور کہاں

کشتی کا ڈگمگا ہوا معمول سے عجول
 برہماتہ کا ہی بوجھ مگر پھول سے بھی نرم

اُترے جو رام ناؤ سے جیکارہ گونج اٹھا
 گنگا میں تیری پھرتی تھی جیکارہ کی صدا
 بے رام چندر آئی جے جے لکھن سبیا
 آواز باز گشت کا دریا میں شور مچا

جھاڑ بجا رہے تھے بہر موج آب سے
 آتی تھی سنکر دہن کی صدا ہر جناب سے

لے جا کی لکھن کو کنارہ پھر سے رام
 سنار پار کرنا ہی بھاگے کشتی کا کام
 بولیں سبیا کہ ہی سری لکھے پوترو نام
 سب پاپ کشت و دش کو بیٹھے تمہارا نام

نہ دہن ہے کون؟ جسے لیا دوار آپ کا
 پھر پور موتیوں سے سے بھنڈا ر آپ کا

کرنا رتھ تم سے ہوئے ہیں سادہ منہ ہی تھی
 اب ہاتھ پوڑ جوڑ کے بنتی ہے بھگوتی
 اک زند منہ میں پڑیے رات میں گستی
 آئیں خوشی کشل سے آؤ وہیں آؤ وہ تھی

پھر دیکھوں مانی لوٹ کے پرواہ آپ کا

سید بن ابی طالب علیه السلام
در بیان فضیلت اهل بیت

در بیان فضیلت اهل بیت
در بیان فضیلت اهل بیت

در بیان فضیلت اهل بیت
در بیان فضیلت اهل بیت

در بیان فضیلت اهل بیت
در بیان فضیلت اهل بیت

در بیان فضیلت اهل بیت
در بیان فضیلت اهل بیت

در بیان فضیلت اهل بیت
در بیان فضیلت اهل بیت

در بیان فضیلت اهل بیت
در بیان فضیلت اهل بیت

در بیان فضیلت اهل بیت
در بیان فضیلت اهل بیت

در بیان فضیلت اهل بیت
در بیان فضیلت اهل بیت

در بیان فضیلت اهل بیت
در بیان فضیلت اهل بیت

در بیان فضیلت اهل بیت
در بیان فضیلت اهل بیت

در بیان فضیلت اهل بیت
در بیان فضیلت اهل بیت

در بیان فضیلت اهل بیت
در بیان فضیلت اهل بیت

در بیان فضیلت اهل بیت
در بیان فضیلت اهل بیت

در بیان فضیلت اهل بیت
در بیان فضیلت اهل بیت

بنا کل گرم با سنی رہا
درشن کھار بند کے کر کر جھٹ ہوین

لو جھا جھک ملاری سے یہاں کسوی ہو
کس کی سٹانی ہو
کس کی سٹانی ہو
کس کی سٹانی ہو
کس کی سٹانی ہو
کس کی سٹانی ہو
کس کی سٹانی ہو
کس کی سٹانی ہو

راجا کا تم پاسے کے چوں ستر سین کھوں
یہ میرا تیرے ساتھ یہ دون جتنے سن ہوں

بولیں ہری سیانہ سی کی سٹانی ہوں
پتری جنگ کی پرتوی مانا کی جانی ہوں
پتری جنگ کی پرتوی مانا کی جانی ہوں
پتری جنگ کی پرتوی مانا کی جانی ہوں
پتری جنگ کی پرتوی مانا کی جانی ہوں
پتری جنگ کی پرتوی مانا کی جانی ہوں
پتری جنگ کی پرتوی مانا کی جانی ہوں
پتری جنگ کی پرتوی مانا کی جانی ہوں

دیو اور کین کو رشتہ میں تھانے رہ گئیں
رگمہ کا تاطہ پوچھ تو مٹا رہ گئیں

آگے ٹوہے یہاں گئی رگمہ کی رگمہ
یہ ناکشہ جن بجلی سے کہاں
یہ ناکشہ جن بجلی سے کہاں
یہ ناکشہ جن بجلی سے کہاں
یہ ناکشہ جن بجلی سے کہاں
یہ ناکشہ جن بجلی سے کہاں
یہ ناکشہ جن بجلی سے کہاں
یہ ناکشہ جن بجلی سے کہاں

کلی بھر چو نہ پالی کہیں گورو راہ سے
چروں کو ڈھک لیا تھا بھوم نگاہ سے

بریا گ تیر کوٹ میں کرتے ہوئے قیام
خل میں کیسی سی سیوری کا تھا مقام
بریا گ تیر کوٹ میں کرتے ہوئے قیام
خل میں کیسی سی سیوری کا تھا مقام
بریا گ تیر کوٹ میں کرتے ہوئے قیام
خل میں کیسی سی سیوری کا تھا مقام
بریا گ تیر کوٹ میں کرتے ہوئے قیام
خل میں کیسی سی سیوری کا تھا مقام

آج کل کے یہاں مٹا ہے یہ سہر کا جوگ کو
سیوری کے چھوٹے یہ سہر آئے جوگ کو

جس سے سنی انی پوری نے تار دھتے یہ سہر
آج کل کے یہاں مٹا ہے یہ سہر کا جوگ کو

اچھے میں ایک آہو	ازیں پیرا نظر	خوش رنگ رو جسم	جلد کار سیمبر
میر جاں کی شہنشاہی	تھے ہر صورت گہر	اکٹیں طلسم راہیں	چھلادہ لافتنہ گر
سنگ تے سیر دے	دنا بے جیس چشم	نہیں میں غزال نے	
دلکش مثال حلقہ	کیمو خمیدہ دم	دل کسے ہر شگاف	کی مانند چاروں سیم
نزدں میں گلو گرو تے	گہرتی سیم میں گیم	افسار کی صدا تھی	چھا چھوم چھوم عجم
	جسم جو اس میں یہ کھل	سبر باغ تے	
	نیم کی تختی پشت تھی	ایماں میں دلخ تے	
جھل میں سامنے سے	گدڑ کر نکل جلد	کرتا ہوا طول	اگر کر نکل چلا
بوج سواست بگڑا	سور کر نکل جلد	جو کھا ذرا تو جو تری	بہر کر نکل جلد
	دیکھا شری سیانے تہ	کچھ ہی لبھا لیا	
	آہو کار گ نینی کو	انڈاز بنا گیا	
آئیں سے لیں دیکھ	آج ہے کیا ہر دن	یہاں گناہ مارے	کیا خوشنما دن
سوسن کے بول ماوئی	غیجہ ہے یاد ہن	سایہ سے بھاگتا ہے	یہ شوی ٹکے چلن
	ہے ناتھ لاو کریم	غزال حسن ہے	
	کیا اچھی درک چھلاو	جو یہ ہر ن ہے	
دگھورے سنی نے تھی	اٹھنے سکر لپٹا	تیر دکان کو دوشی	کے اوپر چاٹے
سب راہوں سے لپٹا	لپٹ پہل بنا ہے	بہائی لگن کو بہر حفاظت	بٹوٹے
	مایا رچی ہوئی تھی	کہاں ماسخا رہتا	

سید محمد علی

१
 २
 ३
 ४
 ५
 ६
 ७
 ८
 ९
 १०
 ११
 १२
 १३
 १४
 १५
 १६
 १७
 १८
 १९
 २०
 २१
 २२
 २३
 २४
 २५
 २६
 २७
 २८
 २९
 ३०
 ३१
 ३२
 ३३
 ३४
 ३५
 ३६
 ३७
 ३८
 ३९
 ४०
 ४१
 ४२
 ४३
 ४४
 ४५
 ४६
 ४७
 ४८
 ४९
 ५०
 ५१
 ५२
 ५३
 ५४
 ५५
 ५६
 ५७
 ५८
 ५९
 ६०
 ६१
 ६२
 ६३
 ६४
 ६५
 ६६
 ६७
 ६८
 ६९
 ७०
 ७१
 ७२
 ७३
 ७४
 ७५
 ७६
 ७७
 ७८
 ७९
 ८०
 ८१
 ८२
 ८३
 ८४
 ८५
 ८६
 ८७
 ८८
 ८९
 ९०
 ९१
 ९२
 ९३
 ९४
 ९५
 ९६
 ९७
 ९८
 ९९
 १००

۱۰۰ - ۱۰۰
 ۱۰۰ - ۱۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱

۱۰۰
 ۱۰۱

۱- کتب و اسناد خطی

الحمد لله الذي جعل القرآن
موسمًا من موسمي القرآن

بسم الله الرحمن الرحيم

ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ
ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ

۱۰۰

وَأَمَّا الْفُلُ فَأَنزَلْنَاهُ ذِي الْحِجَّةِ فَالْحُمَّى يَوْمَ لَا يُصَلِّيهِ إِلَّا الذُّنُودُ الْمُسْتَغْفِرِينَ

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين الطاهرين

نہیں کہہ سکتے تھے کہ یہ ایک
نہیں کہہ سکتے تھے کہ یہ ایک

چند روز بعد از این که

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲

[illegible]

حکومت ہندوستان
کتاب خانہ

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

۱۰۰

11. 10. 2011

	سنگ لونی فرد ہے	جیسے دنا ہے
	آذریں ہے درد سا	کچھ اضطراب ہے
دے کہیں سیاست	بہ چرنوں میں دیکھ کر	ایک پہل بٹھا رہا تھا
یا در چند ناگ	کوئی بحر و بر	سب کی جو خبر ہے میں
	دکھ آٹو نام مٹ رہی	وہل سکتا ہے نہیں
	یہ صبح کے پتا تو	مل سکتا ہے نہیں
انا تیری سیاست	لیکن کمانہ اب بچن	طعنہ بہرے جو ہے
نہ دم کلیجہ بیٹھ گیا	کامپ آٹا بدن	برتا نہاد درد ہو
	وقت کے خوش رخ	والم سے اہل بُرے
	صل یا تیرے شوئے	آٹو لعل بُرے
خون گھس اوٹے ہیں	دشمنی بان کو سوار	حلقہ تیری سیاست کا
اب چرن نہ رکھنا	بہ سمجھا کے بادبار	اکڑائی کے شہر
	بیر یا نہیں ہی فرق	ہے بدینا کی بات میں
	رادن لگا ملو اتنا	بیاں انہی کہات میں
عنا بڑا لکھن کو	نئی چوڑ کر فرد	موج کی تاک میں
ہر برہمن مار دے	گیا سینا کے حضور	ہے مافی ہشت دیو
	داتا سمجھ کے گھر سے	نام سن تیرا
	لہو کا میرا امن میں	بڑا ہو گا امن تیرا
رہ کنڈول پہل جو	لیکھ دینے دل پذیر	یو لائری سیاست
		بھکاری سینہ صمیر

١٠٠

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

١٢٠

۱۰۰۰
 ۱۰۰۰

سید: اہل حق و عبادت

—, 1907

ကုသလကုသလ

چند روز بعد، جب کہ وہ اپنے گھر پر واپس آئے، تو انہوں نے اپنے گھر کے دروازے پر ایک نوٹ لگا دیا۔

بسم الله الرحمن الرحيم

[illegible]

جے ایچ جے

الحمد لله الذي جعل في كل شيء
دلالة على قدرته وكرمه

کتابخانه

۹۰۰

1-2 3-4 5-6
 7-8 9-10 11-12
 13-14 15-16 17-18
 19-20 21-22 23-24
 25-26 27-28 29-30
 31-32 33-34 35-36
 37-38 39-40 41-42
 43-44 45-46 47-48
 49-50 51-52 53-54
 55-56 57-58 59-60
 61-62 63-64 65-66
 67-68 69-70 71-72
 73-74 75-76 77-78
 79-80 81-82 83-84
 85-86 87-88 89-90
 91-92 93-94 95-96
 97-98 99-100 101-102
 103-104 105-106 107-108
 109-110 111-112 113-114
 115-116 117-118 119-120
 121-122 123-124 125-126
 127-128 129-130 131-132
 133-134 135-136 137-138
 139-140 141-142 143-144
 145-146 147-148 149-150
 151-152 153-154 155-156
 157-158 159-160 161-162
 163-164 165-166 167-168
 169-170 171-172 173-174
 175-176 177-178 179-180
 181-182 183-184 185-186
 187-188 189-190 191-192
 193-194 195-196 197-198
 199-200 201-202 203-204
 205-206 207-208 209-210
 211-212 213-214 215-216
 217-218 219-220 221-222
 223-224 225-226 227-228
 229-230 231-232 233-234
 235-236 237-238 239-240
 241-242 243-244 245-246
 247-248 249-250 251-252
 253-254 255-256 257-258
 259-260 261-262 263-264
 265-266 267-268 269-270
 271-272 273-274 275-276
 277-278 279-280 281-282
 283-284 285-286 287-288
 289-290 291-292 293-294
 295-296 297-298 299-300
 301-302 303-304 305-306
 307-308 309-310 311-312
 313-314 315-316 317-318
 319-320 321-322 323-324
 325-326 327-328 329-330
 331-332 333-334 335-336
 337-338 339-340 341-342
 343-344 345-346 347-348
 349-350 351-352 353-354
 355-356 357-358 359-360
 361-362 363-364 365-366
 367-368 369-370 371-372
 373-374 375-376 377-378
 379-380 381-382 383-384
 385-386 387-388 389-390
 391-392 393-394 395-396
 397-398 399-400 401-402
 403-404 405-406 407-408
 409-410 411-412 413-414
 415-416 417-418 419-420
 421-422 423-424 425-426
 427-428 429-430 431-432
 433-434 435-436 437-438
 439-440 441-442 443-444
 445-446 447-448 449-450
 451-452 453-454 455-456
 457-458 459-460 461-462
 463-464 465-466 467-468
 469-470 471-472 473-474
 475-476 477-478 479-480
 481-482 483-484 485-486
 487-488 489-490 491-492
 493-494 495-496 497-498
 499-500 501-502 503-504
 505-506 507-508 509-510
 511-512 513-514 515-516
 517-518 519-520 521-522
 523-524 525-526 527-528
 529-530 531-532 533-534
 535-536 537-538 539-540
 541-542 543-544 545-546
 547-548 549-550 551-552
 553-554 555-556 557-558
 559-560 561-562 563-564
 565-566 567-568 569-570
 571-572 573-574 575-576
 577-578 579-580 581-582
 583-584 585-586 587-588
 589-590 591-592 593-594
 595-596 597-598 599-600
 601-602 603-604 605-606
 607-608 609-610 611-612
 613-614 615-616 617-618
 619-620 621-622 623-624
 625-626 627-628 629-630
 631-632 633-634 635-636
 637-638 639-640 641-642
 643-644 645-646 647-648
 649-650 651-652 653-654
 655-656 657-658 659-660
 661-662 663-664 665-666
 667-668 669-670 671-672
 673-674 675-676 677-678
 679-680 681-682 683-684
 685-686 687-688 689-690
 691-692 693-694 695-696
 697-698 699-700 701-702
 703-704 705-706 707-708
 709-710 711-712 713-714
 715-716 717-718 719-720
 721-722 723-724 725-726
 727-728 729-730 731-732
 733-734 735-736 737-738
 739-740 741-742 743-744
 745-746 747-748 749-750
 751-752 753-754 755-756
 757-758 759-760 761-762
 763-764 765-766 767-768
 769-770 771-772 773-774
 775-776 777-778 779-780
 781-782 783-784 785-786
 787-788 789-790 791-792
 793-794 795-796 797-798
 799-800 801-802 803-804
 805-806 807-808 809-810
 811-812 813-814 815-816
 817-818 819-820 821-822
 823-824 825-826 827-828
 829-830 831-832 833-834
 835-836 837-838 839-840
 841-842 843-844 845-846
 847-848 849-850 851-852
 853-854 855-856 857-858
 859-860 861-862 863-864
 865-866 867-868 869-870
 871-872 873-874 875-876
 877-878 879-880 881-882
 883-884 885-886 887-888
 889-890 891-892 893-894
 895-896 897-898 899-900

77777777

312/3

سید احمد علی

سید محمد

۱۹۰۰ - ۱۹۰۱

کتابخانه عمومی

۱۴۰۰

ကျွန်ုပ်တို့၏ အသံအသွယ်ကို

۱۰۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

الحمد لله الذي جعل القرآن الكريم
موسمًا من موسمي القرآن الكريم

محمّد بن عبد الله بن محمد

تبریک و تحنن

کتابخانه

١٠٠

337

وہی کہ جس نے اسے

تاریخ ۱۳۰۲

سید احمد علی

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين الطاهرين

[illegible]

۱۵۳

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

سید محمد علی

